

URZĄD STATYSTYCZNY W WARSZAWIE

02-134 Warszawa, ul. 1 Sierpnia 21
tel. 22 464 23 15, 22 464 20 85, faks 22 846 76 67
e-mail: sekretariatUSWAW@stat.gov.pl
<http://warszawa.stat.gov.pl>

**STATYSTYCZNY PORTRET
SIEDLEC
W LATACH 2005–2012**

PUBLIKACJĘ PRZYGOTOWAŁ **ELABORATION TEAM**
ZESPÓŁ PRACOWNIKÓW ODDZIAŁU **IN SIEDLCACH**
W SIEDLCACH

Edyta Błaszczak
Wojciech Kieruczenko
Urszula Sielach
pod kierunkiem *under the supervision of*
Stanisława Korniluka

REDAKTOR GŁÓWNY **EDITOR-IN-CHIEF**

Barbara Czerwińska-Jędrusiak

TŁUMACZENIA **TRANSLATION**

Weronika Kloc-Nowak

SKŁAD KOMPUTEROWY I WYKRESY **TYPESETTING AND CHARTS**

Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych *Mazovian Centre for Regional Surveys*

Anna Cacko

pod kierunkiem *under the supervision of*

Agnieszki Ajdyn

PROJEKT OKŁADKI **COVER DESIGN**

Anna Cacko

FOTOGRAFIE NA OKŁADCE **PHOTOGRAPHS ON THE COVER**

Wojciech Kieruczenko

ISBN 978-83-63246-38-9

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła
When publishing statistical office data please indicate source

Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2014
Nakład 90 egz. Ark. druk. 19,1 i 16 wklejek. Papier offset kl. III, 70 g. Format A4.
Oddano do druku w lipcu 2014 r. Druk ukończono w lipcu 2014 r.
Druk: Zakład Wydawnictw Statystycznych, 00-925 Warszawa, al. Niepodległości 208
Cena 20,00 zł *Price 20,00 zł*

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Warszawie przekazuje Państwu publikację pt. „Statystyczny portret Siedlec w latach 2005–2012”, która za pomocą bogatego zestawu danych statystycznych prezentuje sytuację społeczno-gospodarczą miasta Siedlce. Jest to jedna z pięciu odrębnych publikacji opracowanych dla wybranych miast województwa mazowieckiego takich jak: Ciechanów, Ostrołęka, Płock, Radom i Siedlce na temat stanu i zmian zachodzących w społeczeństwie, gospodarce i środowisku naturalnym.

W opracowaniu przedstawiono informacje o mieście dotyczące stanu i ochrony środowiska, samorządu, powierzchni oraz ludności, rynku pracy i wynagrodzeń, infrastruktury komunalnej i mieszkań, edukacji i wychowania, ochrony zdrowia i opieki społecznej, kultury, turystyki, sportu, transportu, handlu, finansów publicznych, inwestycji i środków trwałych, a także zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej.

Opracowanie zawiera dane statystyczne zaprezentowane w ośmioletnim horyzoncie czasowym, który umożliwi prześledzenie dynamiki i kierunków zmian różnych zjawisk zachodzących na terenie miasta. Dane zgromadzono w 14 działach poprzedzonych uwagami ogólnymi, które zawierają wyjaśnienia dotyczące terminologii, metodologii i zakresu informacji. Komentarz analityczny umieszczony w każdym dziale wskazuje najbardziej charakterystyczne zjawiska i tendencje zachodzące w obrębie każdego omawianego tematu. Część tabelaryczna zawiera zebrane dane będące podstawą do obliczeń większości współczynników i wskaźników. Materiał statystyczny wzbogacono ilustracją graficzną w postaci licznych wykresów i map.

Przekazując do rąk Państwa niniejszą publikację wyrażam nadzieję, że stanowić ona będzie cenną pozycję wśród wydawnictw popularyzujących wiedzę o mieście Siedlce w ujęciu statystycznym, a zawarty w niej materiał będzie użyteczny wszystkim zainteresowanym tematyką życia społeczno-gospodarczego miasta.

Tą drogą składam również podziękowanie wszystkim instytucjom za udzieloną pomoc w opracowaniu publikacji, przez dostarczenie danych liczbowych, które przyczyniły się do wzbogacenia jej treści.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Warszawie

Zofia Kozłowska

Warszawa, lipiec 2014 r.

PREFACE

Statistical Office in Warsaw presents to you the publication “Statistical portrait of Siedlce in the years 2005–2012”, which, through a rich set of statistical data shows of the socio-economic situation of Siedlce. It is one of five separate volumes elaborated for selected cities in Mazowieckie voivodship, such as: Ciechanów, Ostrołęka, Płock, Radom and Siedlce, about the condition of and changes in their society, economy and natural environment.

In the volume present information about the city concerning its natural environment, local government and area, as well as population, labour market, wages and salaries, culture, tourism, sport, trade, public finance, investment and fixed assets, and registered entities of national economy. The information is preceded by general and methodological notes.

The publication contains statistical data covering on eight year long period, which allows to analyse dynamics and directions of changes in phenomena occurring in the city. Data have been grouped into 14 sections, preceded by general notes, with explanations on terminology, methodology and scope of the information. Analytical comment which can be found in each section, identifies the most distinctive phenomena and trends observed in particular thematic fields. The statistical tables contain all the data which have been the basis for calculation of majority of the rates and indicators. Statistical material has been enriched with graphical material in the form of numerous charts and maps.

Introducing this publication to you, I express hope that it will be a valuable item among the literature popularising knowledge of Siedlce from a statistical perspective, and that the materials contained in it will be useful for all people interested in socio-economic life of the city.

Hereby I also thank all the institutions for their assistance in elaborating the publication through providing data which enriched its contents.

*Director
of the Statistical Office*

in Warsaw

Zofia Kozłowska

Warsaw, July 2014

SPIS TREŚCI

Przedmowa
Objaśnienia znaków umownych
Stosowane skróty
Uwagi ogólne
Kalendarium dziejów Siedlec

TABLICE PRZEGLĄDOWE

I. Ludność na podstawie spisów według wybranych miast
II. Stan, ruch naturalny i migracje ludności w Siedlcach
III. Wybrane miasta na tle województwa mazowieckiego w 2012 r.
IV. Ranking miast według wybranych wskaźników w 2012 r.

DZIAŁY

I. POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA
II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
III. SAMORZĄD TERYTORIALNY
IV. LUDNOŚĆ
V. RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA
VI. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA
VII. EDUKACJA I WYCHOWANIE
VIII. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA
IX. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT
X. TRANSPORT
XI. HANDEL
XII. FINANSE PUBLICZNE
XIII. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE
XIV. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

CONTENTS

	<i>Strona</i> <i>Page</i>
<i>Preface</i>	3–4
<i>Symbols</i>	15
<i>Abbreviations used</i>	15–16
<i>General notes</i>	17–20
<i>Siedlce city timeline</i>	21–26

REVIEW TABLES

I. <i>Population of selected cities according to population censuses</i>	27
II. <i>Population size, natural change and migration in Siedlce</i>	28–29
III. <i>Selected cities in comparison to Mazowieckie voivodship in 2012</i>	30–33
IV. <i>Ranking of cities according to selected indicators in 2012</i>	34

CHAPTERS

I. <i>GEOGRAPHIC LOCATION AND AREA</i>	35–38
II. <i>ENVIRONMENTAL PROTECTION</i>	39–50
III. <i>LOCAL GOVERNMENT</i>	51–54
IV. <i>POPULATION</i>	55–68
V. <i>LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES</i>	69–82
VI. <i>MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS</i>	83–92
VII. <i>EDUCATION</i>	93–106
VIII. <i>HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE</i>	107–114
IX. <i>CULTURE. TOURISM. SPORT</i>	115–124
X. <i>TRANSPORT</i>	125–132
XI. <i>TRADE</i>	133–134
XII. <i>PUBLIC FINANCE</i>	135–142
XIII. <i>INVESTMENTS. FIXED ASSETS</i>	143–146
XIV. <i>ENTITIES OF NATIONAL ECONOMY</i>	147–153

SPIS TABLIC
CONTENTS OF TABLES

	Tablica Table	Strona Page
I. POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA		
	I. GEOGRAPHIC LOCATION AND AREA	
Uwagi ogólne	x	35
Wyniki badań – synteza	x	36
Powierzchnia miasta według kierunków wykorzystania	1	38
	II. ENVIRONMENTAL PROTECTION	
Uwagi ogólne	x	39
Wyniki badań – synteza	x	43
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	1(2)	46
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	2(3)	46
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi	3(4)	46
Oczyszczalnie ścieków	4(5)	47
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza	5(6)	47
Odpady	6(7)	47
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody	7(8)	48
Wybrane indywidualne formy ochrony przyrody	8(9)	48
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według wybranych kierunków inwestowania (ceny bieżące)	9(10)	49
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania (ceny bieżące)	10(11)	50
	III. LOCAL GOVERNMENT	
Uwagi ogólne	x	51
Wyniki badań – synteza	x	52
Radni rady miasta według wieku	1(12)	53
Radni rady miasta według poziomu wykształcenia	2(13)	53
Radni rady miasta według grup zawodów	3(14)	53
Wybory Prezydenta Miasta (2006, 2010)	4(15)	54
Wybory do rady miasta (2006, 2010)	5(16)	54
	IV. POPULATION	
Uwagi ogólne	x	55
Wyniki badań – synteza	x	59
Ludność według płci i wieku	1(17)	62
Ludność według ekonomicznych, biologicznych oraz edukacyjnych grup wieku	2(18)	63
Mediana wieku (wiek środkowy) ludności według płci	3(19)	64
Ruch naturalny ludności	4(20)	64
Separacje i rozwody orzeczone prawomocnie	5(21)	64

SPIS TABLIC (cd.)
CONTENTS OF TABLES (cont.)

		Tablica <i>Table</i>	Strona <i>Page</i>
IV. LUDNOŚĆ (dok.)	IV. POPULATION (cont.)		
Płodność kobiet i współczynnik reprodukcji ludności	<i>Female fertility and reproduction rate</i>	6(22)	65
Zgony według płci i wieku	<i>Deaths by sex and age of the deceased.....</i>	7(23)	65
Zgony według wybranych przyczyn (2005–2011)	<i>Deaths by causes (2005-2011).....</i>	8(24)	66
Prognoza ludności według płci i wieku (2015, 2020, 2025, 2030, 2035)	<i>Population projection by sex and age (2015, 2020, 2025, 2030, 2035).....</i>	9(25)	67
Prognoza ludności według funkcjonalnych grup wieku (2015, 2020, 2025, 2030, 2035)	<i>Population projection by functional age groups (2015, 2020, 2025, 2030, 2035).....</i>	10(26)	68
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały	<i>Internal and international migration of population for permanent residence.....</i>	11(27)	68
V. RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA	V. LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES		
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x	69
Wyniki badań – synteza	<i>Synthesis of survey results</i>	x	73
Pracujący	<i>Employed persons</i>	1(28)	77
Przeciętne zatrudnienie (2009–2012).....	<i>Average paid employment (2009-2012) Registered unemployed persons and job offers.....</i>	2(29)	77
Bezrobotni zarejestrowani oraz oferty pracy	<i>Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls.....</i>	3(30)	77
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani	<i>Registered unemployed persons by age</i>	4(31)	78
Bezrobotni zarejestrowani według wieku	<i>Registered unemployed persons by level of education.....</i>	5(32)	78
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wy- kształcenia	<i>Registered unemployed persons by duration of unemployment.....</i>	6(33)	78
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozo- stawania bez pracy	<i>Registered unemployed persons by work seniority.....</i>	7(34)	79
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy	<i>Pobór wody na potrzeby gospodarki naro- dowej i ludności na 1 km2 według wy- branych miast w 2012 r.....</i>	8(35)	79
Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	<i>Persons working in hazardous condi- tions.....</i>	9(36)	80
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	<i>Persons working in hazardous condi- tions due to dangerous and harmful to health factors</i>	10(37)	81
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia	<i>Persons injured in accidents at work and number of days of incapacity for work caused by these accidents.....</i>	11(38)	82
Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz liczba dni niezdolności do pracy spowodowa- nej tymi wypadkami	<i>Average monthly gross wages and salaries.....</i>	12(39)	82
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto		13(40)	82
VI. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA	VI. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS		
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x	83
Wyniki badań – synteza	<i>Synthesis of survey results</i>	x	86
Wodociągi i kanalizacja	<i>Water supply and sewage systems.....</i>	1(41)	89
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	<i>Gas supply network, consumers and consumption of gas from gas supply system in households.....</i>	2(42)	89
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	<i>Consumers and consumption of elec- tricity in households.....</i>	3(43)	90

SPIS TABLIC (cd.)
CONTENTS OF TABLES (cont.)

		Tablica <i>Table</i>	Strona <i>Page</i>
VI. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)	VI. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)		
Ogrzewnictwo	<i>House heating</i>	4(44)	90
Odpady komunalne zmieszane i nieczystości ciekłe	<i>Municipal mixed waste and liquid waste</i>	5(45)	90
	<i>Generally accessible and estate green belts</i>	6(46)	91
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej	<i>Dwelling stocks</i>	7(47)	91
Zasoby mieszkaniowe	<i>Dwellings in dwelling stock fitted with installations</i>	8(48)	91
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje	<i>Buildings completed</i>	9(49)	92
Budynki oddane do użytkowania	<i>Dwellings completed</i>	10(50)	92
Mieszkania oddane do użytkowania			
VII. EDUKACJA I WYCHOWANIE	VII. EDUCATION		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	93
Wyniki badań – synteza	<i>Synthesis of survey results</i>	x	96
Szkoły podstawowe oraz gimnazja dla dzieci i młodzieży	<i>Primary and lower secondary schools for children and youth</i>	1(51)	100
Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży oraz szkoły specjalne przysposabiające do pracy	<i>Basic vocational schools for youth and special job-training schools</i>	2(52)	100
Licea ogólnokształcące dla młodzieży	<i>General secondary schools for youth</i>	3(53)	101
Licea profilowane dla młodzieży	<i>Specialised secondary schools for youth</i>	4(54)	101
	<i>Technical secondary and art schools for youth</i>	5(55)	101
Technika oraz szkoły artystyczne dla młodzieży ..	<i>Post-secondary schools for youth and adults</i>	6(56)	102
Szkoły policealne dla młodzieży i dorosłych	<i>Schools for adults</i>	7(57)	102
Szkoły dla dorosłych	<i>Computers for the use of students in primary and lower secondary schools for children and youth [excluding special schools] (2007/08–2012/13)</i>	8(58)	103
Komputery przeznaczone do użytku uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach [bez szkół specjalnych] (2007/08–2012/13)	<i>Results of matriculation exam (2006/07–2011/12)</i>	9(59)	104
Wyniki egzaminu maturalnego (2006/07–2011/12)	<i>Higher education institutions (by actual location)</i>	10(60)	105
Szkolnictwo wyższe (według faktycznej lokalizacji)	<i>Pre-primary education</i>	11(61)	105
Wychowanie przedszkolne			
VIII. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	VIII. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	107
Wyniki badań – synteza	<i>Synthesis of survey results</i>	x	110
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2005–2012)	<i>Out-patient health care (2005-2012)</i>	1(62)	113
Apteki ogólnodostępne	<i>Generally available pharmacies</i>	2(63)	113
Żłobki	<i>Nurseries</i>	3(64)	113
Pomoc społeczna stacjonarna	<i>Social welfare facilities</i>	4(65)	114
Instytucjonalna piecza zastępcza oraz placówki wsparcia dziennego	<i>Institutional foster care and day-support centres</i>	5(66)	114
IX. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	IX. CULTURE. TOURISM. SPORT		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	115
Wyniki badań – synteza	<i>Synthesis of survey results</i>	x	118
Biblioteki publiczne (z filiami)	<i>Public libraries (with branches)</i>	1(67)	121

SPIS TABLIC (cd.)
CONTENTS OF TABLES (cont.)

		Tablica <i>Table</i>	Strona <i>Page</i>
IX. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT (dok.)	<i>IX. CULTURE. TOURISM. SPORT (cont.)</i>		
Muzea	<i>Museums.....</i>	2(68)	121
Kina stałe	<i>Permanent cinemas.....</i>	3(69)	121
Domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2005, 2007, 2009, 2011, 2012)	<i>Cultural centres and establishments, clubs and community centres (2005, 2007, 2009, 2011, 2012)</i>	4(70)	122
Baza noclegowa turystyki	<i>Tourist accommodation facilities</i>	5(71)	122
Kluby sportowe (2006, 2008, 2010, 2012)	<i>Sports clubs (2006, 2008, 2010, 2012)....</i>	6(72)	122
Wybrane obiekty sportowe w 2010 r.	<i>Selected sports facilities in 2010.....</i>	7(73)	123
X. TRANSPORT	<i>X. TRANSPORT</i>		
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x	125
Wyniki badań – synteza	<i>Synthesis of survey results</i>	x	127
Drogi publiczne	<i>Public roads</i>	1(74)	130
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane ..	<i>Registered road vehicles and tractors</i>	2(75)	130
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane po raz pierwszy	<i>Road vehicles and tractors registered for the first time.....</i>	3(76)	130
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane według grup wieku	<i>Registered road vehicles and tractors by age groups.....</i>	4(77)	131
Samochody osobowe według rodzaju stosowanego paliwa	<i>Passenger cars by kind of fuel used</i>	5(78)	131
Wypadki drogowe i ich ofiary oraz kolizje drogowe	<i>Road traffic accidents and victims; traffic collisions</i>	6(79)	131
XI. HANDEL	<i>XI. TRADE</i>		
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x	133
Wyniki badań – synteza	<i>Synthesis of survey results</i>	x	133
Targowiska	<i>Marketplaces</i>	1(80)	134
XII. FINANSE PUBLICZNE	<i>XII. PUBLIC FINANCE</i>		
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x	135
Wyniki badań – synteza	<i>Synthesis of survey results</i>	x	137
Dochody budżetu miasta według rodzajów	<i>Revenue of the city budget by type</i>	1(81)	140
Dochody budżetu miasta według działów	<i>Revenue of the city budget by division</i>	2(82)	141
Wydatki budżetu miasta według rodzajów	<i>Expenditure of the city budget by type</i>	3(83)	141
Wydatki budżetu miasta według działów	<i>Expenditure of the city budget by division.....</i>	4(84)	142
Dochody i wydatki budżetu miasta na 1 mieszkańca ..	<i>Revenue and expenditure of the city budget per capita</i>	5(85)	142
XIII. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	<i>XIII. INVESTMENTS. FIXED ASSETS</i>		
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x	143
Wyniki badań – synteza	<i>Synthesis of survey results</i>	x	145
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach [ceny bieżące] (2009–2012)	<i>Investment outlays in enterprises [current prices] (2009–2012)</i>	1(86)	146
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach [bieżące ceny ewidencyjne] (2009–2012)	<i>Gross value of fixed assets in enterprises [current standard cost prices] (2009–2012).....</i>	2(87)	146
XIV. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	<i>XIV. ENTITIES OF NATIONAL ECONOMY</i>		
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x	147
Wyniki badań – synteza	<i>Synthesis of survey results</i>	x	149

SPIS TABLIC (dok.)
CONTENTS OF TABLES (cont.)

		Tablica Table	Strona Page
XIV. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ (dok.)	XIV. ENTITIES OF NATIONAL ECONOMY (cont.)		
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	<i>Entities of national economy in REGON register.....</i>	1(88)	151
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według liczby pracujących	<i>Entities of national economy in REGON register by number of employed per- sons</i>	2(89)	151
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji PKD (2009–2012)	<i>Entities of national economy in REGON by section of the Polish Classification of Activities (2009-2012)</i>	3(90)	152
Podmioty gospodarki narodowej nowo zareje- strowane w rejestrze REGON według sekcji PKD (2009–2012)	<i>New entities of national economy regis- tered in REGON by section of the Polish Classification of Activities (2009-2012)</i>	4(91)	152
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane z rejestrze REGON według sekcji PKD (2009–2012) ..	<i>Entities of national economy cancelled from REGON by section of the Polish Classification of Activities (2009- 2012).....</i>	5(92)	153

SPIS WYKRESÓW I MAP
LIST OF CHARTS AND MAPS

		Strona Page
Położenie geograficzne i powierzchnia Siedlec (mapki)	<i>Geographical location (maps).....</i>	38
Podział administracyjny województwa mazo- wieckiego w 2012 r. (mapka)	<i>Administrative division of Mazowieckie voivodship in 2012 (map).....</i>	38
Warunki meteorologiczne w 2012 r.	<i>Meteorological conditions in 2012.....</i>	39
Struktura powierzchni miasta według kierunków wykorzystania (2005, 2012).....	<i>Land use structure of the city area (2005, 2012) ...</i>	39
Struktura powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych miasta (2005, 2012)	<i>Structure of the built up and urbanised areas of the city (2005, 2012)</i>	39
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ²	<i>Water withdrawal for the needs of national economy and population per 1 km²</i>	50
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności	<i>Population using wastewater treatment plants as percentage of total population</i>	50
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych	<i>Pollutants retained in air cleaning devices as percentage of pollutants emitted</i>	50
Udział nakładów na środki trwałe na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu oraz na gospodarkę ściekową i ochronę wód w % ogó- łu nakładów na ochronę środowiska	<i>Share of outlays on fixed assets for protection of air and climate as well as wastewater management and water protection as percentage of all outlays on environmental protection.....</i>	50
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w wybranych miastach w 2012 r.....	<i>Water withdrawal for the needs of national economy and population per 1 km² by selected cities in 2012</i>	51
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności w wybranych miastach w 2012 r.....	<i>Population using wastewater treatment plants as percentage of total population by selected cit- ies in 2012</i>	51
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych w wybranych miastach w 2012 r.....	<i>Pollutants retained in air cleaning devices as percentage of pollutants emitted by selected cities in 2012</i>	51

SPIS WYKRESÓW I MAP (cd.)
LIST OF CHARTS AND MAPS (cont.)

	<u>Strona</u> <u>Page</u>
Udział nakładów na środki trwałe na gospodarkę ściekową i ochronę wód w % ogółu nakładów na ochronę środowiska w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Share of outlays on fixed assets for wastewater management and water protection as percentage of all outlays on environmental protection in selected cities in 2012</i> 51
Frekwencja wyborcza w czasie wyborów do rady miasta w wybranych miastach (2006, 2010)	<i>Turnout at municipal elections in selected cities (2006, 2010)</i> 54
Ludność według płci i wieku (2005, 2012).....	<i>Population by sex and age (2005,2012)</i> 62
Struktura ludności według płci (2005, 2012)	<i>Sex structure of the population (2005,2012)</i> 62
Struktura ludności według grup wieku (2005, 2012)	<i>Age structure of the population (2005,2012)</i> 63
Współczynnik obciążenia demograficznego	<i>Dependency ratio</i> 64
Ruch naturalny ludności	<i>Vital statistics</i> 64
Migracje wewnętrzne i zagraniczne	<i>Internal and international migration</i> 64
Ludność na 1 km ² w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Population density per 1 km² in selected cities in 2012</i> 65
Kobiety na 100 mężczyzn w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Women per 100 men in selected cities in 2012</i> 65
Mediana wieku (wiek środkowy) ludności w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Median age (medium age) of population in selected cities in 2012</i> 65
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Population in non-working age per 100 persons in productive age in selected cities in 2012</i> 65
Przyrost naturalny na 1000 ludności w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Natural increase per 1000 population in selected cities in 2012</i> 65
Ogólne saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Net migration for permanent residence per 1000 population in selected cities in 2012</i> 65
Typy rozwoju ludnościowego gmin według metody Webba w latach 2010–2012	<i>Types of population changes in gminas according to Webb's method in 2010–2012</i> 68
Typy rozwoju ludnościowego wybranych miast według metody Webba w latach 2010–2012	<i>Types of population changes in selected cities according to Webb's method in 2010–2012</i> 69
Pracujący na 1000 ludności	<i>Employed persons per 1000 population</i> 78
Liczba dni niezdolności do pracy spowodowanej wypadkami przy pracy na 1 poszkodowanego ..	<i>Number of days of incapacity for work caused by accidents at work per 1 injured worker</i> 78
Przeciętne zatrudnienie	<i>Average employment</i> 78
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	<i>Average gross monthly wages</i> 78
Pracujący na 1000 ludności w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Employed persons per 1000 population in selected cities in 2012</i> 79
Liczba dni niezdolności do pracy spowodowanej wypadkami przy pracy na 1 poszkodowanego w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Number of days of incapacity for work caused by accidents at work per 1 injured worker in selected cities in 2012</i> 79
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Average gross monthly wages in selected cities in 2012</i> 79
Stopa bezrobocia rejestrowanego oraz udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	<i>Registered unemployment rate and percentage of registered unemployed persons in working age population</i> 80
Stopa bezrobocia rejestrowanego oraz udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Registered unemployment rate and percentage of registered unemployed persons in working age population in selected cities in 2012</i> 81
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według płci (2005, 2012)	<i>Registered unemployed persons by sex (2005,2012)</i> 82
Płynność bezrobocia	<i>Inflow to and outflow from unemployment</i> 82
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku (2005, 2012)	<i>Registered unemployed persons by age (2005,2012)</i> 83

SPIS WYKRESÓW I MAP (cd.)
LIST OF CHARTS AND MAPS (cont.)

		<u>Strona</u> <u>Page</u>
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wykształcenia (2005, 2012)	<i>Registered unemployed persons by level of education (2005,2012).....</i>	83
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy (2005, 2012)	<i>Registered unemployed persons by duration of unemployment (2005,2012).....</i>	83
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według stażu pracy (2005, 2012)	<i>Registered unemployed persons by work seniority (2005,2012).....</i>	83
Zużycie wody z wodociągów i gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca ..	<i>Consumption of water from waterworks and gas from gas network in households per 1 inhabitant.....</i>	92
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	<i>Energy consumption in households per 1 inhabitant.....</i>	92
Zebrań odpady komunalne zmieszane w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	<i>Municipal mixed waste collected from households per 1 inhabitant.....</i>	92
Warunki mieszkaniowe ludności	<i>Housing conditions of the population.....</i>	92
Zużycie wody z wodociągów i gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Consumption of water from waterworks and gas from gas network in households per 1 inhabitant by selected cities in 2012</i>	93
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Energy consumption in households per 1 inhabitant by selected cities in 2012</i>	93
Zebrań odpady komunalne zmieszane w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Municipal mixed waste collected from households per 1 inhabitant by selected cities in 2012.....</i>	93
Przeciętna liczba osób w zasobach mieszkaniowych na 1 mieszkanie w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Average number of persons per 1 dwelling in dwelling stock by selected cities in 2012.....</i>	93
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Dwellings completed per 1000 population by selected cities in 2012</i>	93
Edukacja według szczebli kształcenia (schemat)	<i>Levels of education (scheme)</i>	100
Uczniowie na 1 szkołę w roku szkolnym 2012/13 (bez szkół specjalnych)	<i>Students per 1 school in school year 2012/2013 (excluding special schools)</i>	101
Współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych	<i>Enrolment rate in primary schools.....</i>	101
Współczynnik skolaryzacji w gimnazjach	<i>Enrolment rate in lower secondary schools</i>	101
Struktura studentów według form studiów	<i>Structure of the students according to the form of studies</i>	106
Uczniowie na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (bez szkół specjalnych)	<i>Students per 1 computer with access to the Internet for students' use (excluding special schools).....</i>	106
Struktura studentów i absolwentów szkół wyższych według płci	<i>Students and graduates of higher education institutions by sex.....</i>	106
Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc	<i>Children in nursery schools per 100 places</i>	106
Współczynnik skolaryzacji w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Enrolment rate by selected cities in 2012</i>	107
Uczniowie na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (bez szkół specjalnych) w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Students per 1 computer with access to the Internet for students' use (excluding special schools) by selected cities in 2012</i>	107
Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Children in nursery schools per 100 places by selected cities in 2012</i>	107
Łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności (2005–2011)	<i>Beds in general hospitals per 10 000 population (2005-2011).....</i>	114
Ludność na 1 zakład opieki zdrowotnej (2005–2011) ..	<i>Population per 1 health care establishment (2005-2011).....</i>	114
Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną (2005–2012)	<i>Population per 1 generally available pharmacy (2005-2012).....</i>	114
Dzieci w żłobkach na 100 miejsc	<i>Children in nurseries per 100 places</i>	114

SPIS WYKRESÓW I MAP (cd.)
LIST OF CHARTS AND MAPS (cont.)

	<u>Strona</u> <u>Page</u>
Dzieci w żłobkach na 1000 dzieci do lat 3	114
Łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności w wybranych miastach w 2012 r.	115
Ludność na 1 przychodnię w wybranych miastach w 2012 r.....	115
Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną w wybranych miastach w 2012 r.....	115
Dzieci w żłobkach na 100 miejsc w wybranych miastach w 2012 r.....	115
Dzieci w żłobkach na 1000 dzieci do lat 3 w wybranych miastach w 2012 r.....	115
Dynamika korzystających z noclegów bazy noclegowej turystyki (2005=100)	123
Zwiedzający muzea na 1000 ludności	124
Korzystający z noclegów bazy noclegowej turystyki na 1000 ludności	124
Biblioteki	124
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych bazy noclegowej turystyki	124
Udział turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów	124
Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w 2012 r. (mapka)	124
Czytelnicy na 1000 ludności w wybranych miastach w 2012 r.....	125
Wypożyczenia na 1 czytelnika w wybranych miastach w 2012 r.....	125
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych bazy noclegowej turystyki w wybranych miastach w 2012 r.....	125
Udział turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w wybranych miastach w 2012 r.....	125
Ćwiczący w klubach sportowych na 10 tys. ludności w 2012 r. w wybranych miastach w 2012 r.	125
Struktura samochodów osobowych zarejestrowanych według grup wieku (2005, 2012)	132
Struktura samochodów osobowych zarejestrowanych według rodzaju stosowanego paliwa (2005, 2012)	132
Drogi o nawierzchni twardej na 100 km ²	132
Samochody osobowe zarejestrowane na 1000 ludności	132
Udział ofiar śmiertelnych w ogólnej liczbie ofiar wypadków drogowych	132
Drogi o nawierzchni twardej na 100 km ² w wybranych miastach w 2012 r.	133
Samochody osobowe zarejestrowane na 1000 ludności w wybranych miastach w 2012 r.....	133
Struktura ofiar wypadków drogowych w wybranych miastach w 2012 r.....	133
Dynamika dochodów i wydatków budżetu miasta na 1 mieszkańca.	139
Budżet miasta	142

SPIS WYKRESÓW I MAP (cd.)
LIST OF CHARTS AND MAPS (cont.)

		<u>Strona</u> <u>Page</u>
Struktura dochodów i wydatków budżetu miasta według rodzajów (2005, 2012)	<i>Structure of revenue and expenditure of the city budget by type (2005, 2012).....</i>	142
Struktura dochodów i wydatków budżetu miasta według działów (2005, 2012)	<i>Structure of revenue and expenditure of the city budget by division (2005, 2012).....</i>	142
Relacja wyniku budżetowego do dochodów ogółem w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Relation of budget outturn to total revenue in selected cities in 2012</i>	143
Struktura dochodów budżetu miasta według rodzajów w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Structure of revenue of the city budget by type in selected cities in 2012</i>	143
Dochody i wydatki budżetu miasta na 1 mieszkańca w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Revenue and expenditure of the city budget per capita in selected cities in 2012</i>	143
Udział sekcji przemysł i budownictwo w nakładach inwestycyjnych ogółem przedsiębiorstw [ceny bieżące] (2008–2012)	<i>Share of sections industry and construction in total investment outlays of enterprises [current prices] (2008-2012).....</i>	146
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca [ceny bieżące] (2008–2012)	<i>Investment outlays in enterprises [current prices] per 1 inhabitant (2008–2012).....</i>	146
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca [bieżące ceny ewidencyjne] (2008–2012)	<i>Gross value of fixed assets in enterprises per 1 inhabitant [current standard cost prices](2008-2012).....</i>	146
Udział sekcji przemysł i budownictwo w nakładach inwestycyjnych ogółem przedsiębiorstw według wybranych miast w 2012 r. [ceny bieżące] (2008–2012)	<i>Share of sections industry and construction in total investment outlays of enterprises in selected cities in 2012 [current prices] (2008-2012).....</i>	147
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca (ceny bieżące) w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Investment outlays in enterprises per 1 inhabitant (current prices) in selected cities in 2012 ...</i>	147
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w wybranych miastach w 2012 r. (bieżące ceny ewidencyjne)	<i>Gross value of fixed assets in enterprises per 1 inhabitant in selected cities in 2012 (current standard cost prices)</i>	147
Dynamika podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON	<i>Dynamics in the field of entities of national economy in REGON</i>	153
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności	<i>Entities of national economy registered in REGON per 1000 population.....</i>	153
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji PKD (2009, 2012)	<i>Structure of the entities of national economy in REGON by section of the Polish Classification of Activities (2009, 2012).....</i>	153
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w rejestrze REGON	<i>Entities of national economy newly registered in and cancelled from REGON</i>	154
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w wybranych miastach w 2012 r.	<i>Entities of national economy registered in REGON per 1000 population in selected cities in 2012 in selected cities in 2012</i>	154

W wersji angielskiej: przedmowa, spis treści.
In English version: preface, contents.

ZNAKI UMOWNE

Kreska (-)	- zjawisko nie wystąpiło.
Zero: (0)	- zjawisko istniało w wielkościach mniejszych od 0,5;
(0,0)	- zjawisko istniało w wielkościach mniejszych od 0,05.
Kropka (.)	- zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
Znak x	- wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
Znak Δ	- oznacza, że nazwa została skrócona w stosunku do obowiązującej klasyfikacji (patrz str. 20).
„W tym”	- oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

STOSOWANE SKRÓTY

tys.	=	tysiąc	GWh	=	gigawatogodzina
mln	=	milion	TJ	=	teradžul
zł	=	złoty	°C	=	stopień Celsjusza
egz.	=	egzemplarz	%	=	procent
g	=	gram	‰	=	promil
kg	=	kilogram	s	=	sekunda
t	=	tona	d	=	doba
mm	=	milimetr	r.	=	rok
cm	=	centymetr	ark. druk.	=	arkusz drukarski
m	=	metr	art.	=	artykuł
km	=	kilometr	cd.	=	ciąg dalszy
m ²	=	metr kwadratowy	dok.	=	dokończenie
ha	=	hektar	n.p.m.	=	nad poziomem morza
km ²	=	kilometr kwadratowy	dok.	=	dokończenie
m ³	=	metr sześcienny	ks.	=	ksiądz, księdza
dam ³	=	dekametr sześcienny	kl.	=	klasa
kWh	=	kilowatogodzina	obw.	=	obwód

wys.	=	wysokość	z późn. zm.	=	z późniejszymi zmianami
Lp.	=	liczba porządkowa	ul.	=	ulica
m.st.	=	miasto stołeczne	al.	=	aleja
Nr (nr)	=	numer	tel.	=	telefon
ok.	=	około	PN	=	przyrost naturalny
poz.	=	pozycja	SM	=	saldo migracji
p. proc.	=	punkt procentowy	GUS	=	Główny Urząd Statystyczny
pkt	=	punkt, punkty	CEPIK	=	Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców
TABL.	=	tablica	NTS	=	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych
str. (s.)	=	strona	EKG	=	Europejska Komisja Gospodarcza
ust.	=	ustęp	PKD	=	Polska Klasyfikacja Działalności
0°1'1''	{	E = wschód	ESA	=	Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych
	{	N = północ	NFZ	=	Narodowy Fundusz Zdrowia
Dz. U.	=	Dziennik Ustaw	MSR	=	Międzynarodowe Standardy Rachunkowości
i in.	=	i inne	PESEL	=	Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności
im.	=	imienia	ONZ	=	Organizacja Narodów Zjednoczonych
itd.	=	i tak dalej	UE	=	Unia Europejska
itp.	=	i tym podobne			
m.in.	=	między innymi			
np.	=	na przykład			
pt.	=	pod tytułem			
pw.	=	pod wezwaniem			
św.	=	święty			
tj.	=	to jest			
tzn.	=	to znaczy			
tzw.	=	tak zwany			
w.	=	wiek			
wol.	=	wolumin			
woj.	=	województwo			
ww.	=	wyżej wymieniony			

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym**. Przez „miasta” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek.
2. Prezentowane dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.
3. Dane prezentuje się:

- 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885, z późn. zm.), zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

PKD 2007, w stosunku do klasyfikacji PKD 2004, wprowadziła zmiany zakresowe polegające na uwzględnieniu nowych grupowań rodzajów działalności, a także na przesunięciu rodzajów działalności pomiędzy poszczególnymi poziomami klasyfikacyjnymi; zmiany te spowodowały brak porównywalności danych, również przy niezmienionych nazwach niektórych poziomów klasyfikacyjnych.

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”;

- 2) według **sektorów własności**:
- sektor publiczny – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
 - sektor prywatny – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.
- „Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.
4. Dane prezentowane dla **województwa, miast na prawach powiatu i gminy** odpowiadają poziomowi 2, 4 i 5 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obowiązującej w krajach Unii Europejskiej. NTS obowiązująca od 1 stycznia 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 listopada 2007 r. (Dz. U. Nr 214, poz. 1573, z późn. zm.) w miejsce obowiązującej do 31 grudnia 2007 r.
5. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:
- do 9 osób,
 - od 10 do 49 osób,
 - powyżej 49 osób.
6. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.
7. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.
- Metoda przedsiębiorstw** (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.
8. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące

działalność gospodarczą, zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON).

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

Informacje w rejestrze REGON tworzone są na podstawie danych zgłaszanych bezpośrednio przez podmioty, na których ciąży obowiązek rejestracji oraz dokonywania zmian cech objętych wpisem. Dane te nie podlegają dodatkowej weryfikacji.

9. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i na wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.
10. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
11. Przy **przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności faktycznie zamieszkałej według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, nakłady inwestycyjne) – według stanu w dniu 30 VI.

Współczynniki dotyczące **ruchu naturalnego i migracji** ludności obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI): do 2009 r. – zameldowanej na pobyt stały, w latach 2010–2012 – faktycznie zamieszkałej. Zmiana metodologii nie spowodowała istotnych różnic w wartościach wskaźników.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – jeśli nie zaznaczono inaczej – za 1995 r. na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 1988; za lata 1999–2009 na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, przy czym dla lat 2000 i 2001 według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r., od 2010 r. na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, przy czym dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

12. W tablicach dla danych spisowych zastosowano następujący podział administracyjny: 1946 r. – z dnia 6 VII 1950 r.; lata 1950, 1960 i 1970 – z dnia 1 I 1971 r.; (dla Radomia: 1950 r. – z dnia 15 V 1951.; 1960 r. – z dnia 1 I 1962 r.; 1970 r. – z dnia 31 XII 1970 r.), 1978 r. – z dnia 1 I 1979 r.; 1988 r. – z dnia 6 XII 1988 r.; 2002 r. – z dnia 20 V 2002 r., a dla m.st. Warszawy z dnia 27 X 2002 r.; 2011 r. – z dnia 31 III 2011 r.

13. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.
14. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.
15. **Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.**
16. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami lub opisano w uwagach ogólnych do poszczególnych działów, zgodnie z zasadą, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.
17. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji PKD; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót	pełna nazwa
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

* *

*

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w *Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej*, *Roczniku Statystycznym Województwa Mazowieckiego* i w publikacji *Województwo Mazowieckie – Podregiony, powiaty, gminy* oraz w publikacjach tematycznych Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Statystycznego w Warszawie, a także w serii *Zeszyty metodyczne i klasyfikacje*. Informacje i ww. materiały dostępne są na stronie internetowej GUS: <http://stat.gov.pl/gus> oraz w informatoriach GUS i urzędów statystycznych lub w Centralnej Bibliotece Statystycznej im. Stefana Szulca i na jej stronie internetowej: <http://statlibr.stat.gov.pl/>.

KALENDARIUM DZIEJÓW SIEDLEC

D a t y	W y d a r z e n i a
5 II 1448	Kardynał Zbigniew Oleśnicki wystawił w Krakowie dokument, w którym znalazła się wzmianka o wsi Siedlce (pierwsza historyczna wzmianka o istnieniu Siedlec) należącej do parafii łukowskiej.
1503	Daniel Siedlecki z rodu Gniewoszów Siedleckich założył obok starej wsi Siedlce wieś „Nova Siedlcza”.
1530	Wybudowano pierwszy drewniany kościół pod wezwaniem św. Stanisława Męczennika.
22 XI 1532	Biskup krakowski Piotr Tomicki wystawił dokument erekcyjny powołujący parafię siedlecką.
15 I 1547	Król Zygmunt I Stary wydał przywilej zezwalający na lokowanie miasta na prawie magdeburskim na części gruntów wsi Siedlce, tzw. Nova Siedlcza.
I poł. XVII w.	Siedlce rozwijały się dynamicznie. Obszar miasta powiększył się pięciokrotnie, rosła liczba mieszkańców, przybywało kupców i rzemieślników.
1635	Siedlce ucierpiały od wielkiego pożaru.
II poł. XVII w.	Dynamiczny rozwój miasta Siedlce przerwały: wojny kozackie, potop szwedzki, najazdy moskiewskie.
1648	Kozacy Chmielnickiego najechali na Siedlce.
1650	Tatarzy najechali na miasto.
1668	Miasto przeszło we władanie rodu Czartoryskich.
20 VIII 1672	Michał i Joanna Czartoryscy wydali przywilej, który potwierdził nadane dawniej miastu prawa (uwolnił mieszczan na sześć lat od wszelkich powinności dworskich).
1692	Siedlce przeszły na własność Kazimierza Czartoryskiego. Z tego czasu pochodzi herb miasta Pogoń - również herb rodzinny Czartoryskich.
1693	W wyniku kolejnego pożaru spłonęło centrum miasta.
1698–1730	Kazimierz Czartoryski odbudował miasto nadając mu nowy układ przestrzenny.
1710	Wielka zaraza zdziesiątkowała ludność miasta.
1740–1749	Wybudowano w mieście pierwszy murowany kościół pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa Męczennika.
1763–1769	Na rynku wybudowano okazały murowany ratusz (nazywany obecnie „Jackiem”). Z biegiem lat stał się on symbolem Siedlec.
1773–1776	Wybudowano dzwonnice, jako bramę triumfalną na przyjazd króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.
13 VIII 1775-1798	Nową sukcesorką Siedlec, po śmierci Michała Czartoryskiego, została jego córka Aleksandra Ogińska. W tym okresie miasto zyskało nowy kształt urbanistyczny i stało się jednym z ważniejszych ośrodków życia towarzyskiego i kulturalnego w Polsce.
1783 i 1793	Król Stanisław August gościł w Siedlcach u hetmanowej Ogińskiej (był jej ciocięcym bratem).
1788	Rozpoczął działalność teatr, jako „filia” dworskiego teatru hetmana Ogińskiego.
1789	Wybuchł w mieście bardzo groźny pożar - trzeci z kolei, który zniszczył znaczną część drewnianej zabudowy.
19 IX 1794	Tadeusz Kościuszko, jadąc do dywizji gen. Karola Sierakowskiego, aby objąć dowództwo, zatrzymał się u hetmanowej Ogińskiej. Przybył wraz z poetą oświecenia Julianem Ursynem Niemcewiczem.

D a t y	W y d a r z e n i a
1795	Po III rozbiorze Polski na terenie zaboru austriackiego utworzono 6 nowych cyrkulów (ówczesnych jednostek administracyjnych), w tym cyrkul siedlecki.
28 VII 1798	Zmarła Aleksandra Ogińska i została pochowana w krypcie kaplicy pałacowej (przy dzisiejszej ul. Starowiejskiej). Po jej śmierci Siedlce z przyległymi dobrami stały się własnością puławskiej linii rodu Czartoryskich.
6 XII 1804	Czartoryscy wydali w Puławach dokument potwierdzający przywileje dla Siedlec nadane przez poprzedników.
15 VI 1807	Adam Czartoryski zamienił dobra siedleckie z rządem austriackim za inne dobra na Lubelszczyźnie. Siedlce stały się miastem rządowym.
24 II 1810	Na podstawie wydanego dekretu powstał departament siedlecki z Siedlcami, jako stolicą. W skład departamentu weszło dziewięć powiatów.
1815	Po Kongresie Wiedeńskim z departamentu siedleckiego utworzono województwo podlaskie, a Siedlce stały się stolicą województwa.
1818	Zainstalowano na wieży ratusza („Jacka”) pierwszy miejski zegar. Otwarto w mieście dwie pierwsze klasy szkoły podwydziałowej, które liczyły łącznie 35 uczniów.
1818–1820	Przez Siedlce przeprowadzono bity trakt Warszawa - Brześć.
1825	Miasto zostało otoczone wałami z fosą. Do miasta można było wjechać tylko przez wyznaczone roгатki.
14 II 1831	Wojska carskie zajęły miasto.
1832	Przy ul. Starowiejskiej 15 założono Szpital Miejski z oddziałami: chirurgicznym, wewnętrznym, położniczym, ginekologicznym, zakaźnym pododdziałem gruźliczym.
1837	Królestwo Polskie zostało podzielone na 8 guberni. Jedną z tych guberni była gubernia podlaska ze stolicą w Siedlcach.
1838	Stanisław Pruski (drukarz) sprowadził z Warszawy do Siedlec Aleksandra Rylkego ze swoją drukarnią.
1841–1843	Wybudowano więzienie ogrodzone murem (z czterema narożnymi basztami) według projektu architekta Henryka Marconiego.
1842	Białostocki utworzył pierwszą księgarnię w mieście.
19 IX 1844	Na wniosek gubernatora cywilnego Stefana Boreyszy przeniesiono z Łukowa do Siedlec gimnazjum gubernialne. Była to pierwsza szkoła średnia.
1 I 1845	Gubernię podlaską włączono do guberni lubelskiej. Siedlce stały się miastem powiatowym.
1850–1860	W mieście panowała epidemia cholery.
11 X 1854	Wybuchł olbrzymi pożar, który zniszczył $\frac{3}{4}$ miasta i dobytek 5 tys. mieszkańców. Spaliło się ok. 250 domów. Centrum i jego zachodnia część spłonęły prawie doszczętnie.
1862	Aleksander Głowacki (Bolesław Prus), jako piętnastoletni młodzieniec przybył do Siedlec, by rozpocząć naukę w Siedleckiej Szkole Powiatowej. Stąd w 1863 r. wyruszył do powstania styczniowego.
21 XI 1863	Na przedmieściach Siedlec odbyła się egzekucja Władysława Rawicza, cywilnego naczelnika województwa podlaskiego, skazanego na karę śmierci przez powieszenie.
1864–1867	Wybudowano linię kolejową o długości 212, 7 km z Warszawy do Terespoła.

D a t y	W y d a r z e n i a
31 VII 1865	Wybuchł kolejny pożar w dziejach miasta, który zniszczył 104 domy i trzy najpiękniejsze ulice: Warszawską, Piękną i Prospektową (obecnie Pułaskiego i Aslanowicza).
1865	Zainstalowano 182 latarnie naftowe na ulicach miasta.
1 I 1867	Utworzono gubernię siedlecką, a siedzibę jej władz ulokowano w Siedlcach. Dzieliła się ona na dziewięć powiatów. W tym też roku zaczął ukazywać się tygodnik „Siedleckije Gubernskieje Wiedomosti”.
20 I 1868	Uruchomiono w Pałacu Ogińskich drukarnię gubernialną wyposażoną w cztery maszyny drukarskie, litografię, stereotypownię i skład gotowych druków.
1869	Na przecięciu ulic Alejowej (obecnie Kilińskiego) i Ogrodowej (obecnie Sienkiewicza) wybudowano cerkiew.
12 VII 1874	Wybuchł w Siedlcach gwałtowny pożar, który zniszczył prawie ¾ miasta.
1875	Ponownie przybył do Siedlec Bolesław Prus. Pobyt ten dokumentują „Kartki z podróży do Siedlec i Lublina” drukowane w „Kurierze Warszawskim”.
1882–1884	Wybudowano linię kolejową, dzięki której Siedlce uzyskały połączenie z Małkinią przez Sokołów.
1886	Otwarto bibliotekę – czytelnię.
1892	Oddano do użytku szpital żydowski.
1898–1907	Wybudowano 18 studni artezyjskich.
1902	Wybudowano dom ludowy, w którym po wojnie mieściło się kino „Podlasie”, a obecnie znajduje się sala widowiskowa Miejskiego Ośrodka Kultury.
1903–1906	Siedlce uzyskały połączenie kolejowe z Czeremchą i Hajnówką.
1904, 1905, 1920, 1923	W tych latach marszałek Józef Piłsudski przebywał z wizytą w Siedlcach.
10 X 1905	Rozpoczęto budowę siedleckiego kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w stylu neogotyckim (obecna katedra).
1 VII 1908	Przy ulicy Ogrodowej (obecnie Sienkiewicza) otworzono kinematograf pod nazwą „Ekler”.
1909	Oddano do użytku halę targową przy ul. Piękną (obecnie Pułaskiego), w celu uporządkowania handlu miejskiego artykułami spożywczymi.
13 XI 1909	Otworzono drugi kinematograf z elektrycznym oświetleniem pod nazwą „Moderne”.
1912	Zlikwidowano gubernię siedlecką, a powiat siedlecki razem z Siedlcami przyłączono po raz drugi do guberni lubelskiej.
8 XII 1912	Ks. Józef del Campo Scipio konsekrował kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP (katedrę siedlecką) i sprawował w nim pierwszą mszę św.
19 VIII 1913	Siedlce przestały być miastem gubernialnym, a stały się miastem powiatowym (aż do 31 maja 1975 r.).
22 XI 1916	Została uruchomiona elektrownia, jako przedsiębiorstwo prywatne. Dwa lata później zarządzanie elektrownią przejął Magistrat. Od tego czasu traktowana była, jako własność miasta.
24 X 1918	Papież Benedykt XV powołał diecezję podlaską, a na jej ordynariusza mianował ks. infułata dr Henryka Przeździeckiego.
30 IX 1921	Według pierwszego powojennego spisu ludności Siedlce zamieszkiwało 30 676 osób.
15 I 1922	Otwarto Szkołę Rolniczą, w uroczystościach brał udział premier Wincenty Witos.
1924	Rozpoczęto przebudowę dawnej cerkwi na kościół garnizonowy.

D a t y	W y d a r z e n i a
1 VII 1928 i 1929	Prezydent Ignacy Mościcki gościł w mieście.
1930	Rozpoczęto budowę stacji autobusowej przy ul. Świętojańskiej.
1931	Na podstawie drugiego spisu powszechnego Siedlce liczyły 36 931 ludności, miały 2 483 budynki mieszkalne, posiadały 8 055 mieszkań.
13 III 1934	Rada Miasta nadała marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu Obywatelstwo Honorowe Miasta Siedlec.
VI 1939	W mieście uruchomiono wodociągi.
10/11 IX 1939	Wojska hitlerowskie zajęły Siedlce.
27 IX 1939	Miasto zajęła na krótko Armia Czerwona.
III 1941	Hitlerowcy utworzyli getto siedleckie.
30/31 VII 1944	Po siedmiodniowych ciężkich walkach Siedlce zostały wyzwolone spod okupacji niemieckiej.
1 I 1949	Siedlce wraz z powiatem zostały wyłączone z woj. lubelskiego, a włączone do woj. warszawskiego.
1952	Biblioteka miejska otrzymała stałe pomieszczenie w gmachu odbudowanego ratusza.
21 X 1960	Powstała Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia.
1962	Powstało w Siedlcach Studium Nauczycielskie (od 2010 r. Uniwersytet Przyrodniczo - Humanistyczny).
1963	Utworzony został Zespół Pieśni i Tańca „Podlasie”.
17–18 X 1966	Odbyły się w Siedlcach (w katedrze) uroczystości millenijne związane z tysiącleciem chrześcijaństwa w Polsce, w których uczestniczył episkopat z prymasem St. Wyszyńskim na czele.
1968	Odbył się pogrzeb biskupa Ignacego Świrskiego. Mszę św. pogrzebową odprawił kardynał Karol Wojtyła, a kazanie wygłosił Prymas Polski, kardynał Stefan Wyszyński.
1971–1973	Wybudowano osiedla: Ogrody, Czerwonego Krzyża, Czackiego, Nowotki; rozpoczęto budowę osiedla Aślanowicza i pierwszy etap Dzielnicy Tysiąclecia. W Południowej Dzielnicy Przemysłowej powstało szereg dużych zakładów przemysłowych m.in. „Mostostal”, „Mera-Błonie”, „Stalchemak”.
1 VI 1975	Siedlce stały się miastem wojewódzkim.
1976	Otwarto Centrum Kultury i Sztuki Województwa Siedleckiego.
6 VI 1982	Ukazał się pierwszy numer „Tygodnika Siedleckiego”- najstarszej gazety lokalnej.
1983	Ukończono budowę obwodnicy poza zachodnią granicą miasta, łączącej się z trasą wschód - zachód.
1985	Oddano do użytku pierwszy obiekt budowanego Szpitala Wojewódzkiego - przychodnię przy ul. Poniatowskiego.
1988	Według Narodowego Spisu Powszechnego miasto liczyło 69 tys. ludności na stałe zameldowanej i ponad 2 tys. na pobyt czasowy.
10 VI 1990	Konsekrowano cerkiew pw. św. Trójcy na ul. Brzeskiej.
1992	Rozpoczęło działalność na antenie Katolickie Radio Podlasie.
I 1993	Liczba ludności miasta wzrosła do 73 886.
1993	Oddano do użytku krytą pływalnię przy Szkole Podstawowej Nr 8.
XI 1994	Rozpoczął działalność lokalny kanał telewizyjny emitowany w sieci kablowej firmy „Catel”.

D a t y	W y d a r z e n i a
31 XII 1996	Rada Miasta Siedlec podjęła jednogłośnie uchwałę o nadaniu tytułu Honorowego Obywatela Miasta Siedlce papieżowi Janowi Pawłowi II.
30 VII 1998	Została zakończona budowa wioski dziecięcej SOS Kinderdorf „Dziecięcy Raj”. W 12 domkach zamieszkały osierocone dzieci ze swoimi opiekunami.
1 I 1999	W wyniku reformy administracyjnej, Siedlce utraciły status miasta wojewódzkiego i stały się miastem na prawach powiatu w woj. mazowieckim.
10 VI 1999	Papież Jan Paweł II przybył z wizytą apostolską. Na błoniach siedleckich zebrało się ponad 500 tys. wiernych z Polski i sąsiednich krajów.
12 VII 1999	Powstała Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania (od 1 VII 2010 r. Collegium Mazovia Innowacyjna Szkoła Wyższa).
2001	W sąsiedztwie katedry wybudowano, jako dar dla Ojca Św., Centrum Duszpastersko - Charytatywne im. Matki Teresy z Kalkuty.
11 XII 2002	Siedlce otrzymały tytuł „Lider Polskiej Ekologii” w Konkursie Ministra Środowiska w kategorii Gmina/Związek Gmin za realizację kompleksowych przedsięwzięć służących ochronie środowiska.
15 X 2004	Jedyne w Polsce dzieło hiszpańskiego malarza El Greco „Ekstaza św. Franciszka” po raz pierwszy zostało udostępnione zwiedzającym w Muzeum Diecezjalnym w Siedlcach.
3 XI 2006	Podpisano porozumienie pomiędzy szwajcarską firmą STADLER a władzami Siedlec dotyczące uruchomienia fabryki produkującej pociągi o nazwie FLIRT.
2 I 2007	Po gruntownej renowacji i przebudowie pomieszczenia Pałacu Ogińskich stały się siedzibą władz Akademii Podlaskiej (obecnie Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny) oraz miejscem konferencji naukowych.
1 V 2009	Otwarto multiplex kinowy (Novekino) z czterema salami.
24 VI 2010	Rozpoczęto budowę Regionalnego Ośrodka Sportu, Rekreacji, Rehabilitacji i Turystyki (ROSRRiT). W zakresie przedsięwzięcia będą wykonane: stadion piłkarski, aquapark, hala sportowa oraz hotel.
13 VIII 2010	Prezydent RP Bronisław Komorowski podpisał ustawę o przekształceniu Akademii Podlaskiej w Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny.
6 VI 2011	Siedlce zostały wyróżnione prestiżowym godłem „Teraz Polska” za podjęte działania mające na celu zwiększenie atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców.
11 VI 2011	W ramach projektu ROSRRiT został oddany do użytku nowoczesny stadion piłkarski.

BIBLIOGRAFIA

- Dmowski Rafał i Ziótek Artur: *Aleksandra Ogińska i Siedlce w trzech pamiętnikach z XIX wieku*, Siedlce 2007.
- Głowacka-Maksymiuk Urszula: *Ulice Siedlec. Historia. Patroni. Zabytki*, Siedlce 1997.
- Kospath-Pawłowski Edward, Węcowski Andrzej: *Siedlce 1448-2007*, Akademia Podlaska w Siedlcach Siedleckie Towarzystwo Naukowe; Aneks 1 *Kalendarium dziejów Siedlec*, Siedlce 2007.
- Michalec Danuta: *Aleksandra Ogińska i jej czasy*, Siedlce 1999.
- Ostas Cezary: *Siedlce Przewodnik, Kalendarium dziejów Siedlec*, Siedlce 2003.
- RTG Nasz Przewodnik [online]. Siedlce [dostęp: 15 kwietnia 2013 r.]. Dostępny w Internecie: <http://www.rtg.siedlce.pl>
- Siedlce. Miasto. Sport i rekreacja [online]. Siedlce [dostęp: 15 kwietnia 2013 r.]. Dostępny w Internecie: <http://www.siedlce.pl>

SIEDLECKIE ZABYTKI

Siedlecki Ratusz zwany „Jackiem”

Katedra Niepokalanego Poczęcia NMP

Kościół św. Stanisława Biskupa Męczennika

TABL. I. LUDNOŚĆ NA PODSTAWIE SPISÓW WEDŁUG WYBRANYCH MIAST^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	14 II 1946	3 XII 1950	6 XII 1960	8 XII 1970	7 XII 1978	6 XII 1988	20 V 2002	31 III 2011
CIECHANÓW								
Ludność	11831	15632	19998	23417	31716	42165	46452	45481
mężczyźni	5125	6971	9449	10864	15174	20076	22164	21756
kobiety	6706	8661	10549	12553	16542	22089	24288	23725
Ludność na 1 km ²	1017	835	1068	1251	961	1278	1408	1378
Kobiety na 100 męż- czyzn	131	124	112	116	109	110	110	109
OSTROŁĘKA								
Ludność	9279	10409	15216	22160	32942	47944	54238	53572
mężczyźni	4163	5006	7183	10697	16160	23384	26265	25737
kobiety	5116	5403	8033	11463	16782	24560	27973	27835
Ludność na 1 km ²	341	365	534	777	1136	1653	1870	1871
Kobiety na 100 męż- czyzn	123	108	112	107	104	105	107	108
PŁOCK								
Ludność	28508	35051	44000	72165	96709	120246	128361	124553
mężczyźni	12548	15925	20768	36253	47643	58215	61667	59084
kobiety	15960	19126	23232	35912	49066	62031	66694	65469
Ludność na 1 km ²	1096	675	847	1390	1862	1810	1458	1415
Kobiety na 100 męż- czyzn	127	120	112	99	103	107	108	111
RADOM								
Ludność	69455	80298	130116	158640	183504	223827	229699	221287
mężczyźni	30239	36466	61304	75803	87931	107507	109946	105308
kobiety	39216	43832	68812	82837	95573	116320	119753	115979
Ludność na 1 km ²	3157	3650	2002	2404	2780	1998	2056	1979
Kobiety na 100 męż- czyzn	130	120	112	109	109	108	109	110
SIEDLCE								
Ludność	25562	25408	32587	39201	50338	68922	76656	76333
mężczyźni	11270	11646	15070	18294	23834	32739	36427	36168
kobiety	14292	13762	17517	20907	26504	36183	40229	40165
Ludność na 1 km ²	797	1022	1230	1579	2163	2405	2396
Kobiety na 100 męż- czyzn	127	118	116	114	111	111	110	111
M.ST. WARSZAWA								
Ludność	478755	822036	1139189	1314892	1555406	1655272	1689201	1700612
mężczyźni	198771	362165	520699	606725	725212	772938	782023	780433
kobiety	279984	459871	618490	708167	830194	882334	907178	920179
Ludność na 1 km ²	3384	1844	2555	2949	3210	3416	3268	3288
Kobiety na 100 męż- czyzn	141	127	119	117	114	114	116	118

^a Parz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 19.

Źródło: dla spisów z lat 1950, 1960 i 1970 dane z publikacji – *Narodowy Spis Powszechny 8 XII 1970. Wyniki ostateczne. Struktura demograficzna i zawodowa ludności. Gospodarstwa domowe. Woj. warszawskie. Ludność. Zeszyt nr 2. Cz. I.* Warszawa: GUS Biuro Spisów 1972, s. 5–6 oraz *Narodowy Spis Powszechny 8 XII 1970. Wyniki ostateczne. Struktura demograficzna i zawodowa ludności. Gospodarstwa domowe. M.st. Warszawa. Ludność. Zeszyt nr 3.* Warszawa: GUS Biuro Spisów 1972, s. 2. Dla Radomia dane z poszczególnych spisów pochodzą z publikacji: 1950 r. – *Narodowy Spis Powszechny z dnia 3 grudnia 1950 r.* Zeszyt 1. Warszawa: GUS 1952.; lata 1960 i 1970 – *Rocznik Statystyczny Radomia 1971.* Radom: Miejski Urząd Statystyczny, 1971.; 1978 r. – *Statystyczna Charakterystyka Miejscowości.* Zeszyt nr 8. Radom: Urząd Statystyczny w Radomiu 1996 oraz *Rocznik Statystyczny Województwa Radomskiego 1979.* Radom: Wojewódzki Urząd Statystyczny w Radomiu 1979.

TABL. II. STAN, RUCH NATURALNY I MIGRACJE LUDNOŚCI^a W SIEDLCACH

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	1995	2000	2001	2002	2003	2004
1	Ludność ^b : stan w dniu 30 VI	74136	76132	76572	76673	76702	76899
2	stan w dniu 31 XII...	74575	76454	76607	76686	76913	77017
3	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII) ..	2330	2406	2410	2406	2413	2417
4	Ludność w wieku nieprodukcyj- nym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	67,4	56,5	54,4	52,3	51,1	49,9
5	Małżeństwa.....	358	434	399	461	400	421
6	Rozwody	113	122	114	130	153
7	Urodzenia żywe.....	775	706	742	728	791	700
8	Zgony	566	549	543	529	520	565
9	w tym niemowląt.....	11	5	5	6	4	5
10	Przyrost naturalny	209	157	199	199	271	135
	Migracje wewnętrzne:						
11	napływ.....	882	814	902	827	824	984
12	odpływ	590	727	812	890	932	1075
13	saldo migracji.....	292	87	90	-63	-108	-91
	Migracje zagraniczne:						
14	imigracja	20	10	12	13	5	11
15	emigracja.....	19	8	5	-	-	-
16	saldo migracji.....	1	2	7	13	5	11
17	Ogólne saldo migracji na pobyt stały.....	293	89	97	-50	-103	-80
	Na 1000 ludności :						
18	małżeństwa.....	4,8	5,8	5,3	6,1	5,3	5,5
19	rozwody	1,5	1,6	1,5	1,7	2,0
20	urodzenia żywe	10,4	9,4	9,8	9,6	10,4	9,2
21	zgony ^c	7,6	7,3	7,2	7,0	6,9	7,4
22	przyrost naturalny	2,8	2,1	2,6	2,6	3,6	1,8
23	ogólne saldo migracji na po- byt stały	3,9	1,2	1,2	-0,7	-1,3	-1,0
24	Rozwody na 1000 nowo zawar- tych małżeństw.....	.	260	306	247	325	363
25	Zgony niemowląt na 1000 uro- dzeń żywych	14,2	7,1	6,7	8,2	5,1	7,1

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 19. ^b Faktycznie zamieszkała. ^c Łącznie ze zgonami niemowląt.

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Lp.
77092	77047	77017	77102	77246	76243	76398	76495	1
77056	77051	76939	77185	77319	76303	76480	76393	2
2418	2418	2415	2423	2427	2395	2401	2398	3
49,3	49,2	49,1	49,7	50,4	51,7	53,0	54,7	4
488	458	529	591	554	539	437	413	5
182	245	154	215	157	175	141	142	6
817	818	833	884	896	933	866	829	7
568	562	581	557	605	598	549	626	8
4	2	3	4	4	3	1	5	9
249	256	252	327	291	335	317	203	10
845	790	777	730	711	681	755	729	11
1000	946	1147	844	879	937	899	946	12
-155	-156	-370	-114	-168	-256	-144	-217	13
10	13	12	45	20	9	22	20	14
24	54	40	27	10	15	18	29	15
-14	-41	-28	18	10	-6	4	-9	16
-169	-197	-398	-96	-158	-262	-140	-226	17
6,4	6,0	7,0	7,8	7,3	7,1	5,7	5,4	18
2,4	3,2	2,0	2,8	2,1	2,3	1,8	1,9	19
10,7	10,8	11,0	11,6	11,8	12,2	11,3	10,9	20
7,5	7,4	7,6	7,3	7,9	7,8	7,2	8,2	21
3,3	3,4	3,3	4,3	3,8	4,4	4,1	2,7	22
-2,2	-2,6	-5,2	-1,3	-2,1	-3,4	-1,8	-3,0	23
373	535	291	364	283	325	323	344	24
4,9	2,4	3,6	4,5	4,5	3,2	1,2	6,0	25

III. WYBRANE MIASTA NA TLE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2012 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Woj. mazowieckie	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	M.st. Warszawa
Powierzchnia ^{ab} w km ²	35558	33	29	88	112	32	517
Ludność ^a :							
w tys.	5301,8	45,0	53,3	123,6	219,7	76,4	1715,5
na 1 km ²	149	1372	1861	1404	1965	2398	3317
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,5	0,0	3,4	0,2	-1,1	2,7	0,2
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały:							
w liczbach bezwzględnych	13287	-337	-359	-516	-828	-226	6623
na 1000 ludności	2,5	-7,5	-6,7	-4,2	-3,8	-3,0	3,9
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych.....	4,3	4,5	9,5	4,7	2,9	6,0	4,5
Ludność ^a w wieku poniżej 25 lat w % ogółu ludności	27,4	27,1	27,9	25,9	26,8	28,1	22,9
Ludność ^a w wieku 65 lat i więcej w % ogółu ludności	15,0	12,4	11,3	14,4	14,8	12,7	18,0
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	79,0	132,6	19137,6	342,8	114,3	146,2	596,1
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia	89,2	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	75,8
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	63,9	84,5	99,8	95,7	95,1	96,5	84,8
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:							
pyłowych	4,6	0,3 ^d	0,5	0,7	0,1	0,0	0,9
gazowych.....	27841,9	328,2 ^d	3374,4	6201,7	265,7	145,2	6259,3
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone na 1 km ² w t	167,9	5181,8	13224,1	1247,7	533,0	1734,4	5430,9
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł:							
służące ochronie środowiska.....	186	293 ^d	328	410	74	475	97
służące gospodarce wodnej	51	79 ^d	33	39	5	11	39
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^d na 1 mieszkańca w m ²	1991	14	-	162	12	56	71

a Stan w dniu 31 XII. *b* Według ewidencji geodezyjnej. *c* Ludność korzystająca – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów. *d* Dane dla powiatu ciechanowskiego.

III. WYBRANE MIASTA NA TLE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2012 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Woj. mazowieckie	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	M.st. Warszawa
Pracujący ^{abcd} :							
w tys.....	1756,5	13,2	17,1	46,5	53,7	25,3	836,3
na 1000 ludności	331	295	320	376	245	331	487
w % ogółem:							
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	17,1	0,6	4,7	2,0	4,3	4,6	0,6
przemysł i budownictwo.....	19,1	34,8	36,6	40,2	29,5	28,8	13,4
handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja	24,2	21,7	19,3	21,4	22,7	23,6	31,6
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ	7,4	4,0	3,7	3,6	3,4	2,4	13,1
pozostałe usługi.....	32,1	38,9	35,7	32,8	40,1	40,6	41,2
Bezrobotni zarejestrowani ^a							
w tys.	271,9	2,9	4,0	8,3	21,1	4,2	49,2
z liczby ogółem – w %:							
pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	39,6	37,3	49,8	36,3	45,2	36,0	36,2
w wieku:							
24 lata i mniej	18,2	14,4	14,7	14,5	12,4	16,4	8,5
50 lat i więcej	24,5	31,3	25,2	24,9	27,0	23,6	32,1
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^{ad} w %.....	10,7	17,3 ^e	15,7	12,8	22,6	11,5	4,3
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^c w zł...	4637,58	3494,96	3776,11	4618,20	3411,51	3470,66	5077,53
Sieć rozdzielcza ^a na 100 km ² w km:							
wodociągowa.....	117,4	480,5	530,2	311,9	441,5	511,6	410,6
kanalizacyjna ^f	34,1	314,8	555,7	238,3	390,9	531,4	380,8
gazowa.....	36,8	470,1	399,6	167,4	374,9	465,4	536,8

a Stan w dniu 31 XII. *b* Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. *c* Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. *d* Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. *e* Dla powiatu ciechanowskiego. *f* Łącznie z kolektorami.

III. WYBRANE MIASTA NA TLE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2012 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Woj. mazowieckie	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	M.st. Warszawa
Zasoby mieszkaniowe ^{ab} :							
mieszkania na 1000 ludności.....	398,5	365,0	346,6	398,3	370,2	395,0	508,6
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	71,2	69,9	70,4	58,8	60,2	62,7	58,6
Mieszkania oddane do użytkowania.....	30554	45	128	507	462	608	13496
na 1000 ludności.....	5,8	1,0	2,4	4,1	2,1	7,9	7,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto w 2012 r.	27251	.	120	195	737	282	11797
Uczniowie w szkołach dla dzieci i młodzieży ^c na 10 tys. ludności:							
podstawowych ^d	582,5	591,9	590,4	553,7	544,0	611,2	510,6
gimnazjach.....	286,4	332,6	343,2	302,4	303,8	324,2	213,8
zasadniczych zawodowych.....	31,9	102,5	57,2	76,0	76,2	126,7	11,4
liceach ogólnokształcących ^e	170,5	409,1	439,3	320,4	261,9	428,6	222,9
liceach profilowanych	6,6	24,0	20,3	13,1	5,2	8,6	2,8
technikach ^f	113,5	207,7	463,7	245,1	259,8	258,5	98,9
Uczniowie szkół policealnych ^c na 10 tys. ludności	69,4	257,9	263,7	261,7	138,6	473,2	89,1
Dzieci w przedszkolach ^g na 100 miejsc	95	92	97	100	93	98	95
Łóżka w szpitalach ogólnych ^{ah} na 10 tys. ludności	49,5	147,9	92,9	97,5	65,5	103,9	71,6
Liczba ludności ^a na :							
1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ⁱ	1832	1405	772	1792	1465	1295	1584
1 aptekę ogólnodostępną	3345	2044	2131	3170	2891	2315	2850
Biblioteki publiczne (z filiami):							
na 1000 ludności:							
księgozbiór ^a w wol.	3268	3880	3444	3390	1596	3943	3671
wypożyczenia księgozbioru ^{klm} w wol.	2917	5502	1861	3853	1711	4019	3929
czytelnicy ^{kl}	182	219	193	255	116	209	270

a Stan w dniu 31 XII. *b* Na podstawie bilansów. *c* Bez szkół specjalnych. *d* Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. *e* Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi. *f* Łącznie z technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami dającymi uprawnienia zawodowe. *g* Łącznie z zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi. *h* Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych oraz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. *i* Przychodnie łącznie z praktykami lekarskimi. *k* W ciągu roku. *l* Łącznie z punktami bibliotecznymi. *m* Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

III. WYBRANE MIASTA NA TLE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2012 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Woj. mazowieckie	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	M.st. Warszawa
Widzowie w kinach stałych ^a na 1000 ludności.....	1549	353	2339	2482	2094	3182	3718
Baza noclegowa turystyki ^b :							
miejsca noclegowe ^c	45764	273	299	667	994	840	25382
stopień wykorzystania miejsc w %.....	38,3	24,9	38,3	21,7	25,8	16,8	47,6
udzielone noclegi ^a w tys. korzystający z noclegów ^a w tys.	5898,8	15,8	23,1	47,3	89,6	32,6	4326,2
korzystający z noclegów ^a w tys.	3376,0	6,7	9,2	27,9	49,6	15,2	2495,5
Powierzchnia gruntów leśnych ^d w tys. ha	826,9	0,1	0,3	0,4	0,8	0,2	7,2
las publiczne	467,7	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	4,4
las prywatne	359,2	0,0	0,2	0,3	0,5	0,0	2,8
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^{ef} (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł.....	5256	3823	15856	8219	1735	2371	10508
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach ^{deg} (bieżące ceny ewidencyjne) na 1 mieszkańca w zł.....	72223	46274	95560	176153	28673	33423	150085
Podmioty gospodarki narodowej ^{dh} na 10 tys. ludności	1319	993	1084	1007	1118	1061	2070

^a W ciągu roku. ^b Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^c Stan w dniu 31 VII. ^d Stan w dniu 31 XII. ^e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^f Według lokalizacji inwestycji. ^g Według siedziby jednostki lokalnej. ^h W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

IV. RANKING MIAST WEDŁUG WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW W 2012 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ciecha- nów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	M.st. Warszawa
Ludność na 1 km ² (stan w dniu 31 XII)	↓	6	4	5	3	2	1
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	↑	2	1	4	5	3	6
Przyrost naturalny na 1000 ludności	↓	4	1	3	5	2	3
Pracujący ^a na 1000 ludności (stan w dniu 31 XII)	↓	5	4	2	6	3	1
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^b (w zł)	↓	4	3	2	6	5	1
Stopa bezrobocia rejestrowanego (w %; stan w dniu 31 XII)	↑	.	4	3	5	2	1
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym (w %; stan w dniu 31 XII)	↑	3	5	4	6	2	1
Przeciętna liczba osób w zasobach mieszkaniowych na 1 mieszkanie (stan w dniu 31 XII)	↑	5	6	2	4	3	1
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	↓	6	4	3	5	1	2
Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc	↑	1	5	5	2	4	3
Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną (stan w dniu 31 XII)	↑	1	2	6	5	3	4
Dzieci w żłobkach na 1000 dzieci do lat 3 (stan w dniu 31 XII)	↓	6	5	2	4	3	1
Czytelnicy na 1000 ludności	↓	3	5	2	6	4	1
Samochody osobowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 XII)	↓	2	6	3	5	4	1
Dochody budżetu miasta na 1 mieszkańca (w zł)	↓	6	4	2	5	3	1
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności (stan w dniu 31 XII)	↓	6	3	5	2	4	1

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie. ^b Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W celu pokazania pozycji miasta posłużono się metodą porównawczą wskaźników. W zależności od rodzaju wskaźnika dane porządkowane były:

↓ malejąco, tj. pierwszą (1) lokatę otrzymało miasto o najwyższej wartości cechy lub ↑ rosnąco, tj. pierwszą (1) lokatę otrzymało miasto o najniższej wartości cechy.

W ten sposób każdemu miastu przypisana została lokata. Dla ucytelnienia utworzonego rankingu wartości najwyższe i najniższe oznaczono kolorami:

pierwsza lokata ostatnia lokata

Miasta, dla których wskaźnik przyjął identyczną wartość otrzymały taką samą lokatę. Następne miasto otrzymało kolejną lokatę, w związku z tym liczba lokat może być mniejsza niż liczba miast.

I. POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA

Uwagi ogólne

Dane dotyczące **warunków meteorologicznych** podano na podstawie informacji uzyskanych z Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Tablicę dotyczącą **powierzchni** miasta **według kierunków wykorzystania** przedstawiono na podstawie materiałów uzyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego, a opracowanych przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii.

Począwszy od 2006 r. dane dotyczące powierzchni różnią się od tych wykazanych według stanu w dniu 01.01.2005 r. W 2006 r. Główny Urząd Geodezji i Kartografii rozpoczął prace nad **doprecyzowaniem obliczeń powierzchni jednostek terytorialnych** nową znacznie dokładniejszą metodą, opartą o dane komputerowej bazy Państwowego Rejestru Granic i Powierzchni Jednostek Podziału Terytorialnego. Ze względu na kontynuowanie prac nad obliczaniem powierzchni jednostek nową metodą, możliwe są zmiany powierzchni w kolejnych latach.

Na zmianę powierzchni mają ponadto wpływ wprowadzane w życie **zmiany granic jednostek terytorialnych** ogłaszane w Dzienniku Ustaw. Granice Siedlec w latach 2005–2012 nie uległy zmianie.

Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni** przedstawione są w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454).

Do **terenów różnych** wymienionych w tablicy zaliczono grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Szczegółowe informacje na temat ewidencji gruntów Czytelnik znajdzie w uwagach metodologicznych do publikacji pt. *Ochrona środowiska 2012* wydanej przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie w 2012 r.

Wyniki badań - synteza

Siedlce leżą we wschodniej części województwa mazowieckiego na Wysoczyźnie Siedleckiej będącej częścią Niziny Południowopodlaskiej - według współrzędnych geograficznych pomiędzy 52°7' a 52°12' szerokości geograficznej północnej oraz 22°13' a 22°20' długości geograficznej wschodniej - między dolinami rzek: Muchawki od zachodu, Liwca od północy i Helenki od wschodu. W obecnych granicach miasto położone jest nad rzekami Muchawką i Helenką.

Wysoczyzna Siedlecka, do której przynależy miasto, rozciąga się na wschód od Kotliny Warszawskiej pomiędzy dolinami Bugu oraz Wieprza-Krzny. W granicach miasta teren wznosi się od ok. 140 m n.p.m. w części północno-wschodniej do 170 m n.p.m. w części południowo-zachodniej. Rejon siedlecki charakteryzuje się dużym odsetkiem użytków rolnych. Podobnie jak na terenie całej Wysoczyzny Siedleckiej dominują gleby darniowo-bielicowe. Natomiast sam teren miasta odbiega od tej charakterystyki – większość stanowią gleby lekkie (często piaski) o niskich klasach bonitacyjnych. Gleby na terenie miasta Siedlce mają genezę związaną ściśle z budową geologiczną, szczególnie z czwartorzędowymi utworami plejstoce- nu i holocenu - glinami, piaskami, żwirami, iłami oraz osadami rzecznyymi.

Miasto znajduje się w strefie klimatu przejściowego z przeważającymi wpływami klimatu kontynentalnego. W 2012 r. średnie temperatury letnie kształtowały się w granicach od 14,2°C do 20,4°C, zimowe wynosiły odpowiednio od -7,8°C do 4,0°C. Najniższą temperaturę przy gruncie (-30,7°C) zanotowano w lutym. W tym samym miesiącu zarejestrowana została również temperatura minimalna powietrza wynosząca -29,0°C. Najwyższą temperaturę powietrza (34,1°C) spisano w sierpniu. Średnia roczna temperatura powietrza wynosiła 8,0°C. Suma rocznych opadów atmosferycznych w 2012 r. osiągnęła poziom 543,7 mm, dając średnią miesięczną 45,3 mm. Ogólna liczba dni z opadem wyniosła 161, stanowiąc średnią miesięczną 13,4 dni z opadem. Zanotowano w całym roku 68 dni z pokrywą śnieżną. Ogólne roczne usłonecznienie wyniosło 1933,6 godzin, co dało średnio 161,1 godzin usłonecznienia miesięcznie.

Siedlce w 2012 r. były jednym z największych miast województwa mazowieckiego. Zarówno pod względem powierzchni (3 186 ha), jak i liczby ludności (76 393) zajmowały czwartą po Warszawie, Radomiu i Płocku lokatę w województwie. Różnica powierzchni w stosunku do 2005 r. (3 187 ha) wynikała ze zmiany metody obliczeń powierzchni jednostek terytorialnych dokonanej przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii.

Według stanu w dniu 1 stycznia 2012 r. w strukturze powierzchni miasta największy udział miały grunty zabudowane i zurbanizowane (57,6%), natomiast użytki rolne stanowiły 34,2%,

grunty leśne oraz zakrzewione i zadrzewione - 6,5%, grunty pod wodami - 1,1%, a 0,6% - pozostałe tereny czyli nieużytki i tereny różne. W porównaniu z 2005 r. nastąpił nieznaczny wzrost udziału powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 1,2 p. proc.), gruntów leśnych oraz zakrzewionych i zadrzewionych (o 0,2 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział powierzchni użytków rolnych o 1,4 p. proc.

W 2012 r. w stosunku do 2005 r. w strukturze powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych zaobserwowano zwiększenie udziału powierzchni terenów mieszkaniowych o 0,9 p. proc., terenów przemysłowych o 0,7 p. proc. oraz terenów rekreacyjno-wypoczynkowych o 0,5 p. proc. Jednocześnie nastąpił spadek udziału terenów komunikacyjnych o 1,1 p. proc., zurbanizowanych terenów niezabudowanych o 0,7 p. proc. i innych terenów zabudowanych o 0,4 p. proc.

Siedlce są ważnym punktem w krajowym i międzynarodowym układzie komunikacyjnym. Miasto położone jest w transeuropejskim korytarzu transportowym KII (planowana autostrada A2 i linia kolejowa E20), na szlaku budowanej „Wielkiej Obwodnicy Mazowsza”.

W pobliżu Siedlec krzyżują się dwie drogi krajowe: droga krajowa nr 2 i droga krajowa nr 63 oraz drogi wojewódzkie. Najbliższe duże miasta to: Warszawa oddalona na zachód o ok. 90 km, Lublin położony na południe w odległości ok. 125 km oraz Białystok, leżący w odległości 170 km na północ.

TABL. 1. POWIERZCHNIA MIASTA WEDŁUG KIERUNKÓW WYKORZYSTANIA

Stan w dniu 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
W HEKTARACH								
OGÓŁEM	3187	3186	3186	3186	3186	3186	3186	3186
Użytki rolne	1136	1136	1133	1133	1130	1121	1107	1089
Grunty leśne oraz za- drzewione i zakrze- wione	201	201	201	201	201	201	208	208
Grunty pod wodami	35	35	35	35	35	35	35	35
Grunty zabudowane i zurbanizowane.....	1797	1797	1796	1796	1799	1808	1817	1835
tereny mieszkaniowe .	615	615	617	620	627	636	645	645
tereny przemysłowe... inne tereny zabudo- wane	248	248	255	252	257	266	263	266
zurbanizowane tereny niezabudowane.....	315	316	320	320	313	311	314	314
tereny rekreacyjno- wypoczynkowe	109	108	108	106	117	107	106	100
tereny komunikacyjne	64	64	64	64	62	61	58	76
Nieużytki	446	446	432	434	423	427	431	434
Tereny różne	15	15	15	15	15	15	13	13
	3	2	6	6	6	6	6	6
W ODSETKACH								
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Użytki rolne	35,6	35,7	35,6	35,6	35,5	35,2	34,7	34,2
Grunty leśne oraz za- drzewione i zakrze- wione	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,5	6,5
Grunty pod wodami	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Grunty zabudowane i zurbanizowane.....	56,4	56,4	56,4	56,4	56,5	56,7	57,0	57,6
tereny mieszkaniowe .	19,3	19,3	19,4	19,5	19,7	20,0	20,2	20,2
tereny przemysłowe... inne tereny zabudo- wane	7,8	7,8	8,0	7,9	8,1	8,3	8,3	8,3
zurbanizowane tereny niezabudowane.....	9,9	9,9	10,0	10,0	9,8	9,8	9,9	9,9
tereny rekreacyjno- wypoczynkowe	3,4	3,4	3,4	3,3	3,7	3,4	3,3	3,1
tereny komunikacyjne	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8	2,4
Nieużytki	14,0	14,0	13,6	13,6	13,3	13,4	13,5	13,6
Tereny różne	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I POWIERZCHNIA SIEDLEC

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2012 R.

Stan w dniu 31 XII

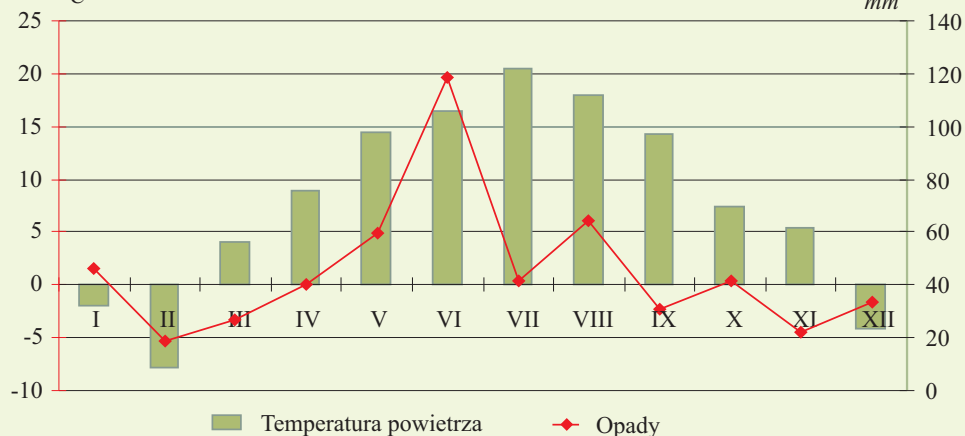
WARUNKI METEOROLOGICZNE W 2012 R.

ŚREDNIE MIESIĘCZNE TEMPERATURY POWIETRZA

°C

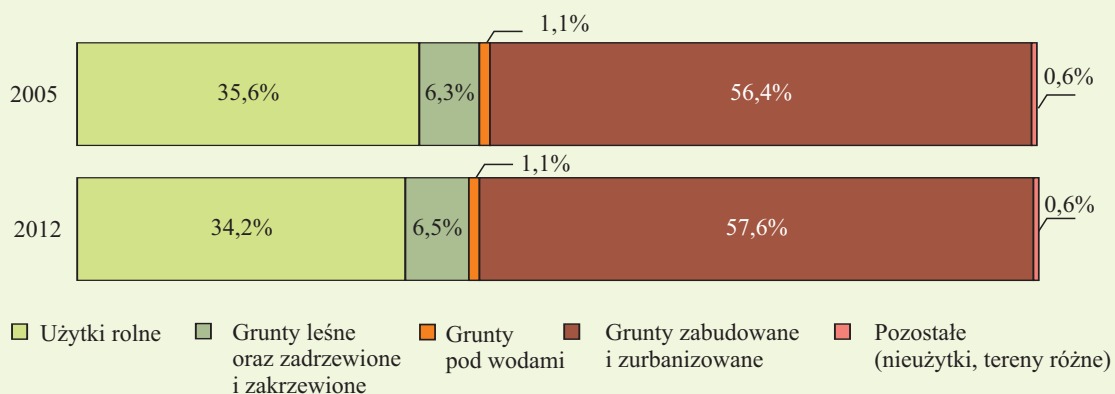
MIESIĘCZNE SUMY OPADÓW ATMOSFERYCZNYCH

mm

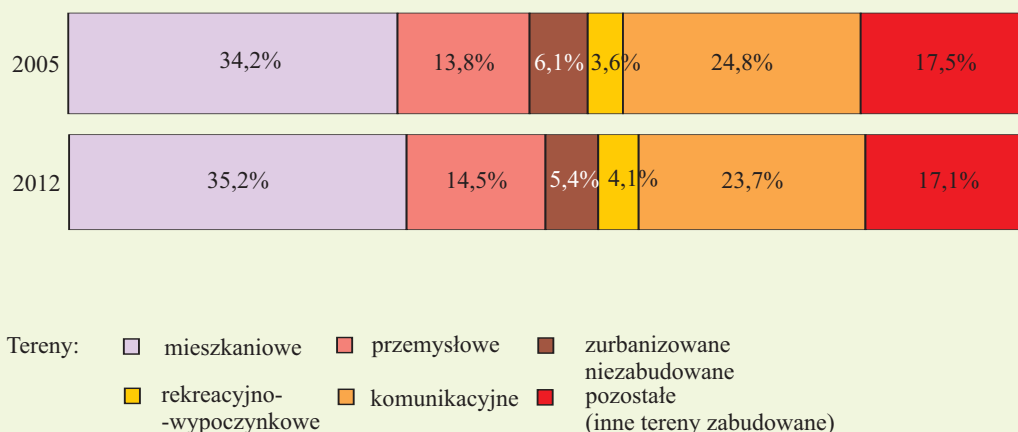
STRUKTURA POWIERZCHNI MIASTA WEDŁUG KIERUNKÓW WYKORZYSTANIA

Stan w dniu 1 I

STRUKTURA POWIERZCHNI GRUNTÓW ZABUDOWANYCH I ZURBANIZOWANYCH MIASTA

Stan w dniu 1 I

II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

Informacje o **poborze wody** dotyczą:

- w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania;
- w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

Dane o ściekach dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez takie same jednostki organizacyjne, jakie zostały scharakteryzowane w powyższej informacji o poborze wody. Dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków** odnoszą się do tego samego rodzaju jednostek.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Do **ścieków oczyszczanych** należą ścieki oczyszczane mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzone po oczyszczeniu do wód lub do ziemi. Siedlce obsługiwane są przez nowoczesną oczyszczalnię ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Dane o **ludności miasta korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej.

Informacje o źródłach i wielkości **emisji zanieczyszczeń powietrza** z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza oraz o **efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń** dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek

określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie opłat za gospodarze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz.U. Nr 7, poz. 40, z późn. zm.). Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenu węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz.U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, z późn. zm.), których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o odpadach opracowane zostały zgodnie z katalogiem odpadów opartym o Listę Odpadów wprowadzoną do prawodawstwa Unii Europejskiej z dniem 1 stycznia 2002 r.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się wszelkie działania, niestwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się poddanie odpadów procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska. Unieszkodliwianiem odpadów jest także składowanie odpadów.

Magazynowanie odpadów to czasowe przetrzymywanie lub gromadzenie odpadów przed ich transportem, odzyskiem lub unieszkodliwianiem.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 627, z późn. zm.); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Ustanowienie pomnika przyrody następuje w drodze uchwały rady gminy.

Dane o **nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej** prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. (Dz.U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbiera-

nia Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

Fundusze ekologiczne - fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, składowanie odpadów oraz za pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom. Ponadto finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej należy do zadań budżetów powiatów i gmin, które przejęły środki i zobowiązania powiatowych i gminnych funduszy zlikwidowanych z dniem 1 stycznia 2010 r.

Podziału nakładów na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według miast dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

Bardziej szczegółowe wyjaśnienia dotyczące stanu i ochrony środowiska, w tym różnych sposobów oczyszczania ścieków Czytelnik znajdzie w Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej oraz w publikacji tematycznej GUS pt. *Ochrona środowiska* dostępnych na stronie internetowej GUS: <http://stat.gov.pl>

Wyniki badań - synteza

Wszelkie inwestycje realizowane są w zgodzie z istniejącymi ekosystemami i poszanowaniem terenów przyrodniczych oraz krajobrazowych. Najważniejszym rejonem zieleni Siedlec są tereny parkowe usytuowane w samym centrum miasta w Parku Miejskim „Aleksandria”, tereny w „Starym Parku” pomiędzy ul. B. Prusa i ul. gen. J. Bema oraz obszary leśne w Lesie Sekulskim. W zasobach zielonych płuc miasta występuje spora ilość skwerów i stref zielonych (m. in. skwer Wileński, skwer im. T. Kościuszki, skwer Niepodległości, tereny wokół Amfiteatru, Błonia Siedleckie oraz tereny przy Zalewie Miejskim). Dodatkowo na terenie miasta usytuowane są kompleksy ogrodów działkowych.

Miasto posiada podziemne zasoby wody o dobrych walorach smakowych i parametrach czystości. Prowadzi jej eksploatację na potrzeby ludności i gospodarki z wykorzystaniem sieci wodociągowej. W 2012 r. pobrano ogółem o 7,9% mniej wody podziemnej niż w 2005 r. W porównywanym okresie odnotowano wzrost poboru wody o 0,8% jedynie na cele produkcyjne. Pobór wody w 2012 r. na cele eksploatacji sieci wodociągowej wynosił 81,2% ogółu poboru i przewyższał pobór na cele produkcyjne o 62,4 p. proc. Tendencje oszczędnościowe jeszcze bardziej widoczne były w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności. W 2012 r. w porównaniu z 2005 r. zużycie wody zmniejszyło się o 19,7%, w tym w przemyśle zmalało o 3,0%, natomiast w eksploatacji sieci wodociągowej obniżyło się aż o 23,2%. W strukturze zużycia wody zmniejszyła się również różnica pomiędzy odsetkiem zużycia wody na cele eksploatacji sieci wodociągowej a odsetkiem zużycia wody na cele przemysłowe, w 2005 r. wynosiła 64,8 p. proc., natomiast w 2012 r. - 57,6 p. proc.

W 2012 r. odprowadzanie zużytej wody w postaci ścieków wymagających oczyszczenia zmalało o 20,1% w porównaniu z 2005 r., wzrósł natomiast o 5,5 p. proc. odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, osiągając w 2012 r. wielkość 96,5%. Oczyszczanie ścieków przemysłowych i komunalnych z podwyższonym usuwaniem biogenów nie obejmowało do 2008 r. całości ścieków miejskich wymagających oczyszczenia. Dopiero od 2009 r. ścieki były w 100% oczyszczane przez będące w eksploatacji 2 oczyszczalnie ścieków komunalnych.

Czyste powietrze, pozbawione zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, ma znaczący wpływ na dobry stan zdrowia ludzi. Dlatego dużą rolę w ochronie środowiska posiada redukcja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza. W Siedlcach w 2012 r. w stosunku do 2005 r. przemysłowa emisja zanieczyszczeń powietrza uległa zmniejszeniu. Wielkość przemysłowej emisji pyłowych zanieczyszczeń powietrza w wymienionym okresie zmalała o 86,0%, w tym

najwięcej ze spalania paliw – o 86,1%. Natomiast emisja przemysłowa gazowych zanieczyszczeń powietrza zmniejszyła się o 32,1%, w tym zredukowano emisję dwutlenku siarki o 67,0%. Stopień redukcji zanieczyszczeń (procentowy stosunek ilości zanieczyszczenia zatrzymanego do ilości zanieczyszczenia wytworzonego) pyłowych zwiększył się z 90,9% w 2005 r. do 96,2% w 2012 r., w tym samym czasie wzrósł również stopień redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) z 5,4% do 7,6%.

W Siedlcach unieszkodliwianie odpadów odbywa się głównie poprzez ich składowanie. W analizowanym okresie miasto wykorzystywało do składowania odpadów czynne składowisko w Woli Suchożeberskiej w sąsiedniej gminie Suchożebry. Korzystnym zjawiskiem dla środowiska jest zmniejszająca się ilość odpadów. W 2012 r. wytworzonych zostało o 12,6% mniej odpadów niż w 2005 r. W tym okresie zwiększyła się ilość odpadów poddanych odzyskowi o 21,3%, a zmniejszyła się o 87,5% ilość odpadów poddanych czasowemu magazynowaniu.

W 2012 r. Siedlce posiadały 428,6 ha powierzchni obszarów prawnie chronionej przyrody, w tym 2,0% stanowiła powierzchnia użytków ekologicznych doliny Muchawki oraz jeziora Żytnia. Na terenie miasta znajdują się obiekty poddane ochronie przyrody składające się z grupy drzew z przewagą dębu szypułkowego, wiązu szypułkowego, igliczni trójcierniowej oraz jesionu wyniosłego.

W Siedlcach w coraz większym stopniu zwraca się uwagę na inwestycje związane z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do atmosfery, stosowaniem technologii energooszczędnych, bardziej przyjaznych dla środowiska. Ogólne nakłady (w cenach bieżących) na środki trwałe służące ochronie środowiska w 2012 r. w porównaniu z 2005 r. wzrosły o 487,5%. Największy wzrost odnotowano na gospodarkę ściekową i ochronę wód (o 876,5%), najmniejszy na gospodarkę odpadami, ochronę gleb oraz wód podziemnych i powierzchniowych (o 1,6%). Znacznie obniżyły się nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu (o 90,8%). Zmniejszenie wartości nakładów zanotowano również w gospodarce wodnej ogółem (o 48,6%), wzrosły natomiast nakłady na ujęcia i doprowadzenia wody (o 37,3%).

W 2012 r. w ogólnej strukturze nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska największy odsetek (99,0%) stanowiły wydatki na gospodarkę ściekową i ochronę wód. Odsetek nakładów na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wyniósł 0,4%, a na gospodarkę odpadami, ochronę gleb oraz wód podziemnych i powierzchniowych – 0,3%. W gospodarce wodnej 93,5% ogółu nakładów w 2012 r. stanowiły nakłady na ujęcia i doprowadzenia wody.

W latach 2005–2012 ww. nakłady na ochronę środowiska i gospodarkę wodną pochodziły z różnych źródeł finansowania. W ochronie środowiska do 2010 r. największy udział stanowiły środki własne, które w 2009 r. osiągnęły największy poziom (92,7%). Od 2011 r. głównym źródłem finansowania były środki zagraniczne. W 2012 r. wydatki na ochronę środowiska finansowano w 63,6% ze środków zagranicznych, 27,2% ze środków własnych, 7,9% z innych środków, 0,7% z kredytów i pożyczek krajowych, a 0,4% z funduszy ekologicznych (pożyczki, kredyty i dotacje). W gospodarce wodnej najważniejszym źródłem finansowania były środki własne, do 2010 r. wspomagane przez inne środki oraz w latach 2005 i 2008 przez fundusze ekologiczne. Od 2011 r. środki własne pozostały jedynym źródłem finansowania inwestycji związanych z gospodarką wodną.

TABL. 1(2). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPDARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	w dam ³							
OGÓŁEM	5084	4986	4957	4938	4980	5006	4855	4680
na cele:								
Producyjne (poza rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem oraz rybactwem) ^a – z ujęć własnych – wody podziemne	873	856	825	806	782	727	794	880
Eksploatacji sieci wodociągowej ^{ab} – wody podziemne	4211	4130	4132	4132	4198	4279	4061	3800

a Źródłem są wyłącznie wody podziemne. *b* Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

TABL. 2(3). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	W DEKAMETRACH SZEŚCIENNYCH							
OGÓŁEM	4910	4896	4791	4654	3896	3758	3830	3944
Przemysł	862	872	807	800	793	733	772	836
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	4048	4024	3984	3854	3103	3025	3058	3108
W ODSETKACH								
Przemysł	17,6	17,8	16,8	17,2	20,4	19,5	20,2	21,2
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	82,4	82,2	83,2	82,8	79,6	80,5	79,8	78,8

a Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

TABL. 3 (4). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE^a ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	w dam ³							
Ścieki wymagające oczyszczania	4611	4575	4480	4248	3513	3409	3558	3684
Oczyszczane – z podwyższonym usuwaniem biogenów	3689	3672	3601	3506	3513	3409	3558	3684
Nieoczyszczane w dam ³	922	903	879	742	–	–	–	–

a Od 2010 r. dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany metodologii badania ścieków komunalnych.

TABL. 4 (5). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a – z podwyższonym usuwaniem biogenów								
Liczba	2	2	2	2	2	2	2	2
Przepustowość w m ³ /d .	28000	28000	28000	28000	28000	28000	28000	29000

^a Pracujące na sieci kanalizacyjnej.

TABL. 5 (6). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Emisja zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza ^a w t:								
pyłowych	286	219	186	123	143	52	44	40
w tym pyły ze spalania paliw	230	186	157	97	127	34	37	32
gazowych (bez dwutlenku węgla)	891	915	784	765	941	573	656	605
w tym dwutlenek siarki	454	496	431	312	348	126	190	150
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:								
w tonach:								
pyłowe.....	2857	3529	3060	2246	2294	828	1281	999
gazowe (bez dwutlenku węgla)	51	60	60	82	76	82	72	50
w % zanieczyszczeń wytworzonych:								
pyłowe.....	90,9	94,2	94,3	94,8	94,1	94,1	96,7	96,2
gazowe (bez dwutlenku węgla)	5,4	6,2	7,1	9,7	7,5	12,5	9,9	7,6

^a Emitujących pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

TABL. 6 (7). **ODPADY^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Odpady (wytworzone w ciągu roku) w tys. t	63,5	67,6	67,7	68,9	57,0	56,9	61,5	55,5
poddane odzyskowi ...	44,5	49,8	50,0	58,6	46,8	55,2	59,7	54,0
unieszkodliwione	7,0	7,7	8,3	–	–	–	–	–
magazynowane czasowo	12,0	10,1	9,4	10,3	10,2	1,7	1,8	1,5
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	5,6	–	–	–	–	–	–	–

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. ^b Na terenach własnych zakładów.

TABL. 7 (8). POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA ORAZ POMNIKI PRZYRODY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
W HEKTARACH								
OGÓŁEM	428,6	428,6	428,6	428,6	428,6	428,6	428,6	428,6
Obszary chronionego krajobrazu ^a	420,0	420,0	420,0	420,0	420,0	420,0	420,0	420,0
Użytki ekologiczne	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6
W % POWIERZCHNI OGÓLNEJ MIASTA								
OGÓŁEM	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5
Obszary chronionego krajobrazu ^a	13,2	13,2	13,2	13,2	13,2	13,2	13,2	13,2
Użytki ekologiczne	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
NA 1 MIESZKAŃCA w m ²								
OGÓŁEM	55,6	55,6	55,7	55,5	55,4	56,2	56,0	56,1
Obszary chronionego krajobrazu ^a	54,5	54,5	54,6	54,4	54,3	55,1	54,9	55,0
Użytki ekologiczne	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
W SZTUKACH								
Pomniki przyrody.....	52	52	56	54	54	54	54	54

^a Bez powierzchni użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych położonych na terenie obszarów chronionego krajobrazu.

TABL. 8 (9). WYBRANE INDYWIDUALNE FORMY OCHRONY PRZYRODY

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekt poddany ochronie	Wymiary obiektu	Data uznania	Zarządzający/ usytuowanie
Użytek ekologiczny	Dolina Muchawki	Powierzchnia: 8,5 ha	2003	Prezydent Miasta Siedlce (powierzenie)
Użytek ekologiczny	Jeziorko Żytunia	Powierzchnia: 10 arów	2003	Prezydent Miasta Siedlce (powierzenie)
Pomnik przyrody - Grupa drzew	Dąb szypułkowy	obw. 290 cm; 300 cm; 310 cm; 315 cm; 375 cm wys. 25 m – 28 m	2009	Urząd Miasta Siedlce Miejski park zabytkowy, południowa część
Pomnik przyrody - Grupa drzew	Iglicznia trójcierniowa i jesion wyniosły	obw. 195 cm; wys. 21 m i obw. 230 cm; 254 cm; 262 cm wys. 23 m; 25 m	2009	Urząd Miasta Siedlce Stary zabytkowy park ul. J. Bema
Pomnik przyrody - Grupa drzew	Wiąz szypułkowy	obw. 235 cm; 300 cm; 358 cm wys. 20 m; 22 m	2009	Urząd Miasta Siedlce Plac Tysiąclecia
Pomnik przyrody - Grupa drzew	Dąb szypułkowy	obw. 267 cm; 268 cm wys. 17 m; 19 m	2009	Teren prywatny ul. 11 listopada 23

TABL. 8 (9). WYBRANE INDYWIDUALNE FORMY OCHRONY PRZYRODY (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekt poddany ochronie	Wymiary obiektu	Data uznania	Zarządzający/ usytuowanie
Pomnik przyrody - Drzewo	Wiąz szypułkowy	obw. 375 cm wys. 22 m	2009	Urząd Miasta Siedlce Stary park przy ul. J. Bema Urząd Miasta Siedlce
Pomnik przyrody - Drzewo	Jesion wyniosły	obw. 265 cm wys. 25 m	2009	Stary park przy ul. J. Bema Zarząd Dróg Miejskich w pasie drogowym
Pomnik przyrody - Drzewo	Dąb szypułkowy	obw. 210 cm wys. 18 m	2009	ul. Czerwonego Krzyża Urząd Miasta Siedlce
Pomnik przyrody - Drzewo	Dąb szypułkowy	obw. 210 cm wys. 14 m	2009	ul. Katedralna – w szpale- rze kasztanowców Zarząd Dróg Miejskich w pasie drogowym
Pomnik przyrody - Drzewo	Dąb szypułkowy	obw. 240 cm wys. 18 m	2009	ul. Czerwonego Krzyża
Pomnik przyrody - Drzewo	Dąb szypułkowy	obw. 280 cm wys. 16 m	2009	Teren prywatny ul. Poniatowskiego 25
Pomnik przyrody - Drzewo	Dąb szypułkowy	obw. 295 cm wys. 22 m	2009	Teren prywatny ul. Wojska Polskiego 18
Pomnik przyrody - Drzewo	Dąb szypułkowy	obw. 260 cm wys. 26 m	2009	Teren prywatny ul. Starowiejska 71
Pomnik przyrody - Drzewo	Dąb szypułkowy	obw. 268 cm wys. 22 m	2009	Skarb Państwa, ul. J. Bema 4a – obok Delegatury Wojewódz- kiego Konserwatora Zabytków
Pomnik przyrody - Drzewo	Sosna smolowa	obw. 185 cm wys. 15 m	2009	Nadleśnictwo Siedlce, Le- śnictwo Siedlce oddz. 141 g – obok nieczynnej strzelnicy

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska [online]. Warszawa [dostęp: 2014-01-21]. Dostępny w Internecie: www.rdos.gov.pl.

TABL. 9 (10). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE^a SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG WYBRANYCH KIERUNKÓW INWESTOWANIA (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	w tysiącach zł							
Ochrona środowiska ..	6186,5	5242,6	11081,5	17485,0	6310,8	9610,6	26986,9	36342,9
w tym:								
Ochrona powietrza at- mosferycznego i kli- matu	1515,5	462,3	–	–	1784,2	776,0	291,6	139,0
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	3684,1	3695,0	4389,0	11007,0	3425,0	8726,0	23652,3	35975,6
Gospodarka odpadami, ochrona gleb, wód podziemnych i po- wierzchniowych	109,3	7,1	79,0	–	692,4	108,6	2876,0	111,0
Gospodarka wodna	1681,6	1105,7	1683,4	3846,6	1827,0	1716,0	1629,5	864,0
W tym nakłady na ujęcia i doprowadzenia wody	588,5	817,9	1663,0	1578,0	1827,0	1716,0	1629,5	807,8

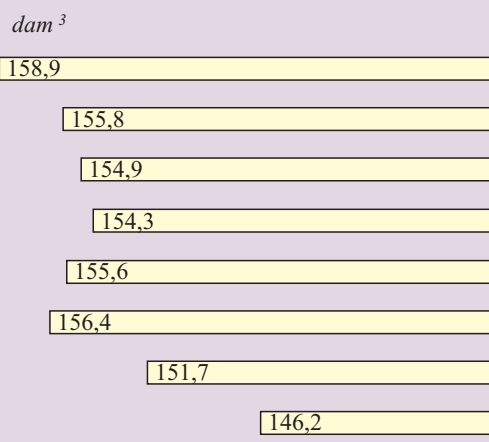
^a W 2005 r. określane jako wydatki inwestycyjne.

TABL. 10 (11). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE^a SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA
I GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)

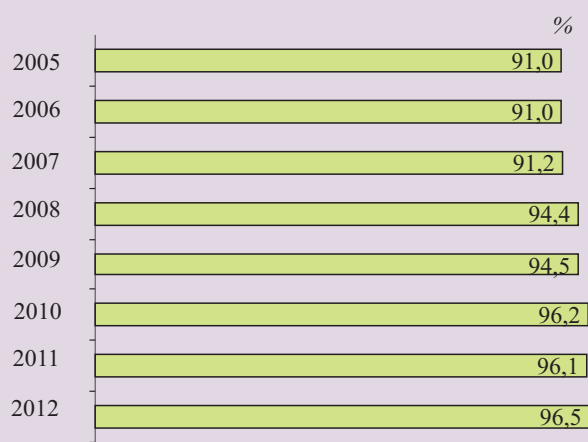
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
w tysiącach zł								
OCHRONA ŚRODOWISKA								
OGÓŁEM	6186,5	5242,6	11081,5	17485,0	6310,8	9610,6	26986,9	36342,9
Środki:								
własne ^b	4000,6	3735,4	6792,5	5922,0	5847,8	3113,6	5730,7	9896,7
z budżetu powiatu ...	–	–	1248,0	–	–	–	54,8	45,8
z zagranicy ^c	–	–	–	–	–	2808,0	13740,3	23124,5
Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	746,2	611,5	655,0	5440,0	350,0	817,0	3120,8	157,6
Kredyty i pożyczki kra- jowe, w tym bankowe	559,4	432,7	2300,0	4828,0	–	–	–	250,0
Inne środki, w tym na- kłady niesfinansowane	880,3	463,0	86,0	1295,0	113,0	2872,0	4340,3	2868,3
GOSPODARKA WODNA								
OGÓŁEM	1681,6	1105,7	1683,4	3846,6	1827,0	1716,0	1629,5	864,0
Środki własne ^b	740,9	880,9	1602,4	2490,0	1479,0	1570,0	1629,5	864,0
Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	794,5	–	–	1086,6	–	–	–	–
Inne środki, w tym na- kłady niesfinansowane	146,2	224,8	81,0	270,0	348,0	146,0	–	–

^a W 2005 r. określane jako wydatki inwestycyjne. ^b Łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. ^c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów, funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji.

**POBÓR WODY NA POTRZEBY
GOSPODARKI NARODOWEJ
I LUDNOŚCI NA 1 km²**

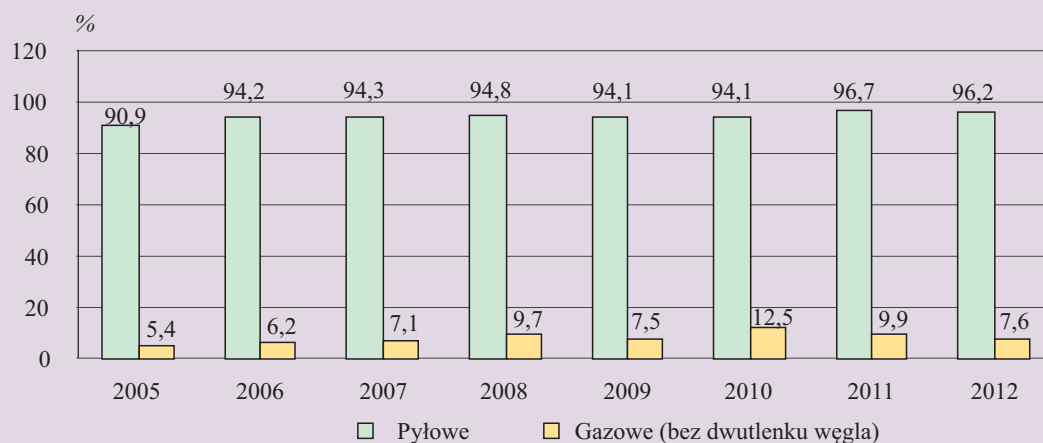

**LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA
Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW^a
W % OGÓŁU LUDNOŚCI**

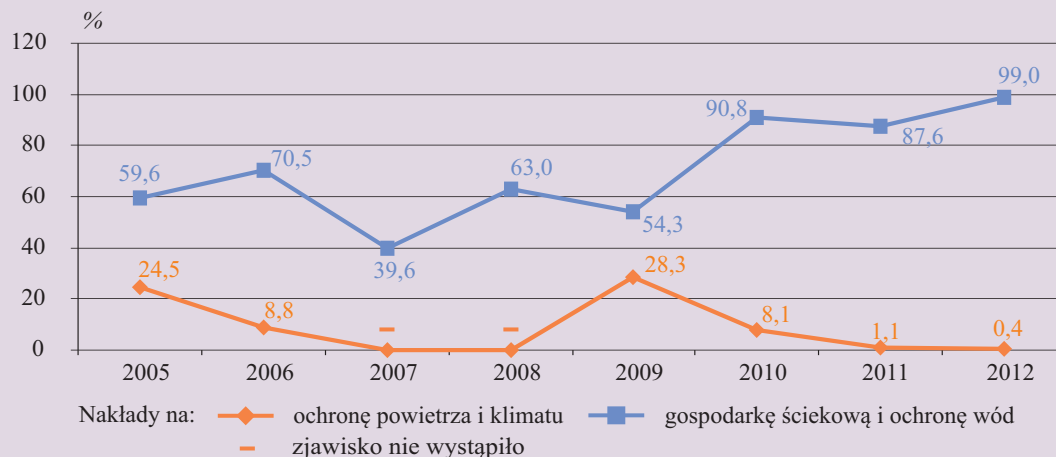

^a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków; ludność ogółem – na podstawie bilansów.

**ZANIECZYSZCZENIA ZATRZYMANE W URZĄDZENIACH DO REDUKCJI
ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W % ZANIECZYSZCZEŃ WYTWORZONYCH**

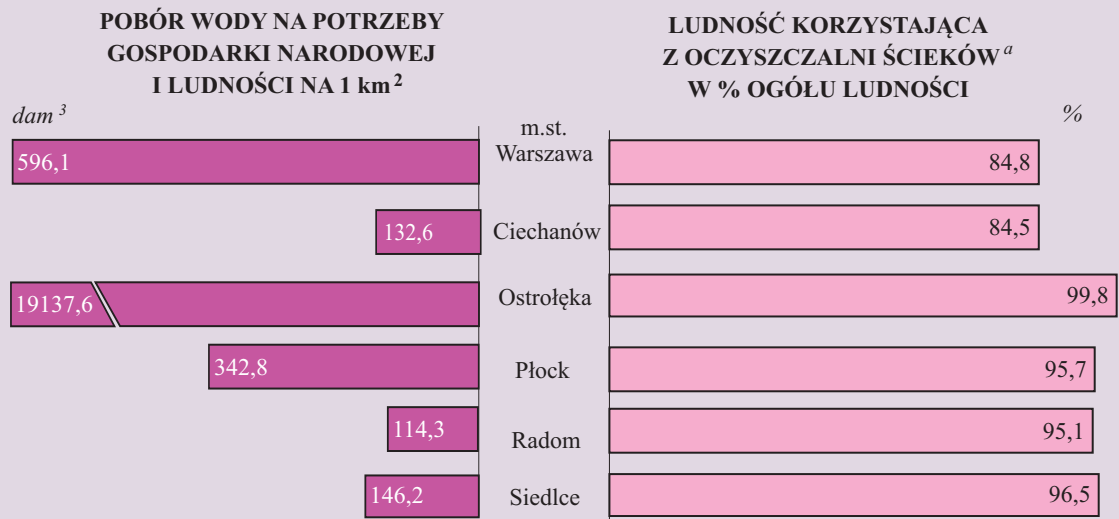
**UDZIAŁ NAKŁADÓW NA ŚRODKI TRWAŁE^a NA OCHRONĘ POWIETRZA
ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU ORAZ NA GOSPODARKĘ ŚCIEKOWĄ
I OCHRONĘ WÓD W % OGÓŁU NAKŁADÓW NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA**

Nakłady na: — ochronę powietrza i klimatu — gospodarkę ściekową i ochronę wód
- - zjawisko nie wystąpiło

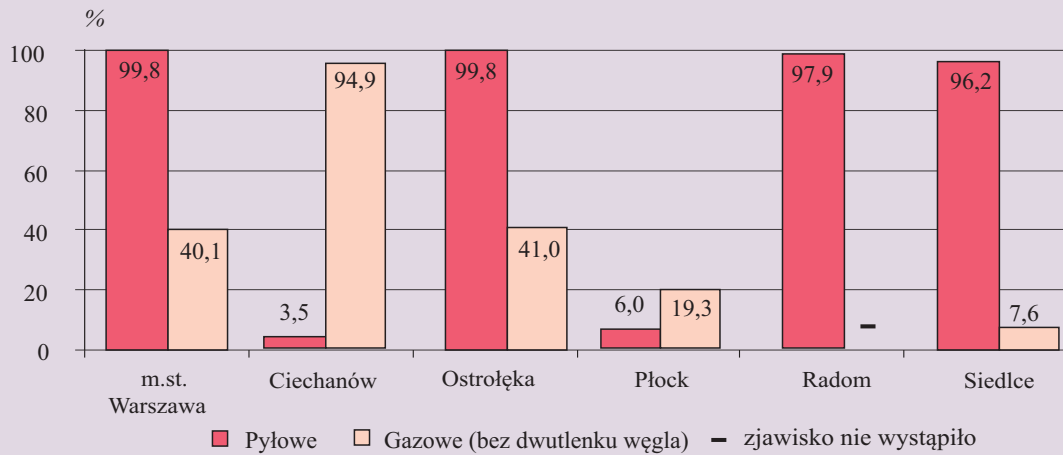
^a W 2005 r. nakłady określone jako wydatki inwestycyjne.

WSKAŹNIKI DLA WYBRANYCH MIAST W 2012 R.

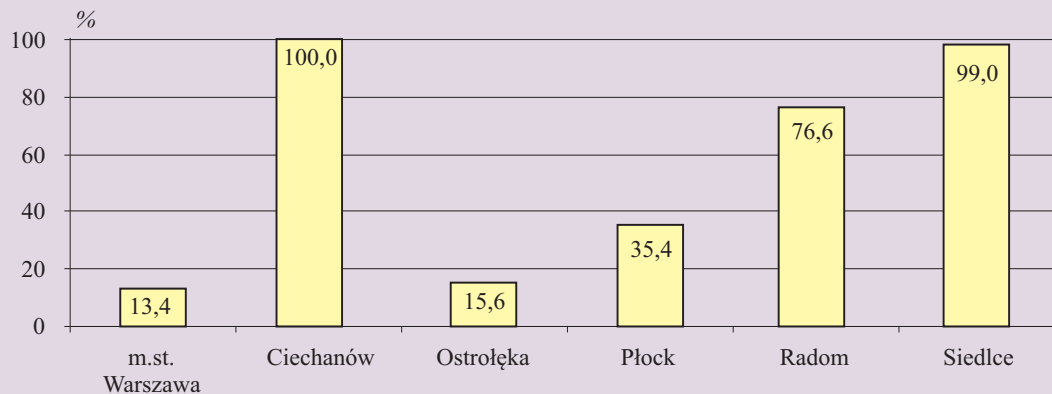

^a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków; ludność ogółem – na podstawie bilansów.

ZANIECZYSZCZENIA ZATRZYMANE W URZĄDZENIACH DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W % ZANIECZYSZCZEŃ WYTWORZONYCH

UDZIAŁ NAKŁADÓW NA ŚRODKI TRWAŁE NA GOSPODARKE ŚCIEKOWĄ I OCHRONĘ WÓD W % OGÓŁU NAKŁADÓW NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

III. SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

Z dniem 1 stycznia 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603, z późn. zm.) wprowadzono zasadniczy **trójstopniowy podział terytorialny państwa**, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialną podziału kraju i siedzibą władz terytorialnych. **Siedlce jako miasto na prawach powiatu** jest obecnie gminą wykonującą zadania powiatu na zasadach określonych w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.). Ustrój i działanie organów miasta, w tym nazwę, skład, liczebność oraz ich powoływanie i odwoływanie, a także zasady sprawowania nadzoru określa ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.). Rada miasta i prezydent miasta są organami wybieranymi na czteroletnią kadencję.

Rada miasta jest organem stanowiącym i kontrolnym. W skład rady wchodzi radni, powołani w wyborach bezpośrednich. Wybory są powszechne, równe i odbywają się w głosowaniu tajnym. Liczba radnych zależy od liczby mieszkańców miasta. Kadencja rady trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów. Ze swego grona rada wybiera przewodniczącego rady (stojącego na czele rady i kierującego jej pracami) i 1–3 wiceprzewodniczących. Decyzje rady w formie uchwał zapadają na sesjach rady, które odbywają się nie rzadziej niż raz na kwartał.

Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych dla 2005 r. oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2005, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniu terytorialnej komisji wyborczej z wyborów samorządowych w dniu 27 X 2002 r., natomiast dla lat następnych o wyniki sprawozdawczości z lat 2006–2012, aktualizującej dane z wyborów w dniach 12 XI 2006 r. oraz 21 XI 2010 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego **według grup zawodów** do 2009 r. dokonano na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004 r. (Dz. U. Nr 265, poz. 2644), od 2010 r. na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej z dniem 1 lipca 2010 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. (Dz. U. Nr 82, poz. 537).

W podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

Wyniki badań - synteza

W dotychczasowej historii, reaktywowanego w 1990 r. samorządu gmin, w wyborach rady miasta Siedlce frekwencja wyborcza (odsetek osób uprawnionych do głosowania, które oddały swój głos w czasie wyborów) nie przekraczała 50%. W ostatnich wyborach samorządowych w 2010 r. uczestniczyło 47,2% uprawnionych do głosowania siedlczan. W wyborach tych odnotowano wzrost frekwencji o 4,9 p. proc. w stosunku do wyborów samorządowych z 2006 r. Wzrost frekwencji w Siedlcach był największym odnotowanym wzrostem wśród miast na prawach powiatu województwa mazowieckiego.

Ustalenie liczby radnych dla każdej rady następuje na podstawie liczby mieszkańców zamieszkałych na obszarze działania danej rady. Rada Miasta Siedlec liczy 23 radnych. W badanym okresie 2005–2012, w radzie zdecydowanie przeważali mężczyźni, których udział kształtował się w przedziale od 78,3% do 87,0%. Kobiety w latach 2005–2007 stanowiły 17,4% składu rady, a w latach 2008–2009 odsetek ten wzrósł do poziomu 21,7%, natomiast od 2010 r. udział kobiet w radzie miasta był najmniejszy w rozpatrywanym okresie i wynosił 13,0%.

W analizowanych latach zdecydowanie najliczniejszą grupę wiekową w radzie miasta stanowili radni w wieku 40–59 lat. Z wyjątkiem lat 2006 (65,2%) i 2012 (69,6%) udział tej grupy wynosił 73,9% ogółu radnych. W latach 2005–2007 drugą grupą wiekową pod względem liczebności byli radni w wieku 30–39 lat, których udział zawierał się w przedziale 8,7%–30,4% przy czym najwyższy udział (30,4%) odnotowano w 2006 r. Najniższy poziom tego wskaźnika (8,7%) wystąpił w latach 2009 i 2011. W tych latach radni w wieku 30–39 lat byli najmniejszą liczebnie grupą w składzie rady miasta. Jednocześnie w latach 2009, 2011–2012 drugie miejsce pod względem wielkości grupy zajęli radni w wieku 60 lat i więcej stanowiąc 17,4% ogólnej liczby radnych. W radzie nie zasiadali radni poniżej 30 roku życia.

W radzie miasta wyraźnie przeważają radni z wykształceniem wyższym. W latach 2005–2006 stanowili 82,6% ogółu rady. Udział ten zmniejszył się nieznacznie w latach 2007–2009 osiągając wartość 78,3%, natomiast najwyższy poziom (87,0%) osiągnął w latach 2010–2012. Pozostała część radnych legitymowała się wykształceniem średnim i policealnym. W analizowanym okresie nie zanotowano radnych z niższym wykształceniem.

Największą grupą zawodową zasiadającą w radzie byli specjaliści, którzy w 2012 r. stanowili 60,9% rady i w stosunku do 2005 r. udział ich zwiększył się o 17,4 p. proc. Drugą zbiorowość pod względem wielkości stanowili przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, którzy w 2005 roku stanowili 52,2% radnych. W 2012 r. ich udział w radzie zmniejszył się o 30,5 p. proc. W radzie zasiadali również przedstawiciele takich zawodów jak: technicy i inny średni personel (1 osoba w latach 2005–2012), pracownicy biurowi (1 osoba od 2010 r. do 2012 r.) oraz pracownicy usług i sprzedawcy (1 osoba od 2010 r. do 2012 r.), których udział w wymienionych latach wynosił po 4,3% .

TABL. 1 (12). **RADNI RADY MIASTA WEDŁUG WIEKU**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	23	23	23	23	23	23	23	23
w tym kobiety	4	4	4	5	5	3	3	3
w wieku:								
30–39	4	7	4	3	2	3	2	3
40–59	17	15	17	17	17	17	17	16
60 lat i więcej	2	1	2	3	4	3	4	4

TABL. 2 (13). **RADNI RADY MIASTA WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	23	23	23	23	23	23	23	23
z wykształceniem:								
Wyższym	19	19	18	18	18	20	20	20
Średnim i policealnym ..	4	4	5	5	5	3	3	3

TABL. 3 (14). **RADNI RADY MIASTA WEDŁUG GRUP ZAWODÓW**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	23	23	23	23	23	23	23	23
w tym:								
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	12	8	8	7	7	5	5	5
Specjaliści	10	14	14	15	15	14	14	14
Technicy i inny średni personel	1	1	1	1	1	1	1	1
Pracownicy biurowi	–	–	–	–	–	1	1	1
Pracownicy usług ^a i sprzedawcy	–	–	–	–	–	1	1	1

^a Do 2009 r. pracownicy usług osobistych i sprzedawcy.

TABL. 4 (15). WYBORY PREZYDENTA MIASTA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006		21 XI 2010
	I tura wyborów 12 XI	II tura wyborów 26 XI	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH			
Uprawnieni do głosowania	59501	59390	60362
Liczba kart wydanych	25188	18784	28486
Oddane głosy	25177	18781	28475
w tym głosy ważne.....	24728	18459	28121
W % UPRAWNIONYCH DO GŁOSOWANIA			
Liczba kart wydanych	42,3	31,6	47,2
Oddane głosy	42,3	31,6	47,2
w tym głosy ważne.....	41,6	31,1	46,6

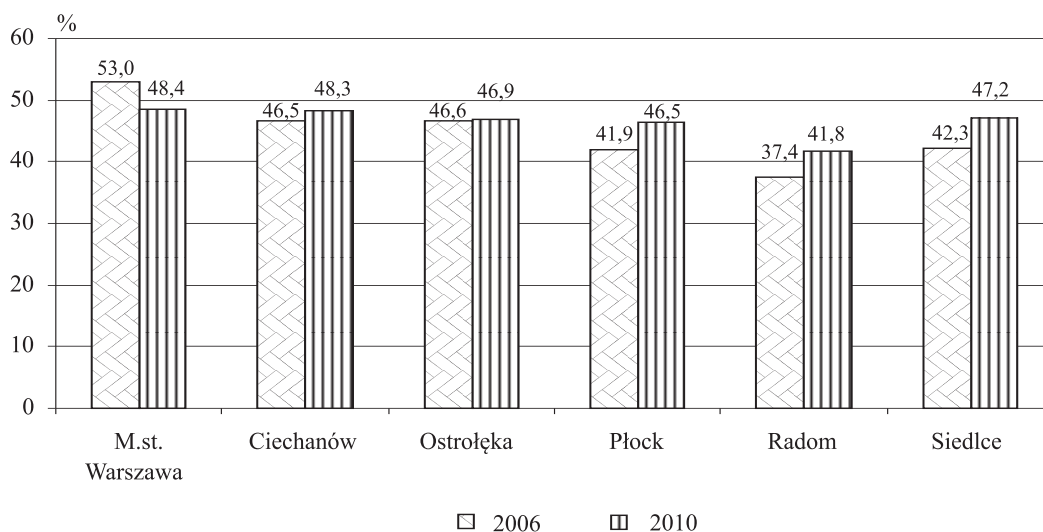
Ź r ó d ł o: dane Państwowej Komisji Wyborczej.

TABL. 5 (16). WYBORY DO RADY MIASTA

WYSZCZEGÓLNIENIE	12 XI 2006	21 XI 2010
Uprawnieni do głosowania.....	59501	60362
Liczba kart wydanych	25187	28485
Oddane głosy:		
w liczbach bezwzględnych.....	25170	28472
w % uprawnionych	42,3	47,2
w tym głosy ważne:		
w liczbach bezwzględnych.....	24372	27463
w % uprawnionych	41,0	45,5

Ź r ó d ł o: dane Państwowej Komisji Wyborczej.

Frekwencja wyborcza w czasie wyborów do rady miasta w wybranych miastach

IV. LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

Dane dotyczące ludności opracowano na podstawie:

- **bilansów stanu i struktury ludności faktycznie zamieszkałej** na terenie miasta. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
 - zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (w 2005 r. – ponad 2 miesiące) na terenie miasta a liczbą osób czasowo nieobecnych uzyskiwanej z cyklicznie przeprowadzanych badań, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w mieście a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie miasta;
- **rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych** (do 17 listopada 2011 r. – Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji) – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
- **sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego** – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- **sprawozdawczości sądów** – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

Dane o ludności oraz **współczynniki demograficzne**, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:

- dla lat 2005–2009 – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 20 V 2002 r.,
- dla lat 2010–2012 – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 31 III 2011 r.

Dane za 2010 r. zostały zmienione w stosunku do poprzednio publikowanych.

W tablicach o stanie ludności obok tradycyjnych pięcioletnich grup wieku wprowadzono również następujące grupowania:

- **Ekonomiczne grupy wieku:**

- wiek przedprodukcyjny – mężczyźni i kobiety w wieku 0–17 lat,
- wiek produkcyjny – mężczyźni w wieku 18–64 lata, kobiety w wieku 18–59 lat,
- wiek poprodukcyjny – mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym oraz ludność w wieku poprodukcyjnym.

- **Biologiczne grupy wieku:**

- 0–14 lat – dzieci (młodość demograficzna),
- 15–64 lata – dorośli bez osób starszych,
- 65 lat i więcej – osoby starsze (starość demograficzna).

- **Edukacyjne grupy wieku:** 3–6 lat, 7–12, 13–15, 16–18, 19–24 lata.

Obciążenie demograficzne pokazuje związek między trzema grupami wieku ludności — osobami w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Jako miarę obciążenia demograficznego wykorzystano **współczynnik obciążenia demograficznego** pokazujący (według ekonomicznych grup wieku) ile osób w wieku nieprodukcyjnym (osoby w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym) przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym, czyli w wieku zdolności do pracy.

Mediana wieku (wiek środkowy) oznacza granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Dane o **ruchu naturalnym ludności** opracowano:

- małżeństwa – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka). Nie są uwzględniane przypadki, gdy w momencie wniesienia powództwa obie strony mieszkają za granicą;
- separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron, przyjęto miejsce zamieszkania męża). Nie są uwzględniane przypadki, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa zamieszkiwali za granicą.

- urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Instytucja separacji została wprowadzona na mocy ustawy z dnia 21 maja 1999 r. (Dz. U. Nr 52, poz. 532), od 16 grudnia 1999 r. Orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód z dwoma wyjątkami:

- małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć małżeństwa,
- na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka o zniesieniu separacji.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Informację o **urodzeniach i zgonach** (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie;
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności).

Współczynnik dynamiki demograficznej jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przy opracowywaniu danych o **zgonach według przyczyn** przyjmuje się wyjściową przyczynę zgonu. Za przyczynę wyjściową uważa się chorobę stanowiącą początek procesu chorobowego, który doprowadził do zgonu albo uraz czy zatrucie, w wyniku którego nastąpił

zgon. Przyczyny zgonów zostały podane zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

Prognoza ludności opracowana została w 2011 r. na podstawie stanu wyjściowego z dnia 31 XII 2007 r. oraz założeń dotyczących przewidywanych tendencji w dzietności, umieralności, a także migracji wewnętrznych i zagranicznych. Szczegółowe założenia, metody obliczeń oraz wyniki prognozy i ich analiza dostępne są na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl>.

Dane o **migracjach wewnętrznych ludności** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych miasta o zameldowaniu osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie miasta.

Dane o **migracjach zagranicznych ludności** na pobyt stały opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych miasta o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

Przez określenie „napływ” rozumie się nowe zameldowania na pobyt stały, przez “odpływ” – wymeldowania z pobytu stałego.

Wyniki badań - synteza

Siedlce są czwartym pod względem liczby mieszkańców miastem w województwie mazowieckim i 48 w Polsce. W 2012 r. ludność Siedlec stanowiła 1,4% ludności województwa mazowieckiego.

W latach 2005–2012 systematycznie zmniejszała się liczba ludności miasta. W 2012 r. Siedlce liczyły 76 393 mieszkańców, tj. o 0,9% mniej niż w 2005 r. Zmniejszył się również przyrost naturalny na 1000 ludności z 3,3 w 2005 r. do 2,7 w 2012 r. oraz gęstość zaludnienia z 2 418 osób na 1 km² w 2005 r. do 2 398 osób w 2012 r. Dynamika liczby ludności w 2012 r. (w stosunku do roku poprzedniego) wynosiła 99,9, a w stosunku do 2005 r. - 99,1. W latach 2005–2012 w zasadzie nie zmieniały się proporcje ludności według płci. W 2005 r. kobiety stanowiły 52,6% ogółu ludności miasta (mężczyźni 47,4%), a w 2012 r. - 52,7% (47,3% - mężczyźni). Współczynnik feminizacji był na tym samym poziomie w 2005 r. i 2012 r., tj. na 100 mężczyzn przypadło 111 kobiet.

Zmiany w strukturze ludności według grup wieku wskazują na proces systematycznego starzenia się populacji miasta. Potwierdził to spadek udziału w ogólnej liczbie ludności osób najmłodszych i dorosłych, a zarazem wzrost udziału osób starszych. W Siedlcach w 2012 r. mieszkało 14 366 osób w wieku przedprodukcyjnym (grupa wiekowa 0–17), 49 379 w wieku produkcyjnym (grupa wiekowa 18–59 lat – dla kobiet, 18–64 lat – dla mężczyzn). W stosunku do 2005 r. liczebność tych grup zmniejszyła się odpowiednio o 9,7% - dla grupy osób w wieku przedprodukcyjnym i o 4,3% - dla osób w wieku produkcyjnym. Nastąpił duży wzrost (o 32,6%) liczby osób w wieku poprodukcyjnym (tj. 60 lat i więcej dla kobiet, 65 lat i więcej dla mężczyzn). Kolejnym miernikiem starzenia się społeczeństwa jest mediana wieku ludności, czyli wiek środkowy. W 2012 r. mediana dla ludności Siedlec wynosiła ogółem 37 lat (35 lat – dla mężczyzn, 40 lat – dla kobiet), natomiast w 2005 r. mediana wynosiła 35 lat (33 lat – dla mężczyzn, 37 lat - dla kobiet), świadczy to o podnoszeniu się granicy wieku, którą przekracza połowa ludności miasta. Na skutek zmian w ekonomicznych grupach wieku, tj. istotnego wzrostu liczebności osób w wieku poprodukcyjnym, wzrósł współczynnik obciążenia demograficznego z 49,3 w 2005 r. do 54,7 w 2012 r.

W Siedlcach spadła również liczba nowo zawieranych małżeństw z 488 w 2005 r. do 413 w 2012 r., tj. o 15,4%. Spadła także liczba rozwodów o 22%. Najwięcej urodzeń żywych w okresie 2005–2012 wystąpiło w 2010 r. i wynosiło 933. W kolejnych latach liczba urodzeń ulegała zmniejszeniu. W 2012 r. odnotowano dodatni przyrost naturalny ludności (829 – urodzenia żywe i 626 – zgony). Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności

wynosił 2,7 i obniżył się w stosunku do 2005 r. o 0,6 pkt. Zmniejszyła się również liczba kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat) o 11,9%. Współczynnik płodności kobiet (liczba urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku 15–49 lat) zmniejszył się w grupie wiekowej 25–29 lat z 103,0 w 2005 r. do 92,2 w 2012 r. Natomiast wzrósł w grupie wiekowej kobiet 30–34 lat i wynosił odpowiednio 72,5 i 85,0. Świadczy to o przesunięciu przez kobiety decyzji o macierzyństwie na późniejsze lata. Współczynnik dzietności ogólnej w 2012 r. wynosił 1,28 i był niższy o 0,06 pkt w stosunku do notowanego w 2005 r.

W 2012 r. w Siedlcach zarejestrowano ogółem 626 zgonów. W ogólnej liczbie osób zmarłych 55% stanowili mężczyźni, 45% kobiety. W odniesieniu do 2005 r. liczba zgonów wzrosła o 10,2%. Czynnikiem mogącym spowodować zwiększoną umieralność była m.in. duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym, których udział w ogólnej liczbie ludności zwiększył się o 4,2 p. proc. w porównaniu z 2005 r.

W 2011 r. główną przyczyną zgonów były choroby układu krążenia powodujące 45,2% wszystkich zgonów i choroby nowotworowe - 25,9%.

Od 2005 r. można zaobserwować zmniejszanie się napływu ludności do Siedlec. W 2005 r. liczba imigrantów wynosiła 855 osób, a w 2012 roku – 749. Liczba emigrantów zmniejszyła się o 4,8%, ale i tak była zawsze wyższa od liczby imigrantów. W konsekwencji saldo migracji w latach 2005–2012 było ujemne. Największą różnicę między napływem a odpływem ludności odnotowano w 2007 r., kiedy to współczynnik salda migracji wyniósł minus 5,2‰. W 2012 r. współczynnik ten ukształtował się na poziomie minus 3,0‰. Charakterystyczny dla ruchu migracyjnego był nasilający się odpływ ludności na wieś. W 2005 r. z terenu miasta wymeldowało się na wieś 53,4% ogółu emigrantów, a w 2012 r. wskaźnik ten wzrósł do 56,7%.

Zgodnie z prognozą demograficzną¹ opracowaną przez Departament Badań Demograficznych GUS (na podstawie założeń uwzględniających przewidywane tendencje w zakresie dzietności, umieralności, a także migracji wewnętrznych i zagranicznych), należy spodziewać się, że w 2035 r. w Siedlcach będzie 77 063 mieszkańców, tj. o 0,9% więcej niż 2012 r. Nie jest to prognoza optymistyczna dla naszego miasta zważywszy, że miałyby to się dokonać na przestrzeni ponad dwóch dekad.

Prognoza struktury ludności według ekonomicznych grup wieku wskazuje na postępowanie procesu starzenia się ludności w Siedlcach. W 2035 r. grupa osób w wieku

¹ Najnowsza prognoza ludności bazująca na wynikach spisu ludności z 2011 r. opracowywana obecnie przez GUS zostanie opublikowana pod koniec 2014 r.

przedprodukcyjnym będzie stanowiła 16,9% (w 2012 r. - 18,8%) ogółu ludności miasta, grupa osób w wieku produkcyjnym – 57,4% (w 2012 r.- 64,6%), a grupa osób w wieku poprodukcyjnym – 25,8% (w 2012 r.- 16,6%).

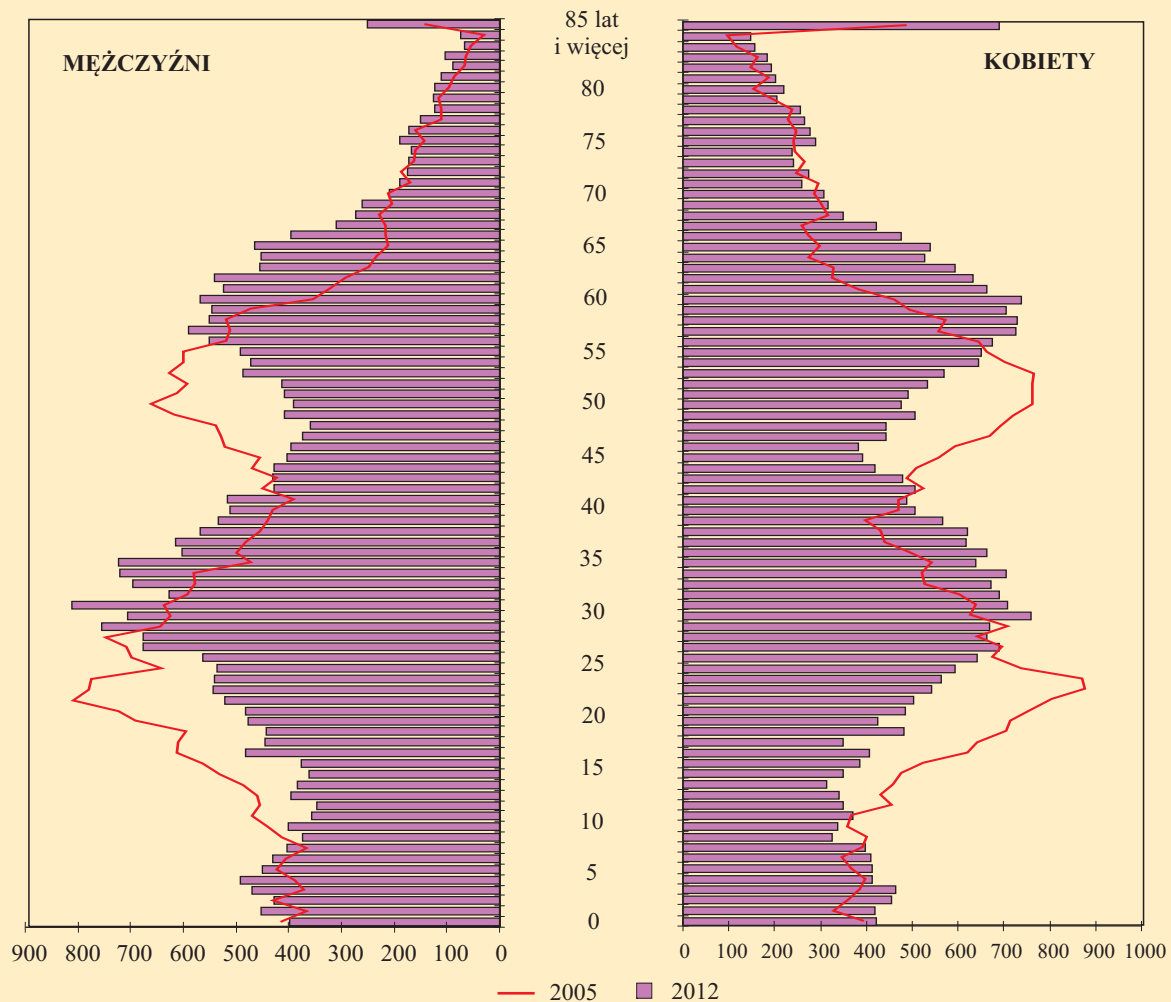
Analizując wskaźniki miasta Siedlce na tle innych miast województwa mazowieckiego takich jak: Warszawa, Ciechanów, Ostrołęka, Płock i Radom można zauważyć, że niektóre z nich ukształtowały się na zbliżonym poziomie, np. kobiety na 100 mężczyzn czy mediana wieku. W 2012 r. w Ostrołęce na 100 mężczyzn przypadało 108 kobiet, w Ciechanowie i Radomiu – 110, a Siedlcach i Płocku – po 111, tylko w Warszawie wskaźnik był wyższy i wyniósł 118. Mediana wieku (czyli wiek środkowy) w Siedlcach była najniższa i wynosiła 37,3 lat. W innych miastach była niewiele wyższa przyjmując następujące wartości: w Ostrołęce - 38,0 lat; w Radomiu – 39,4; w Płocku – 39,8; w Ciechanowie - 40,0; w Warszawie – 40,4. Znaczne różnice dotyczyły współczynnika przyrostu naturalnego i salda migracji. W Ostrołęce i Siedlcach przyrost naturalny na 1000 ludności odbiegał zdecydowanie od wskaźników przyrostu naturalnego w pozostałych miastach. Dla Ostrołęki współczynnik przyrostu naturalnego wynosił plus 3,4‰, dla Siedlec plus 2,7‰, natomiast dla Warszawy i Płocka po 0,2‰, dla Ciechanowa plus 0,02‰. W Radomiu odnotowano ujemny przyrost naturalny ze współczynnikiem minus 1,1‰. Ogólne saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności było najwyższe w Warszawie i wynosiło plus 3,9, co spowodowane było m.in. napływem ludności w poszukiwaniu pracy, jak i kontynuacją nauki. Pozostałe miasta charakteryzowały się ujemnym saldem migracji.

TABL. 1 (17). LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM								
OGÓŁEM	77056	77051	76939	77185	77319	76303	76480	76393
na 1 km ²	2418	2418	2415	2423	2427	2395	2401	2398
w wieku:								
0–4 lata	3843	3894	3972	4162	4355	4398	4408	4416
5–9	3915	3870	3741	3840	3826	3718	3857	3939
10–14	4583	4410	4249	4059	3871	3723	3628	3566
15–19	6273	5932	5659	5253	5075	4764	4500	4272
20–24	7774	7646	7363	6881	6434	5992	5671	5311
25–29	6773	6830	6986	7170	7272	7072	7105	6803
30–34	5688	5917	6075	6378	6594	6723	6773	6990
35–39	4541	4614	4820	5042	5282	5330	5586	5806
40–44	4731	4582	4394	4332	4245	4191	4295	4489
45–49	6305	5841	5436	5103	4849	4488	4322	4178
50–54	6686	6768	6734	6532	6321	5983	5538	5159
55–59	5102	5479	5713	5950	6171	6331	6424	6379
60–64	2913	3179	3573	4020	4363	4750	5129	5392
65–69	2516	2496	2451	2458	2558	2714	2963	3320
70–74	2115	2177	2203	2287	2302	2265	2250	2193
75–79	1660	1715	1746	1780	1779	1789	1849	1914
80–84	1008	1037	1113	1157	1198	1228	1290	1324
85 lat i więcej	630	664	711	781	824	844	892	942
W TYM KOBIETY								
RAZEM	40543	40492	40464	40562	40602	40147	40274	40236
w wieku:								
0–4 lata	1869	1871	1881	1958	2050	2128	2142	2176
5–9	1864	1893	1843	1852	1866	1835	1875	1881
10–14	2183	2072	2014	1944	1823	1745	1750	1720
15–19	3203	3000	2841	2592	2514	2324	2152	2046
20–24	4046	3890	3782	3520	3314	3085	2929	2686
25–29	3350	3415	3446	3631	3645	3483	3481	3425
30–34	2831	2928	3049	3172	3282	3337	3386	3413
35–39	2234	2287	2394	2498	2628	2704	2805	2973
40–44	2547	2448	2307	2238	2145	2142	2194	2284
45–49	3438	3205	2977	2773	2618	2470	2370	2251
50–54	3653	3724	3723	3631	3506	3303	3087	2889
55–59	2726	2906	3080	3256	3427	3520	3590	3570
60–64	1606	1757	1955	2170	2362	2598	2783	2955
65–69	1438	1437	1394	1397	1454	1539	1675	1871
70–74	1294	1313	1342	1390	1396	1343	1342	1300
75–79	1065	1117	1131	1148	1116	1148	1185	1222
80–84	709	716	767	792	815	815	873	883
85 lat i więcej	487	513	538	600	641	628	655	691
KOBIETY NA 100 MĘŻCZYZN	111,0	110,8	110,9	110,8	110,6	111,0	111,2	111,3

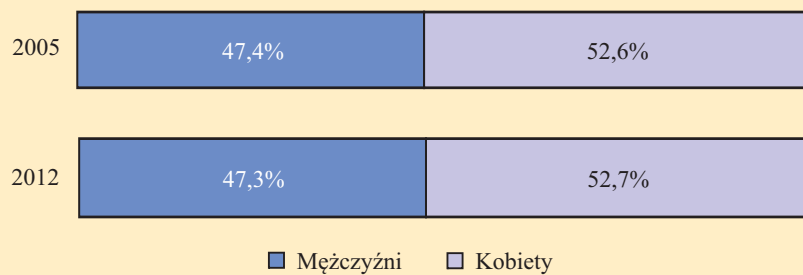
LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU

Stan w dniu 31 XII

STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI

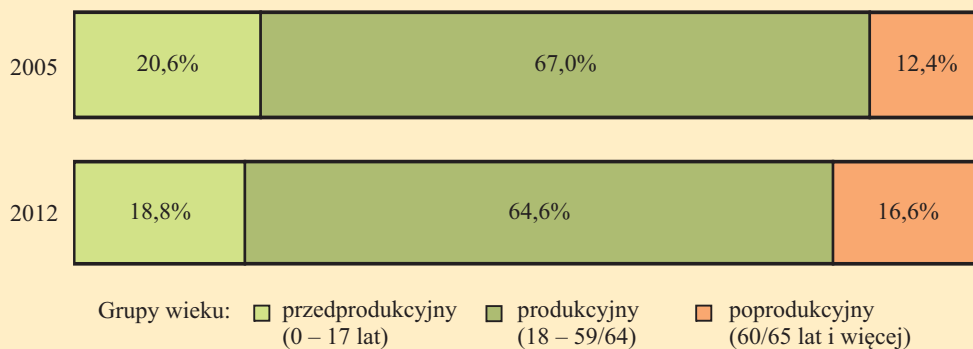
Stan w dniu 31 XII

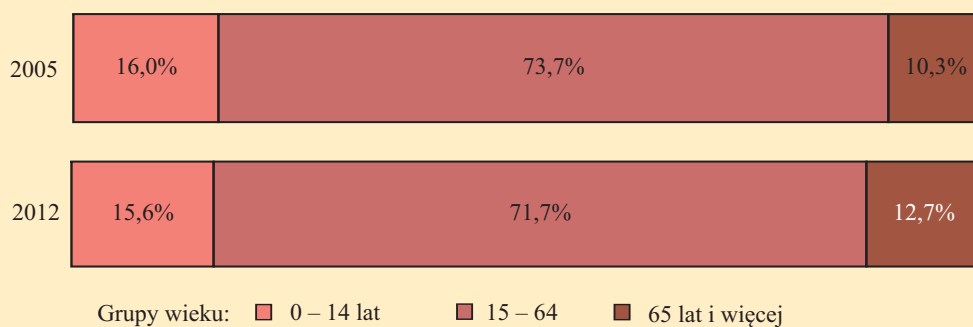
STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG GRUP WIEKU

Stan w dniu 31 XII

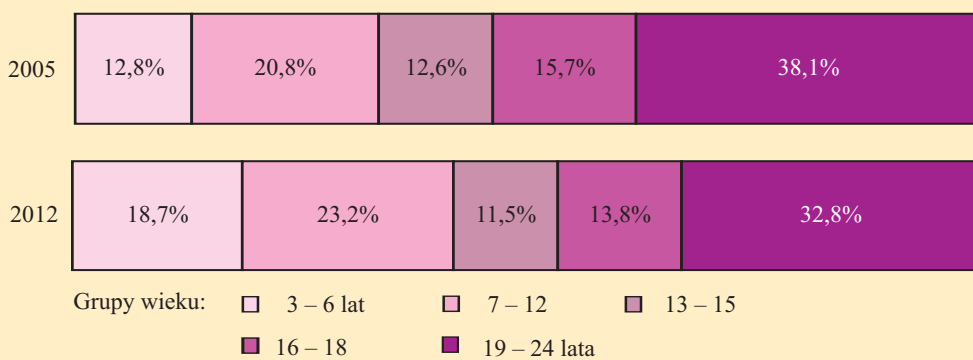
EKONOMICZNE

BIOLOGICZNE

EDUKACYJNE

TABL. 2 (18). LUDNOŚĆ WEDŁUG EKONOMICZNYCH, BIOLOGICZNYCH ORAZ
EDUKACYJNYCH GRUP WIEKU
Stan w dniu 31 XII

WIEK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EKONOMICZNE GRUPY WIEKU								
OGÓŁEM								
OGÓŁEM	77056	77051	76939	77185	77319	76303	76480	76393
Przedprodukcyjny	15909	15569	15146	15001	14904	14572	14464	14366
Produkcyjny	51612	51636	51614	51551	51392	50293	49989	49379
Poprodukcyjny	9535	9846	10179	10633	11023	11438	12027	12648
W TYM KOBIETY								
RAZEM	40543	40492	40464	40562	40602	40147	40274	40236
Przedprodukcyjny	7701	7489	7293	7193	7157	7025	6970	6917
Produkcyjny	26243	26150	26044	25872	25661	25051	24791	24397
Poprodukcyjny	6599	6853	7127	7497	7784	8071	8513	8922
BIOLOGICZNE GRUPY WIEKU								
OGÓŁEM								
OGÓŁEM	77056	77051	76939	77185	77319	76303	76480	76393
0–14 lat	12341	12174	11962	12061	12052	11839	11893	11921
15–64	56786	56788	56753	56661	56606	55624	55343	54779
65 lat i więcej	7929	8089	8224	8463	8661	8840	9244	9693
W TYM KOBIETY								
RAZEM	40543	40492	40464	40562	40602	40147	40274	40236
0–14 lat	5916	5836	5738	5754	5739	5708	5767	5777
15–64	29634	29560	29554	29481	29441	28966	28777	28492
65 lat i więcej	4993	5096	5172	5327	5422	5473	5730	5967
EDUKACYJNE GRUPY WIEKU								
OGÓŁEM								
OGÓŁEM	24088	23426	22555	21642	20936	19925	19419	18927
3–6 lat	3086	3145	3069	3211	3304	3254	3435	3543
7–12	5006	4853	4650	4540	4478	4367	4326	4393
13–15	3034	2842	2755	2638	2543	2377	2276	2170
16–18	3782	3646	3447	3214	3025	2889	2724	2607
19–24 lata.....	9180	8940	8634	8039	7586	7038	6658	6214
W TYM KOBIETY								
RAZEM	12079	11612	11205	10690	10352	9813	9535	9212
3– 6 lat	1496	1524	1503	1563	1577	1571	1646	1702
7–12	2402	2309	2186	2186	2219	2106	2070	2116
13–15	1455	1355	1346	1252	1182	1090	1085	1047
16–18	1966	1829	1702	1582	1488	1448	1311	1236
19–24 lata.....	4760	4595	4468	4107	3886	3598	3423	3111
KOBIETY W WIEKU ROZRODCZYM 15–49 LAT								
OGÓŁEM	21649	21173	20796	20424	20146	19545	19317	19078

TABL. 3 (19). **MEDIANA WIEKU (wiek środkowy) LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	34,7	35,0	35,4	35,8	36,1	36,5	36,9	37,3
Mężczyźni	32,7	33,0	33,3	33,7	34,1	34,4	34,8	35,2
Kobiety	37,0	37,3	37,7	38,1	38,4	38,9	39,2	39,6

TABL. 4 (20). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH								
Małżeństwa	488	458	529	591	554	539	437	413
Separacje	22	33	13	11	13	4	10	4
Rozwody	182	245	154	215	157	175	141	142
Urodzenia żywe	817	818	833	884	896	933	866	829
Zgony	568	562	581	557	605	598	549	626
w tym niemowląt	4	2	3	4	4	3	1	5
Przyrost naturalny	249	256	252	327	291	335	317	203
Na 1000 LUDNOŚCI								
Małżeństwa	6,4	6,0	7,0	7,8	7,3	7,1	5,7	5,4
Separacje	0,3	0,4	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Rozwody	2,4	3,2	2,0	2,8	2,1	2,3	1,8	1,9
Urodzenia żywe	10,7	10,8	11,0	11,6	11,8	12,2	11,3	10,9
Zgony	7,5	7,4	7,6	7,3	7,9	7,8	7,2	8,2
w tym niemowląt ^a	4,9	2,4	3,6	4,5	4,5	3,2	1,2	6,0
Przyrost naturalny	3,3	3,4	3,3	4,3	3,8	4,4	4,1	2,7

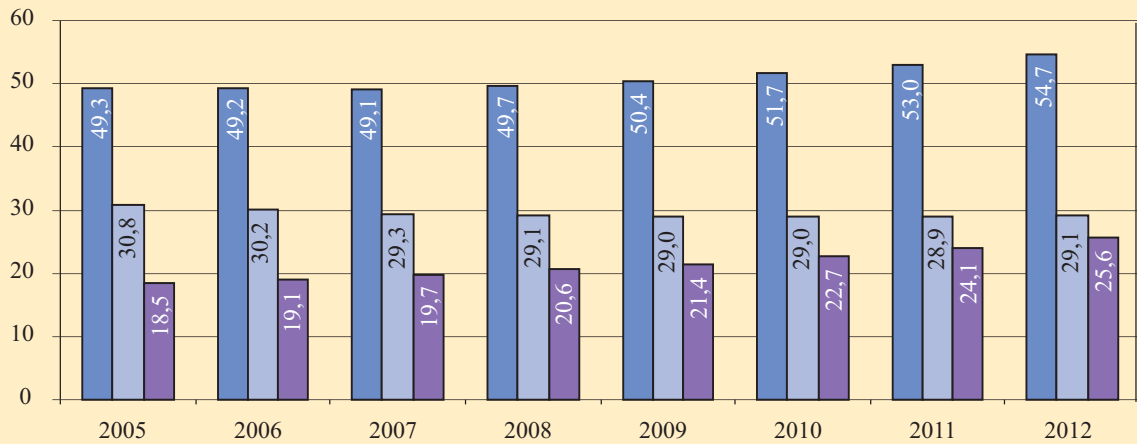
^a Na 1000 urodzeń żywych.

TABL. 5 (21). **SEPARACJE I ROZWODY ORZECZONE PRAWOMOCNIE**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
SEPARACJE								
OGÓŁEM	22	33	13	11	13	4	10	4
Z powództwa męża	4	1	1	1	5	1	2	–
Z powództwa żony	16	30	11	9	8	3	8	4
Zgodny wniosek	2	2	1	1	–	–	–	–
NA 1000 NOWO ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW	45,1	72,1	24,6	18,6	23,5	7,4	22,9	9,7
ROZWODY								
OGÓŁEM	182	245	154	215	157	175	141	142
Z powództwa męża	45	71	61	60	48	54	46	36
Z powództwa żony	137	174	93	155	109	121	95	106
NA 1000 NOWO ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW	373	535	291	364	283	325	323	344

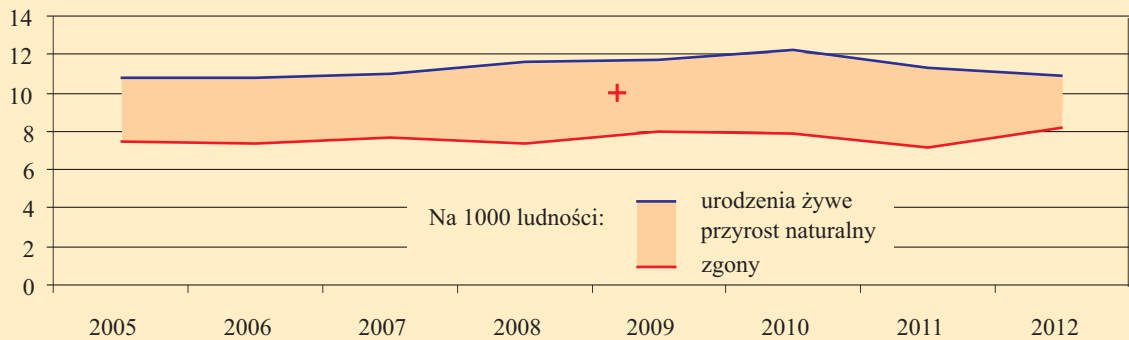
WSPÓLCZYNNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO

Stan w dniu 31 XII

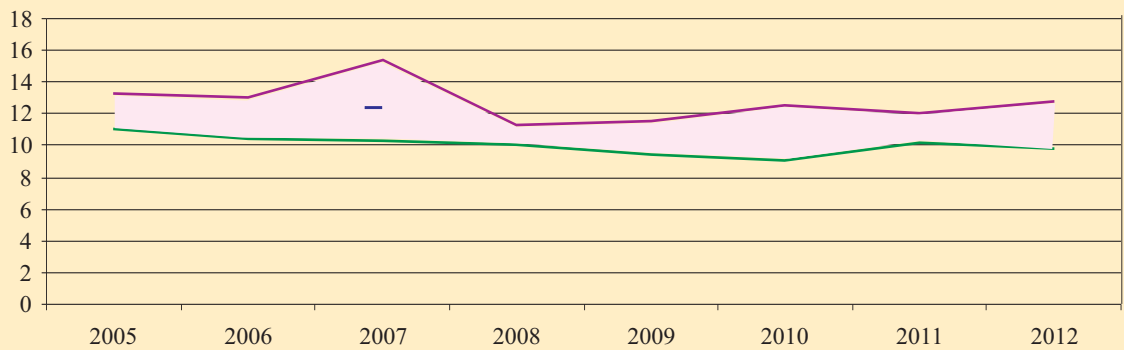
Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada osób w wieku: nieprodukcyjnym przedprodukcyjnym poprodukcyjnym

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

Na 1000 ludności:

MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE

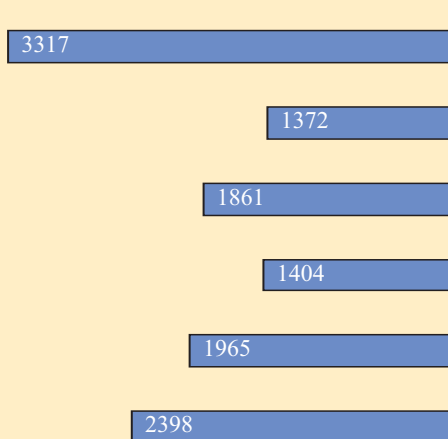

Na 1000 ludności:

WSKAŹNIKI DLA WYBRANYCH MIAST W 2012 R.

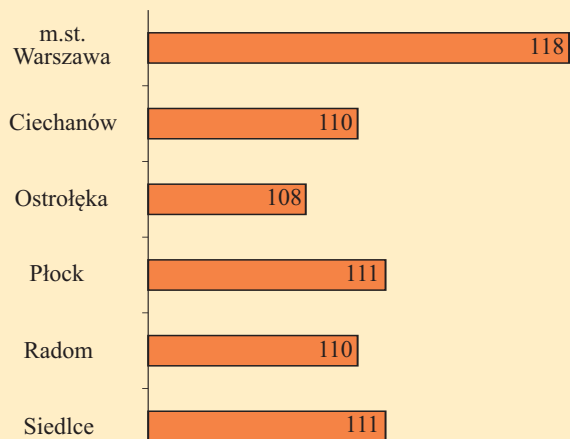
LUDNOŚĆ NA 1 km²

Stan w dniu 31 XII

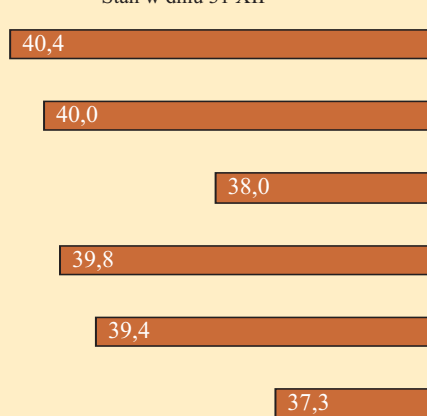
KOBIETY NA 100 MĘŻCZYŹN

Stan w dniu 31 XII

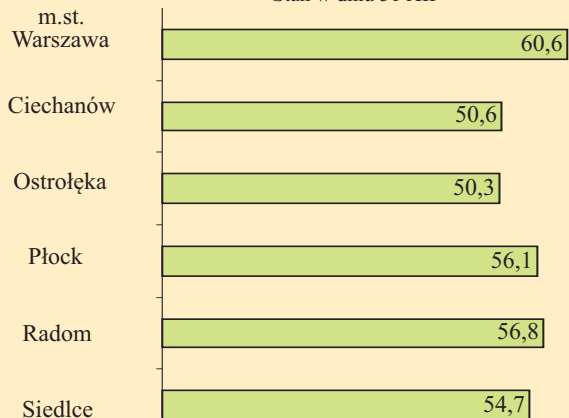
MEDIANA WIEKU (wiek środkowy) LUDNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

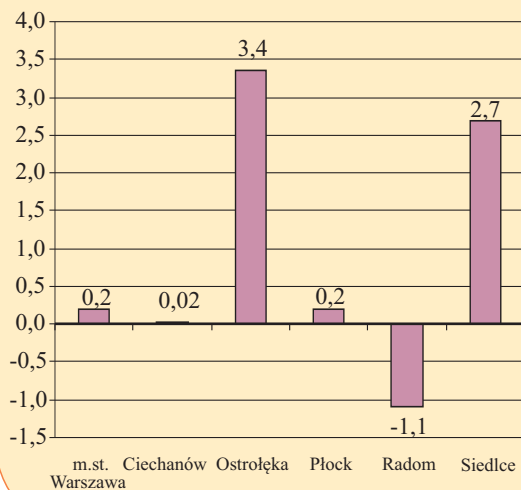

LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM

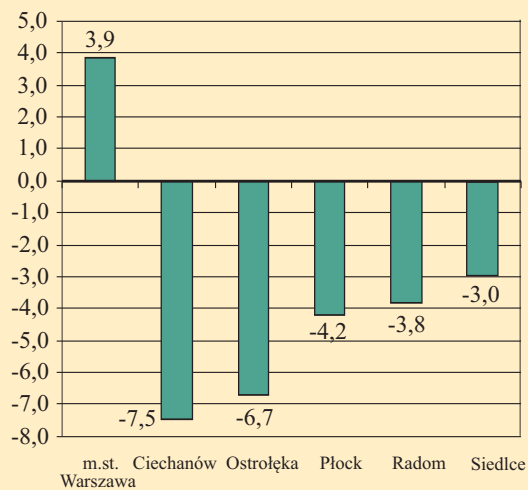
Stan w dniu 31 XII

PRZYROST NATURALNY NA 1000 LUDNOŚCI

OGÓLNE SALDO MIGRACJI NA POBYT STAŁY NA 1000 LUDNOŚCI

TABL. 6 (22). PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓLCZYNNIKI REPRODUKЦИИ LUDNOŚCI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
PŁODNOŚĆ								
Urodzenia żywe na 1000 kobiet								
w wieku 15–49 lat	38,7	39,4	40,9	44,2	45,5	47,4	44,6	43,2
15–19	11,0	8,6	11,6	9,3	13,7	9,4	5,8	9,1
20–24	43,3	41,7	40,3	44,6	41,1	38,7	39,5	36,8
25–29	103,0	101,7	97,9	101,1	102,2	105,3	95,7	92,2
30–34	72,5	75,8	83,8	85,6	85,8	91,2	85,5	85,0
35–39	31,4	34,1	28,9	33,8	32,5	38,5	35,9	29,9
40–44	6,1	4,0	5,1	5,7	6,9	7,5	6,9	6,7
45–49 lat	–	–	0,3	–	–	–	–	–
WSPÓLCZYNNIKI REPRODUKЦИИ								
Dziętności ogólnej	1,335	1,319	1,320	1,388	1,400	1,435	1,330	1,280
Reprodukcji brutto	0,652	0,613	0,615	0,625	0,662	0,737	0,634	0,664
Dynamiki demograficz- nej	1,438	1,456	1,434	1,587	1,481	1,560	1,577	1,324

TABL. 7 (23). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU

WIEK ZMARŁYCH	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM								
OGÓŁEM	568	562	581	557	605	598	549	626
0–4 lata	4	3	4	7	4	5	2	7
5–9	–	–	1	–	1	1	–	–
10–14	–	2	1	–	1	–	–	2
15–19	2	4	–	3	–	2	–	4
20–24	2	10	5	7	3	3	2	4
25–29	2	7	6	5	3	4	7	3
30–34	4	6	4	9	6	7	7	10
35–39	10	8	3	6	7	12	10	12
40–44	21	14	13	8	16	14	7	12
45–49	25	28	23	20	21	19	21	15
50–54	47	49	38	36	42	32	41	41
55–59	47	43	69	66	60	68	47	56
60–64	40	41	45	52	56	58	40	50
65–69	48	41	46	31	50	51	45	60
70–74	63	54	85	46	57	50	47	49
75–79	76	84	71	70	67	57	67	73
80–84	72	81	73	73	91	90	72	90
85 lat i więcej	105	87	94	118	120	125	134	138

TABL. 7 (23). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU (dok.)

WIEK ZMARŁYCH	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
W TYM KOBIETY								
RAZEM	237	257	265	249	283	278	230	284
0–4 lata	1	2	4	1	1	4	–	4
5–9	–	–	1	–	–	–	–	–
10–14	–	1	–	–	–	–	–	1
15–19	1	1	–	1	–	1	–	–
20–24	1	8	–	1	1	1	–	2
25–29	–	1	–	–	1	–	1	1
30–34	1	2	1	1	1	–	1	–
35–39	3	1	1	2	2	3	–	3
40–44	3	5	2	3	3	3	3	3
45–49	7	8	6	7	5	7	4	4
50–54	10	15	10	16	14	7	9	7
55–59	7	10	24	16	21	22	16	18
60–64	11	13	14	19	19	20	13	15
65–69	18	16	18	14	14	21	13	18
70–74	23	26	35	18	20	19	17	17
75–79	35	42	34	27	39	28	28	39
80–84	41	42	42	43	58	54	36	52
85 lat i więcej	75	64	73	80	84	88	89	100

TABL. 8 (24). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ

PRZYCZYNY ZGONÓW	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH							
OGÓŁEM	568	562	581	557	605	598	549
w tym:							
Nowotwory	136	143	169	135	144	159	142
Choroby układu krążenia	263	241	266	268	275	259	248
Choroby układu oddechowego	24	22	21	28	43	32	45
Choroby układu trawiennego	41	34	31	31	37	28	23
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny	31	48	44	48	48	63	47
NA 1000 LUDNOŚCI							
OGÓŁEM	7,47	7,39	7,64	7,32	7,94	7,84	7,19
w tym:							
Nowotwory	1,79	1,88	2,22	1,77	1,89	2,09	1,86
Choroby układu krążenia	3,46	3,17	3,50	3,52	3,61	3,40	3,25
Choroby układu oddechowego	0,32	0,29	0,28	0,37	0,56	0,42	0,59
Choroby układu trawiennego	0,54	0,45	0,41	0,41	0,49	0,37	0,30
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny	0,41	0,63	0,58	0,63	0,63	0,83	0,62

TABL. 9 (25). PROGNOZA LUDNOŚCI^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU
Stan w dniu 31 XII

WIEK	2015	2020	2025	2030	2035
OGÓŁEM					
OGÓŁEM	78432	79081	79039	78262	77063
0–4 lata	4691	4340	3754	3290	3154
5–9	4452	4738	4401	3823	3367
10–14	3779	4403	4694	4362	3791
15–19	4097	4073	4693	4978	4653
20–24	4805	4020	3991	4608	4892
25–29	5959	4653	3874	3813	4427
30–34	7233	5954	4711	3931	3842
35–39	6479	7137	5910	4701	3932
40–44	5427	6355	7004	5814	4639
45–49	4233	5271	6193	6831	5679
50–54	4376	4108	5134	6044	6683
55–59	5741	4204	3966	4969	5868
60–64	5954	5446	4025	3816	4799
65–69	4423	5576	5139	3836	3661
70–74	2400	3968	5047	4690	3531
75–79	1917	2069	3440	4413	4147
80–84	1338	1452	1596	2686	3494
85 lat i więcej	1128	1314	1467	1657	2504
W TYM KOBIETY					
RAZEM	41394	41819	41878	41539	40929
0–4 lata	2287	2115	1830	1605	1538
5–9	2167	2337	2170	1887	1663
10–14	1876	2138	2306	2142	1862
15–19	2013	2093	2353	2518	2357
20–24	2451	2053	2123	2386	2550
25–29	3049	2300	1898	1939	2208
30–34	3606	3046	2339	1936	1954
35–39	3232	3576	3033	2343	1943
40–44	2707	3176	3515	2980	2307
45–49	2125	2660	3128	3460	2934
50–54	2420	2097	2628	3089	3418
55–59	3244	2359	2055	2575	3030
60–64	3392	3127	2288	2002	2512
65–69	2491	3253	3009	2217	1953
70–74	1415	2306	3026	2812	2081
75–79	1199	1281	2093	2755	2584
80–84	896	953	1038	1722	2294
85 lat i więcej	824	949	1046	1171	1741

^a Najnowsza prognoza ludności bazująca na wynikach spisu ludności z 2011 r. opracowywana obecnie przez GUS zostanie opublikowana pod koniec 2014 r.

TABL.10 (26). PROGNOZA LUDNOŚCI^a WEDŁUG FUNKCJONALNYCH GRUP WIEKU
Stan w dniu 31 XII

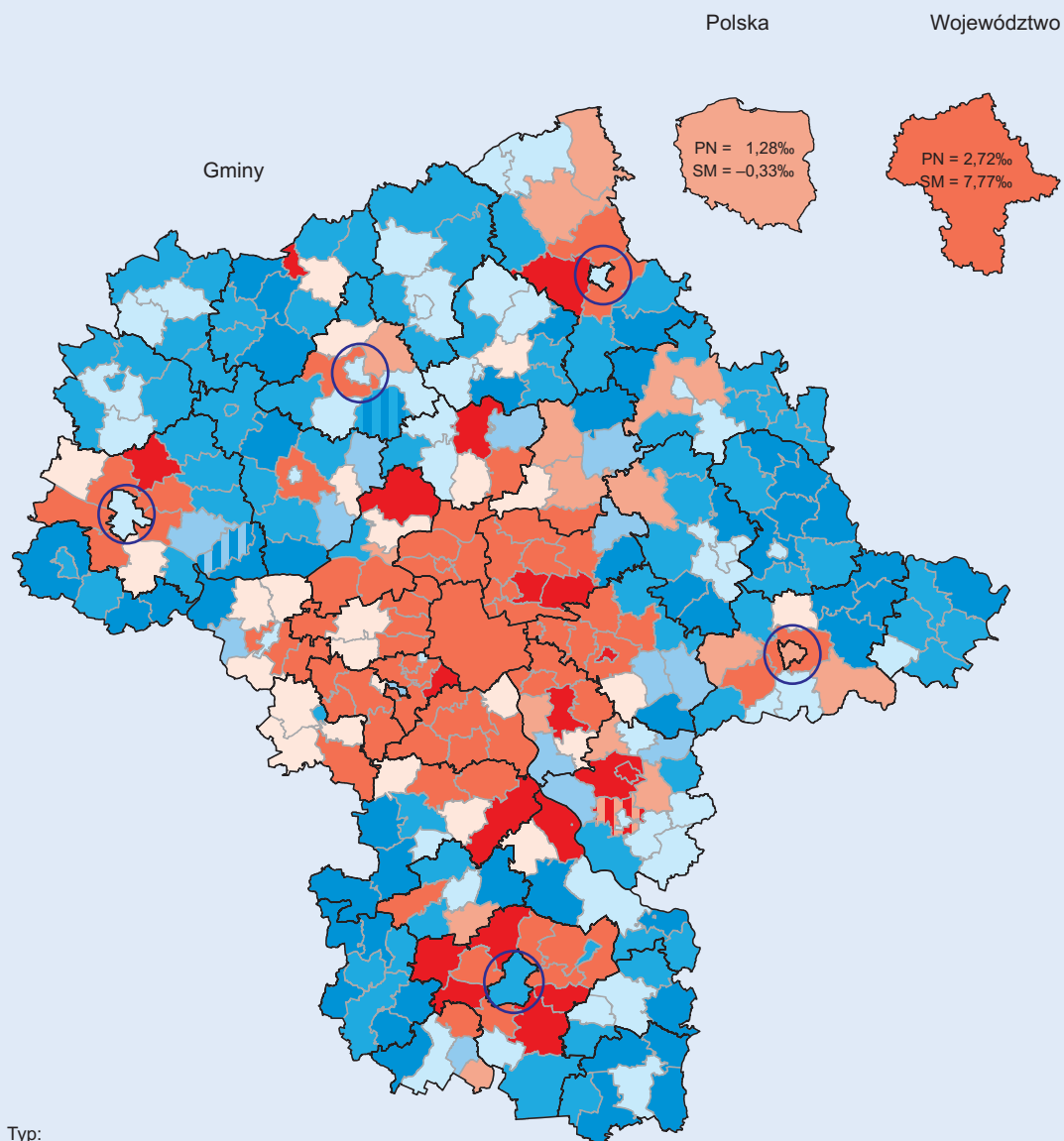
WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2020	2025	2030	2035
OGÓŁEM					
OGÓŁEM	78432	79081	79039	78262	77063
w tym w wieku:					
0– 2 lata	2763	2497	2137	1890	1852
3– 6	3826	3751	3339	2886	2636
7–12	4848	5568	5478	4883	4228
13–15	2234	2462	2815	2732	2415
16–18	2455	2439	2861	3030	2830
19–24 lata	5698	4857	4903	5640	5896
Przedprodukcyjnym	15274	15924	15733	14419	13007
Produkcyjnym	48560	45651	44329	44559	44207
Poprodukcyjnym	14598	17506	18977	19284	19849
W TYM KOBIETY					
RAZEM	41394	41819	41878	41539	40929
w tym w wieku:					
0– 2 lata	1346	1216	1041	921	902
3– 6	1863	1826	1625	1404	1282
7–12	2359	2762	2713	2422	2100
13–15	1110	1188	1383	1340	1185
16–18	1229	1229	1428	1523	1424
19–24 lata	2887	2515	2592	2928	3077
Przedprodukcyjnym	7479	7805	7756	7111	6418
Produkcyjnym	23698	22145	21622	21749	21346
Poprodukcyjnym	10217	11869	12500	12679	13165
KOBIETY W WIEKU ROZRODCZYM 15–49 LAT	19183	18904	18389	17562	16253

a Patrz notka a do tabl. 9 (25).

TABL. 11 (27). MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH								
Napływ								
(zameldowania)	855	803	789	775	731	690	777	749
Z miast	291	249	272	227	265	219	276	210
Ze wsi	554	541	505	503	446	462	479	519
Z zagranicy	10	13	12	45	20	9	22	20
Odływ								
(wymeldowania)	1024	1000	1187	871	889	952	917	975
Do miast	453	432	491	328	384	364	396	393
Na wieś	547	514	656	516	495	573	503	553
Za granicę	24	54	40	27	10	15	18	29
Saldo migracji	-169	-197	-398	-96	-158	-262	-140	-226
Wewnętrznych	-155	-156	-370	-114	-168	-256	-144	-217
Zagranicznych	-14	-41	-28	18	10	-6	4	-9
NA 1000 LUDNOŚCI								
Saldo migracji	-2,2	-2,6	-5,2	-1,3	-2,1	-3,4	-1,8	-3,0
Wewnętrznych	-2,0	-2,1	-4,9	-1,5	-2,2	-3,4	-1,9	-2,8
Zagranicznych	-0,2	-0,5	-0,4	0,2	0,1	-0,1	0,1	-0,1

TYPY ROZWOJU LUDNOŚCIOWEGO GMIN WEDŁUG METODY WEBBA W LATACH 2010—2012

Typ:

A	(16)
B	(19)
C	(69)
D	(25)
E	(14)
F	(47)
G	(77)
H	(44)

Typ przejściowy:

A / B	(1)
E / F	(1)
F / G	(1)

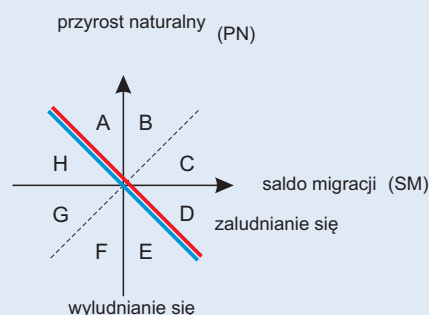
- Ostrołęka
- Ciechanów
- Płock
- Radom
- Siedlce

W nawiasach podano liczbę gmin.

TYPY ROZWOJU LUDNOŚCIOWEGO WYBRANYCH MIAST WEDŁUG METODY WEBBA W LATACH 2010—2012

Miasta zaludniające się	A	+PN > -SM
	B	+PN > +SM
	C	+PN < +SM
	D	-PN < +SM

Miasta wyludniające się	E	-PN > +SM
	F	-PN > -SM
	G	-PN < -SM
	H	+PN < -SM

Miasta	2010			2011			2012			2010—2012 ^a		
	PN (%)	SM (%)	typ type	PN (%)	SM (%)	typ type	PN (%)	SM (%)	typ type	PN (%)	SM (%)	typ type
m. Ciechanów	1,75	-8,46	H	0,13	-6,14	H	0,02	-7,47	H	1,90	-22,07	H
m. Ostrołęka	3,65	-6,02	H	3,32	-6,61	H	3,35	-6,73	H	10,32	-19,36	H
m. Płock	0,83	-4,68	H	0,92	-3,92	H	0,16	-4,16	H	1,91	-12,76	H
m. Radom	0,49	-4,55	H	-0,41	-4,37	G	-1,10	-3,76	G	-1,02	-12,68	G
m. Siedlce	4,39	-3,44	A	4,15	-1,83	A	2,65	-2,95	H	11,19	-8,22	A
m.st. Warszawa	1,19	2,32	C	0,75	4,17	C	0,20	3,87	C	2,14	10,36	C

^a Typy wyznaczone na podstawie skumulowanego przyrostu naturalnego na 1000 ludności i skumulowanego salda migracji na 1000 ludności z lat 2010—2012.

Metoda Webba polega na zakwalifikowaniu badanej jednostki terytorialnej (gminy, powiatu, miasta) do jednego z ośmiu typów rozwoju ludności w zależności od znaku i wartości bezwzględnej przyrostu naturalnego i salda migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności. Klasyfikacja Webba wyróżnia:

— cztery typy odnoszące się do jednostek zaludniających się w wyniku:

- A — przewagi przyrostu naturalnego nad ubytkiem migracyjnym (+PN > -SM),
- B — przyrostu migracyjnego i jeszcze wyższego przyrostu naturalnego (+PN > +SM),
- C — przyrostu naturalnego i jeszcze wyższego przyrostu migracyjnego (+PN < +SM),
- D — przewagi przyrostu migracyjnego nad ubytkiem naturalnym (-PN < +SM),

— cztery typy odnoszące się do jednostek wyludniających się w wyniku:

- E — przewagi ubytku naturalnego nad przyrostem migracyjnym (-PN > +SM),
- F — ubytku migracyjnego i jeszcze większego ubytku naturalnego (-PN > -SM),
- G — ubytku naturalnego i jeszcze większego ubytku migracyjnego (-PN < -SM),
- H — przewagi ubytku migracyjnego nad przyrostem naturalnym (+PN < -SM).

W przypadku, gdy wartości bezwzględne współczynnika przyrostu naturalnego i współczynnika salda migracji stałej są równe lub gdy wartość jednego ze współczynników wynosi zero wprowadza się dodatkowe typy (przejściowe). Typ badanej jednostki określa się odczytując relację obu zmiennych przy wykorzystaniu układu współrzędnych (oraz dodatkowo wprowadzonych przekątnych), w którym oś rzędnych odpowiada wartościom współczynnika przyrostu naturalnego, a oś odciętych wartościom współczynnika salda migracji stałej w badanym okresie.

V. RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA

Uwagi ogólne

PRACUJĄCY

Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, wybór lub stosunek służbowy);
- pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą,
 - inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- osoby wykonujące pracę nakładczą;
- agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 XII podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w głównym miejscu pracy. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII w latach 2005–2009 wyszacowano na podstawie wyników NSP i PSR 2002 oraz od 2010 r. na podstawie PSR 2010.

Dane dotyczące **przeciętnego zatrudnienia** ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy. Informacje dotyczą pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

W ramach PKD 2007 pod pojęciem **pozostałe usługi** ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa: obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa”.

BEZROBOCIE

Dane o bezrobociu opracowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (formularz MPiPS – 01) sporządzanej przez właściwy terytorialnie urząd pracy.

Dane o liczbie **bezrobotnych zarejestrowanych**, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), obejmują osoby niezatrudnione i niewykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli są to osoby niepełnosprawne — zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczące się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępujące do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych (do 2006 r. wieczorowych, zaocznych lub eksternistycznych), zarejestrowane we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

— ukończyły 18 lat,

— nie ukończyły: kobiety — 60 lat, mężczyźni — 65 lat.

Za **bezrobotnego absolwenta** uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników spisów. Dane od 2010 r. (opracowane z uwzględnieniem wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010) nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

Długotrwale bezrobotni są to osoby bezrobotne pozostające w rejestrze urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem (od listopada 2005 r.) okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Oferty pracy są to zgłoszone przez pracodawców do urzędu pracy (co najmniej jedno) wolne miejsca zatrudnienia i miejsca przygotowania zawodowego na stanowisku pracy oraz przyjęte do realizacji miejsca pracy w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych i stażu, a także w ramach umów zlecenia i umów o dzieło.

WARUNKI PRACY

Informacje o **wypadkach przy pracy** obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych. Dane o wypadkach przy pracy uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku, którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek w wyniku, którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

WYNAGRODZENIA

Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacane niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

Wyniki badań - synteza

PRACUJACY

Zachodzące zmiany makroekonomiczne oraz koniunktury gospodarczej w kraju uwarunkowały również sytuację na siedleckim rynku pracy, który w latach 2005–2012 charakteryzował się zmiennym poziomem liczby pracujących. W 2010 r. w porównaniu z 2005 r. liczba pracujących wzrosła o 13,9%. W latach 2011 i 2012 wystąpiła tendencja spadkowa. W 2012 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 4,5% w stosunku do 2010 r. Wśród osób pracujących dominowali mężczyźni, którzy stanowili 52,0% w latach 2006 i 2008. Były to lata charakteryzujące się najwyższym udziałem mężczyzn w ogólnej liczbie pracujących, natomiast najmniejszy (50,1%) odnotowano w 2011 r. W 2012 r. w strukturze pracujących według grup sekcji najwyższy udział (40,6%) stanowili pracujący w grupie „Pozostałe usługi”.

W porównaniu z analizowanymi miastami województwa mazowieckiego w 2012 r. w Siedlcach liczba pracujących na 1000 ludności była niższa niż w m.st. Warszawie (o 158 pracujących) i Płocku (o 52), wyższa natomiast niż w Ostrołęce (o 8), Ciechanowie (o 21) i Radomiu (o 85).

Poziom przeciętnego zatrudnienia w latach 2009–2012, na siedleckim rynku pracy, był w miarę stabilny. W 2012 r. w stosunku do 2009 r. liczba zatrudnionych zmniejszyła się o 0,1%, a w porównaniu z 2011 r. - o 0,5%. Największy udział wśród zatrudnionych ogółem w 2012 r. wynoszący 47,7% stanowili zatrudnieni w grupie sekcji „Pozostałe usługi”.

BEZROBOCIE

W Siedlcach już pod koniec lat 90. uwidoczniły się problemy związane z lokalnym rynkiem pracy i zjawiskiem bezrobocia. Podaż siły roboczej przewyższała popyt na pracę ze strony pracodawców. Analizując kształtowanie się zjawiska w dłuższym szeregu czasowym odnotowano wysoki poziom bezrobocia w 2001 r., kiedy to w urzędzie pracy zarejestrowane były 6093 osoby bezrobotne. Od tego czasu liczba bezrobotnych systematycznie spadała i w 2008 r. była niższa o 50,9%. Lata 2009–2012 przyniosły wzrost liczby bezrobotnych. W końcu 2012 r. było o 40,3% bezrobotnych więcej niż w 2008 r.

W latach 2005–2012 wskaźnik płynności bezrobocia kształtował się na zmiennym poziomie. W 2005 r. wyniósł 1,03, co świadczyło o tym, że wyrejestrowano więcej bezrobotnych niż zarejestrowano, a stan bezrobocia się zmniejszył. Wskaźnik powyżej 1 odnotowano także w kolejnych 3 latach, natomiast od 2009 r. do 2012 r. wartość wskaźnika wynosiła poniżej 1. W tym okresie napływ bezrobotnych był większy od odpływu powodując

wzrost poziomu bezrobocia. Tendencja ta spowodowała, że 2012 roku wskaźnik płynności bezrobocia osiągnął wielkość 0,90.

Wśród ogółu bezrobotnych, w analizowanym okresie, dominowały kobiety osiągając w latach 2006 i 2007 najwyższy udział wynoszący blisko 60%. Tylko w latach 2009 i 2012 odnotowano przewagę liczby mężczyzn, którzy stanowili wówczas odpowiednio 51,0% i 50,7% ogólnej liczby bezrobotnych. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wyróżnia kategorię osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Do tej kategorii należą m.in. osoby samotnie wychowujące, co najmniej jedno dziecko w wieku do 18 roku życia oraz niepełnosprawni. W 2012 r. osoby samotnie wychowujące stanowiły 7,6% ogólnej liczby bezrobotnych, a osoby niepełnosprawne 6,0%.

W latach 2005–2012 największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25–34 lata, ich udział w ogóle bezrobotnych w 2012 r. wyniósł 35,4% i był wyższy o 5,1 p. proc. niż w 2005 r. Wyjątek stanowił 2007 r., kiedy to największą grupą byli bezrobotni w wieku 45–54 lata, a ich odsetek wynosił 29,9%. Największym wzrostem udziału charakteryzowała się grupa osób w wieku 55 lat i więcej. W 2012 r. udział ten wyniósł 13,3% i był wyższy od udziału z 2005 r. o 7,9 p. proc. Wzrost udziału bezrobotnych w liczbie ogółem miał również miejsce w grupie osób w wieku 25–34 lata (o 5,1 p. proc.).

W 2012 r. w strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia odsetek każdej z grup ukształtował się na podobnym poziomie w granicach 21,4%–22,4%. Wyjątek stanowiły osoby z wykształceniem ogólnokształcącym, których udział procentowy wyniósł 12,7%. W latach 2005–2012 największa zmiana dotyczyła bezrobotnych z wyższym wykształceniem. W 2005 r., co dziesiąty bezrobotny posiadał dyplom wyższej uczelni, natomiast w 2012 r. taki dyplom posiadał, co piąty bezrobotny.

Wśród ogółu pozostających bez zatrudnienia, osoby bez kwalifikacji zawodowych znajdowały się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. W 2012 r. udział tej grupy osób w ogólnej liczbie osób pozostających bez zatrudnienia kształtował się na poziomie 22,6%. W stosunku do 2005 r. był mniejszy o 7,0 p. proc.

W 2012 r. 64,0% bezrobotnych było zarejestrowanych w urzędzie pracy 12 miesięcy lub krócej. W 2005 r. udział tych bezrobotnych wynosił 51,2%. W 2012 r. w porównaniu z 2005 r. najbardziej zwiększył się udział bezrobotnych pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy (o 6,4 p. proc), natomiast zmniejszył się udział bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 24 miesiące (o 19,2 p. proc.). W analizowanym okresie udział długotrwale bezrobotnych (pozostających w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu

i przygotowania zawodowego w miejscu pracy) w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się z 66,5% w 2005 r. do 50,0% w 2012 r.

W Siedlcach, w końcu 2012 r. na jedną ofertę pracy przypadało 34 bezrobotnych. Pod względem popytu na pracę najkorzystniejszy był 2009 r. (17 bezrobotnych na jedną ofertę), a najgorszy 2005 r. (162 bezrobotnych na jedną ofertę).

W końcu 2012 r. w Siedlcach stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła 11,5 % i była o 0,8 p. proc. wyższa niż w województwie mazowieckim. W pozostałych miastach województwa na prawach powiatu, oprócz m.st. Warszawy, stopa bezrobocia była wyższa niż w Siedlcach i wynosiła od 12,8 % w Płocku do 22,6% w Radomiu.

WARUNKI PRACY

Na lokalnym rynku pracy w 2012 r. liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia wynosiła 649 osób. Zmniejszyła się ona o 63,5% w stosunku do 2005 r. W 2012 r. na działanie czynników związanych ze środowiskiem pracy narażonych było 67,0% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia (o 25,6 p. proc. więcej niż w 2005 r.), natomiast z uciążliwością pracy – 20,6% (o 32,0 p. proc. mniej niż w 2005 r.). Najmniejszy udział w zatrudnionych w warunkach zagrożeniach stanowili zatrudnieni narażeni na czynniki mechaniczne związane z maszynami szczególnie niebezpiecznymi (12,3%), w stosunku do 2005 r. ich udział zwiększył się o 6,4 p. proc.

Osoby zatrudnione w warunkach zagrożenia mogą być narażone na kilka czynników szkodliwych. W związku z tym w analizie wykorzystywana jest kategoria tzw. osobozagrożeń. Liczba osobozagrożeń to liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia, liczonych tyle razy na ile czynników osoby te były narażone. Według stanu w końcu grudnia 2012 r. liczba osobozagrożeń związanych ze środowiskiem pracy wyniosła 545. Była to największa grupa osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia. W 2012 r. spośród czynników związanych ze środowiskiem pracy, największe zagrożenie stanowił mikroklimat zimny – 318 osobozagrożeń, tj. 58,3% (38,0 p. proc. więcej niż w 2005 r.), następnie hałas – 216 osobozagrożeń, tj. 39,6% (23,4 p. proc. mniej niż w 2005 r.), wibracje – 8 osobozagrożeń, tj. 1,5% (0,4 p. proc. mniej niż w 2005 r.) oraz przemysłowe pyły zwłókniające - 3 osobozagrożeń, tj. 0,6% (8,2 p. proc. mniej niż w 2005 r.).

Liczba wypadków odnotowanych na siedleckim rynku pracy kształtowała się na poziomie od 204 do 280. W 2012 r. z ogólnej liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy największy udział stanowili poszkodowani uczestniczący w wypadkach lżejszych 99,6% (0,8 p. proc. więcej niż w 2005 r.). W omawianym okresie najmniej było

poszkodowanych w wyniku wypadków ciężkich. Największy udział (1,2%) poszkodowanych w tych wypadkach odnotowano w 2007 r. Poszkodowani w wypadkach śmiertelnych największy udział (0,4%) stanowili w latach 2005, 2008, 2011 i 2012. Zdecydowanie częściej wypadkom, w badanym okresie, ulegali mężczyźni. W 2012 r. mężczyźni stanowili 74,6% ogółu poszkodowanych (0,4% p. proc. mniej niż w 2005 r.).

W Siedlcach na 1 poszkodowanego w wypadku przy pracy (bez wypadków śmiertelnych) przypadało średnio 53,1 dni niezdolności do pracy. Wyższym wskaźnikiem wynoszącym 55,1 dni charakteryzował się Ciechanów, natomiast najniższy wskaźnik odnotowano w m. st. Warszawie (36,8).

WYNAGRODZENIA

W analizowanych latach przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Siedlcach stopniowo zwiększało się, osiągając w 2012 r. wartość 3470,66 zł. W stosunku do wynagrodzenia z 2005 r. nastąpił wzrost o 50,2%. W 2012 r. wynagrodzenie wyższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogółem dla miasta zanotowano w grupach sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (o 26,6%), „Pozostałe usługi” (o 10,6%), „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości (o 10,5%). Na niższym poziomie niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ogółem ukształtowały się wynagrodzenia w grupach sekcji: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja” (o 17,3%) oraz „Przemysł i budownictwo” (o 5,9%).

W 2012 r. wśród wybranych miast województwa mazowieckiego przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Siedlcach (3470,66 zł) było niższe od zanotowanego w m. st. Warszawie (5077,53 zł), Płocku (4618,20 zł), Ostrołęce (3776,11 zł), Ciechanowie (3494,96 zł), a wyższe niż w Radomiu (3411,51 zł). W zestawieniu z przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem dla województwa (4637,58 zł), w Siedlcach było ono niższe o 1166,92 zł, natomiast w Radomiu różnica była jeszcze większa i wynosiła 1226,07 zł. Powyżej średniej wojewódzkiej wynagrodzenie ukształtowało się jedynie w m. st. Warszawie i było większe o 439,95 zł.

TABL. 1 (28). **PRACUJĄCY^a**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	23249	23815	24878	25243	25344	26487	26127	25308
w tym kobiety	11512	11440	12039	12120	12548	13045	13032	12551
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	569	558	560	545	604	1172	1158	1158
Przemysł i budownictwo	7504	7936	8325	8455	8162	7967	7389	7290
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; trans- port i gospodarka maga- zynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informa- cja i komunikacja	4904	5188	5504	5747	6079	6458	6340	5974
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; ob- sługa rynku nieruchomości ^Δ	1111	914	1031	915	895	629	641	615
Pozostałe usługi ^b	9161	9219	9458	9581	9604	10261	10599	10271

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. ^b Patrz uwagi ogólne na str. 69.

TABL. 2 (29). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	19537	19565	19607	19512
w tym:				
Przemysł i budownictwo	5847	5618	5697	5679
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwatero- wanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja .	4071	4186	4253	4099
Pozostałe usługi ^b	9102	9346	9253	9308

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie; bez zatrudnionych za granicą. ^b Patrz uwagi ogólne na str. 69.

TABL. 3 (30). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bezrobotni zarejestro- wani ogółem	5195	4546	3323	2994	3402	3605	3763	4201
w tym kobiety	2816	2696	1969	1672	1668	1847	1953	2071
z liczby ogółem:								
Dotychczas niepracujący	1357	1120	725	672	764	736	676	696
w tym absolwenci ...	346	277	176	183	260	245	249	269
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	214	262	171	136	120	202	267	335
Posiadający prawo do zasiłku	439	372	280	360	462	518	587	620
Oferty pracy	32	82	92	99	203	186	131	125
Oferty pracy w ciągu roku	2673	4060	4019	3432	3126	4240	2420	2331

TABL. 4 (31). BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bezrobotni nowo zarejestrowani	6062	5239	5020	5040	6117	5663	4458	4494
w tym kobiety	2759	2563	2568	2508	2822	2665	2129	2114
Bezrobotni wyrejestrowani	6236	5888	6243	5369	5709	5460	4300	4056
w tym kobiety	2808	2683	3295	2805	2826	2486	2023	1996
w tym z tytułu podjęcia pracy	2637	2682	2654	2274	2058	2298	2019	2023

TABL. 5 (32). BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	5195	4546	3323	2994	3402	3605	3763	4201
w wieku:								
24 lata i mniej	1035	778	475	480	681	653	598	690
25–34	1575	1400	965	977	1168	1238	1358	1486
35–44	967	811	579	485	526	564	637	759
45–54	1336	1237	993	757	712	751	728	707
55 lat i więcej	282	320	311	295	315	399	442	559
W tym kobiety	2816	2696	1969	1672	1668	1847	1953	2071
w wieku:								
24 lata i mniej	534	434	281	244	337	314	294	302
25–34	932	894	614	583	589	689	770	803
35–44	552	514	359	288	264	290	316	381
45–54	727	763	612	449	373	412	405	376
55 lat i więcej	71	91	103	108	105	142	168	209

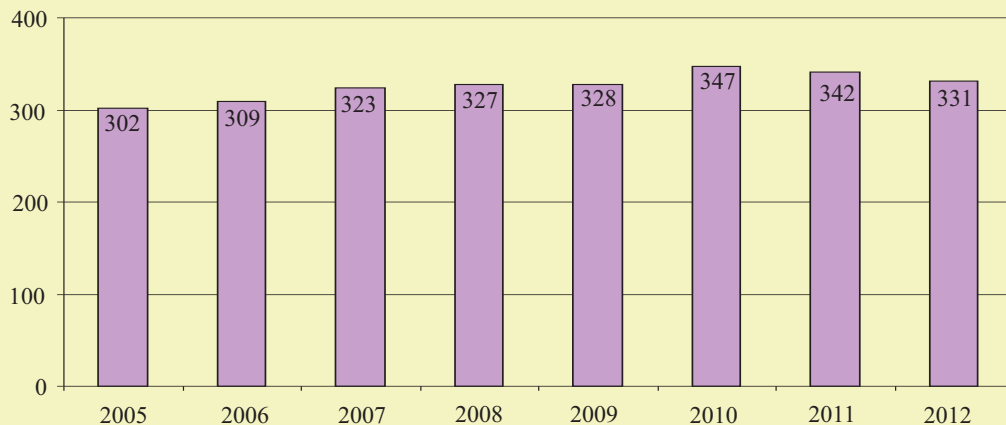
TABL. 6 (33). BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	5195	4546	3323	2994	3402	3605	3763	4201
wykształcenie:								
Wyższe	521	560	442	499	634	684	792	898
Policealne i średnie zawodowe	1312	1142	804	750	764	812	875	941
Średnie ogólnokształcące	549	488	342	341	442	448	450	535
Zasadnicze zawodowe	1377	1130	830	654	764	804	841	914
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1436	1226	905	750	798	857	805	913
W tym kobiety	2816	2696	1969	1672	1668	1847	1953	2071
wykształcenie:								
Wyższe	355	399	328	354	423	480	561	608
Policealne i średnie zawodowe	856	781	557	481	431	470	503	520
Średnie ogólnokształcące	381	354	246	226	248	266	260	286
Zasadnicze zawodowe	623	594	417	279	273	316	322	339
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	601	568	421	332	293	315	307	318

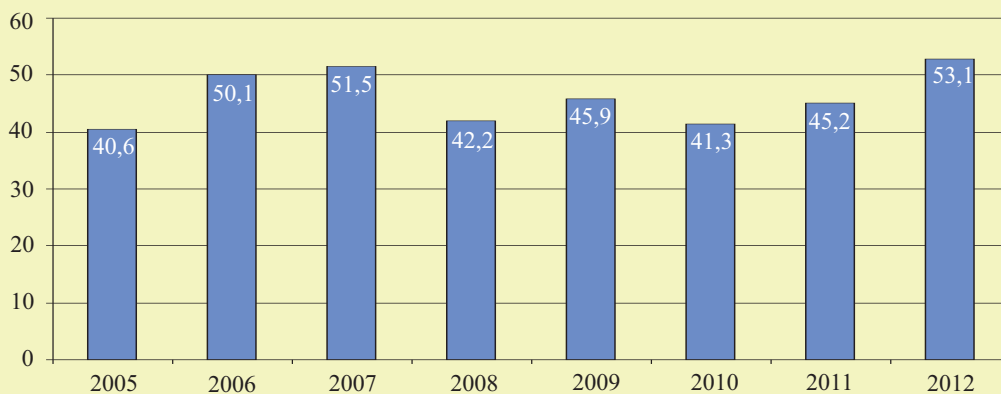
PRACUJĄCY^a NA 1000 LUDNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

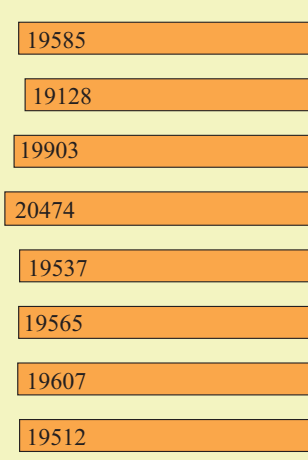
^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

LICZBA DNI NIEZDOLNOŚCI DO PRACY SPOWODOWANEJ WYPADKAMI PRZY PRACY^a NA 1 POSZKODOWANEGO

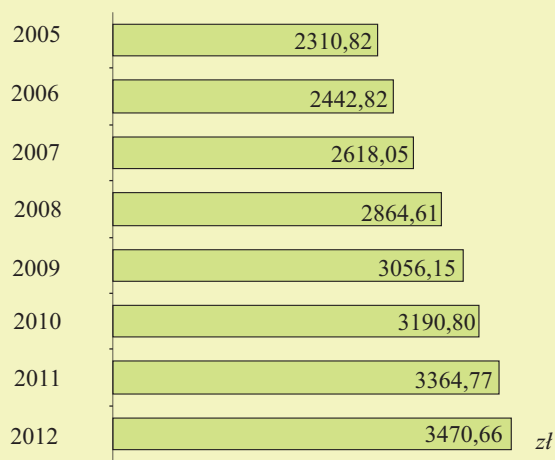

^a Zgłoszone w danym roku; bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do pracy dla tych osób.

PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE^a

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE BRUTTO^b

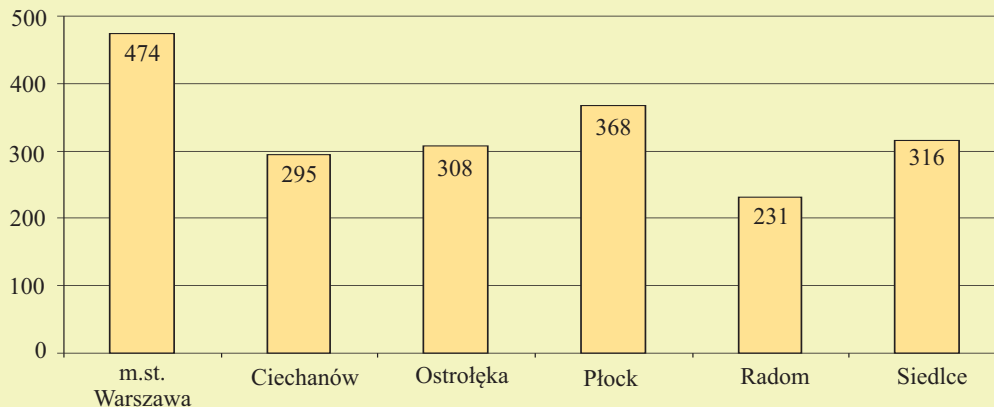
^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie; bez zatrudnionych za granicą.

^b Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

WSKAŹNIKI DLA WYBRANYCH MIAST W 2012 R.

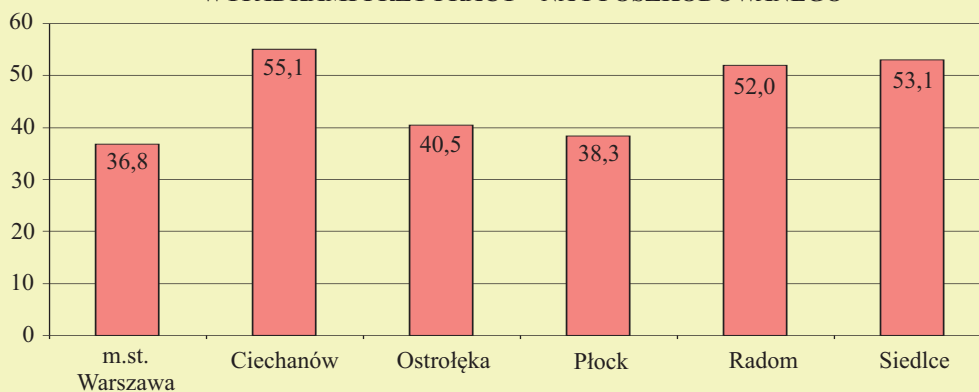
PRACUJĄCY^a NA 1000 LUDNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

LICZBA DNI NIEZDOLNOŚCI DO PRACY SPOWODOWANEJ WYPADKAMI PRZY PRACY^a NA 1 POSZKODOWANEGO

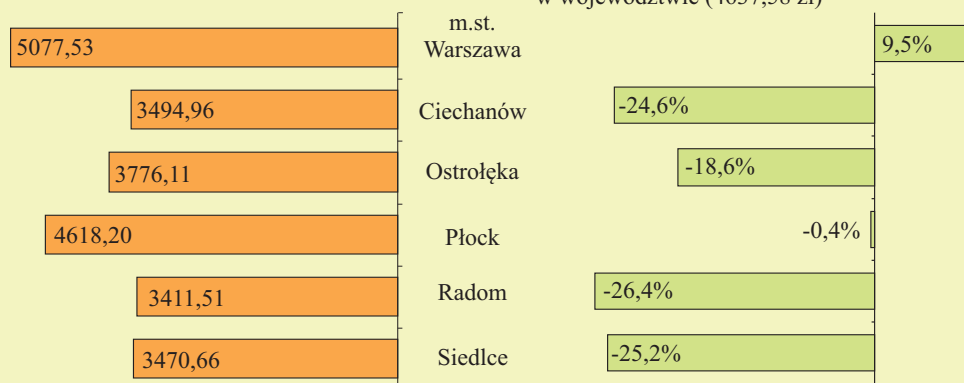

^a Zgłoszone w ciągu roku; bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do pracy dla tych osób.

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a

Ogółem w zł

Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (4637,58 zł)

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

TABL. 7 (34). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^a**

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	5195	4546	3323	2994	3402	3605	3763	4201
czas pozostawania bez pracy:								
1 miesiąc i mniej	425	325	338	400	522	329	310	321
1– 3	782	635	568	640	867	966	735	777
3– 6	703	630	522	473	622	629	720	737
6–12	749	608	348	416	643	679	727	853
12–24	671	721	389	371	338	603	767	813
Powyżej 24 miesięcy	1865	1627	1158	694	410	399	504	700
W tym kobiety	2816	2696	1969	1672	1668	1847	1953	2071
czas pozostawania bez pracy:								
1 miesiąc i mniej	171	130	166	191	258	112	121	113
1– 3	310	293	282	282	378	477	344	372
3– 6	376	351	304	247	317	319	386	371
6–12	405	380	184	254	277	367	371	395
12–24	362	459	230	219	178	332	440	417
Powyżej 24 miesięcy	1192	1083	803	479	260	240	291	403

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy; przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

TABL. 8 (35). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG STAŻU PRACY^a**

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	5195	4546	3323	2994	3402	3605	3763	4201
Bez stażu pracy	1357	1120	725	672	764	736	676	696
Ze stażem pracy:								
1 rok i mniej	745	680	533	526	629	714	772	834
1– 5	973	868	613	586	781	790	855	1043
5–10	691	586	428	356	359	377	414	491
10–20	835	761	598	479	452	483	516	557
20–30	538	458	364	307	321	350	335	384
powyżej 30 lat	56	73	62	68	96	155	195	196
W tym kobiety	2816	2696	1969	1672	1668	1847	1953	2071
Bez stażu pracy	770	669	453	402	421	416	369	354
Ze stażem pracy:								
1 rok i mniej	406	395	304	287	315	354	416	442
1– 5	459	452	322	272	336	385	426	480
5–10	389	372	257	212	175	200	225	249
10–20	515	514	401	299	247	272	279	299
20–30	267	266	211	175	142	167	163	177
powyżej 30 lat	10	28	21	25	32	53	75	70

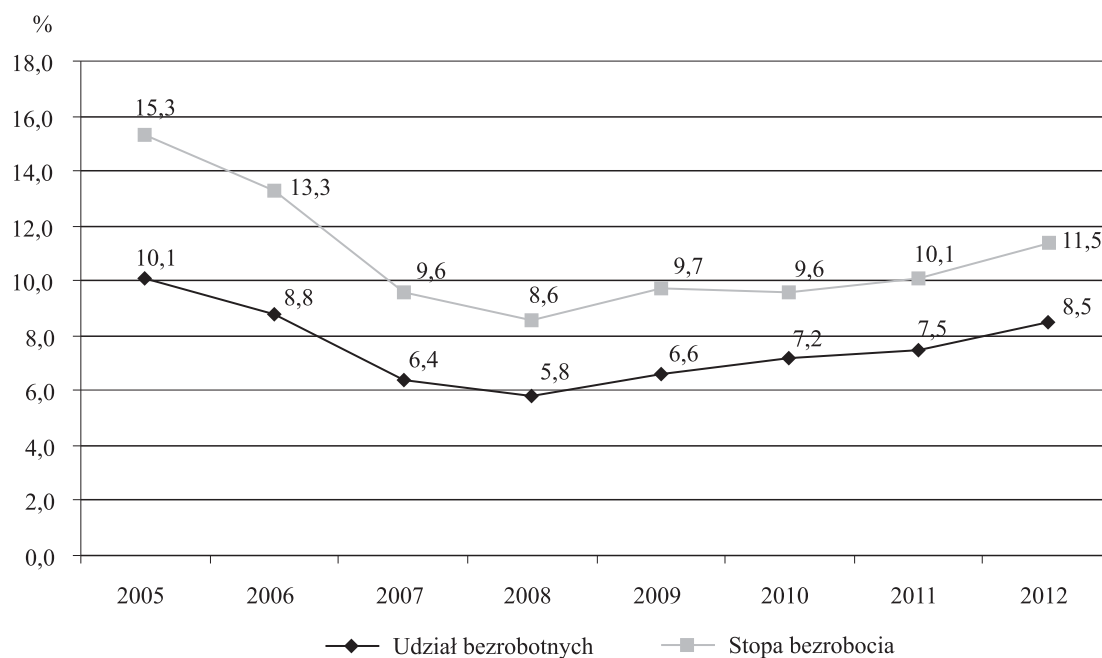
^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 1–5 uwzględniono osoby, które pracowały 1 rok i 1 dzień do 5 lat.

TABL. 9 (36). BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI BĘDĄCY W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI
NA RYNKU PRACY
Stan w dniu 31 XII

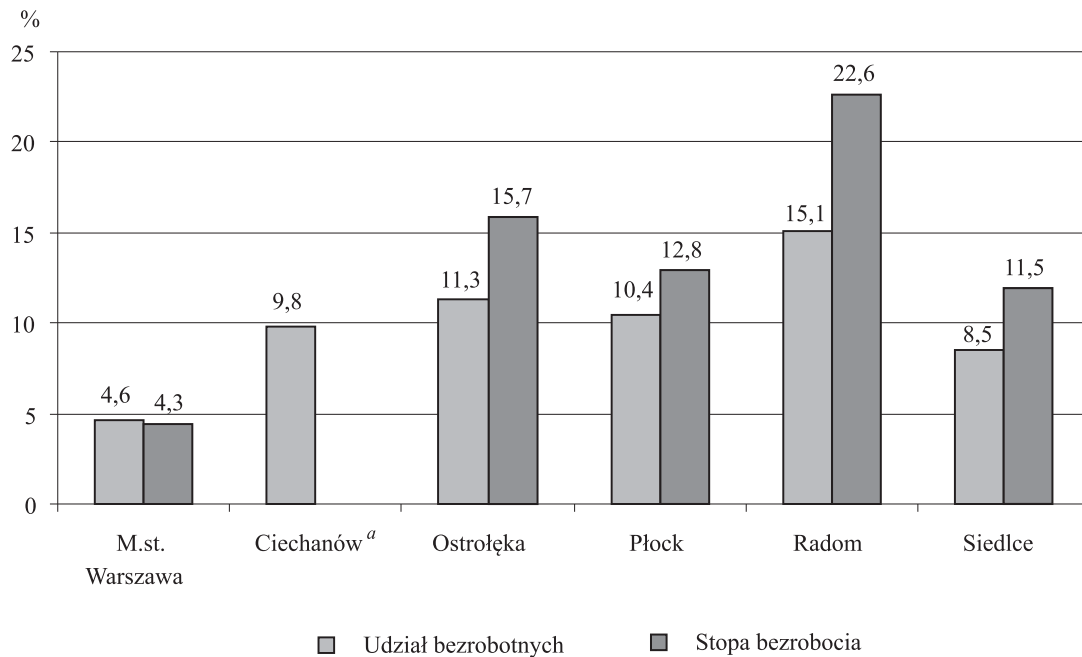
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	3148	3266	3657
z liczby ogółem:								
Do 25 roku życia	1035	778	475	480	681	653	598	690
Długotrwale bezrobotni	3453	3055	2181	1667	1388	1690	1816	2101
Powyżej 50 roku życia ..	893	926	865	739	720	862	888	990
Bez kwalifikacji zawo- dowych	1536	1367	988	814	865	911	853	951
Samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia ^a	130	137	108	248	243	271	289	319
Niepełnosprawni	104	100	91	121	184	231	243	250

^a Do grudnia 2007 r. dane dotyczą osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku 7 lat i mniej.

**Stopa bezrobocia rejestrowanego oraz udział bezrobotnych zarejestrowanych
w liczbie ludności w wieku produkcyjnym**
Stan w dniu 31 XII

**Stopa bezrobocia rejestrowanego oraz udział bezrobotnych zarejestrowanych
w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w wybranych miastach w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII**

^a Brak informacji o stopie bezrobocia.

TABL. 10 (37). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	1776	1855	1469	1317	1485	783	628	649
w tym przez jedną grupę czynników	1490	1619	1264	1140	1026	368	298	302
zagrożenie:								
Związane ze środowiskiem pracy	736	802	776	677	731	531	409	435
w tym przez jedną grupę czynników	568	671	616	518	448	228	212	224
Związane z uciążliwością pracy	935	952	600	515	638	219	140	134
w tym przez jedną grupę czynników	879	900	561	512	475	113	59	53
Czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi	105	101	93	125	116	33	79	80
w tym przez jedną grupę czynników	43	48	87	110	103	27	27	25

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

TABL. 11 (38). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a CZYNNIKAMI SZKODLIWYMI I NIEBEZPIECZNYMI DLA ZDROWIA
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Związane ze środowiskiem pracy	853	882	869	776	834	662	466	545
w tym:								
substancje chemiczne	7	1	4	–	4	2	5	–
przemysłowe pyły								
zwłókniające	75	20	24	30	17	6	9	3
hałas	538	618	641	487	419	271	183	216
wibracje	16	10	10	5	6	2	–	8
mikroklimat gorący	6	29	10	10	–	–	–	–
mikroklimat zimny	174	188	164	179	342	373	265	318
Związane z uciążliwością pracy	1005	1022	670	585	710	441	322	324
Związane z czynnikami mechanicznymi	105	101	93	125	116	79	79	88

^a Liczeni tyle razy, na ile czynników są narażeni.

TABL. 12 (39). POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a ORAZ LICZBA DNI NIEZDOLNOŚCI DO PRACY SPOWODOWANEJ TYMI WYPADKAMI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	256	262	258	244	231	204	280	256
w tym kobiety	64	82	77	72	69	84	87	65
w wypadkach:								
Śmiertelnych	1	–	–	1	–	–	1	1
Ciężkich	2	2	3	1	1	–	1	–
Lżejszych	253	260	255	242	230	204	278	255
Liczba dni niezdolności do pracy	10360	13128	13291	10249	10597	8433	12613	13542

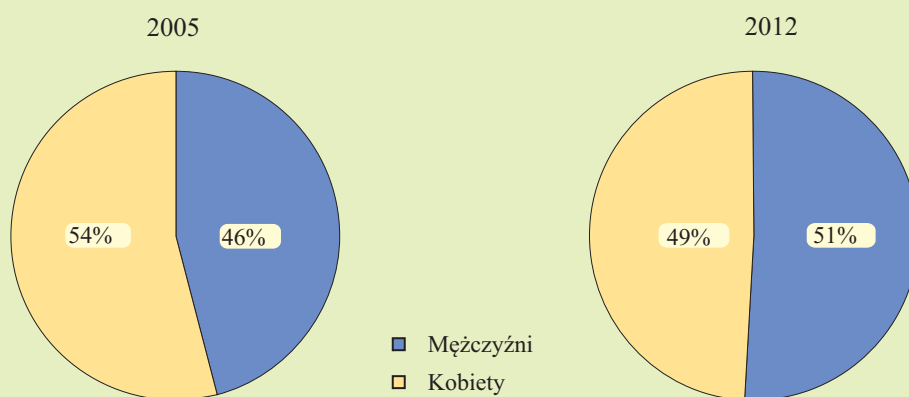
^a Zgłoszone w danym roku; bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

TABL. 13 (40). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a

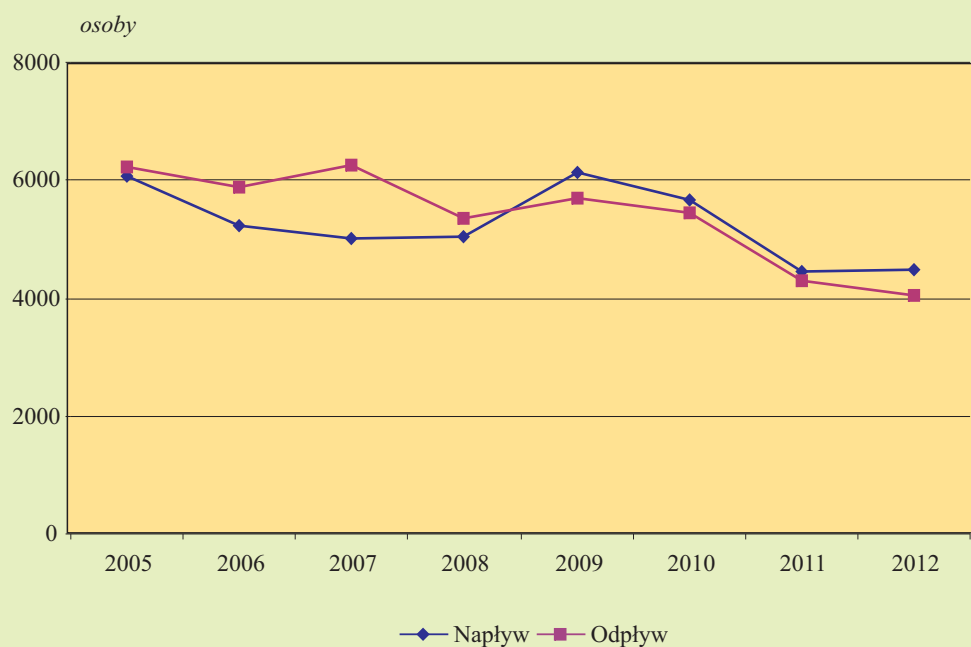
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	w zł							
OGÓŁEM	2310,82	2442,82	2618,05	2864,61	3056,15	3190,80	3364,77	3470,66
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2672,97	2938,68	3143,49	3447,35	3579,17	4157,05	4242,30	4392,79
Przemysł i budownictwo	2060,50	2269,86	2354,87	2637,14	2772,38	3006,39	3227,97	3265,37
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja	1944,93	1931,09	2115,24	2297,37	2413,64	2550,39	2781,30	2871,44
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3126,37	3211,66	3490,33	3596,03	3528,88	3702,68	4046,55	3834,54
Pozostałe usługi ^b	2608,18	2708,06	2948,65	3228,53	3498,61	3562,20	3686,01	3839,12

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b Patrz uwagi ogólne na str. 69.

**STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH
WEDŁUG PŁCI**
Stan w dniu 31 XII

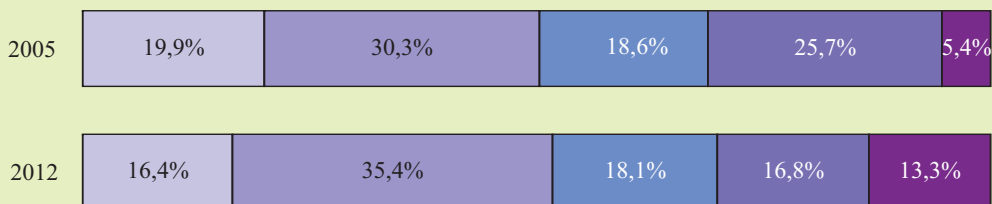
PLYNNOŚĆ BEZROBOCIA

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH

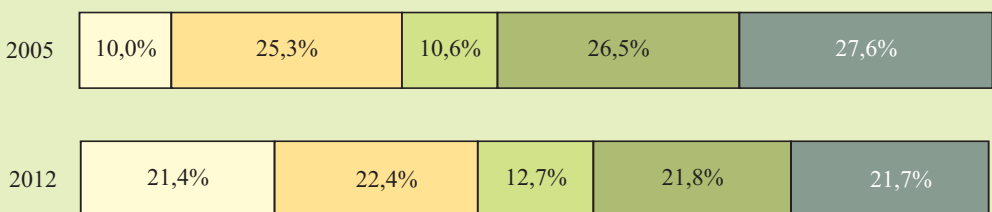
Stan w dniu 31 XII

Według wieku

Wiek: 24 lata i mniej 25-34 35-44 45-54 55 lat i więcej

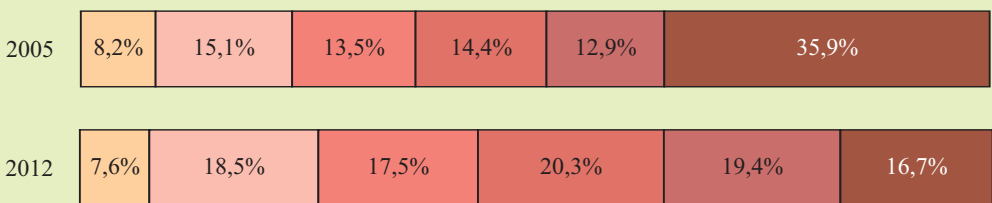
Według wykształcenia

Wykształcenie:

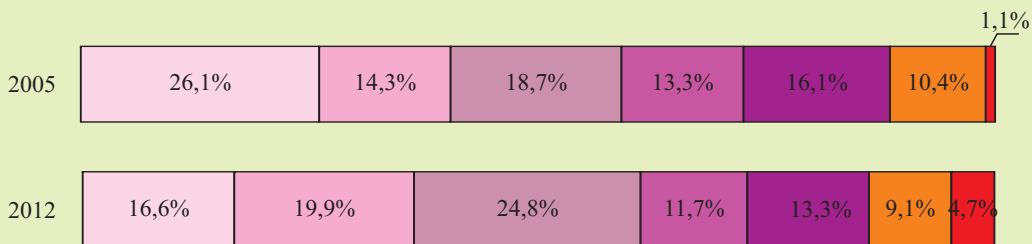
- wyższe
- średnie ogólnokształcące
- gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe
- policealne i średnie zawodowe
- zasadnicze zawodowe

Według czasu pozostawania bez pracy^a

Czas: 1 miesiąc i mniej 1-3 3-6 6-12 12-24 powyżej 24 miesięcy

Według stażu pracy^a

Staż pracy: bez stażu pracy 1 rok i mniej 1-5 5-10 10-20 20-30 powyżej 30 lat

^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie, patrz notka a pod tabl. 7 i 8.

VI. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA.

Uwagi ogólne

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Dane o **urządzeniach komunalnych** dotyczą urządzeń czynnych i prezentowane są według lokalizacji obiektów.

Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) oraz **przyłącza gazowe** prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Dane o **zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat. Źródłem informacji dotyczących odbiorców i zużycia energii elektrycznej są dane Ministerstwa Gospodarki.

Informacje z zakresu **ciepłownictwa** obejmują budynki mieszkalne oraz budynki urzędów i instytucji ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejnego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tekst jednolity: Dz.U. z 2012 r., poz. 1059, z późn. zm.).

Dane w tabl. 4. dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenia wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, a także u innych wytwórców odpadów (bez odpadów niebezpiecznych), które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Informacje o odpadach komunalnych podaje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową i izolacyjną.

MIESZKANIA

Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelu pracowniczych, domów studenckich, internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym,

tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych – według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego, przyjmując za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

Dane o zasobach mieszkaniowych opracowano przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2005–2009 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002,
- dla lat 2010–2012 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

W zasobach mieszkaniowych za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na mieszkanie i na izbę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,
- w zakresie kubatury budynków obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań** oraz o **izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach budownictwa indywidualnego dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

Bardziej szczegółowe uwagi dotyczące infrastruktury komunalnej i mieszkań, w tym form budownictwa Czytelnik znajdzie w Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej oraz w publikacjach tematycznych GUS takich jak: *Infrastruktura komunalna* i *Budownictwo – wyniki działalności* dostępnych na stronie internetowej GUS: <http://stat.gov.pl>

Wyniki badań - synteza

Infrastruktura komunalna to podstawowe urządzenia, budynki użyteczności publicznej i instytucje usługowe, których istnienie jest niezbędne do prawidłowego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa. Elementami infrastruktury miasta są również tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej jak również budynki mieszkalne.

Na koniec 2012 r. na terenie Siedlec długość sieci rozdzielczej wodociągowej i kanalizacyjnej wynosiła łącznie 332,3 km (w 2005 r. 295,6 km) z czego 49,1% stanowiła sieć wodociągowa (w 2005 r. 50,2%), a 50,9% sieć kanalizacyjna (w 2005 r. 49,8%). Łączna długość sieci wodno-kanalizacyjnej zwiększyła się o 12,4% w stosunku do 2005 r. Wraz ze wzrostem długości sieci rozdzielczej nastąpił również wzrost liczby przyłączy tych sieci prowadzących do budynków mieszkalnych, sieci wodociągowej o 253, tj. o 4,5% więcej niż w 2005 r. i sieci kanalizacyjnej o 248 więcej w stosunku do 2005 r., tj. o 6,6%. W latach 2005–2012 w Siedlcach zmniejszyło się zużycie wody w gospodarstwach domowych z 3460,0 dam³ do 2564,5 dam³, tj. o 25,9%, podobnie jak zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, tj. o 25,4% mniej w stosunku do 2005 r. Ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną w ciągu roku 2012 wynosiła 3684 dam³ i była większa o 3,5% w porównaniu z 2011 r.

W 2012 r. sieć rozdzielcza gazowa w Siedlcach miała długość 148,3 km, tj. więcej o 12,7 km, czyli o 9,4% w stosunku do 2005 r. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych w analizowanym okresie wzrosła o 790, tj. o 18,6%. Zużycie gazu z sieci w ciągu roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca było większe o 1,3% niż w 2005 r.

W latach 2005–2012 wzrastała liczba odbiorców energii elektrycznej. W 2012 r. w Siedlcach odbiorców energii elektrycznej było 30548, tj. o 2339 więcej niż w 2005 r. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 693,6 kWh w 2012 r. i zwiększyło się o 64,1 kWh, tj. o 10,2% w porównaniu z 2005 r. Natomiast zużycie prądu w przeliczeniu na 1 odbiorcę w Siedlcach zwiększyło się o 16,4 kWh, czyli o 1,0%. W 2012 r. sprzedano 906,0 TJ energii cieplnej. Najwięcej energii sprzedano w 2010 r. (943,1 TJ), a najmniej w 2007 r. (845,3 TJ). Sieć ciepła przesyłowa w 2012 r. miała długość 49,0 km, czyli zwiększyła się o 2,4 km w stosunku do 2005 r. Najdłuższą sieć ciepłą odnotowano w 2009 r. (50,6 km). W badanym okresie w Siedlcach funkcjonowała różna liczba kotłowni. Najwięcej kotłowni było w latach 2006, 2009, 2011 i 2012, czyli po 18, a najmniej w 2010 r. (11). W 2012 r. najwięcej energii cieplnej sprzedano na potrzeby grzewcze budynków mieszkalnych, tj. 673,2 TJ (74,3% ogółu sprzedanej energii), w 2005 r. - 639,8 TJ (70,7% ogółu). Dało to możliwość ogrzania centralnym ogrzewaniem 4447,6 dam³ kubatury wszystkich

podłączonych budynków mieszkalnych (w 2005 r. 3690,0 dam³). W stosunku do 2005 r. sprzedaż energii w ciągu roku na ogrzanie budynków mieszkalnych zwiększyła się o 5,2%.

W 2012 r. w Siedlcach zostało zebranych 22,8 tys. t odpadów komunalnych pochodzących z gospodarstw domowych, a także od innych wytwórców odpadów (bez odpadów niebezpiecznych). Z gospodarstw domowych pochodziło 51,3% ogółu zebranych odpadów. Zmniejszyła się ilość odpadów wytworzonych o 15,2% w stosunku do 2005 r., a udział odpadów pochodzących z gospodarstw domowych w 2005 r. wynosił 74,7%. Wzrosła ilość nieczystości ciekłych z 6,3 dam³ w 2005 r. do 7,1 dam³. W 2012 r. 73,2% tych nieczystości pochodziło z gospodarstw domowych (w 2005 r. 63,5%).

Nie tylko odpowiednia infrastruktura techniczna, ale również przyjazne otoczenie mają znaczący wpływ na jakość życia. Parki, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej służą mieszkańcom jako „zielone płuca miasta”. W 2012 r. w Siedlcach było 105,9 ha terenów zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej (w 2005 r. 147,2 ha). Powierzchnia ta stanowiła 3,3% ogólnej powierzchni miasta (w 2005 r. 4,6%). W 2012 r. na 1 mieszkańca przypadało 13,9 m² terenów zieleni miejskiej ogólnodostępnej i osiedlowej, czyli o 27,2% mniej niż w 2005 r. (19,1 m²). Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej takie jak parki spacerowo-wypoczynkowe obejmowały w 2012 r. powierzchnię 19,6 ha, natomiast w 2005 r. ich powierzchnia wynosiła 80,4 ha. Teren zieleńców obejmował obszar odpowiednio 4,5 ha i 4,8 ha. Bardzo duże znaczenie odgrywały przede wszystkim tereny zieleni osiedlowej stanowiące 77,2% ogólnej powierzchni terenów zieleni ogólnodostępnej w 2012 r., a 42,1 % w 2005 r.

W 2012 r. w zasobach mieszkaniowych w Siedlcach znajdowało się 30174 mieszkań. Od 2005 r. zauważalna jest tendencja wzrostowa, liczba mieszkań zwiększyła się o 2880, tj. o 10,6%. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Siedlcach wynosiła w 2012 r. 62,7 m² i była większa o 1,6 m² niż w 2005 r. Przeciętna liczba izb w mieszkaniu wynosiła odpowiednio 3,66 i 3,64. Systematycznie zwiększająca się średnia powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę (z 21,6 m² w 2005 r. do 24,8 m² w 2012 r. - wzrost o 14,8%) przyczyniła się do poprawy warunków mieszkaniowych ludności Siedlec. Innym wskaźnikiem określającym warunki mieszkaniowe jest liczba osób przypadająca na 1 izbę w mieszkaniu. Uważa się, że sytuacja jest dobra, jeżeli w mieszkaniu na 1 izbę przypada 1 osoba. W 2012 r. średnia liczba osób przypadających na 1 izbę wynosiła 0,69, a w 2005 r. - 0,78. Wśród wszystkich mieszkań w 2012 r. większość wyposażona była w podstawowe instalacje, i tak 98,6% posiadało przyłącza wodociągowe, 91,7% centralne ogrzewanie, 84,6% gaz ziemny. W stosunku do 2005 r. były to wzrosty wynoszące odpowiednio 0,8 p. proc, 2,5 p. proc i 6,9 p. proc.

W 2012 r. było 130 nowo wybudowanych budynków oddanych do użytkowania., a w 2005 r. - 128, w tym mieszkalnych odpowiednio 87 i 90. Oddano do użytkowania 102 budynki indywidualne (w 2005 r. 118), w tym mieszkalnych 70 (w 2005 r. 89). W strukturze mieszkań oddanych do użytkowania w 2012 r. największy udział w ogólnej liczbie mieszkań (608) stanowiły mieszkania inwestorów budujących z przeznaczeniem na sprzedaż i wynajem (64,3%), a następnie mieszkania indywidualne (17,1%), społeczne czynszowe (9,7%) i komunalne/gminne (8,9%). Największy przyrost mieszkań nowo oddanych do użytkowania w stosunku do 2005 r. odnotowano dla mieszkań z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem, których liczba wzrosła prawie 7-krotnie. Najmniejszą średnią powierzchnią użytkową 1 mieszkania w 2012 r. charakteryzowały się mieszkania komunalne (42,8 m²), zaś największą indywidualne (122,2 m²). Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych określa liczba mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 zawartych w tym czasie małżeństw. Lata 2005–2012 charakteryzowały się poprawą sytuacji na rynku mieszkaniowym, nastąpił wzrost liczby tych mieszkań na 1000 zawartych małżeństw z 416,0 do 1472,2. Zwiększyła się również liczba mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności z 2,6 w 2005 r. do 8,0 w 2012 r.

Wśród omawianych miast województwa mazowieckiego takich jak: Warszawa, Radom, Płock, Ciechanów, Ostrołęka i Siedlce w 2012 r. największe zużycie wody z wodociągów przez gospodarstwa domowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowano w m.st. Warszawie (46,3 m³), następnie w Radomiu (34,5 m³), Siedlcach (33,5 m³), Płocku (32,6 m³), Ciechanowie (30,3 m³) i Ostrołęce (27,9 m³). Również gazu z sieci najwięcej zużyto w Warszawie (181,1 m³), a najmniej w Płocku (82,8 m³). Największe zużycie energii elektrycznej w 2012 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca również zanotowano w stolicy i wynosiło ono 1014 kWh, a także największą ilość odpadów (220 kg). Najmniej energii elektrycznej na 1 mieszkańca zużyły gospodarstwa domowe w Ostrołęce (586 kWh), a najmniej odpadów na 1 mieszkańca wytworzyli siedlczanie (153 kg).

TABL. 1 (41). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Sieć rozdzielcza w km:								
wodociągowa.....	148,5	149,6	152,9	157,8	148,0	153,2	159,8	163,0
kanalizacyjna ^a	147,1	152,3	153,3	155,2	156,7	160,0	164,0	169,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.:								
wodociągowe.....	5573	5692	5736	5854	5638	5710	5768	5826
kanalizacyjne.....	3777	3849	3923	4062	3847	3931	3980	4025
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku):								
w dam ³	3460,0	3438,3	3387,6	3293,8	2508,1	2481,9	2502,4	2564,5
na 1 mieszkańca w m ³	44,9	44,6	44,0	42,7	32,5	32,6	32,8	33,5
na 1 korzystającego w m ³	47,2	46,8	46,2	44,7	34,0	34,1	34,3	35,1
Ścieki odprowadzone ^b siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w dam ³	4611	4575	4480	4248	3513	3409	3558	3684

^a Łącznie z kolektorami. ^b Od 2010 r. dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany metodologii badania ścieków komunalnych.

TABL. 2 (42). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Sieć rozdzielcza w km ...	135,6	138,6	138,9	139,8	139,9	142,5	144,6	148,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.....	4244	4326	4458	4577	4625	4760	4874	5034
Odbiorcy gazu z sieci ^a	21930	21930	22249	22670	22886	23437	23818	24222
Zużycie gazu z sieci ^b (w ciągu roku):								
w tys. m ³	11085,6	10451,0	10118,8	9875,7	10383,3	11531,3	10624,1	11135,4
na 1 mieszkańca w m ³	143,8	135,6	131,4	128,1	134,4	151,2	139,1	145,6
na 1 korzystającego w m ³	185,5	174,5	168,7	159,6	166,7	186,6	171,1	172,5

^a W latach 2005–2007 bez odbiorców korzystających z gazomierzy zbiorczych, a od 2008 r. łącznie. ^b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

TABL. 3 (43). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIENIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII)	28209	28351	28573	28928	29421	29793	30164	30548
Zużycie (w ciągu roku):								
w GWh	48,5	49,6	50,7	51,5	52,9	53,7	53,7	53,1
na 1 mieszkańca w kWh	629,5	643,2	658,2	668,5	685,2	704,3	702,2	693,6
na 1 odbiorcę ^b w kWh	1720,5	1748,1	1774,0	1781,9	1799,1	1802,3	1778,6	1736,9

a Łącznie z gospodarstwami domowymi, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. *b* Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

TABL. 4 (44). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Sieć ciepła przesyłowa w km...	46,6	46,6	43,6	40,7	50,6	47,5	48,9	49,0
Kotłownie.....	15	18	15	14	18	11	18	18
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	905,0	880,8	845,3	847,8	865,1	943,1	880,1	906,0
w tym budynki mieszkalne	639,8	662,1	645,9	642,8	653,8	697,8	652,1	673,2
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam ³ .	7089,0	7181,0	6823,0	6857,0	7343,3	7459,4	7642,0	7633,2
w tym budynków mieszkalnych.....	3690,0	3779,0	4042,0	4045,1	4118,8	4275,4	4450,7	4447,6

TABL. 5 (45). **ODPADY KOMUNALNE ZMIESZANE I NIECZYSTOŚCI CIEKŁE**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zebrań odpady komunalne zmieszane ^{ab} w tys. t	26,9	27,9	30,7	31,4	32,1	33,2	22,5	22,8
w tym z gospodarstw domowych	20,1	20,0	21,9	9,8	13,2	14,2	11,1	11,7
Nieczystości ciekłe wywiezione ^{ac} w dam ³	6,3	5,2	3,6	5,8	5,9	6,8	5,6	7,1
w tym z gospodarstw domowych.....	4,0	3,3	2,0	4,6	3,2	3,9	2,3	5,2

a Dane szacunkowe. *b* Dane nie obejmują odpadów komunalnych zebranych selektywnie. *c* Gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.

TABL. 6 (46). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM: w ha.....	147,2	147,2	145,8	145,8	151,3	151,3	105,9	105,9
w % powierzchni ogólnej miasta	4,6	4,6	4,6	4,6	4,7	4,7	3,3	3,3
na 1 mieszkańca w m ²	19,1	19,1	19,0	18,9	19,6	19,8	13,8	13,9
Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej: parki spacerowo- wypoczynkowe	80,4	80,4	80,4	80,4	80,4	80,4	19,6	19,6
zieleńce	4,8	4,8	4,8	4,8	6,1	6,1	4,5	4,5
Tereny zieleni osiedlowej	62,0	62,0	60,6	60,6	64,8	64,8	81,8	81,8

TABL. 7 (47). **ZASOBY MIESZKANIOWE^a**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mieszkania	27294	27506	27856	28259	28647	29060	29677	30174
Izby	99270	100146	101557	103237	104543	106003	108791	110481
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	1667318	1686491	1713338	1745185	1773237	1803442	1858575	1891423
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	3,64	3,64	3,65	3,65	3,65	3,65	3,67	3,66
Przeciętna liczba osób: na 1 mieszkanie	2,82	2,80	2,76	2,73	2,70	2,63	2,58	2,53
na 1 izbę	0,78	0,77	0,76	0,75	0,74	0,72	0,70	0,69
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² : 1 mieszkania	61,1	61,3	61,5	61,8	61,9	62,5	62,6	62,7
na 1 osobę	21,6	21,9	22,3	22,6	22,9	24,0	24,3	24,8

^a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

TABL. 8 (48). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH WYPOSAŻONE W INSTALACJE^a**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH								
Wodociąg	26680	26898	27251	27661	28058	28480	29245	29744
Ustęp splukiwany	26017	26235	26592	27004	27402	27827	29032	29550
Łazienka	25298	25527	25886	26301	26709	27137	28362	28893
Gaz z sieci	21197	21394	22272	22672	23069	23491	25191	25517
Centralne ogrzewanie ...	24353	24588	24949	25368	25785	26221	27111	27676
W % OGÓŁU MIESZKAŃ								
Wodociąg	97,8	97,8	97,8	97,9	97,9	98,0	98,5	98,6
Ustęp splukiwany	95,3	95,4	95,5	95,6	95,7	95,8	97,8	97,9
Łazienka	92,7	92,8	92,9	93,1	93,2	93,4	95,6	95,8
Gaz z sieci	77,7	77,8	80,0	80,2	80,5	80,8	84,9	84,6
Centralne ogrzewanie ...	89,2	89,4	89,6	89,8	90,0	90,2	91,4	91,7

^a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

TABL. 9 (49). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA

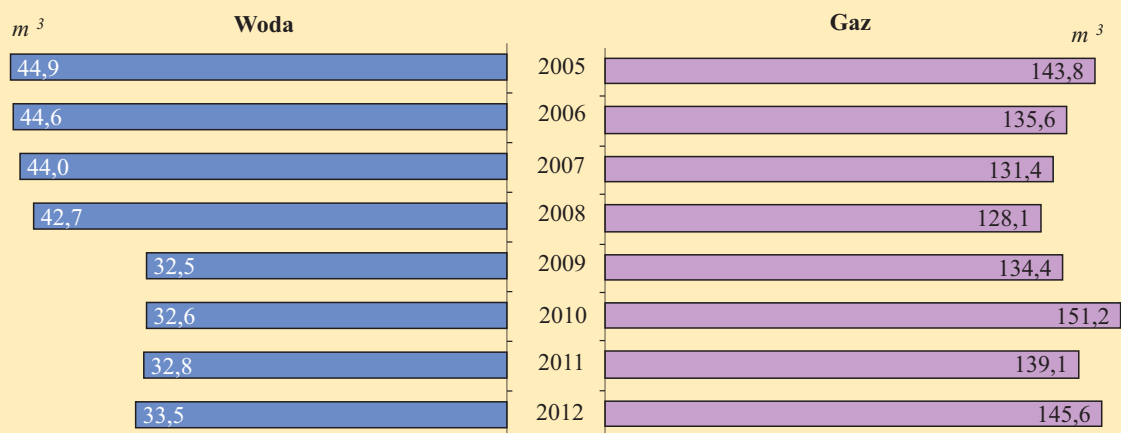
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Budynki^a	128	111	117	125	84	97	105	130
w tym mieszkalne	90	88	84	100	51	69	77	87
W tym budynki indywidualne	118	95	105	97	59	73	62	102
w tym mieszkalne	89	75	76	81	44	60	54	70
Kubatura^b w m³	225664	156904	195430	245666	651639	456040	305167	341061
w tym budynki mieszkalne	99252	116339	136521	151006	168968	146820	144314	194776
W tym budynki indywidualne	173142	101210	121607	150265	130241	69296	74857	84151
w tym budynki mieszkalne	86190	80293	72449	130318	116849	61405	68355	62661

a Nowo wybudowane. *b* Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

TABL. 10 (50). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA

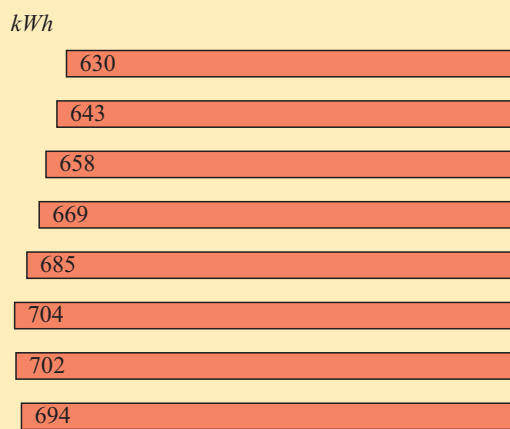
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mieszkania	203	255	369	428	413	459	460	608
Spółdzielcze	–	–	40	–	28	68	83	–
Komunalne (gminne)	–	–	–	–	–	–	–	54
Zakładowe	–	1	–	–	–	–	–	–
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	56	111	137	64	133	219	185	391
Społeczne czynszowe ...	–	1	75	–	–	–	23	59
Indywidualne	147	142	117	364	252	172	169	104
Izby	897	1053	1493	1776	1384	1646	1575	2034
Spółdzielcze	–	–	128	–	86	229	253	–
Komunalne (gminne)	–	–	–	–	–	–	–	162
Zakładowe	–	8	–	–	–	–	–	–
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	140	352	503	257	414	676	543	1160
Społeczne czynszowe ...	–	4	224	–	–	–	60	176
Indywidualne	757	689	638	1519	884	741	719	536
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m² ...	20256	22839	28787	33976	29438	34283	30524	39965
Spółdzielcze	–	–	2034	–	1302	3581	4591	–
Komunalne (gminne)	–	–	–	–	–	–	–	2312
Zakładowe	–	235	–	–	–	–	–	–
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2520	6024	7040	4747	7603	11970	11444	22138
Społeczne czynszowe ...	–	62	3148	–	–	–	1041	2808
Indywidualne	17736	16518	16565	29229	20533	18732	13448	12707
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m² ...	99,8	89,6	78,0	79,4	71,3	74,7	66,4	65,7
Spółdzielcze	–	–	50,9	–	46,5	52,7	55,3	–
Komunalne (gminne)	–	–	–	–	–	–	–	42,8
Zakładowe	–	235,0	–	–	–	–	–	–
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	45,0	54,3	51,4	74,2	57,2	54,7	61,9	56,6
Społeczne czynszowe ...	–	62,0	42,0	–	–	–	45,3	47,6
Indywidualne	120,7	116,3	141,6	80,3	81,5	108,9	79,6	122,2
Mieszkania na 1000 ludności	2,6	3,3	4,8	5,6	5,4	6,0	6,0	8,0
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	416	557	698	724	746	852	1053	1472

ZUŻYCIЕ WODY Z WODOCIĄGÓW I GAZU Z SIECI ^a W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH NA 1 MIESZKAŃCA

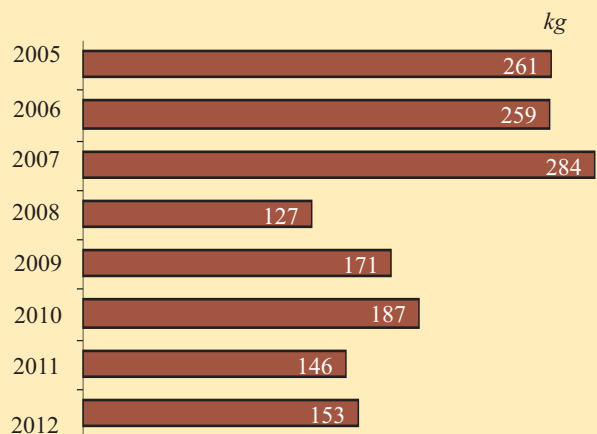

^a W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

ZUŻYCIЕ ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH NA 1 MIESZKAŃCA

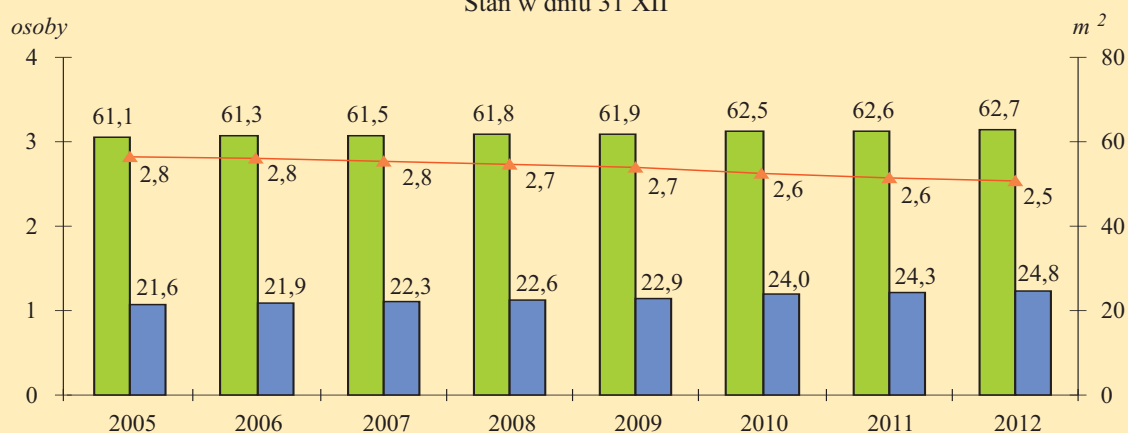

ZEBRANE ODPADY KOMUNALNE ZMIESZANE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH NA 1 MIESZKAŃCA

WARUNKI MIESZKANIOWE LUDNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

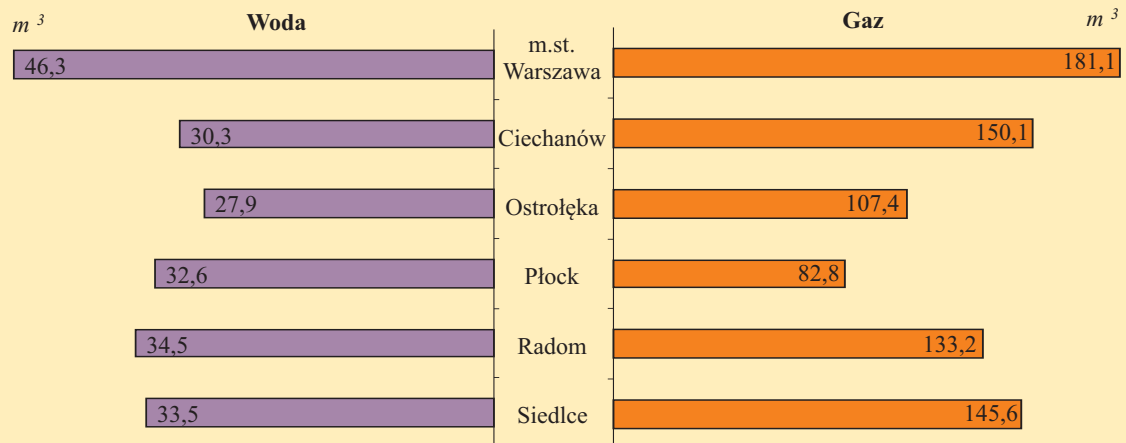

Przeciętna w zasobach mieszkaniowych:

- ▲ liczba osób na 1 mieszkanie
- powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²
- powierzchnia użytkowa na 1 osobę w m²

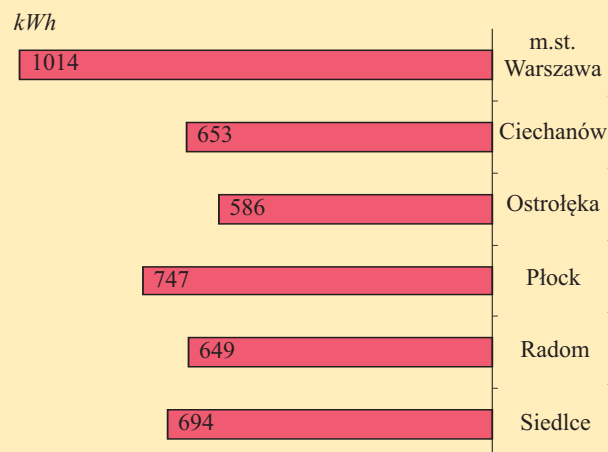
WSKAŹNIKI DLA WYBRANYCH MIAST W 2012 R.

ZUŻYCIE WODY Z WODOCIĄGÓW I GAZU Z SIECI^a W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH NA 1 MIESZKAŃCA

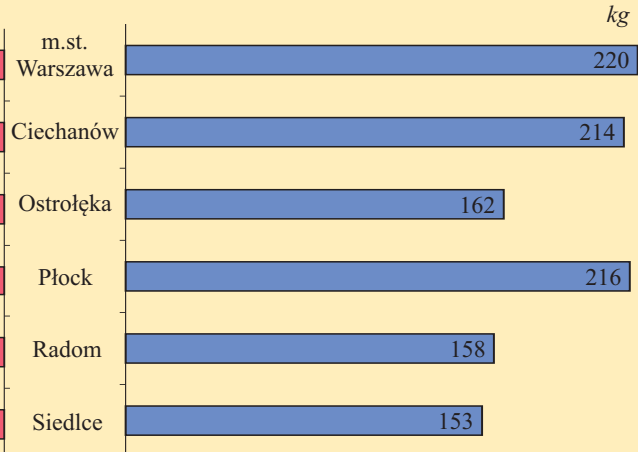

^a W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH NA 1 MIESZKAŃCA

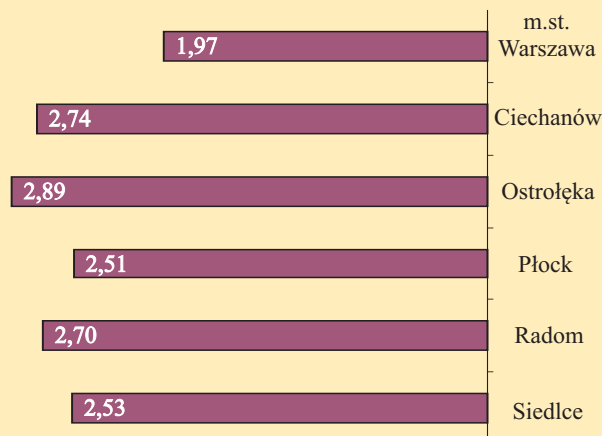

ZEBRANE ODPADY KOMUNALNE ZMIESZANE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH NA 1 MIESZKAŃCA

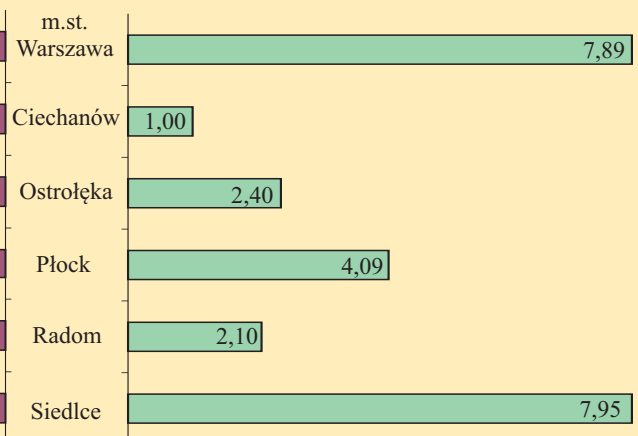

PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH NA 1 MIESZKANIE

Stan w dniu 31 XII

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA NA 1000 LUDNOŚCI

VII. EDUKACJA I WYCHOWANIE

Uwagi ogólne

System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

Wśród szkół objętych systemem oświaty funkcjonują:

- od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie **szkoły podstawowe** oraz 3-letnie **gimnazja** (powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych), w których nauka jest obowiązkowa,
- od roku szkolnego 2002/03 **szkoły ponadgimnazjalne**, tj. 2–3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 szkoły dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (tj. 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne; ponadto szkoły ponadpodstawowe dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej działające do zakończenia cyklu kształcenia, ujmowano odpowiednio w szkołach ponadgimnazjalnych (zasadniczych zawodowych, liceach ogólnokształcących i technikach).

W roku szkolnym 2012/2013, zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 205, poz. 1206), zakończono nabór do klas pierwszych, a w latach następnych do kolejnych klas dotychczasowych liceów profilowanych (dla młodzieży oraz dla dorosłych), uzupełniających liceów ogólnokształcących (dla młodzieży oraz dla dorosłych), techników uzupełniających dla młodzieży, a także zasadniczych szkół zawodowych i techników dla dorosłych. Szkoły te będą likwidowane lub przekształcane w licea ogólnokształcące dla dorosłych.

Ponadto od 1 września 2004 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego, tj. w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458, z późn. zm.), dzieci 6-letnie, na wniosek rodziców, mogą rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej, natomiast dzieci 5-letnie mające dotychczas prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego, od 1 września 2011 r. mają obowiązek odbycia takiego przygotowania.

Prezentowane w dziale dane dotyczą m.in.: **wychowania przedszkolnego, szkół: dla dzieci i młodzieży, policealnych, wyższych oraz szkół dla dorosłych.**

Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych, w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne) oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych.

Dane (z wyjątkiem szkół wyższych i dla dorosłych) **prezentuje się**, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie **ze szkołami specjalnymi**.

Tablice zawierają **dane dotyczące typów szkół dla dzieci, młodzieży i dorosłych zlokalizowanych na terenie miasta**. Szczegółowe informacje o wszystkich typach szkół dla dzieci, młodzieży i dorosłych na poszczególnych poziomach kształcenia można znaleźć w uwagach ogólnych do *Rocznika Statystycznego RP 2012* oraz uwagach metodologicznych do publikacji pt. *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2012/2013* wydanych przez Główny Urząd Statystyczny.

Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych; w roku szkolnym 2005/06 dane dotyczyły studiów dziennych, wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych.

Informacje dotyczące studentów i absolwentów wykazano według faktycznej lokalizacji uczelni/jednostki zamiejscowej (filii, zamiejscowej podstawowej jednostki organizacyjnej, zamiejscowego ośrodka dydaktycznego).

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.

Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, a od roku szkolnego 2008/09 również zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Dane dotyczące:

- wychowania przedszkolnego oraz szkół (poza szkołami wyższymi) podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego,
- szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych w danym roku akademickim.

Współczynniki skolaryzacji:

- **brutto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;
- **netto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Prezentowane informacje (z wyjątkiem szkół wyższych) z lat 2005/06 i 2006/07 opracowano na podstawie badań pełnych realizowanych przez Główny Urząd Statystyczny, a począwszy od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów – od roku szkolnego 2006/07) opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Wyniki badań - synteza

Wychowanie przedszkolne jest pierwszym etapem kształcenia w systemie oświaty. Obejmuje dzieci w wieku 3–6 lat i jest realizowane w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz od roku 2008/09 także w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. Przedszkola przeznaczone są dla dzieci w wieku 3–6 lat, zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne – dla dzieci w wieku 3–5 lat, a oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych – głównie dla dzieci sześcioletnich.

W roku szkolnym 2012/13 w Siedlcach działało 45 placówek wychowania przedszkolnego w tym 35 przedszkoli. W porównaniu z rokiem szkolnym 2005/06 liczba placówek zwiększyła się o 40,6%, a przedszkoli o 45,8%. Przedszkola stanowiły 77,8% wszystkich placówek oferując 3160 miejsc. Wychowaniem przedszkolnym objętych było 3573 dzieci, tj. o 1242 więcej niż przed siedmioma laty (wzrost o 53,3%). W Siedlcach na jedno przedszkole przypadało średnio 89 dzieci (w roku szkolnym 2005/06 - 82). Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc było 98 (w roku 2005/06 - 91). Na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat do przedszkoli uczęszczało 837 czyli o 38,1% dzieci więcej niż w roku 2005/06, kiedy to wskaźnik wyniósł 606.

W systemie edukacji na poszczególnych poziomach kształcenia od wielu lat notowany był spadek liczby uczniów, wynikający ze zmniejszającej się populacji dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. W roku szkolnym 2005/06 do szkół podstawowych uczęszczało 5328 uczniów, podczas gdy w roku 2012/13 odnotowano już tylko 4733 (spadek o 11,2%). Szkoły gimnazjalne są kolejnym szczeblem kształcenia dzieci i młodzieży. W roku 2005/06 do siedleckich gimnazjów uczęszczało 3370 uczniów, zaś w roku 2012/13 – 2528 (spadek o 25,0%).

Miarą powszechności nauczania są współczynniki skolaryzacji¹ wyrażone w ujęciu procentowym. Na poziomie podstawowym i gimnazjalnym współczynniki skolaryzacji¹ brutto i netto w Siedlcach przez cały badany okres przekraczały 100%, co świadczy o tym, że część uczniów była spoza obszaru miasta. W 2012 r. wśród omawianych miast woj. mazowieckiego takich jak: Warszawa, Ciechanów, Ostrołęka, Płock i Siedlce najwyższy współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych odnotowano w Ciechanowie (113,8%), Płocku (105,9%) i w Siedlcach (104,9%). Pod względem wielkości współczynnika skolaryzacji netto i brutto dla gimnazjów Siedlce (107,1% i 118,7%) uplasowały się na 4 miejscu po: Ciechanowie, Ostrołęce i Płocku. Absolwenci gimnazjów kontynuowali naukę w różnego typu szkołach ponadgimnazjalnych.

¹ Patrz uwagi ogólne do działu na str. 95.

Największą popularnością w 2012 r., podobnie jak w latach poprzednich, spośród szkół ponadgimnazjalnych w Siedlcach cieszyły się licea ogólnokształcące. Na terenie miasta swoją działalność w roku szkolnym 2012/13 prowadziło 9 liceów ogólnokształcących, w których naukę pobierało 3274 uczniów, w porównaniu z rokiem szkolnym 2005/06 ta liczba zmniejszyła się o 15,1%. Większe zainteresowanie nauką w liceach ogólnokształcących wykazywały dziewczęta, udział ich w ogólnej liczbie uczniów w roku szkolnym 2012/13 wynosił 64,2% i ta tendencja utrzymywała się we wszystkich badanych latach. W roku 2012/13 naukę w klasach I rozpoczęło 1104 uczniów, w porównaniu z rokiem 2005/06 o 16,9% mniej.

Wśród szkół ponadgimnazjalnych stopniowo wzrastało zainteresowanie szkołami umożliwiającymi naukę zawodu. W technikach dla młodzieży liczba uczniów zwiększyła się z 1438 w roku szkolnym 2005/06 do 1975 w roku 2012/13 (wzrost o 37,3%). Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych płeć była wyraźnym czynnikiem determinującym wybór szkoły. Kobiety w mniejszym stopniu wybierały zasadnicze szkoły zawodowe i technika niż mężczyźni. Taka tendencja utrzymywała się od wielu lat i ulegała jedynie niewielkim modyfikacjom. W roku szkolnym 2012/13 w zasadniczych szkołach zawodowych wśród 1001 uczniów było 270 kobiet (27,0% ogółu). W technikach, do których uczęszczało 1975 uczniów kobiety stanowiły 31,0%.

Uzupełnienie kształcenia młodzieży jak również i dorosłych na poziomie średnim zawodowym odbywało się w szkołach policealnych. W Siedlcach w roku szkolnym 2012/13 działalność oświatową prowadziły ogółem 22 szkoły policealne, z czego 2 dla młodzieży i 20 dla dorosłych. W stosunku do roku 2005/06 ubyła 1 szkoła dla młodzieży, a przybyło 11 szkół policealnych dla dorosłych. W szkołach policealnych dla młodzieży w roku szkolnym 2012/13 kształciło się 189 uczniów, tj. o 62,2% mniej niż w roku 2005/06. W roku szkolnym 2005/06 szkoły policealne wykazano łącznie z 1 istniejącą jeszcze szkołą pomaturalną. Udział kobiet kształcących się w tych szkołach w roku 2012/13 wynosił 68,3% i był większy o 11,7 p. proc wobec roku 2005/06. W roku szkolnym 2011/12 liczba absolwentów policealnych szkół dla młodzieży wynosiła 96 i zmniejszyła się o 13,5% w stosunku do roku 2005/06.

Największym zainteresowaniem wśród wszystkich kategorii szkół dla dorosłych działających na terenie Siedlec cieszyły się szkoły policealne dla dorosłych. W latach szkolnych 2005/06 i 2006/07 wykazane łącznie z 1 szkołą pomaturalną dla dorosłych. W roku szkolnym 2012/13 istniało 20 szkół policealnych dla dorosłych, tj. o 122,2% niż roku 2005/06. Zwiększyła się również liczba uczniów w tych szkołach o 130,7% w odniesieniu do tego roku. Udział kobiet w ogólnej licznie uczniów wynosił 69,8% i był wyższy o 20,9 p. proc w stosunku do roku szkolnego 2005/06. W czerwcu 2012 r. mury szkół opuściło ogółem 676 absol-

wentów (455 kobiet). Był to wzrost o 32,5% w stosunku do czerwca 2006 r. Na jedną szkołę policealną dla dorosłych przypadało średnio 171 uczniów wobec 165 w roku szkolnym 2005/06.

Na przestrzeni lat 2005–2012 w Siedlcach było 11 szkół podstawowych z wyjątkiem lat 2008–2010, kiedy działało 10 szkół. Zauważalny jest natomiast wzrost liczby pomieszczeń szkolnych. Od roku szkolnego 2005/06 w szkołach podstawowych przybyło łącznie 29 pomieszczeń, zaś w gimnazjach - 25. W omawianym okresie znacząco zmniejszyła się liczba szkół ponadgimnazjalnych. Wprawdzie liczba zasadniczych szkół zawodowych nie uległa zmianie (przez wszystkie lata było ich 8), a w roku szkolnym 2007/08 powstała szkoła specjalna przysposabiająca do pracy, ale w roku szkolnym 2009/10 zamknięto 1 liceum ogólnokształcące dla młodzieży. W latach 2010–2012 zakończyły swoją działalność edukacyjną 4 licea profilowane dla młodzieży. Na początku badanego okresu było ich 6, zaś na koniec już tylko 2. Jednocześnie znacznie spadła liczba uczniów w tych liceach z 1304 do 66. W roku szkolnym 2005/06 było 9 techników dla młodzieży, zaś w 2012/13 już tylko 7.

Na terenie Siedlec działa Zespół Szkół Muzycznych w skład którego wchodzi: Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia i Państwowa Szkoła Muzyczna II stopnia. Jest to jeden z najnowocześniejszych i najpiękniejszych tego typu obiektów w kraju, który jest dostosowany również do potrzeb kształcenia dzieci i młodzieży niepełnosprawnej m.in. posiada windę hydrauliczną. W roku szkolnym 2012/13 do szkoły artystycznej dającej uprawnienia zawodowe kształcącej wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych uczęszczało 62 uczniów, z czego 46,8% stanowiły kobiety. W czerwcu 2012 r. siedlecką szkołę opuściło 3 absolwentów.

W roku szkolnym 2006/07 - 2302 abiturientów ubiegało się o uzyskanie świadectwa dojrzałości, a w roku 2011/12 do egzaminu maturalnego przystąpiło 1826 uczniów. Zdawalność egzaminu maturalnego, czyli odsetek osób, które otrzymały świadectwo dojrzałości w ogólnej liczbie osób przystępujących do egzaminu wynosiła w roku 2006/07 - 86,0%, a w roku 2011/12 - 78,7%. W omawianym okresie najlepsze wyniki z egzaminu maturalnego uzyskiwali uczniowie liceów ogólnokształcących. W roku szkolnym 2011/12 z uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego 94,5% zdało egzamin.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych, którzy zdali egzamin dojrzałości mogli kontynuować naukę na dwóch uczelniach wyższych oraz w filiach i zamiejscowych podstawowych jednostkach organizacyjnych (łącznie 2) zlokalizowanych na terenie miasta. W roku 2005/06 nowy rok akademicki zainauguowało w Siedlcach 15469 studentów, a w roku akademickim 2012/13 tylko 10411 (spadek o 32,7%). W roku akademickim 2012/13 na studia stacjonarne uczęszczało 5609 słuchaczy, tj. 53,9% ogółu studentów. W roku akademickim

2005/06 mury uczelni opuściło 3488 absolwentów, w roku 2011/12 - 4467 (o 28,1% więcej). O sfeminizowaniu środowiska studenckiego w Siedlcach świadczy wysoki odsetek kobiet i tak w roku akademickim 2005/06 kobiety stanowiły 61,0% wszystkich studentów, a w roku 2012/13 – 63,5%.

Systematycznie zwiększała się liczba komputerów we wszystkich typach szkół, w tym liczba komputerów z dostępem do Internetu. Zdecydowana większość szkół podstawowych i gimnazjów była wyposażona w sprzęt komputerowy. Udział szkół podstawowych wyposażonych w komputery z dostępem do Internetu przeznaczonych do użytku uczniów w roku szkolnym 2012/13 wynosił 90%, a udział gimnazjów - 89%. Rosnącą dostępność komputerów dobrze ilustruje obniżający się wskaźnik liczby uczniów na jeden komputer z dostępem do Internetu. W roku szkolnym 2007/08 przypadało 23,4 uczniów na jeden komputer z dostępem do Internetu w szkole podstawowej, a w roku 2012/13 już tylko 15,3 uczniów (spadek o 34,6%); z kolei w roku 2007/08 w gimnazjum przypadało 17,5 uczniów, a w roku 2012/13 - 11,4 (spadek o 34,9%). Porównując dostępność komputerów w siedleckich szkołach podstawowych z dostępnością w szkołach w Warszawie (13,0), Ciechanowie (16,4), Ostrołęce (13,2), Płocku (14,5) i Radomiu (16,7) widać, że pod tym względem Siedlce plasują się na 4. miejscu. Natomiast pod względem wielkości współczynnika obrazującego dostępność komputerów w gimnazjach zajmują 2. miejsce po Warszawie.

TABL. 1 (51). SZKOŁY PODSTAWOWE^a ORAZ GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

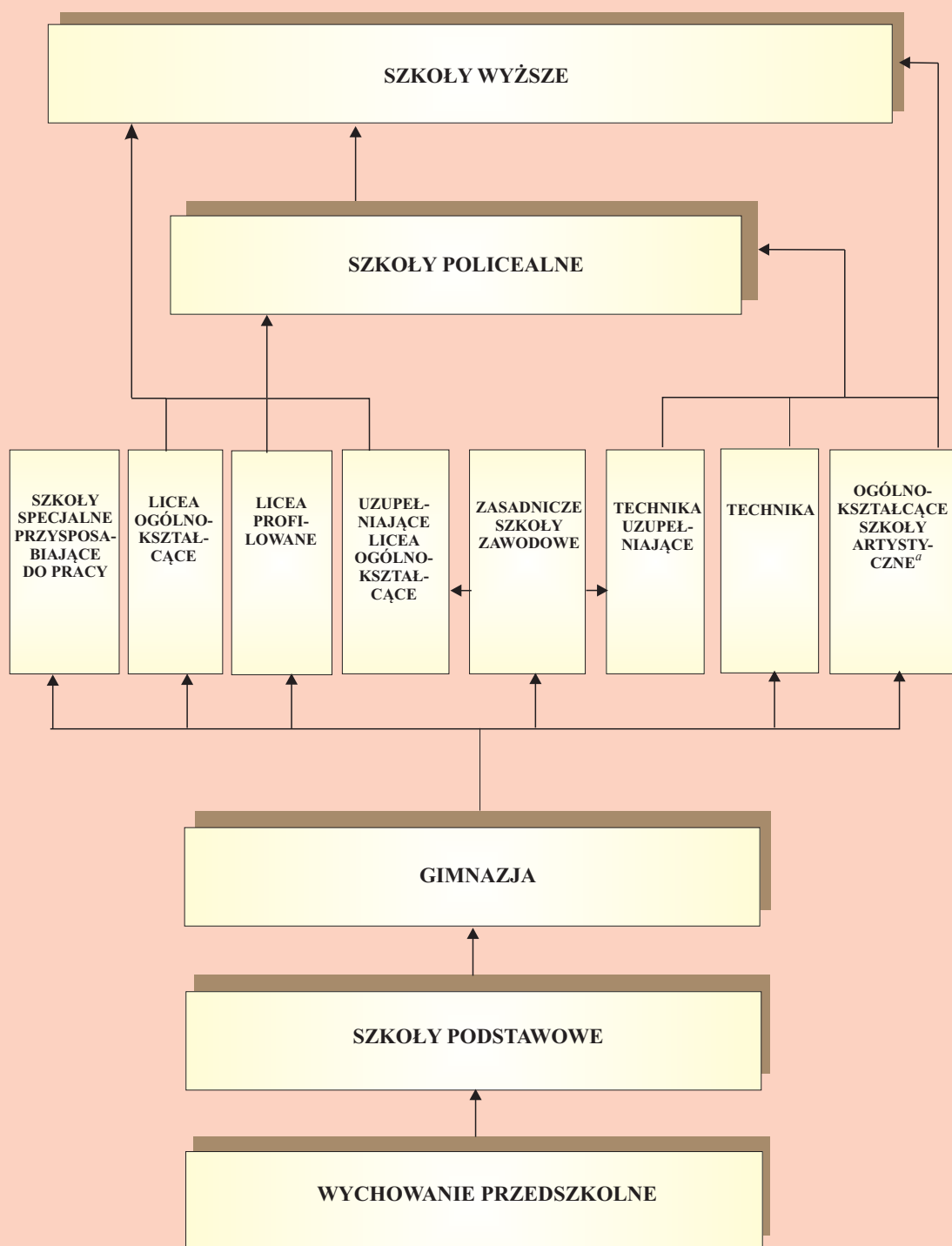
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
SZKOŁY PODSTAWOWE								
Szkoły	11	11	11	10	10	10	11	11
Pomieszczenia szkolne..	209	206	221	217	222	220	226	238
Oddziały	216	211	207	202	203	213	218	223
Uczniowie	5328	5132	4916	4755	4675	4653	4687	4733
w tym kobiety	2542	2430	2286	2266	2289	2259	2255	2301
Absolwenci	932	964	899	838	831	760	733	.
w tym kobiety	448	476	397	373	418	389	334	.
GIMNAZJA								
Szkoły	10	10	10	10	10	10	10	10
Pomieszczenia szkolne..	134	138	154	153	155	155	156	159
Oddziały	135	126	126	127	124	123	116	116
Uczniowie	3370	3152	3072	2961	2869	2722	2624	2528
w tym kobiety	1570	1469	1457	1370	1304	1221	1230	1220
Absolwenci	1185	1096	1012	943	984	886	849	.
w tym kobiety	570	506	489	451	494	402	372	.

^a Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego.

TABL. 2 (52). ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY ORAZ SZKOŁY SPECJALNE PRZYSPOSABIAJĄCE DO PRACY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE								
Szkoły	8	8	8	8	8	8	8	8
Oddziały	37	38	44	49	50	46	45	45
Uczniowie	1025	1063	1199	1213	1178	1069	1024	1001
w tym kobiety	279	302	327	323	327	305	283	270
w tym klasa I	430	517	551	521	462	422	397	394
Absolwenci	370	262	337	340	423	364	355	.
w tym kobiety	106	93	116	107	134	125	103	.
SZKOŁY SPECJALNE PRZYSPOSABIAJĄCE DO PRACY								
Szkoły	–	–	1	1	1	1	1	1
Oddziały	–	–	1	2	2	3	3	2
Uczniowie	–	–	9	15	15	22	19	18
w tym kobiety	–	–	2	6	5	11	9	9
w tym klasa I	–	–	7	6	1	14	10	2
Absolwenci	–	–	x	x	6	3	1	.
w tym kobiety	–	–	x	x	–	2	–	.

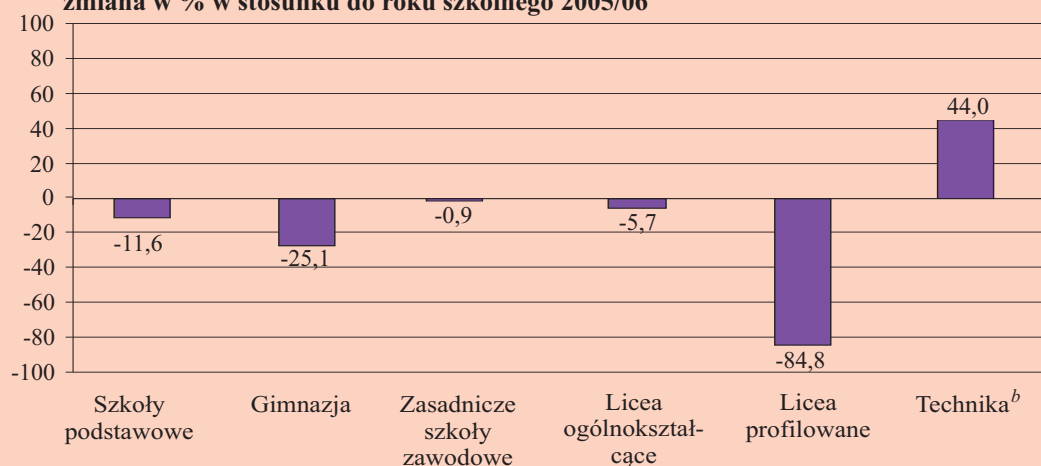
EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA

^a Dające uprawnienia zawodowe.

UCZNIOWIE NA 1 SZKOŁĘ^a (bez szkół specjalnych) W ROKU SZKOLNYM 2012/13

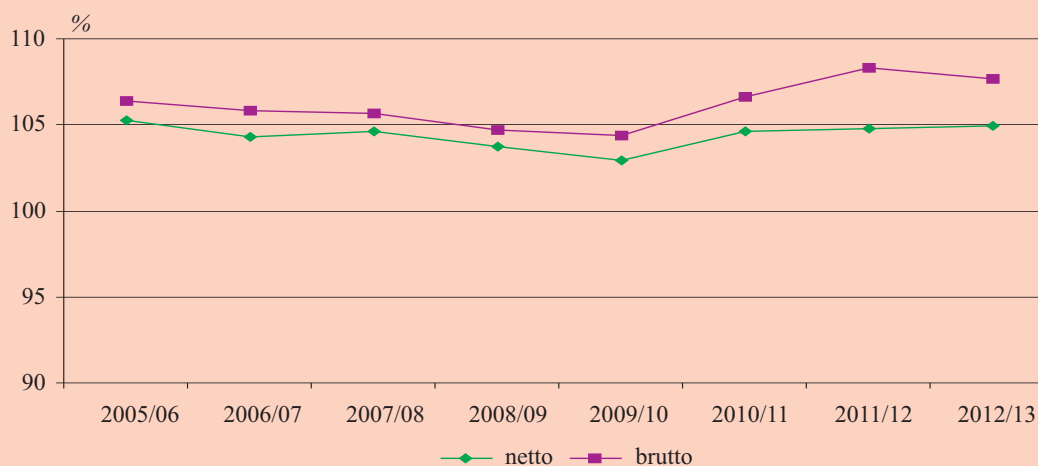
zmiana w % w stosunku do roku szkolnego 2005/06

a Dla dzieci i młodzieży. *b* Z wyłączeniem techników uzupełniających.

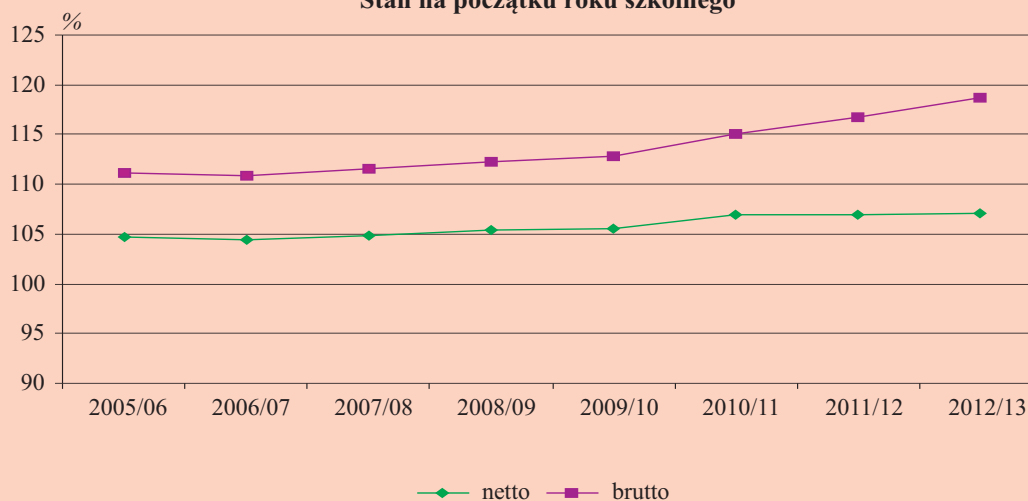
WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH

Stan na początku roku szkolnego

WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI W GIMNAZJACH

Stan na początku roku szkolnego

TABL. 3 (53). LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Szkoły	10	10	10	10	9	9	9	9
Oddziały	126	128	123	119	118	122	122	121
Uczniowie	3858	3792	3651	3497	3431	3447	3359	3274
w tym kobiety	2459	2341	2237	2185	2190	2224	2148	2101
w tym klasa I	1328	1270	1150	1151	1187	1173	1068	1104
Absolwenci	1250	1217	1247	1225	1096	1121	1135	.
w tym kobiety	812	788	766	741	702	710	732	.

^a Brak uzupełniających liceów ogólnokształcących oraz szkół specjalnych.

TABL. 4 (54). LICEA PROFILOWANE DLA MŁODZIEŻY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Szkoły	6	6	6	6	6	4	3	2
Oddziały	48	41	34	26	19	12	7	3
Uczniowie	1304	1073	871	626	436	262	167	66
w tym kobiety	636	557	519	434	312	184	110	45
w tym klasa I	398	331	260	152	105	48	29	–
Absolwenci	471	369	333	246	194	116	89	.
w tym kobiety	248	182	164	166	136	88	61	.

^a Brak szkół specjalnych.

TABL. 5 (55). TECHNIKA ORAZ SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA MŁODZIEŻY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
TECHNIKA								
Szkoły	9	9	9	8	7	7	7	7
Oddziały	53	65	72	76	79	82	82	81
Uczniowie	1438	1682	1856	1896	1953	1978	1977	1975
w tym kobiety	554	533	630	629	657	655	620	612
w tym klasa I	471	608	611	572	554	590	589	537
Absolwenci	211	273	356	358	427	459	430	.
w tym kobiety	74	87	117	126	165	158	138	.
W tym technika uzupełniająca								
Szkoły	2	2	2	1	–	–	–	–
Oddziały	2	3	3	1	–	–	–	–
Uczniowie	67	71	53	20	–	–	–	–
w tym kobiety	–	–	–	–	–	–	–	–
w tym klasa I	67	36	–	–	–	–	–	–
Absolwenci	x	x	31	20	–	–	–	–
w tym kobiety	x	x	–	–	–	–	–	–

TABL. 5 (55). **TECHNIKA ORAZ SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA MŁODZIEŻY (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
SZKOŁY ARTYSTYCZNE^a								
Szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe								
Szkoły	1	1	–	–	–	–	–	–
Oddziały	–	–	–	–	–	–	–	–
Uczniowie	55	63	–	–	–	–	–	–
w tym kobiety	27	33	–	–	–	–	–	–
w tym klasa I	17	20	–	–	–	–	–	–
Absolwenci	6	3	–	–	–	–	–	–
w tym kobiety	1	1	–	–	–	–	–	–
Szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych								
Szkoły	–	–	1	1	1	1	1	1
Oddziały	–	–	–	–	–	–	–	–
Uczniowie	–	–	62	53	52	58	62	62
w tym kobiety	–	–	30	25	25	26	26	29
w tym klasa I	–	–	13	10	16	17	16	12
Absolwenci	–	–	8	6	7	9	3	.
w tym kobiety	–	–	3	3	4	4	3	.

^a Brak ogólnokształcących szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe.

TABL. 6 (56). **SZKOŁY POLICEALNE^a DLA MŁODZIEŻY I DOROSŁYCH^b**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Szkoły	12	13	16	21	18	21	21	22
Oddziały	84	107	118	131	121	115	116	186
Uczniowie	1985	2402	2570	3071	2469	2823	3361	3615
w tym kobiety	1009	1170	1229	1263	1431	1800	2275	2520
Absolwenci	621	715	811	637	760	687	772	.
w tym kobiety	338	395	444	367	442	500	523	.

^a Brak szkół specjalnych. ^b W latach szkolnych 2005/06 oraz 2006/07 łącznie ze szkołami pomaturalnymi; od roku szkolnego 2006/07 działały 2 szkoły dla młodzieży (o 1 mniej niż w roku szkolnym 2005/06).

TABL. 7 (57). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
GIMNAZJA								
Szkoły	–	–	–	–	–	1	1	1
Oddziały	–	–	–	–	–	1	3	5
Uczniowie	–	–	–	–	–	11	34	48
w tym kobiety	–	–	–	–	–	5	9	14
w tym klasa I	–	–	–	–	–	11	8	15
Absolwenci	–	–	–	–	–	x	x	.
w tym kobiety	–	–	–	–	–	x	x	.

TABL. 7 (57). SZKOŁY DLA DOROSŁYCH (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE^a								
Szkoły	8	5	8	11	11	14	15	15
Oddziały	23	19	25	41	57	60	62	62
Uczniowie	646	715	971	1331	1510	1843	1852	1877
w tym kobiety	259	236	303	400	559	791	856	780
w tym klasa I	208	370	642	868	848	1088	1080	759
Absolwenci	291	208	407	244	311	396	435	.
w tym kobiety	137	83	173	93	128	189	231	.
LICEA PROFILOWANE								
Szkoły	1	1	1	1	–	–	–	–
Oddziały	2	3	2	1	–	–	–	–
Uczniowie	79	121	66	29	–	–	–	–
w tym kobiety	43	65	36	18	–	–	–	–
w tym klasa I	–	–	–	–	–	–
Absolwenci	x	27	30	25	–	–	–	–
w tym kobiety	x	21	20	16	–	–	–	–
TECHNIKA^a								
Szkoły	7	5	5	4	4	4	2	2
Oddziały	19	11	10	8	6	7	5	4
Uczniowie	561	313	230	159	145	169	124	100
w tym kobiety	239	127	95	69	52	60	43	33
w tym klasa I	33	62	85	72	31	38
Absolwenci	245	40	99	73	22	23	46	.
w tym kobiety	107	23	42	31	7	16	14	.

^a Łącznie z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami.

TABL. 8 (58). KOMPUTERY PRZEZNACZONE DO UŻYTKU UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH I GIMNAZJACH (bez szkół specjalnych)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
SZKOŁY PODSTAWOWE						
Komputery	234	271	288	303	315	328
w tym z dostępem do Internetu	208	248	263	272	284	305
Pracownie komputerowe	14	13	22	14	14	15
Udział szkół wyposażonych w komputery z dostępem do Internetu w %	90,0	100,0	100,0	100,0	90,0	90,0

TABL. 8 (58). **KOMPUTERY PRZEZNACZONE DO UŻYTKU UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH I GIMNAZJACH (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
GIMNAZJA						
Komputery	181	211	197	211	213	217
w tym z dostępem do Internetu	173	206	196	211	213	217
Pracownie komputerowe	13	14	14	14	13	13
Udział szkół wyposażonych w komputery z dostępem do Internetu w %	89,0	89,0	89,0	89,0	89,0	89,0

TABL. 9 (59). **WYNIKI EGZAMINU MATURALNEGO**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
ABSOLWENCI^a, KTÓRZY PRZYSTĄPILI DO EGZAMINU MATURALNEGO						
OGÓŁEM	2302	2122	1973	1802	1893	1826
Szkoły dla młodzieży (bez specjalnych)	1808	1908	1816	1676	1668	1585
Licea ogólnokształcące	1216	1248	1222	1087	1118	1106
Licea profilowane	362	317	242	177	104	71
Technika.....	230	343	352	412	446	408
Szkoły dla dorosłych	494	214	157	126	225	241
Licea ogólnokształcące ^b	470	141	117	116	214	217
Technika ^b	24	73	40	10	11	24
ABSOLWENCI^a, KTÓRZY OTRZYMALI ŚWIADECTWO DOJRZAŁOŚCI						
OGÓŁEM	1980	1752	1745	1488	1526	1437
Szkoły dla młodzieży (bez specjalnych)	1670	1656	1661	1440	1474	1387
Licea ogólnokształcące	1183	1193	1188	1059	1077	1045
Licea profilowane	290	228	186	91	53	29
Technika.....	197	235	287	290	344	313
Szkoły dla dorosłych	310	96	84	48	52	50
Licea ogólnokształcące ^b	297	71	64	46	51	48
Technika ^b	13	25	20	2	1	2

^a Z danego roku szkolnego, jak również z lat poprzednich. ^b Łącznie z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami.

TABL. 10 (60). SZKOLNICTWO WYŻSZE (według faktycznej lokalizacji)
Stan w dniu 30 XI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
PLACÓWKI								
OGÓŁEM	3	3	3	3	3	4	4	3
Szkoły wyższe.....	2	2	2	2	2	2	2	2
Filie i zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne.....	1	1	1	1	1	2	2	1
STUDENCI^a								
OGÓŁEM	15469	14500	13818	13261	13067	13299	11744	10411
w tym kobiety	9430	8765	8279	7852	8059	8414	7463	6608
na studiach:								
Stacjonarnych	8083	7621	6780	6176	6316	6318	5868	5609
w tym kobiety	5227	4921	4408	4086	4262	4311	3994	3792
Niestacjonarnych	7386	6879	7038	7085	6751	6981	5876	4802
w tym kobiety	4203	3844	3871	3766	3797	4103	3469	2816
ABSOLWENCI^a								
OGÓŁEM	3488	3650	3347	3405	3955	4673	4467	3607
w tym kobiety	2355	2432	2121	2168	2678	3187	3130	2550
na studiach:								
Stacjonarnych	1634	2046	1644	1416	2013	2133	2162	1964
w tym kobiety	1134	1433	1054	954	1435	1518	1586	1407
Niestacjonarnych	1854	1604	1703	1989	1942	2540	2305	1643
w tym kobiety	1221	999	1067	1214	1243	1669	1544	1143

^a Łącznie z cudzoziemcami.

TABL. 11 (61). WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Placówki	32	32	32	32	35	39	41	45
Przedszkola ^a	24	24	24	24	27	30	31	35
Oddziały przedszkolne w szkołach podsta- wowych	8	8	8	8	8	8	9	9
Punkty przedszkolne	x	x	x	–	–	1	1	1
Miejsca:								
Przedszkola	2159	2168	2194	2258	2506	2779	2881	3160
Punkty przedszkolne	x	x	x	–	–	10	10	10
Dzieci	2331	2453	2520	2632	2904	3099	3366	3573
Przedszkola	1957	2097	2225	2319	2609	2813	2942	3103
Oddziały przedszkolne w szkołach podsta- wowych	374	356	295	313	295	286	424	470
Punkty przedszkolne	x	x	x	–	–	7	8	10

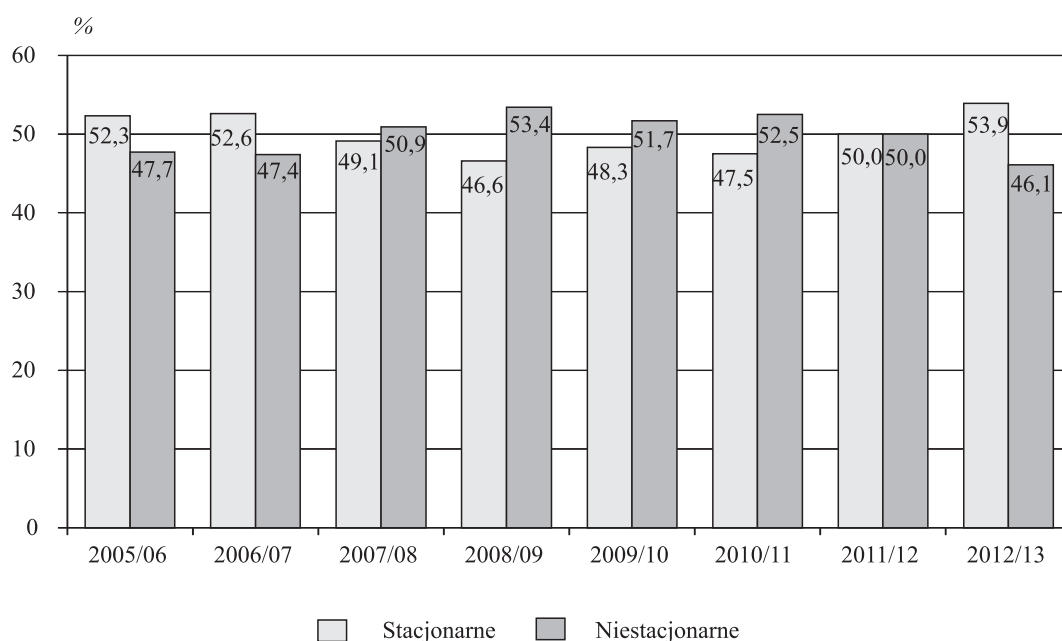
^a Brak przedszkoli specjalnych.

TABL. 11 (61). WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:								
3-6 lat	725	751	789	780	853	922	938	968
3-5 lat	630	663	709	725	816	895	957	964
6 lat	1020	1015	1031	953	967	1020	875	981
Dzieci w przedszkolach^a na:								
1000 dzieci w wieku:								
3-6 lat	606	640	696	703	767	836	816	837
3-5 lat	627	659	708	724	807	876	880	903
6 lat	543	584	661	636	646	692	610	627
1 przedszkole	82	87	93	97	97	94	95	89
100 miejsc	91	97	101	103	104	101	102	98

^a Brak przedszkoli specjalnych.

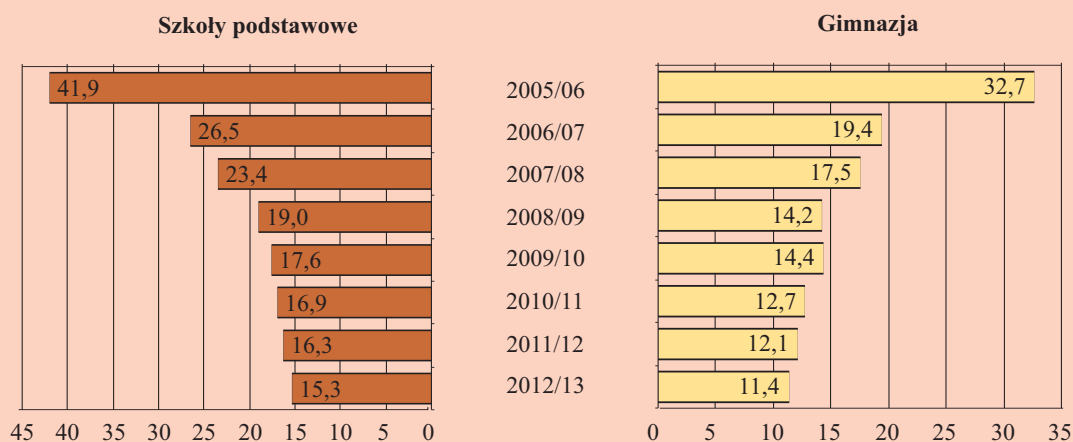
Struktura studentów^a według form studiów
Stan w dniu 30 XI

^a Łącznie z cudzoziemcami.

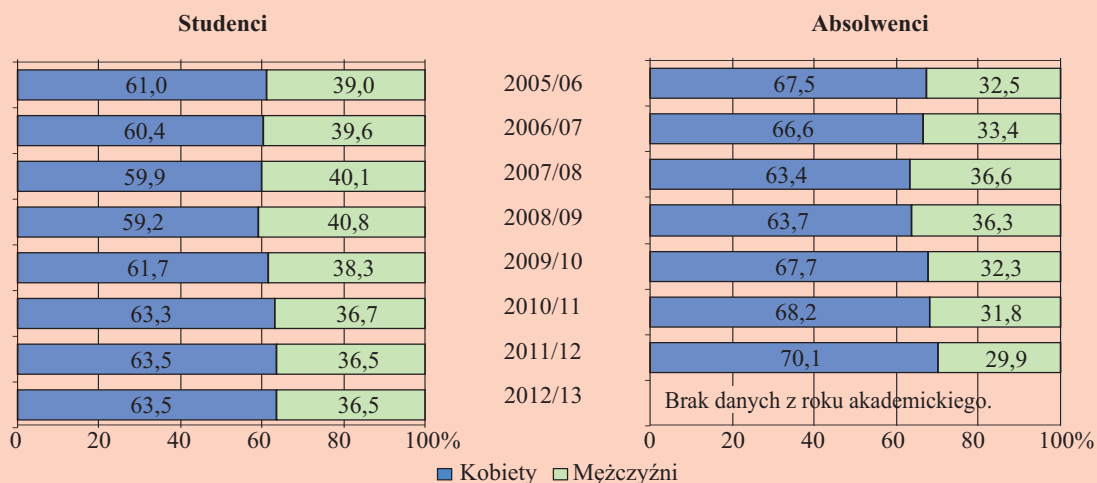
**UCZNIOWIE NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU
PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW (bez szkół specjalnych)**

Stan na początku roku szkolnego

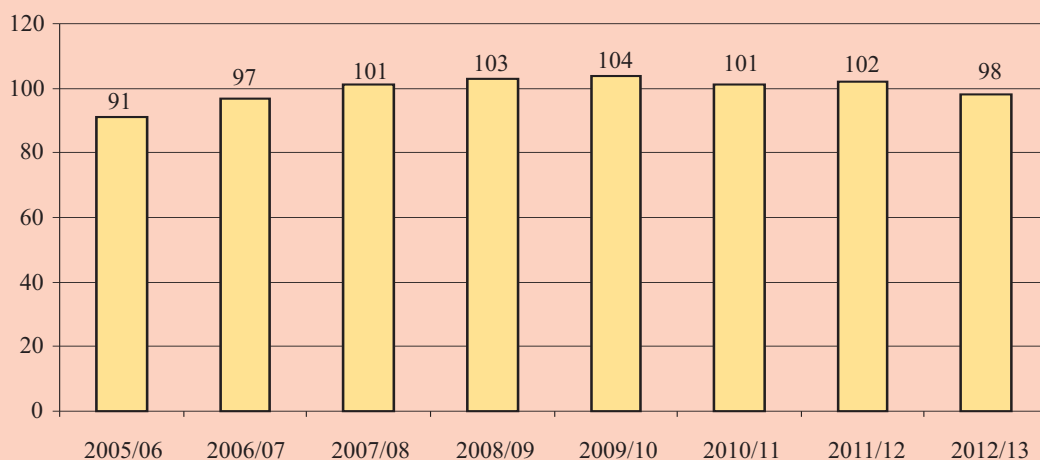

STRUKTURA STUDENTÓW I ABSOLWENTÓW SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG PŁCI

Stan w dniu 30 XI

DZIECI W PRZEDSZKOLACH^a NA 100 MIEJSC

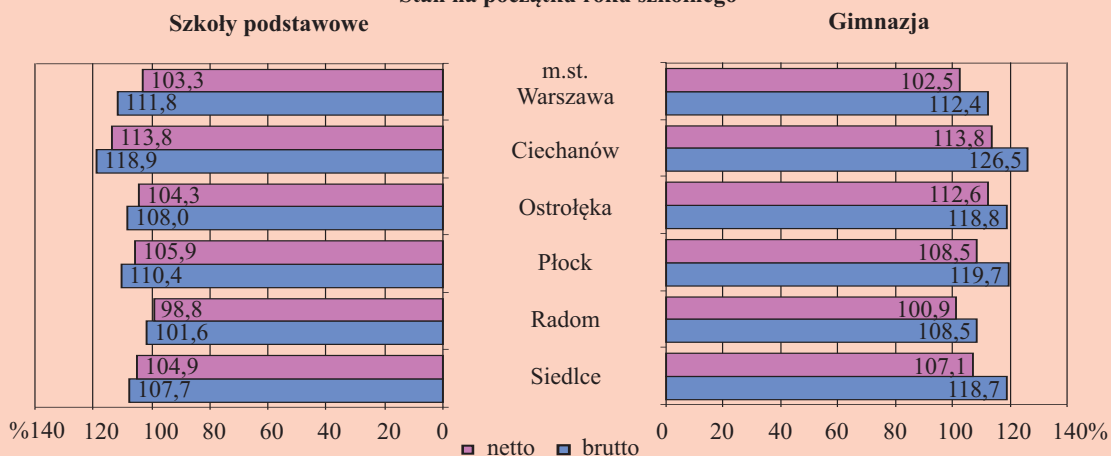

^a Brak przedszkoli specjalnych.

WSKAŹNIKI DLA WYBRANYCH MIAST W 2012 R.

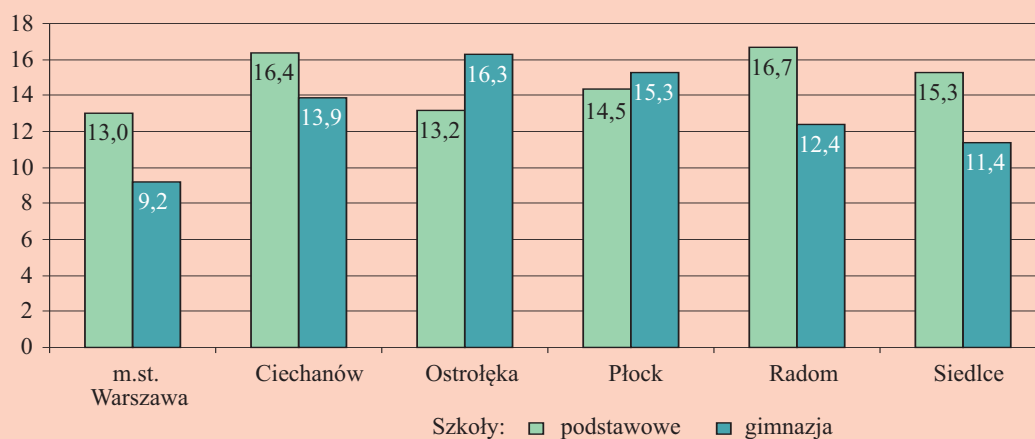
WSPÓLCZYNNIK SKOLARYZACJI

Stan na początku roku szkolnego

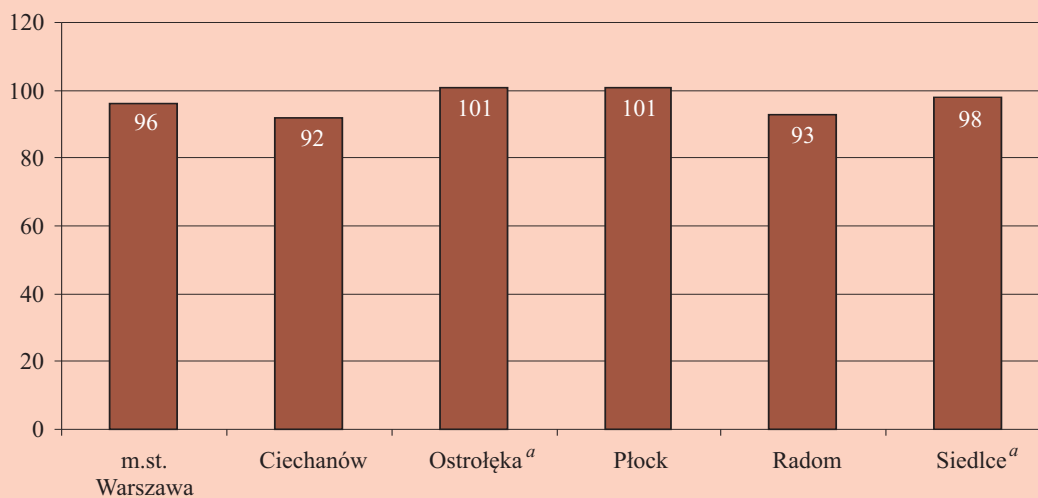

UCZNIOWIE NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW (bez szkół specjalnych)

Stan na początku roku szkolnego

DZIECI W PRZEDSZKOLACH NA 100 MIEJSC

^a Brak przedszkoli specjalnych.

VIII. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

Dane prezentowane w tablicach obejmują informacje z obszaru ochrony zdrowia w publicznych i niepublicznych jednostkach opieki zdrowotnej z wyłączeniem jednostek resortu obrony narodowej, resortu spraw wewnętrznych (do 17 listopada 2011 r. – resort spraw wewnętrznych i administracji), a także ochrony zdrowia w zakładach karnych.

Podstawę prezentowanych danych o ochronie zdrowia stanowią:

- ustawa z dnia 30 sierpnia 1991 r. o **zakładach opieki zdrowotnej** (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89, z późn. zm.), na mocy której tworzone były publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.
- ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 136, poz. 857, z późn. zm.), która regulowała zasady tworzenia prywatnych **praktyk lekarskich**: indywidualnych, indywidualnych specjalistycznych i grupowych. Istotą tej formy jest realizowanie przez prywatne podmioty świadczeń zdrowotnych, także w ramach środków publicznych, dla ogółu ludności.

Dane o **praktykach lekarskich** obejmują wyłącznie te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne w ramach środków publicznych.

Dane o **zakładach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej** obejmują przychodnie, ośrodki zdrowia i poradnie (samodzielne). Porad z zakresu ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielają również praktyki lekarzy i lekarzy dentystów, realizujące świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych (umowy z NFZ). Porady z zakresu ambulatoryjnej opieki zdrowotnej nie obejmują porad lekarskich udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych.

Dane o ochronie zdrowia z 2012 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. Po raz pierwszy obowiązuje zasada podawania ich łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654, z późn. zm.), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej – określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych. Prezentowane dane dotyczą placówek (do 2011 r. – zakłady opieki zdrowotnej) wykonujących działalność leczniczą w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi labora-

toriami diagnostycznymi). Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych (do 2011 r. regulowane odrębnymi ustawami).

Działalność **aptek ogólnodostępnych** unormowana jest ustawą z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, z późn. zm.). Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. Nr 45 poz. 235, z późn. zm.) opieka może być organizowana w formie **żłobka, klubu dziecięcego**, a także sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię. Przed wejściem w życie ww. ustawy żłobki działały na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej.

Dane o **domach i zakładach pomocy społecznej** dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Mieszkańcy domów i zakładów pomocy społecznej to osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej opieki i wsparcia w ich miejscu zamieszkania.

Podstawę prawną prezentowanych danych dotyczących **placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży** stanowią:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887, z późn. zm.).

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana m.in. w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej, która jest prowadzona jako placówka typu:

- **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
- **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,

- **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- **specjalistyczno-terapeutycznego** – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka, zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.

Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny.

Może być prowadzona w formie:

- **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- **w połączonych formach**, tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

Wyniki badań - synteza

Jednym z ważniejszych elementów dla ochrony zdrowia ludności jest łatwy dostęp do świadczeń zdrowotnych. Opieka zdrowotna w latach 2005–2011 realizowana była poprzez zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej i praktyki lekarskie. Zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej obejmowały przychodnie, ośrodki zdrowia i samodzielne poradnie. W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielane były również porady lekarzy z praktyk indywidualnych lub grupowych, realizujących świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych (umowy z NFZ).

W Siedlcach w końcu 2012 r. działało 56 przychodni i prowadzone były 3 praktyki lekarskie. W ciągu roku udzielono w nich łącznie 1167064 porad z tego 1034075 lekarskich i 132989 stomatologicznych. W latach 2005–2011 najwięcej zakładów opieki zdrowotnej funkcjonowało w 2011 r., tj. - 55, a najmniej w 2005 r. - 41, natomiast praktyk lekarskich, czyli podmiotów, które podpisały kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia lub zakładami opieki zdrowotnej najmniej było w 2008 r., tj. - 1, a najwięcej w 2006 r. - 6. Najwięcej porad w ciągu roku (łącznie z poradami opłaconymi przez pacjentów) udzielonych zostało w 2009 r., tj. 1122462, z tego 85,1% stanowiły porady lekarskie, a 14,9% stomatologiczne, najmniej natomiast w 2005 r., tj. 1012744, z tego 87,2% to były porady lekarskie, 12,8% stomatologiczne. Według stanu w dniu 31 XII 2012 r. na 1 przychodnię przypadały 1364 osoby. W latach 2005–2011 najwięcej ludności, tj. 1879 w przeliczeniu na 1 zakład opieki zdrowotnej przypadało w 2005 r., a najmniej w 2011 r., tj. 1391.

Według stanu w końcu grudnia 2012 r. mieszkańcy Siedlec mieli do dyspozycji 33 apteki ogólnodostępne (o 7 placówek więcej niż w 2005 r.). W porównaniu z 2005 r. poprawiła się znacznie dostępność do tych placówek. Na 1 aptekę w 2005 r. przypadały przeciętnie 2964 osoby, a w 2012 r. - 2315. W 2012 r. zaczęły funkcjonować 2 apteki pełniące stałe dyżury nocne. Wśród osób pracujących w aptekach znaczny odsetek stanowiły osoby o technicznych kwalifikacjach farmaceutycznych. W 2012 r. ogółem w aptekach pracowało 219 osób z tego 59,4% z wykształceniem technicznym (technicy farmacji), a 34,7% magistrów farmacji, w porównaniu z 2006 r. był to wzrost odpowiednio o 68,8% i o 31,0%. Na podstawie danych z badanego okresu 2006–2012 można stwierdzić, że zawód farmaceuty jest profesją cieszącą się bardzo dużym zainteresowaniem wśród kobiet, które stanowiły znaczny procent wśród ogólnej liczby osób pracujących w aptekach. W 2006 r. panie stanowiły 77,6% w ogólnej liczbie pracujących, a w 2012 r. o 10,1 p. proc. więcej, tj. 87,7%.

W celu wsparcia rodziców pragnących pogodzić obowiązki zawodowe i rodzinne uchwalona została w 2011 r. ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Ustawa ta stworzyła warunki prawne do organizowania i funkcjonowania zróżnicowanych form opieki nad dziećmi. Po wejściu w życie tej ustawy, opieka nad dziećmi do lat 3 może być organizowana nie tylko w formie żłobka, ale również nowych form opieki jak: klubu dziecięcego, opieki sprawowanej przez dziennego opiekuna oraz nianię. W końcu grudnia 2012 r. w Siedlcach funkcjonowały ogółem 3 placówki sprawujące opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3, były to 2 żłobki i 1 klub dziecięcy (w 2005 r. - 1 żłobek). Placówki te dysponowały ogółem 174 miejscami. Najwięcej miejsc (160) oferowały żłobki, a 14 miejsc klub dziecięcy. W latach 2005–2012 wzrastała liczba dzieci przebywających (w ciągu roku) w żłobkach. W 2005 r. w ciągu roku przebywało 127 dzieci, a w 2012 r. o 85,0% więcej. W 2005 r. odnotowano najniższą liczbę dzieci w żłobkach na 1000 dzieci do 3 lat (26,5), a w 2012 r. wartość tego wskaźnika była najwyższa i wynosiła 61,3. Natomiast liczba dzieci w żłobkach na 100 miejsc najwyższa była w 2005 r. (110,9), a najniższy w 2012 r. (98,8). W latach 2010 i 2011 wskaźnik ten wynosił 100,0, czyli liczba oferowanych miejsc i liczba dzieci w żłobkach była taka sama.

Na terenie miasta w 2012 r. funkcjonowały 3 stacjonarne placówki pomocy społecznej, oferujące całodobową opiekę z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności (1 placówka więcej niż w 2005 r.). W domach i zakładach pomocy społecznej przebywało w 2012 r. ogółem 157 podopiecznych (o 33,1% więcej niż w 2005 r.). Przeciętna liczba miejsc w przeliczeniu na 1 placówkę wynosiła 70,0 w 2005 r. , a w 2012 r. - 52,3. Przeciętna liczba mieszkańców placówki odpowiednio - 59,0 i 52,3 osoby. Najwięcej osób oczekujących na miejsce w domach i zakładach pomocy społecznej było w 2007 r., tj. 39, natomiast w 2009 r. i 2010 r. oczekujących na miejsce nie było wcale.

Opieka i wychowanie dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin społecznie dysfunkcyjnych realizowana jest w ramach zadań pomocy społecznej poprzez całodobowe i dzienne placówki opiekuńczo-wychowawcze. Instytucjonalna piecza zastępcza prowadzona może być w formie placówek typu: interwencyjnego, rodzinnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego. W 2012 r. Siedlce dysponowały 2 placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (w 2005 r. - 3), 1 typu rodzinnego (w 2005 r. - 2) i 1 typu socjalizacyjnego (w 2005 r. - 1). Placówki te posiadały ogółem 128 miejsc, z czego 98 miejsc było w placówce typu rodzinnego, a 30 typu socjalizacyjnego. Liczba miejsc w stosunku do 2005 r. zwiększyła się o 9 w placówce rodzinnej. Najwięcej młodych podopiecznych potrzebujących wsparcia przez tego rodzaju instytucje było w latach 2007 i 2010 (po 126 wychowanków), z czego

w 2007 r. 96 otrzymało pomoc w placówce rodzinnej (w 2010 r. - 94), a 30 w socjalizacyjnej (w 2010 r. - 32).

Obok instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonowały w Siedlcach również placówki wsparcia dziennego, które za zadanie mają wspieranie funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziny. Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie: opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej lub w połączonych formach, tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej. Na terenie miasta w 2012 r. istniało 7 placówek wsparcia dziennego (w 2006 r. - 2), które prowadziły swoją działalność tylko w formie placówki opiekuńczej, czyli organizowały koła zainteresowań, świetlice, kluby i ogniska wychowawcze, zapewniając dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizacje wolnego czasu, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. Na przestrzeni omawianych lat można zauważyć, że dostępna liczba oferowanych miejsc była w znacznym stopniu wykorzystana przez młodych podopiecznych szukających codziennej pomocy, chociażby w nauce czy możliwości spędzenia wolnego czasu pod opieką wykwalifikowanych pedagogów i wolontariuszy. W 2006 r. liczba oferowanych miejsc wynosiła - 40, a zwiększająca się od 2009 r. liczba nowo powstających placówek miała przełożenie na znacznie zwiększającą się liczbę miejsc, których w 2012 r. było już 164.

Analiza niektórych wskaźników wśród wybranych miast woj. mazowieckiego takich jak: Warszawa, Ciechanów, Ostrołęka, Płock, Radom i Siedlce pozwala stwierdzić, że najmniejsza liczba ludności w 2012 r. przypadała średnio na 1 przychodnię w Ostrołęce (969), a największa w Ciechanowie (2249), zaś ludności na 1 aptekę ogólnodostępną najwięcej było w Płocku (3170), a najmniej w Ciechanowie (2044). W żłobkach najwięcej dzieci na 100 miejsc wśród analizowanych miast odnotowano w Ciechanowie i Ostrołęce (wskaźnik równy 100,0), najmniej natomiast w Płocku (93,2). Dzieci w żłobkach na 1000 dzieci do lat 3 najwięcej było w Warszawie (87,0), a najmniej w Ciechanowie (16,5).

TABL. 1 (62). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ^a
Zakłady opieki zdrowotnej	41	51	48	51	48	48	55	x
Przychodnie.....	x	x	x	x	x	x	x	56
Praktyki lekarskie ^b	3	6	4	1	2	2	2	3
Porady udzielone ^c ..	1012744	1033199	1100219	1098479	1122462	1100949	1066919	1167064
lekarskie	883116	898992	901083	914156	955230	941781	932568	1034075
stomatologiczne.	129628	134207	199136	184323	167232	159168	134351	132989

a Patrz uwagi na str. 107. *b* Dane obejmują podmioty, które podpisały kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia lub z zakładami opieki zdrowotnej; do 2008 r. łącznie z praktykami lekarskimi przeprowadzającymi badania profilaktyczne w zakresie służby medycyny pracy. *c* W ciągu roku; łącznie z poradami opłacanymi przez pacjentów (środki niepubliczne); bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych.

TABL. 2 (63). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Apteki	26	26	29	29	27	32	33	33
w tym pełniące dyżury nocne stałe	–	–	–	–	–	–	2
Pracujący w aptekach	165	180	187	160	196	199	219
w tym:								
magistrowie farmacji	58	58	69	68	55	70	72	76
w tym kobiety	55	61	62	48	63	65	65
technicy farmaceutyczni	77	86	95	90	108	109	130
w tym kobiety	73	82	91	83	104	105	127

TABL. 3 (64). **ŻŁOBKI**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ^a
Żłobki	1	1	1	1	1	1	1	3
Miejsca	55	70	70	95	95	110	120	174
Dzieci	61	71	74	105	101	110	120	172
Dzieci przebywające (w ciągu roku)	127	152	146	173	190	185	196	249

a Od 2012 r. wykazano żłobki łącznie z klubami dziecięcymi.

TABL. 4 (65). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Domy i zakłady (bez filii)	2	2	2	2	3	3	3	3
Miejsca ^a	140	140	140	132	151	149	142	157
Mieszkańcy ^a	118	130	133	132	148	149	142	157
w tym po raz pierwszy umieszczeni w ciągu roku	30	18	22	86	31	31	42
Osoby oczekujące na umieszczenie	4	39	7	-	-	1	2

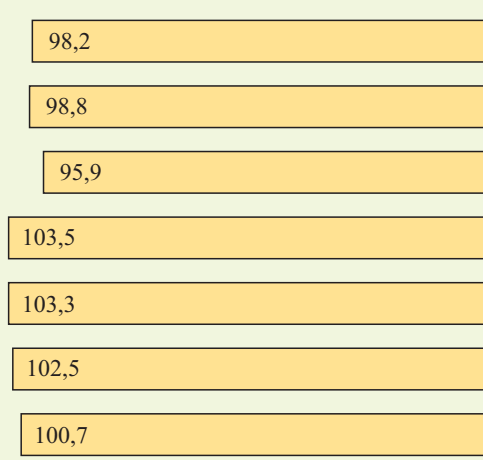
a Łącznie z filiami.

TABL. 5 (66). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA ORAZ PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
Stan w dniu 31 XII

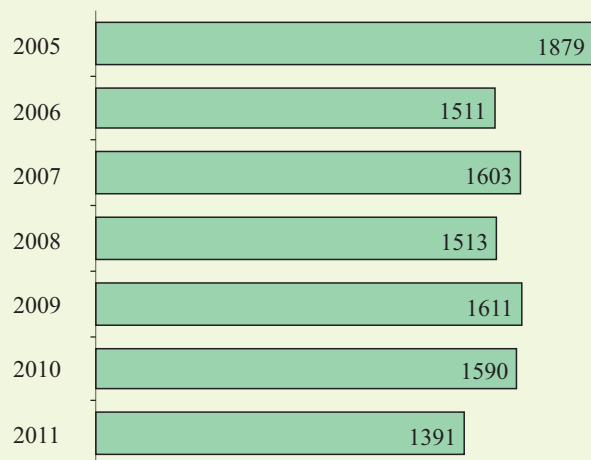
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
PLACÓWKI								
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	3	3	3	3	3	3	3	2
Rodzinne	2	2	2	2	2	2	2	1
Socjalizacyjne	1	1	1	1	1	1	1	1
Placówki wsparcia dziennego - opiekuńcze^a	2	2	2	6	5	7	7
MIEJSCA								
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	119	113	129	129	129	129	133	128
Rodzinne	89	83	99	99	99	99	103	98
Socjalizacyjne	30	30	30	30	30	30	30	30
Placówki wsparcia dziennego - opiekuńcze^a	40	45	60	170	150	175	164
WYCHOWANKOWIE								
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	102	109	126	122	117	126	115	110
Rodzinne	74	79	96	94	87	94	88	86
Socjalizacyjne	28	30	30	28	30	32	27	24
Placówki wsparcia dziennego - opiekuńcze^a	40	43	53	160	141	175	163

a Placówki wsparcia dziennego prowadzone były tylko w formie opiekuńczej.

ŁÓŻKA W SZPITALACH OGÓLNYCH^a
NA 10 TYS. LUDNOŚCI
 Stan w dniu 31 XII

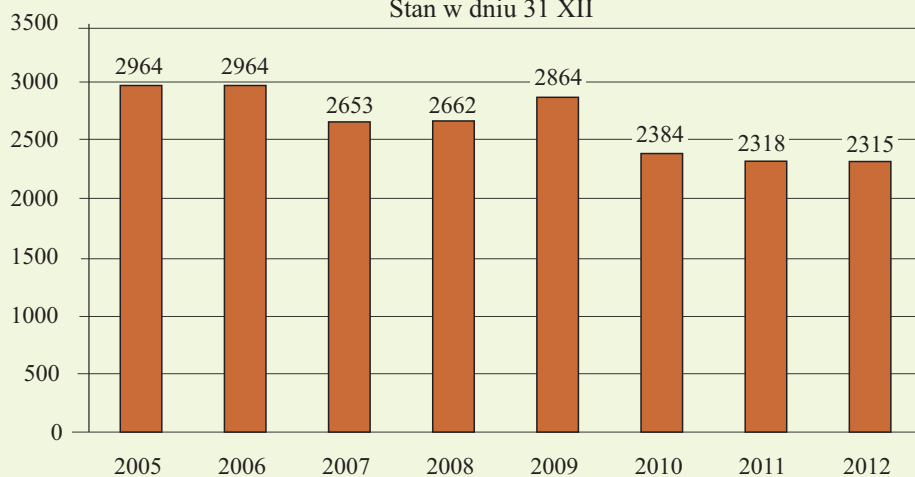

LUDNOŚĆ NA 1 ZAKŁAD
OPIEKI ZDROWOTNEJ
 Stan w dniu 31 XII

^a Bez miejsc dziennych; od 2008 r. łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków.

LUDNOŚĆ NA 1 APTEKĘ OGÓLNOODOSTĘPNĄ
 Stan w dniu 31 XII

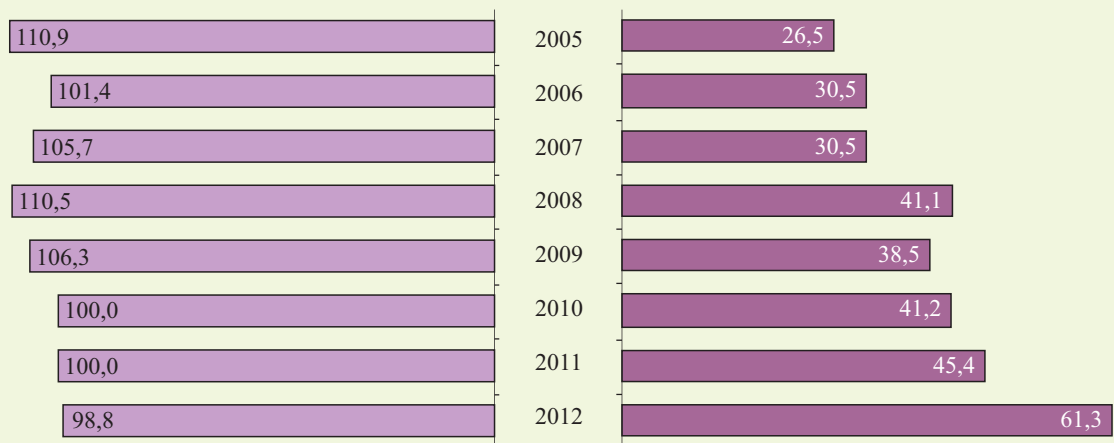

DZIECI W ŻŁÓBKACH

NA 100 MIEJSC

Stan w dniu 31 XII

NA 1000 DZIECI
DO LAT 3

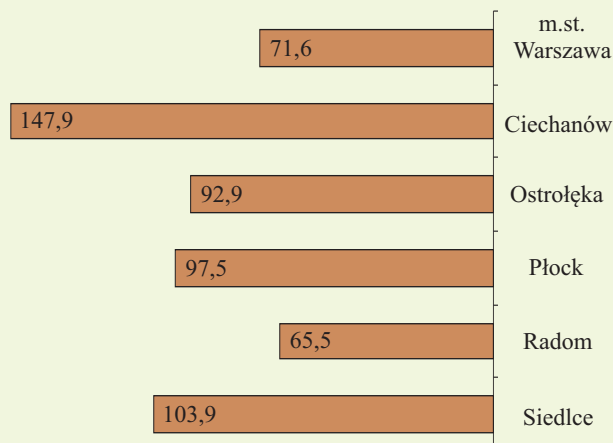

WSKAŹNIKI DLA WYBRANYCH MIAST W 2012 R.

ŁÓŻKA W SZPITALACH OGÓLNYCH^{ab}

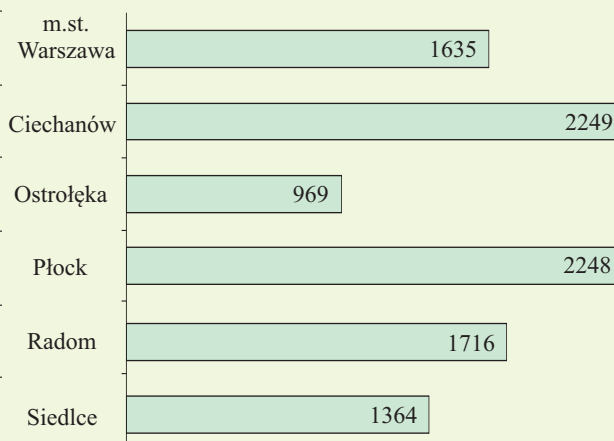
NA 10 TYS. LUDNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

LUDNOŚĆ NA 1 PRZYCHODNIĘ^a

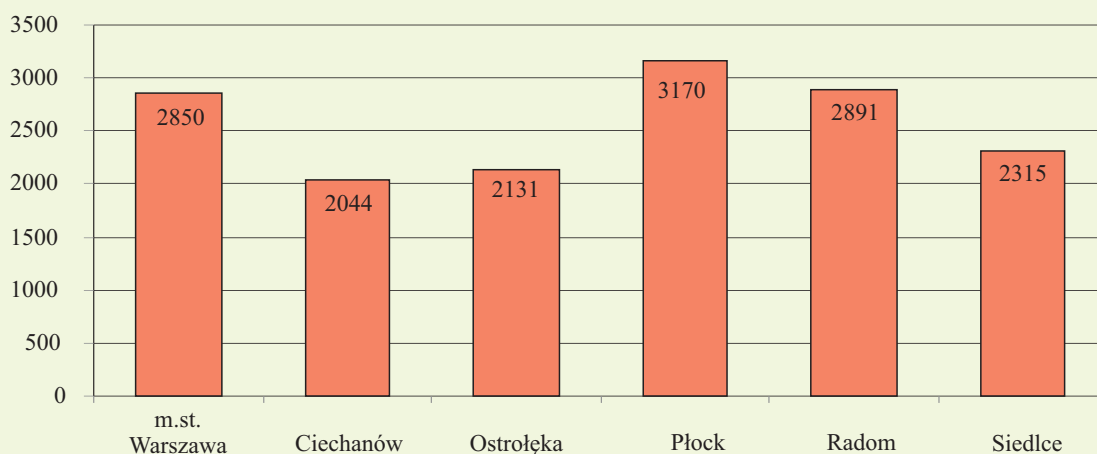
Stan w dniu 31 XII

^a Łącznie z resortem MON i MSW. ^b Bez miejsc dziennych; łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków.

LUDNOŚĆ NA 1 APTEKĘ OGÓLNOODOSTĘPNĄ

Stan w dniu 31 XII

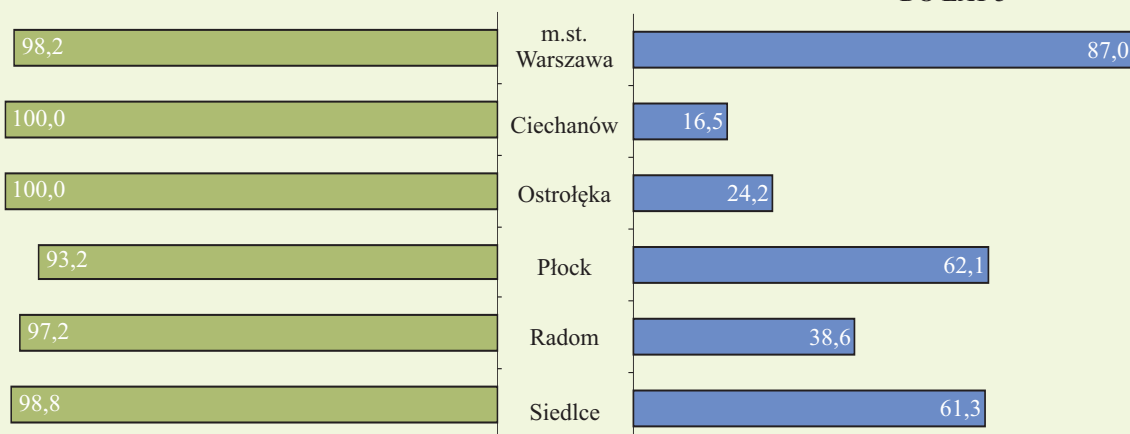

DZIECI W ŻŁOBKACH

Stan w dniu 31 XII

NA 100 MIEJSC

NA 1000 DZIECI
DO LAT 3

IX. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

KULTURA

Biblioteka jest to jednostka posiadająca uporządkowany (zinwentaryzowany) zbiór książek, czasopism i innych materiałów piśmienniczych, liczący co najmniej 300 jednostek inwentarzowych, udostępniany czytelnikom w sposób kontrolowany.

Punkt biblioteczny to placówka, prowadzona najczęściej społecznie, której księgozbiory są wypożyczane na czas nieokreślony z jednostki macierzystej (biblioteki lub filii) i pozostają w ewidencji tej jednostki. Ponieważ nie stanowią one samodzielnych jednostek, dane o ich działalności podawane są łącznie z danymi dotyczącymi bibliotek.

Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma. Jednostką obliczeniową księgozbioru jest wolumin, czyli tom (zawartość jednej okładki) zarejestrowany w książce inwentarzowej. W przypadku periodyków za wolumin uważa się zbiór (zazwyczaj roczny) numerów jednego tytułu gazety lub czasopisma stanowiący jedną pozycję inwentarzową.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.

Muzea to instytucje kultury, które gromadzą, rejestrują, konserwują i przechowują oraz udostępniają publiczności w formie wystaw zabytki i wytwory kultury w zakresie sztuki, wiedzy, techniki i przyrody oraz prowadzą działalność naukową, oświatową i popularyzatorską. W muzeach jako **muzealia** wykazano rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów.

Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy).

Przez **seans** rozumie się ciągłą projekcję filmu długometrażowego, w zamierzonym i z góry określonym czasie trwania. W przypadku projekcji filmu wieloczęściowego podzielonego na odcinki – projekcję każdej części mającej własną czołówkę i określoną długość uważa się za odrębny seans filmowy. Za seans uważa się również wyświetlenie zestawu filmów krótkometrażowych (np. tzw. poranki dla dzieci).

Informacje o działalności **domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata, a począwszy od 2012 r. co rok. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r., poz. 406) mówi się o głównych zadaniach instytucji kultury, jakimi są domy kultury, ośrodki kultury, świetlice i kluby, których podstawowym celem statutowym jest prowadzenie działalności kulturalnej.

TURYSTYKA

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. termin „**turystyka**” oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca. Powyższa definicja nie wpływa na prezentowane dane z lat poprzednich.

Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania (od 2012 r. turystycznych obiektów noclegowych), tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty. Od 2012 r. nastąpiła zmiana zakresu prezentowanych danych przez włączenie informacji na temat pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych (w Siedlcach tego rodzaju obiekty nie wystąpiły w rejestrach).

W informacjach o **obiektach i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp. Tablice prezentują dane pochodzące wyłącznie ze złożonych przez podmioty sprawozdań.

Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

SPORT

Począwszy od 2002 r. informacje o organizacjach kultury fizycznej i klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

Dane o **sporcie** dotyczą klubów uczestniczących i nieuczestniczących we współzawodnictwie sportowym w kategoriach juniorskich i wyższych na poziomie ogólnopolskim (bez UKS i klubów wyznaniowych).

Klub sportowy to podstawowa jednostka organizacyjna prowadząca działalność sportową, funkcjonująca jako osoba prawna.

Sekcja sportowa to podstawowa jednostka organizacyjna w klubach sportowych, realizująca zadania statutowe, skupiająca zawodników uprawiających jeden rodzaj sportu. Każda sekcja sportowa musi być zarejestrowana we właściwym polskim związku sportowym.

Ćwiczący oraz **trenerzy i instruktorzy sportowi** liczeni są tylko jeden raz, nawet jeśli trenują lub pracują w więcej niż jednej sekcji sportowej.

Dane o **obiektach sportowych** pochodzą z badania cyklicznego, które zostało przeprowadzone po raz pierwszy w 2011 r. i nie obejmowało obiektów przyszkolnych wykazywanych przez szkoły w Systemie Informacji Oświatowej.

Stopień wykorzystania obiektu w celach sportowo-rekreacyjnych – wyrażony w procentach – wynika z porównania liczby dni w roku, w których obiekt był wykorzystany w celach sportowo-rekreacyjnych do liczby dni w roku, w których obiekt był czynny.

Wyniki badań - synteza

Na przestrzeni lat 2005–2012 funkcjonowało w Siedlcach 6 placówek bibliotecznych (1 – biblioteka i 5 – filii) oraz 3 punkty biblioteczne (w 2005 r. – 4). W 2005 r. na 1 placówkę biblioteczną przypadało 7706 osób, a od 2006 r. liczba ta wzrosła i utrzymywała się na zbliżonym poziomie wynoszącym 8488 w 2012 r. Zmniejszała się natomiast systematycznie liczba czytelników z 23981 w 2006 r. (gdzie było najwięcej czytelników) na 15984 osoby w 2012 r. (tj. mniej o 33,3%). Na przestrzeni omawianych lat systematycznie się powiększał księgozbiór miejskich bibliotek. Na koniec 2012 r. biblioteki publiczne w swoich zasobach posiadały 301253 woluminów, tj. o 9,9% więcej niż w 2005 r. Równocześnie ulegała systematycznemu zmniejszaniu liczba wypożyczeń w ciągu roku. Największy spadek w stosunku do 2005 r. odnotowano w 2012 r. (o 63,5%). W przeliczeniu na 1 czytelnika wskaźnik zmniejszył się z 35,3 w 2005 r. do 19,2 w 2012 r., a w przeliczeniu na 1000 ludności o 6914 wypożyczeń.

W latach 2005–2012 w Siedlcach funkcjonowały 2 muzea. Od 2005 r. stan muzealiów powiększał się. W 2011 r. muzea siedleckie miały w posiadaniu 12995 eksponatów, tj. o 34,2% więcej niż w 2005 r. Zbiory muzealne prezentowano poprzez organizowanie wystaw czasowych, najczęściej bo aż 21 wystaw muzea zaprezentowały w 2005 r., z czego 11 było własnych i 10 obcych czyli innych muzeów krajowych i zagranicznych. Największą liczbę zwiedzających (56874) odnotowano w 2006 r. W późniejszych latach następował znaczny spadek zainteresowania ofertą muzeów. W 2011 r. zwiedzających było już tylko 15705. Wśród ogółu zwiedzających muzea większość zwiedzających stanowiły zorganizowane grupy młodzieży szkolnej. Udział tej grupy w 2006 r. stanowił 73,1% ogółu zwiedzających. Jedynie w latach 2007 i 2011 był zdecydowanie niższy i wynosił odpowiednio 16,6% i 42,6%.

Najatrakcyjniejszą formą aktywności kulturalnej w Siedlcach było korzystanie przez mieszkańców z ofert kin. Na terenie miasta w 2005 r. funkcjonowały 2 kina stałe, z łączną liczbą miejsc na widowni wynoszącą 439. Od 2006 r. funkcjonowało tylko 1 kino z 244 miejscami. Frekwencja widzów w latach 2005–2008 kształtowała się na zbliżonym poziomie (przedział 30–40 tys. widzów w ciągu roku). W 2009 r. zanotowano znaczny spadek (o 54,8%) liczby widzów w stosunku do roku poprzedniego. Natomiast od 2010 r. liczba widzów zdecydowanie wzrosła osiągając w 2012 r. – 243425 (ponad 7 – krotny wzrost w porównaniu z 2005 r.). Wzrost ten był spowodowany oddaniem do użytku kina posiadającego 4 sale projekcyjne z liczbą 905 miejsc na widowni. Dzięki powstaniu dużego i nowoczesnego obiektu zwiększyła się liczba sal projekcyjnych i jednocześnie liczba miejsc na widowni. W 2012 r. odbyło się 7154 seansów filmowych, ponad 10 – krotnie więcej niż w 2005 r., kiedy wyemitowano 596 seansów. Liczba widzów w ciągu roku w przeliczeniu na 1000 ludności wzrosła z 442 w 2005 r. do 3 182 w 2012 r.

Wielokierunkową działalność społeczno – kulturalną na terenie Siedlec prowadziły także instytucje typu domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice, dysponujące rozwiniętą bazą lokalową, proponujące zróżnicowaną ofertę skierowaną do ludzi w każdym wieku. Zapewniły jednocześnie dzieciom, młodzieży oraz seniorom atrakcyjne formy spędzania wolnego czasu. W Siedlcach w 2012 r. funkcjonowało 5 tego typu instytucji kulturalnych, z czego 2 stanowiły ośrodki kultury i 3 – kluby. Istotnym elementem oferty kulturalnej w Siedlcach były krajowe i międzynarodowe imprezy masowe, takie jak: różnego rodzaju festiwale muzyczne, folklorystyczne, przeglądy teatralne czy koncerty, cieszące się dużym zainteresowaniem zarówno wśród mieszkańców miasta jak i osób przybywających. W 2012 r. w ciągu roku w Siedlcach odbyło się 729 imprez masowych. Był to wzrost o 76,5% w stosunku do 2011 r., ale spadek o 64,3% w stosunku do 2005 r. Niesłabnącym zainteresowaniem na przestrzeni omawianego okresu, cieszyła się działalność zespołów artystycznych. W 2012 r. działało 37 zespołów artystycznych, które zrzeszały 737 członków (w 2005 r. odpowiednio 38 i 635). W obrębie siedleckich ośrodków kultury i klubów istniało 11 pracowni specjalistycznych oferujących stałe zajęcia specjalistyczne o tematykach: fotograficznej, plastycznej, muzycznej, komputerowej i tanecznej. Prowadzone były również koła (kluby) czyli systematyczne zajęcia o określonym profilu tematycznym w zorganizowanych grupach. W 2012 r. działalność prowadziło 45 kół, w 2005 r. – 16, a w zajęciach wzięło udział odpowiednio 1 176 osób, w 2005 – 725. Oferta wymienionych wyżej instytucji obejmowała także organizację różnego rodzaju kursów. Instytucje te w 2012 r. przeprowadziły ogółem 7 kursów w ciągu roku, a status absolwenta otrzymało 77 osób. Najwięcej kursów (10) zorganizowano w 2009 r., w których uczestniczyło 231 osób.

W 2012 r. liczba osób korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych wynosiła 15 163. Był to spadek liczby korzystających z noclegów w stosunku do 2005 r. o 21,9%. Udział procentowy turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w 2005 r. wynosił 5,6%, wskaźnik ten kształtował się na zbliżonym poziomie do 2009 r. W 2010 r. obcokrajowcy stanowili już 10,0% ogółu korzystających z turystycznej bazy noclegowej, a w 2012 r. – 14,8%. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych i obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty takie jak np. motele i pensjonaty. W Siedlcach w 2012 r. było 6 turystycznych obiektów noclegowych, w stosunku do 2005 r. ubyły 2 obiekty. Miejsc noclegowych w 2012 r. w stosunku do 2005 r. zanotowano o 10,9% mniej, a całorocznych miejsc noclegowych ubyło o 57,5%. Wzrosła natomiast liczba udzielonych noclegów hotelowych turystom zagranicznym. W 2012 r. był to wzrost w stosunku do 2005 r. o 152,6%. Turystów zagranicznych korzystających z noclegów w 2012 r. było o 104,8% więcej niż w 2005 r. Wśród państw europejskich najliczniejszą grupę odwie-

dzających Siedlce stanowili turyści z Rosji (22,3%), Białorusi (14,7%), Niemiec (13,3%), Włoch (9,9%) i Ukrainy (7,8%).

W Siedlcach w 2012 r. działało 13 klubów sportowych (bez uczniowskich klubów sportowych UKS i wyznaniowych klubów sportowych) podobnie jak w 2006 r. Pomimo że liczba klubów sportowych pozostała na niezmiennym poziomie, to w stosunku do 2006 r. zwiększyła się liczba członków klubów o 11,0%. Zwiększyła się również liczba osób ćwiczących o 6,7%. W 2012 r. wśród osób ćwiczących kobiety stanowiły 17,1%, tj. o 2,2 p. proc. więcej niż w 2006 r. Duży udział w ogólnej liczbie ćwiczących stanowiła młodzież do 18 roku życia. W 2006 r. w klubach ćwiczyło 45,6% osób do 18 roku życia, a w latach 2008 i 2010 odpowiednio po 47,2% i 41,4%. W 2012 r. liczba młodzieży ćwiczącej spadła o 7,5% w stosunku do 2010 r. W ramach klubów sportowych w 2012 r. istniało 37 sekcji sportowych (31 w 2006 r.), w których fachową kadre szkoleniową tworzyli trenerzy i instruktorzy sportowi. Na przestrzeni omawianego okresu (2006–2012) wzrosła liczba kadry: o 43,8% trenerów sportowych i 26,2% instruktorów sportowych. Wśród wybranych obiektów sportowych w 2010 r. największą liczbę stanowiły sale gimnastyczne, było ich 7, z czego 6 dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz 4 korty tenisowe otwarte. Według stanu w dniu 31 XII 2010 r. mieszkańcy Siedlec użytkowali 17 km ścieżek rowerowych. Poza wymienionymi wyżej obiektami sportowymi, w 2010 r. miasto posiadało również: 1 stadion wielofunkcyjny, 1 halę sportową, 1 lodowisko sztuczne mrożone, 1 strzelnicę.

Analizując wybrane wskaźniki miasta Siedlce na tle innych miast takich jak: Warszawa, Ciechanów, Ostrołęka, Płock i Radom można stwierdzić, że w Siedlcach liczba osób ćwiczących w klubach sportowych na 10 000 ludności zdecydowanie odbiega od wielkości tego wskaźnika w pozostałych miastach. W 2012 r. w Siedlcach wskaźnik ten wynosił 218,0, w Ciechanowie – 161,2, w Płocku – 117,2, w Warszawie – 108,1, w Radomiu – 91,8, a w Ostrołęce – 34,2. Duże różnice dotyczyły także wskaźników poziomu wypożyczeń i czytelnictwa, stopnia wykorzystania miejsc noclegowych bazy noclegowej turystyki i udziału turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów. Najwyższy wskaźnik wypożyczeń (w ciągu roku) na 1 czytelnika wystąpił w Ciechanowie i wynosił 25,1, a niższe wskaźniki: w Siedlcach – 19,2, w Płocku – 15,1, w Radomiu – 14,8 i w Ostrołęce – 9,6. Natomiast najwyższy wskaźnik czytelnictwa (czytelnicy na 1000 ludności) odnotowano w Warszawie (270), a niższe w kolejności: w Płocku (255), w Ciechanowie (219), w Siedlcach (209), w Ostrołęce (193) i w Radomiu (116). Pod względem udziału turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów Warszawa plasowała się najwyżej z udziałem na poziomie 39,7%, następne były: Radom (15,4%), Ostrołęka (14,9%), Siedlce (14,8%), Płock (13,8%) i Ciechanów (4,4%). Najwyższym stopniem wykorzystania miejsc noclegowych w 2012 r. charakteryzowała się Warszawa (47,6%), a najniższym Siedlce (16,8%).

TABL. 1 (67). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Biblioteki	6	6	6	6	6	6	6	6
Punkty biblioteczne	4	3	3	3	3	3	3	3
Ludność na 1 placówkę biblioteczną	7706	8561	8549	8576	8591	8478	8498	8488
Księgozbiór w wol.	274210	277480	282495	286076	284096	284244	292940	301253
na 1000 ludności	3559	3601	3672	3706	3674	3725	3830	3943
Czytelnicy ^a (w ciągu roku)	23887	23981	22404	21429	17350	14709	15950	15984
Wypożyczenia ^{ab} (w ciągu roku) w wol.	842882	837174	764790	731028	494005	368323	322580	307443
na 1 czytelnika	35,3	34,9	34,1	34,1	28,5	25,0	20,2	19,2
na 1000 ludności	10933	10866	9930	9481	6395	4831	4222	4019

a Łącznie z punktami bibliotecznymi. *b* Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

TABL. 2 (68). **MUZEA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010 ^a	2011	2012 ^a
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	2	2	2	2	2	1	2	1
Muzealia (stan w dniu 31 XII)	9685	10774	11013	11577	11943	10852	12995	12056
Wystawy czasowe: Własne ^b	11	12	9	9	10	11	7	12
Obce ^c	10	7	2	7	8	6	6	6
Zwiedzający	44298	56874	37130	35281	36676	5467	15705	7171
w tym młodzież szkolna ^d ...	32178	41554	6148	24130	26116	2766	6697	2360

a Bez danych Muzeum Diecezjalnego w Siedlcach. *b* W kraju. *c* Krajowe i zagraniczne. *d* Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

TABL. 3 (69). **KINA STAŁE**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kina	2	1	1	1	1	1	1	1
Miejsca na widowni	439	244	244	244	244	905	905	905
Ludność na 1 miejsce na widowni	175,5	315,8	315,3	316,3	316,9	84,3	84,5	84,4
Seanse (w ciągu roku) ..	596	649	663	538	198	8581	7242	7154
Widzowie (w ciągu roku)	34056	41079	40183	38997	17637	233693	268516	243425
na 1 seans	57	63	61	72	89	27	37	34
na 1000 ludności	442	533	522	506	228	3065	3515	3182

TABL. 4 (70). **DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2009	2011	2012
Instytucje	5	5	5	5	5
ośrodki kultury	2	3	2	2
kluby	3	2	3	3
Imprezy (w ciągu roku)	2043	1303	800	413	729
Uczestnicy imprez (w ciągu roku)					
w tys.	251	170	92	76	163
Kursy (w ciągu roku)	3	10	6	7
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	65	231	50	77
w tym dzieci i młodzież ^a	10	92	50	75
Zespoły artystyczne	38	38	29	33	37
Członkowie zespołów artystycznych	635	798	736	797	737
w tym dzieci i młodzież ^a	402	448	281	300
Koła (kluby)	16	46	25	36	45
Członkowie kół (klubów)	725	826	1103	702	1176
w tym dzieci i młodzież ^a	165	133	333	468

^a W wieku poniżej 15 lat.

TABL. 5 (71). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	8	7	7	6	7	8	6	6
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) .	943	847	809	653	694	837	816	840
w tym całoroczne	943	455	425	653	667	837	816	401
Korzystający z noclegów	19418	20097	17182	17853	18221	17129	16452	15163
w tym turyści zagraniczni	1096	994	816	860	740	1711	1427	2245
Udzielone noclegi	34884	36326	41650	41564	46219	37779	39057	32622
w tym turystom zagranicznym.....	1826	1754	1929	2090	2471	6115	4364	4613

TABL. 6 (72). **KLUBY SPORTOWE^a**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2008	2010	2012
Jednostki organizacyjne	13	10	14	13
Członkowie	1503	1343	1240	1668
Ćwiczący	1560	1244	1511	1665
w tym kobiety	232	241	353	285
w tym w wieku do 18 lat ..	711	587	626	579
Sekcje sportowe	31	30	38	37
Trenerzy	16	19	20	23
Instruktorzy sportowi	42	36	58	53

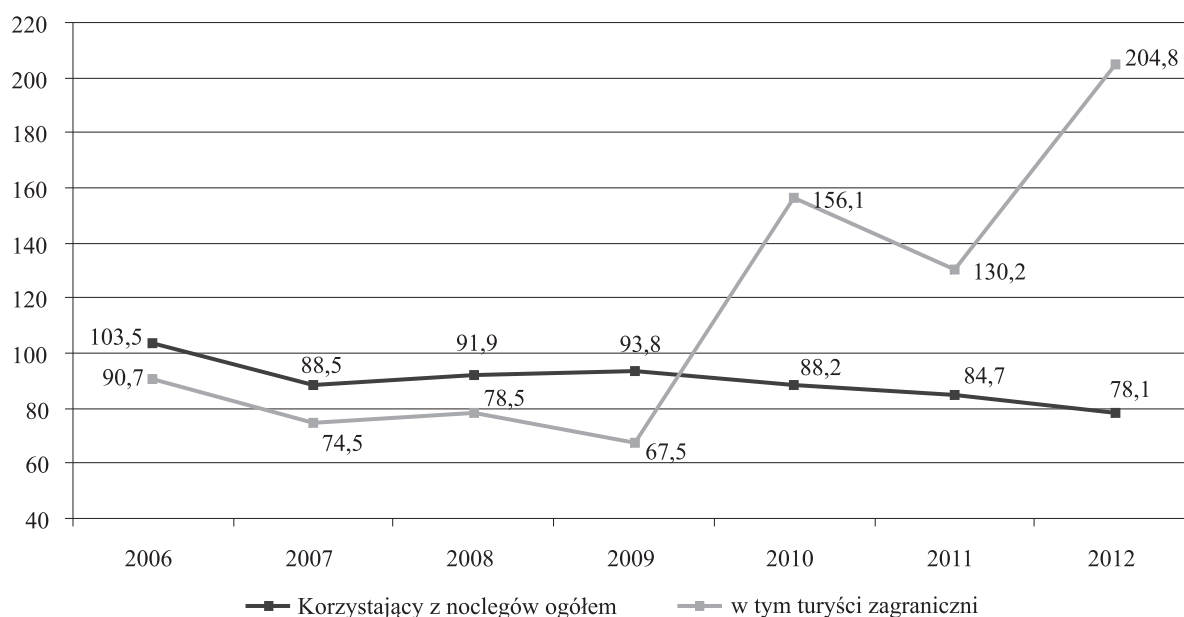
^a Bez uczniowskich klubów sportowych (UKS) i wyznaniowych klubów sportowych.

TABL. 7 (73). **WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE W 2010 R.**
Stan w dniu 31 XII

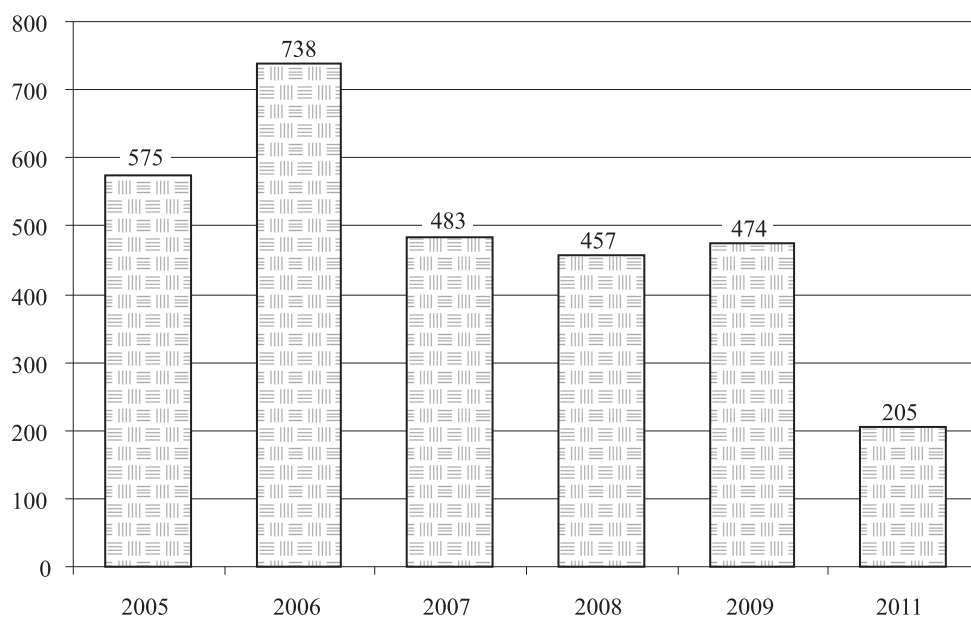
WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty		Stopień wykorzystania w %
	ogółem	w tym dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych	
Stadiony wielofunkcyjne	1	1	63
Korty tenisowe otwarte	4	2	56
Hale sportowe	1	1	100
Sale gimnastyczne ^a	7	6	70
Lodowiska sztucznie mrożone	1	1	100
Strzelnice	1	1	100

^a Łącznie z salami pomocniczymi o stopniu wykorzystania w 72%.

Dynamika korzystających z noclegów bazy noclegowej turystyki
(2005 = 100)

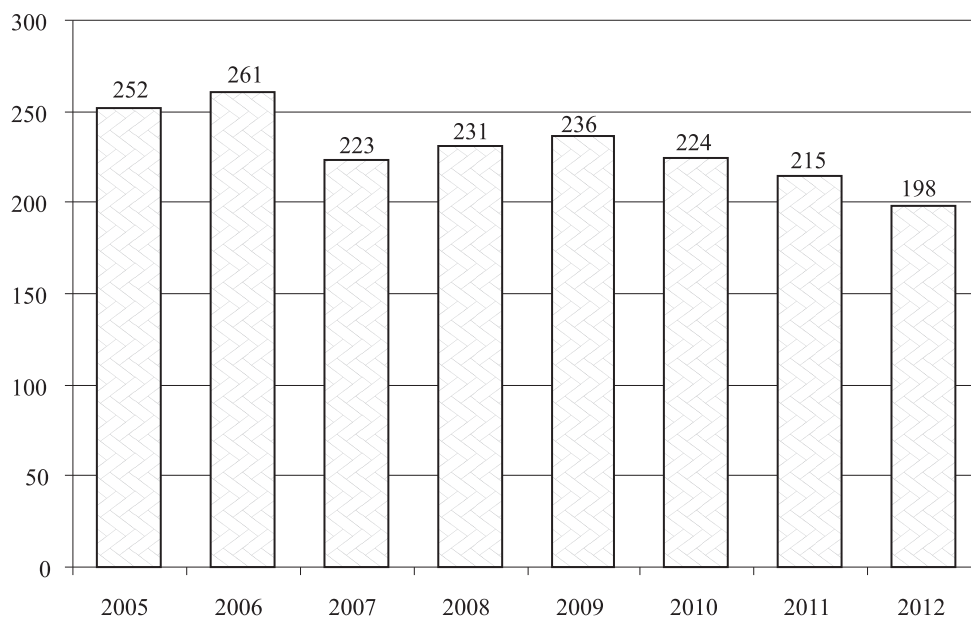

Zwiedzający muzea na 1000 ludności

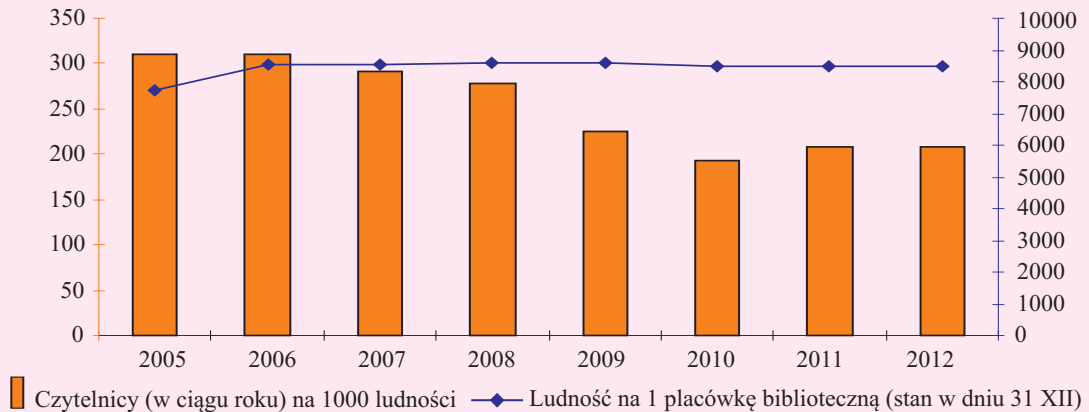

U w a g a. Nie prezentowano wskaźnika dla lat 2010 i 2012 ze względu na brak danych dla pełnej zbiorowości.

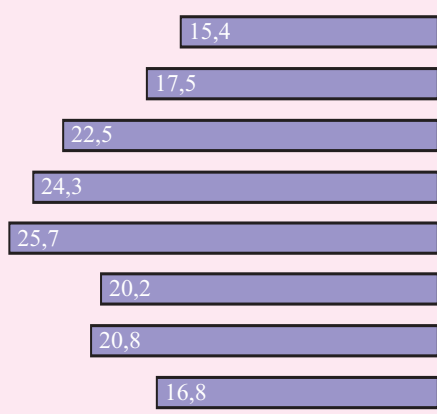
Korzystający z noclegów bazy noclegowej turystyki na 1000 ludności

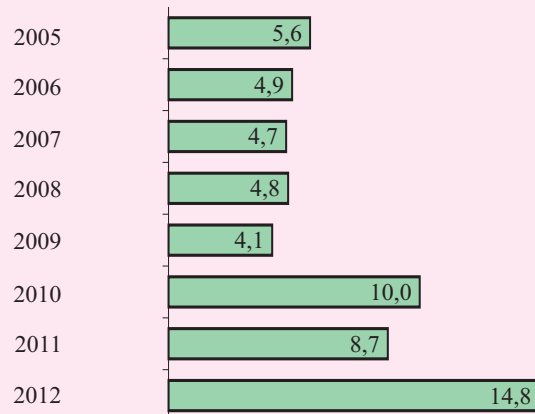
BIBLIOTEKI

STOPIEŃ WYKORZYSTANIA MIEJSC NOCLEGOWYCH BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI (w %)

UDZIAŁ TURYSTÓW ZAGRANICZNYCH W OGÓLNEJ LICZBIE KORZYSTAJĄCYCH Z NOCLEGÓW (w %)

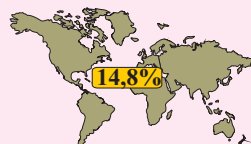
TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH W 2012 r.

Turyści z wybranych krajów europejskich
w % ogółu turystów zagranicznych

Turyści zagraniczni pozostałych krajów Europy
i świata w % ogółu turystów zagranicznych

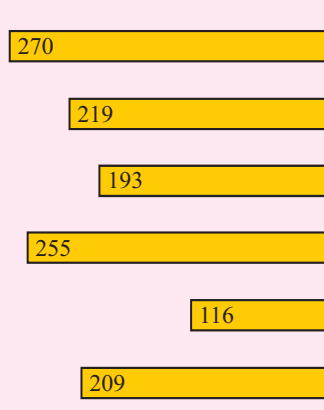

Udział turystów zagranicznych
w % ogółu turystów

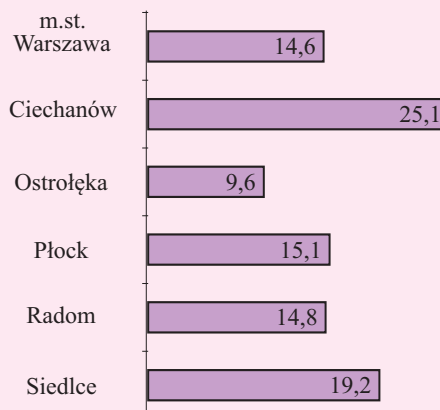

WSKAŹNIKI DLA WYBRANYCH MIAST W 2012 R.

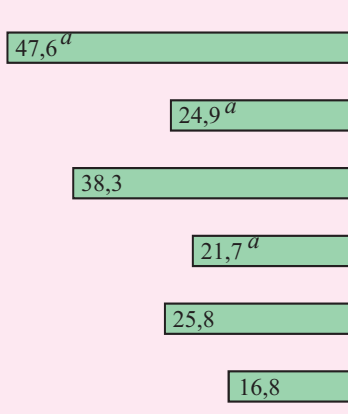
**CZYTELNICY (w ciągu roku)
NA 1000 LUDNOŚCI**

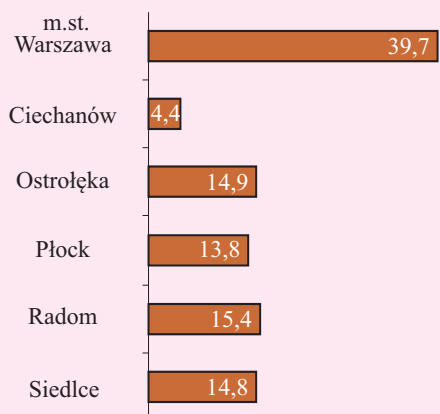
**WYPOŻYCZENIA (w ciągu roku)
NA 1 CZYTELNIKA**

**STOPIEŃ WYKORZYSTANIA
MIEJSC NOCLEGOWYCH
BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI (w%)**

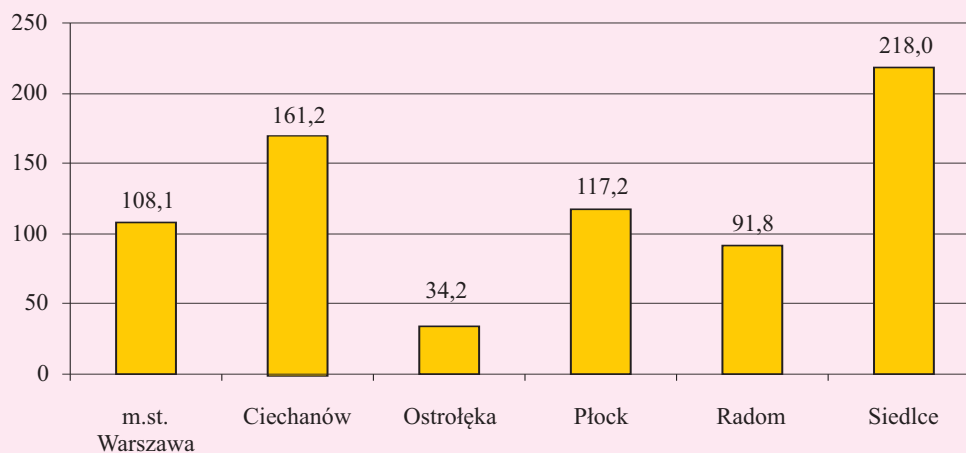

**UDZIAŁ TURYSTÓW ZAGRANICZNYCH
W OGÓLNEJ LICZBIE
KORZYSTAJĄCYCH Z NOCLEGÓW (w%)**

^a Łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi posiadającymi 10 i więcej miejsc noclegowych.

ĆWICZĄCY W KLUBACH SPORTOWYCH^a NA 1000 LUDNOŚCI
Stan w dniu 31 XII

^a Bez UKS i wyznaniowych klubów sportowych.

X. TRANSPORT

Uwagi ogólne

Tablicę o **drogach publicznych** opracowano przy wykorzystaniu danych pozyskiwanych z ewidencji prowadzonej przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115, z późn. zm.) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi (poza krajowymi i wojewódzkimi) stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym, stanowiące uzupełniającą sieć dróg (poza krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi) służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg o nawierzchni twardej** zalicza się drogi o nawierzchni twardej ulepszonej (z kostki kamiennej, klinkieru, betonu, z płyt kamienno-betonowych, bitumu) oraz drogi o nawierzchni nieulepszonej (o nawierzchni tłuczniowej i brukowej).

Do **dróg o nawierzchni gruntowej** zalicza się drogi o nawierzchni z gruntu rodzimego oraz utrwalone w wyniku specjalnych zabiegów i preparacji gruntu rodzimego przy pomocy mieszanin wykonanych z gliny, żwiru, żużla itp.

Informacje o **pojazdach samochodowych i ciągnikach** w latach 2005–2008 pozyskiwane były z ewidencji prowadzonych przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, przy czym w latach 2004–2008 pozyskiwane z systemu „Pojazd” służącego do rejestracji pojazdów w organach rejestrujących pojazdy (tj. starostwach powiatowych, a dla Warszawy – dzielnicach). W latach 2009–2010 dane o pojazdach samochodowych i ciągnikach pochodziły z Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Dane nie obejmowały pojazdów posiadających pozwolenia czasowe wydawane pod koniec danego roku sprawozdawczego. Od 2011 r. informacje o pojazdach i ciągnikach zarejestrowanych, pochodzące z centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, obejmują również pojazdy posiadające pozwolenia czasowe wydawane w końcu roku. Pozwolenie czasowe wydawane jest na

okres ok. 30 dni w celu załatwienia wszystkich formalności związanych z rejestracją pojazdu i niezbędnych do otrzymania docelowego dowodu rejestracyjnego.

Dane o pojazdach samochodowych i ciągnikach **zarejestrowanych po raz pierwszy** obejmują zarówno pojazdy fabrycznie nowe, jaki i pojazdy używane sprowadzone z zagranicy, dla których dokonano pierwszej rejestracji w kraju oraz tzw. „SAM-y”.

Na terenie Siedlec nie ma linii trolejbusowych, dlatego prezentowane dane o środkach transportu drogowego **nie obejmują trolejbusów**.

Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Wyniki badań - synteza

Drogi to jeden z najważniejszych elementów infrastruktury wpływający na rozwój miejscowości. Rozbudowana sieć komunikacyjna umożliwia swobodny przepływ towarów i osób, a przez to zwiększa atrakcyjność miasta i stanowi czynnik stymulujący jego wzrost gospodarczy.

Miasto Siedlce stanowi ważny węzeł komunikacyjny o znaczeniu krajowym i regionalnym, w którym krzyżują się dwie drogi krajowe, trzy wojewódzkie oraz trzy linie kolejowe. W planach jest budowa autostrady A2, która będzie przebiegała ok. 3,5 km od centrum miasta. W granicach administracyjnych Siedlec przebiegają dwie drogi krajowe: nr 2 Terespol-Siedlce-Warszawa-Poznań-Świecko, będąca polską częścią międzynarodowego szlaku komunikacyjnego E30 z Cork (Irlandia) do Omska (Rosja); nr 63 Węgorzewo-Łomża-Siedlce-Łuków-Sławatycze. Sieć połączeń o znaczeniu krajowym uzupełniają w granicach administracyjnych Siedlec trzy drogi wojewódzkie: nr 696 Siedlce-Węgrów, nr 698 Siedlce-Łosice-Janów Podlaski-Terespol, nr 803 Siedlce-Stoczek Łukowski. Węzeł kolejowy w Siedlcach tworzą trzy linie kolejowe: nr 2 Warszawa Centralna-Terespol, dwutorowa zelektryfikowana, nr 31 Siedlce-Siemianówka, dwutorowa zelektryfikowana tylko na trasie Siedlce-Mordy oraz nr 55 Siedlce-Sokołów Podlaski, jednotorowa nieelektryfikowana wyłącznie dla ruchu towarowego.

Według stanu na koniec 2012 r. długość dróg powiatowych wynosiła 27,8 km, a całość stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. Długość dróg gminnych wynosiła 137,4 km, z czego 75,3% stanowiły drogi o nawierzchni twardej, a 73,4% o nawierzchni twardej ulepszonej. Wskaźnik gęstości dróg powiatowych o nawierzchni twardej na 100 km² w końcu 2012 r. wynosił 87,3 km, gminnych zaś 324,5 km. W porównaniu z 2005 r. wskaźnik gęstości zwiększył się odpowiednio o 21,7% i 44,1%. W 2011 r. całość powiatowych dróg gruntowych (1,9 km) została przekształcona w drogi o nawierzchni twardej ulepszonej.

Mimo iż pojazdy samochodowe są dobrem coraz bardziej powszechnym i dostępnym dla większości społeczeństwa, to ich wiek i marka nadal są wyznacznikami zamożności.

W Siedlcach na koniec 2012 r. zarejestrowanych było 43333 pojazdów samochodowych i ciągników, z czego zdecydowaną większość stanowiły samochody osobowe – 75,6%. Struktura zarejestrowanych pojazdów i ciągników nie uległa znacznym zmianom na przestrzeni lat 2005–2012.

Liczba pojazdów samochodowych i ciągników systematycznie zwiększała się, z roku na rok i w 2012 r. była większa o 44,5% niż w 2005 r. Liczba samochodów osobowych w tym okresie zwiększyła się o 46,6%. W omawianym okresie nastąpił wzrost liczby wszystkich rodzajów pojazdów, jedynie w 2006 r. spadła liczba zarejestrowanych autobusów. Największy wzrost dotyczył motocykli, których liczba zwiększyła się o 77,5% w stosunku do 2005 r. Najmniejszym wzrostem w stosunku do 2005 r. charakteryzowała się liczba autobusów (o 5,8%).

Wskaźnik motoryzacji (liczba samochodów osobowych na 1000 ludności) w 2012 r. wyniósł 429,1 i był wyższy o 138,8 pkt niż w 2005 r.

W 2012 r. w Siedlcach zarejestrowano¹ 2697 pojazdów samochodowych i ciągników. Było to o 11,2% więcej niż w 2005 r. Na przestrzeni omawianego okresu najwięcej takich pojazdów zarejestrowano w 2008 r., tj. 3635 (prawie 50% więcej niż w 2005 r.). W 2012 r. zarejestrowano blisko 4 razy więcej autobusów niż w 2005 r. Duży wzrost odnotowano także wśród motocykli, liczba rejestracji tych pojazdów zwiększyła się ponad 2-krotnie.

W omawianym okresie w Siedlcach zwiększała się liczba samochodów osobowych ze starszych roczników. W 2012 r. aż 49,2% samochodów osobowych jeżdżących po siedleckich drogach było w wieku 6–15 lat, w porównaniu z 2005 r. ich udział zmalał o 9,7 p. proc. Natomiast odnotowano wzrost udziału samochodów powyżej 15 lat, największy w przedziale wiekowym 16–20 lat (o 4,6 p. proc.) oraz 31-letnich i starszych (o 4,0 p. proc.).

Wśród autobusów przeważały również pojazdy w wieku 6–15 lat, stanowiące 39,2% ogółu. Analizując zmiany zachodzące w taborze autobusowym od 2005 r. należy stwierdzić, że znacznie zwiększył się udział tych pojazdów w wieku 31 lat i więcej (z 1,8% w 2005 r. do 14,8% w 2012 r.), zmalał natomiast udział autobusów we wszystkich pozostałych grupach wiekowych, najbardziej w wieku 16–20 lat (o 6,2 p. proc.).

Podobnie wśród samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych w 2012 r. najwięcej było pojazdów w wieku 6–15 lat (47,4%). Porównując wiek samochodów ciężarowych w 2012 r. z 2005 r. można stwierdzić, iż znacznie zwiększył się udział samochodów najstarszych, 31 lat i więcej (o 4,8 p. proc.), zmalał natomiast udział samochodów najmłodszych, do 5 lat (o 5,3 p. proc.).

W 2012 r. najwięcej samochodów osobowych było napędzanych benzyną, jednak ich udział w ogólnej liczbie samochodów osobowych zarejestrowanych w Siedlcach na prze-

¹ Dane obejmują zarówno pojazdy fabrycznie nowe, jak i pojazdy używane sprowadzone z zagranicy, dla których dokonano pierwszej rejestracji w kraju.

strzeni lat 2005–2012 systematycznie spadał (z 61,3% w 2005 r. do 48,3% w 2012 r.). Wzrastał natomiast udział samochodów stosujących olej napędowy (z 13,0% do 32,3% ogółu).

Wśród samochodów osobowych nowo zarejestrowanych¹ na terytorium Siedlec w 2012 r. ponad połowę stanowiły auta z silnikiem na olej napędowy, jednak ich udział zmniejszył się od 2011 r. natomiast zwiększył się udział napędzanych benzyną i gazem.

Mimo ciągle rosnącej liczby pojazdów widoczny jest wzrost bezpieczeństwa na siedleckich drogach. Od 2006 r. zauważalny jest spadek liczby wypadków drogowych i kolizji. W 2012 r. w Siedlcach zdarzyły się 32 wypadki (tj. o 80,2% mniej niż w 2005 r.) oraz 1045 kolizji, tj. również mniej w stosunku do 2005 r. o 22,1%. Ofiarami wypadków drogowych było 38 osób, w tym była 1 ofiara śmiertelna (tyle samo co w 2009 r. i 2011 r.), tj. najmniej w ciągu ośmiu omawianych lat.

Porównując wskaźniki dotyczące transportu w Siedlcach na tle innych miast województwa mazowieckiego takich jak: Warszawa, Ciechanów, Ostrołęka, Płock i Radom warto zauważyć, że pod względem gęstości sieci dróg gminnych o nawierzchni twardej, Siedlce zajmowały pierwsze miejsce (z liczbą 324,5), natomiast pod względem gęstości sieci dróg powiatowych o nawierzchni twardej, plasowały się na czwartej pozycji po Ostrołęce (129,2), Warszawie (101,3) i Radomiu (87,7).

Pod względem liczby samochodów osobowych na 1000 ludności Siedlce były na 4. miejscu wśród analizowanych miast. Pierwszą lokatę zajmowała Warszawa (575,3), przed Siedlcami były także Ciechanów (552,4) i Płock (520,2).

TABL. 1 (74). **DROGI PUBLICZNE**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	w km							
Drogi powiatowe	21,5	21,7	21,7	21,7	24,3	24,3	24,3	27,8
O nawierzchni twardej .	19,3	19,8	19,8	19,8	22,4	22,4	24,3	27,8
w tym o nawierzchni								
ulepszonej	19,3	19,8	19,8	19,8	22,4	22,4	24,3	27,8
Gruntowe	2,2	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	0,0	0,0
Drogi gminne	131,0	131,0	131,8	133,2	134,8	134,7	137,5	137,4
O nawierzchni twardej .	85,0	85,0	85,3	88,5	93,5	94,9	100,8	103,4
w tym o nawierzchni								
ulepszonej	80,0	80,0	81,3	84,9	90,6	92,0	98,0	100,8
Gruntowe	46,0	46,0	46,5	44,7	41,3	39,8	36,7	34,0

TABL. 2 (75). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**
Stan w dniu 31 XII

POJAZDY	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	29993	31646	33941	36812	38324	40356	42079	43333
w tym:								
Samochody osobowe	22368	23926	25818	28247	29245	30511	31708	32781
Autobusy	224	221	233	238	234	230	234	237
Samochody ciężarowe ^b								
i ciągniki siodłowe	5376	5378	5637	5956	6198	6845	7221	7356
Ciągniki balastowe								
i rolnicze	891	897	929	951	1039	1053	1072	1016
Motocykle	923	1004	1087	1174	1348	1432	1538	1638

^a Patrz uwagi ogólne na str. 125. ^b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

TABL. 3 (76). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE PO RAZ PIERWSZY^a**

POJAZDY	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	2426	2332	2984	3635	2793	2863	2680	2697
w tym:								
Samochody osobowe	2034	1912	2419	2991	2134	1992	2045	2117
Autobusy	5	5	10	10	6	2	9	19
Samochody ciężarowe ^b								
i ciągniki siodłowe	304	297	408	466	478	701	449	388
Ciągniki balastowe								
i rolnicze	12	17	28	26	11	20	19	19
Motocykle	58	90	108	132	154	125	140	137

^a Patrz uwagi ogólne na str. 125. ^b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

TABL. 4 (77). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE WEDŁUG GRUP WIEKU**
Stan w dniu 31 XII

GRUPY WIEKU	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
SAMOCHODY OSOBOWE								
OGÓŁEM	22368	23926	25818	28247	29245	30511	31708	32781
Do 5 lat	3602	3710	4167	4906	4967	4947	5070	5208
6–15	13170	13961	14389	15293	15636	15985	16188	16139
16–20	2596	2947	3583	4024	4256	4790	5046	5315
21–30	2637	2869	3116	3252	3309	3416	3799	4299
31 lat i więcej	363	439	563	772	1077	1373	1605	1820
AUTOBUSY								
OGÓŁEM	224	221	233	238	234	230	234	237
Do 5 lat	37	28	32	35	27	21	20	29
6–15	93	96	101	95	96	96	95	93
16–20	46	46	44	49	42	33	38	34
21–30	44	41	37	36	43	49	49	46
31 lat i więcej	4	10	19	23	26	31	32	35
SAMOCHODY CIĘŻAROWE^a I CIĄGNIKI SIODŁOWE								
OGÓŁEM	5376	5378	5637	5956	6198	6845	7221	7356
Do 5 lat	1462	1189	1143	1157	1189	1479	1623	1608
6–15	2519	2712	2920	3127	3239	3443	3522	3485
16–20	577	600	604	618	637	686	766	872
21–30	649	638	676	714	742	767	786	809
31 lat i więcej	169	239	294	340	391	470	524	582

^a Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

TABL. 5 (78). **SAMOCHODY OSOBOWE WEDŁUG RODZAJU STOSOWANEGO PALIWA**

PALIWA	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
STAN W DNIU 31 XII								
OGÓŁEM	22368	23926	25818	28247	29245	30511	31708	32781
w tym:								
Benzyna	13716	14200	14667	15222	15233	15453	15654	15826
Olej napędowy	2916	3687	4965	6660	7631	8714	9706	10592
Gaz (LPG)	5700	6006	6156	6340	6366	6333	6338	6353
ZAREJESTROWANE PO RAZ PIERWSZY^a								
OGÓŁEM	2034	1912	2419	2991	2134	1992	2045	2117
Benzyna	1106	1037	1053	1112	837	755	832	889
Olej napędowy	605	742	1229	1725	1202	1156	1091	1068
Gaz (LPG)	323	133	137	154	95	81	122	160

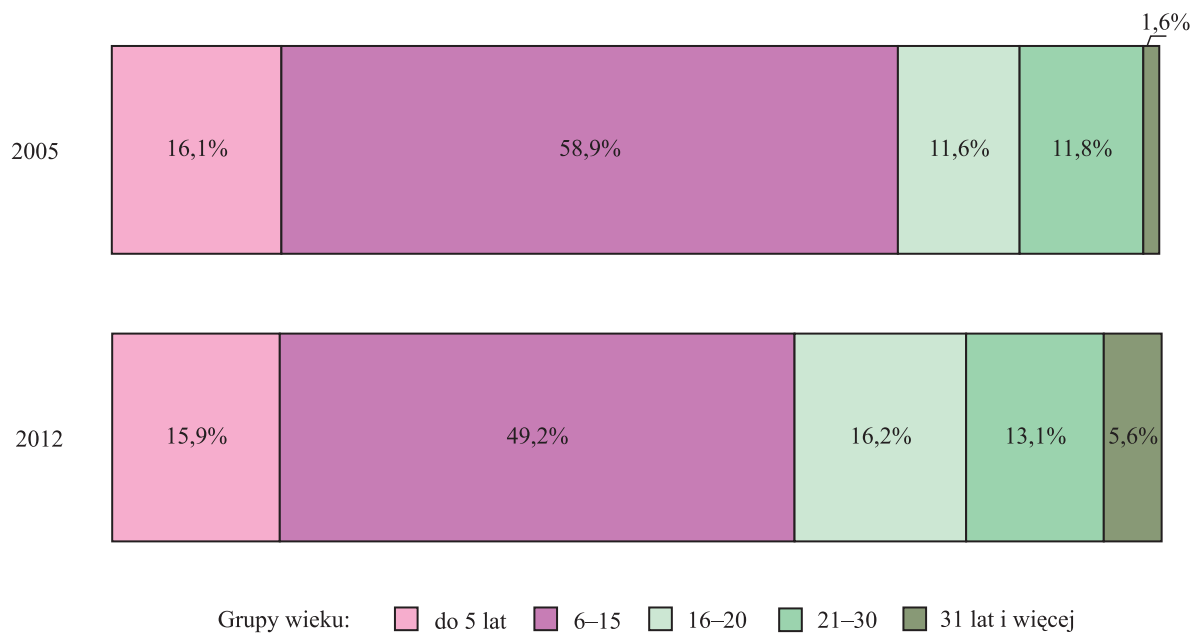
^a Patrz uwagi na str. 125.

TABL. 6 (79). **WYPADKI DROGOWE I ICH OFIARY ORAZ KOLIZJE DROGOWE**

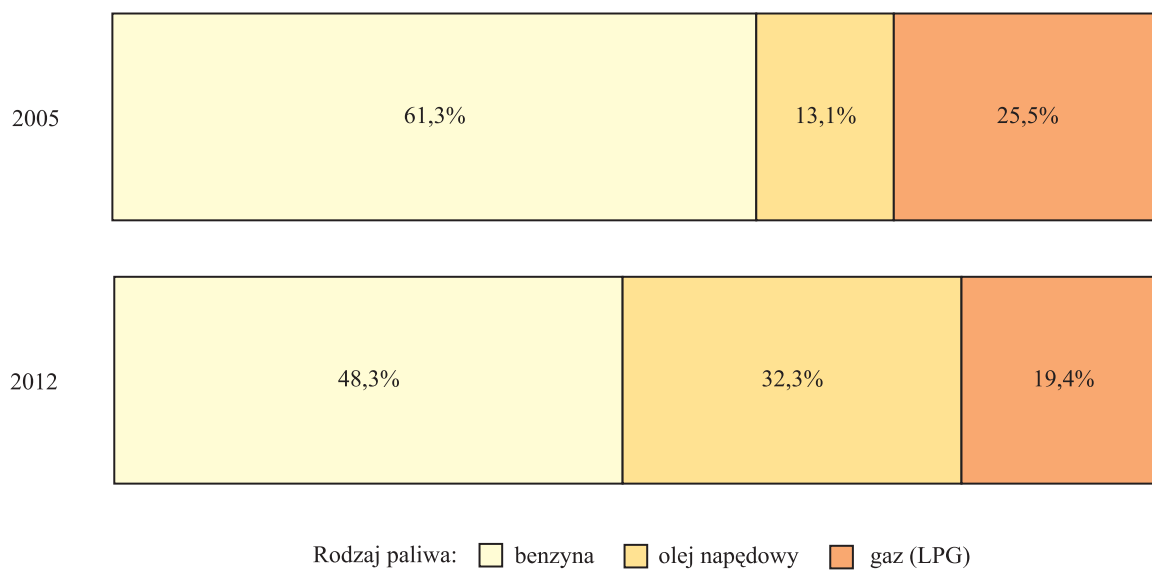
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Wypadki	162	95	49	67	50	40	34	32
Ofiary wypadków	197	132	60	78	55	48	43	38
śmiertelne	6	6	5	4	1	5	1	1
ranni	191	126	55	74	54	43	42	37
Kolizje	1341	1242	1240	1255	1159	1248	1134	1045

Źródło: dane Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji.

**Struktura samochodów osobowych zarejestrowanych
według grup wieku
Stan w dniu 31 XII**

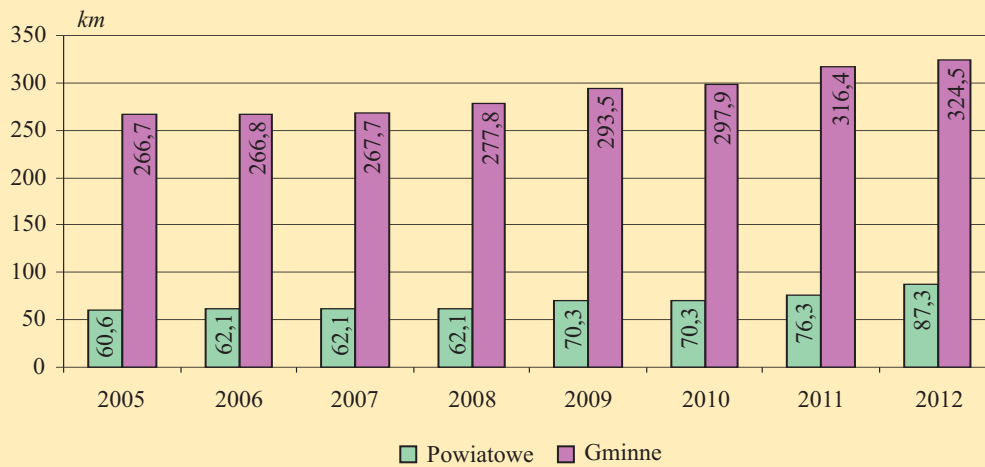

**Struktura samochodów osobowych zarejestrowanych
według rodzaju stosowanego paliwa
Stan w dniu 31 XII**

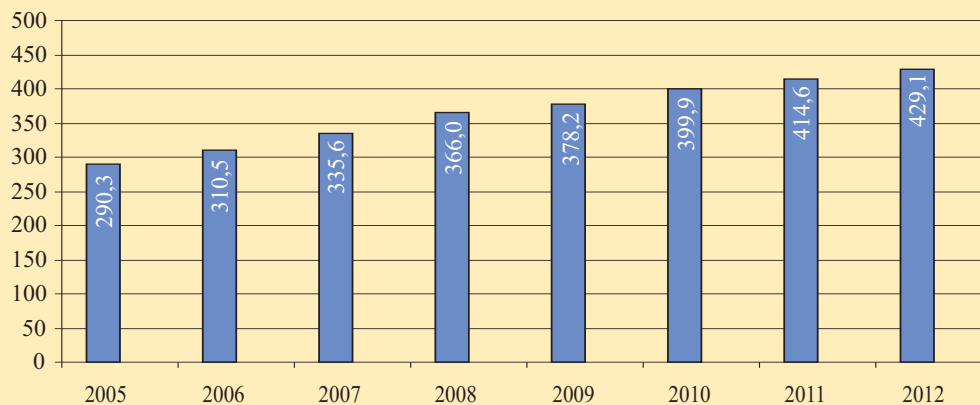
DROGI O NAWIERZCHNI TWARDEJ NA 100 km²

Stan w dniu 31 XII

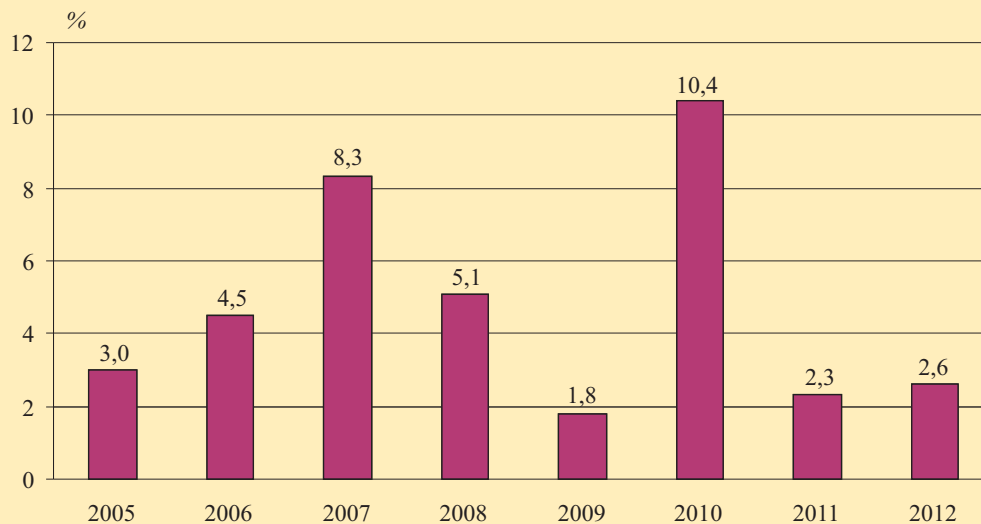

SAMOCZODY OSOBOWE ZAREJESTROWANE NA 1000 LUDNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

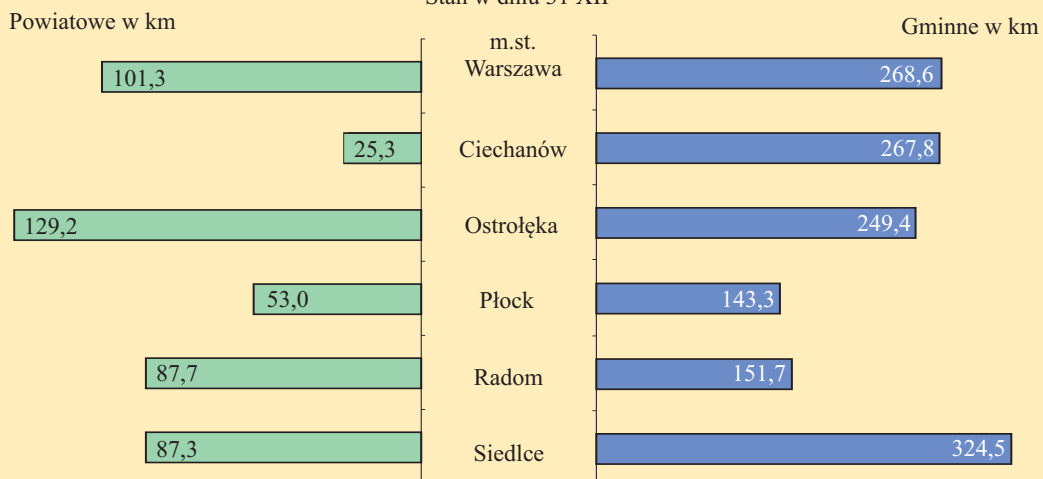
UDZIAŁ OFIAR ŚMIERTELNYCH W OGÓLNEJ LICZBIE OFIAR WYPADKÓW DROGOWYCH

WSKAŹNIKI DLA WYBRANYCH MIAST W 2012 R.

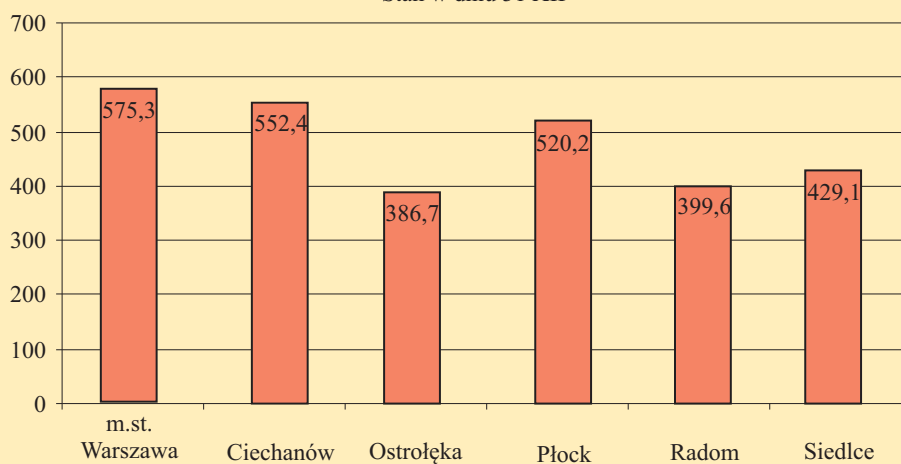
DROGI O NAWIERZCHNI TWARDEJ NA 100 km²

Stan w dniu 31 XII

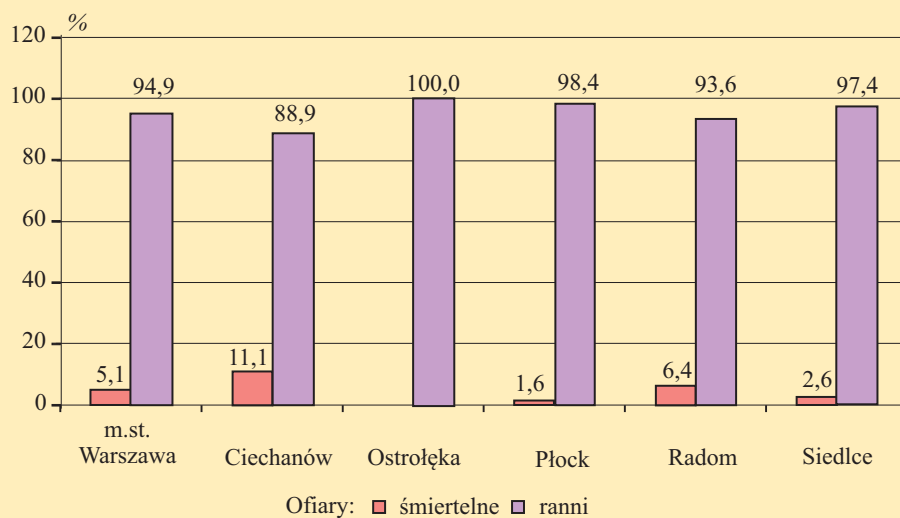

SAMOCZODY OSOBOWE ZAREJESTROWANE NA 1000 LUDNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

STRUKTURA OFIAR WYPADKÓW DROGOWYCH

XI. HANDEL

Uwagi ogólne

Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Powierzchnia sprzedażowa to część powierzchni przeznaczona na ekspozycję towarów oraz sprzedaż (tzn. część przeznaczona do eksponowania towarów i obsługi nabywców), mierzona w m².

Wyniki badań - synteza

Według stanu w dniu 31 XII 2012 r. na terenie miasta Siedlce funkcjonowało 11 targowisk stałych, w tym 10 z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej. Targowiska te posiadały 484 stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej, wśród których 132 punkty otwarte były codziennie. Liczba targowisk nie ulegała znaczącym zmianom na przestrzeni lat 2005–2012. Najmniej targowisk funkcjonowało w 2010 r. – 9, w tym 6 z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej.

Uzupełnieniem stałej sieci targowiskowej są targowiska sezonowe. Od 2005 r. do 2009 r. w Siedlcach działało jedno targowisko sezonowe. W kolejnych latach nie uruchamiano na terenie miasta targowiska o charakterze sezonowym.

Do 2008 r. liczba stałych punktów sprzedaży drobnodetalicznej utrzymywała się na tym samym poziomie. Od 2009 r. przeważała tendencja wzrostowa. W 2012 r. punktów tych było 484, tj. więcej o 27,4% niż w 2005 r. Największą liczbę stałych punktów sprzedaży (558) zarejestrowano w 2011 r. Zmniejszyła się natomiast o 45,0% w porównaniu z 2005 r. liczba stałych punktów sprzedaży drobnodetalicznej na targowiskach czynnych codziennie. Roczne wpływy z opłaty targowej w 2012 r. wynosiły 1 135,2 tys. zł i były o 28,8% wyższe niż w 2005 r. Przeciętna powierzchnia 1 targowiska stałego w 2012 r. wynosiła 2 154 m² i była o 17,7% mniejsza w porównaniu z 2005 r. W 2012 r. na 1 targowisko przypadało 6 945 osób. Najwięcej osób przypadających na 1 targowisko (8 478) odnotowano w 2010 r.

Miejszem handlu detalicznego obok wymienionych targowisk są funkcjonujące na terenie miasta sklepy. W Siedlcach w 2012 r. funkcjonowało ogółem 25 sklepów wielkopowierzchniowych takich jak: hipermarkety, supermarkety, domy towarowe, domy handlowe. Największą liczbę stanowiły supermarkety (należące do sklepów o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2 499 m²) – 21, następnie hipermarkety (o powierzchni sprzedażowej od 2500 m²) – 2 oraz 1 dom towarowy (o powierzchni sprzedażowej do 2000 m²) i 1 dom handlowy (o powierzchni sprzedażowej od 600 m² do 1999 m²).

W 2012 r. wśród omawianych miast woj. mazowieckiego takich jak: Warszawa, Ciechanów, Ostrołęka, Płock, Radom i Siedlce najwięcej targowisk stałych zlokalizowanych było w Warszawie (61), natomiast znacznie mniej w Radomiu i w Siedlcach (po 11), w Płocku (6) oraz w Ostrołęce i Ciechanowie (po 3).

Pod względem liczby sklepów wielkopowierzchniowych na pierwszym miejscu plasowała się Warszawa z liczbą 261 sklepów, następnie Radom (36 sklepów), Płock (31), Siedlce (25), Ostrołęka (18), Ciechanów (12). Wśród sklepów wielkopowierzchniowych zdecydowaną większość w omawianych miastach woj. mazowieckiego stanowiły supermarkety.

TABL. 1 (80). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Targowiska stałe	11	11	11	10	10	9	11	11
w tym z przewagą sprzedaży drobno- detalicznej	11	11	11	10	10	6	11	10
Powierzchnia targowisk w tys. m ²	28,8	28,8	28,8	28,5	25,1	13,2	28,7	23,7
w tym sprzedażowa ..	19,0	19,0	19,0	18,9	17,6	6,5	6,2	6,2
Stale punkty sprzedaży drobnodetalicznej	380	380	380	379	471	410	558	484
w tym na targowiskach czynnych codziennie	240	240	240	239	139	130	128	132
Targowiska sezonowe (w ciągu roku)	1	1	1	1	1	–	–	–
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	881,7	819,0	912,1	1061,8	1011,7	510,0	952,4	1135,2

XII. FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowiła: dla 2005 r. – ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148, z późn. zm.); dla lat 2006–2009 – ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.); a w latach 2010–2012 – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r., poz. 885, z późn. zm.) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym i o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r., poz. 594–596) oraz ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526, z późn. zm.).

Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące **dochodów i wydatków** budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki miasta na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

Powyższa uwaga dotyczy również samorządowych zakładów budżetowych funkcjonujących w sektorze finansów publicznych od 2011 r.

Dochody i wydatki budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. na działy i rozdziały – określające rodzaj działalności oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku. Prezentowane dane opracowano zgodnie ze szczegółową klasyfikacją dochodów i wydatków, ustalaną przez Ministra Finansów na mocy kolejnych rozporządzeń z lat 2004–2010.

Na **dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego** składają się:

- dochody własne, tj.:
 - dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
 - wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
 - dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
 - środki z innych źródeł na dofinansowanie zadań własnych;
- dotacje:
 - celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych),
 - otrzymane z funduszy celowych (od 2011 r. są tylko państwowe fundusze celowe),
 - pozostałe dotacje, w tym dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m. in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu publicznego, w tym wpłaty z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

Wyniki badań - synteza

Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem, alokacją środków publicznych oraz redystrybucją tych środków w oparciu o regulacje prawne. Dochody jednostek samorządu terytorialnego w znacznym stopniu uzależnione są od kondycji gospodarki, tj. od obrotu handlowego, rentowności przedsiębiorstw, zatrudnienia i wynagrodzeń. Istotnym źródłem dochodów są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, a także z podatku od osób prawnych.

W 2012 r. dochody budżetu miasta Siedlce wynosiły ogółem 367618,2 tys. zł i były wyższe o 89,6% w stosunku do 2005 r. Dochody własne wynosiły 173397,1 tys. zł, tj. o 80,0% więcej wobec 2005 r. W strukturze dochodów własnych w 2012 r. największy udział stanowiły wpływy z tytułu podatku dochodowego (w 2012 r. – 46,4%, a w 2005 r. – 47,5%) z czego 4,2% pochodziło z podatku dochodowego od osób prawnych, a 95,8% z podatku od osób fizycznych. W 2005 r. udział z podatku dochodowego od osób prawnych wynosił 7,3%, a od osób fizycznych 92,7%. Wśród dochodów własnych miasta wysoki udział miały również dochody z majątku (22,0%) i dochód z podatku od nieruchomości (16,3%), w stosunku do 2005 r. był to odpowiednio wzrost o 15,9 p. proc. i spadek o 8,5 p. proc. Najmniejszy dochód w 2012 r. pochodził z opłat skarbowych, których udział w dochodach własnych wynosił 0,8%. Na zwiększenie ogółu dochodów budżetu miasta znaczny wpływ miały także pozyskane dotacje celowe z budżetu państwa oraz na subwencje ogólne z budżetu państwa. Dotacje celowe stanowiły 10,4% wszystkich dochodów (w 2005 r. 13,0%), w tym na zadania z zakresu administracji rządowej przypadło 30578,6 tys. zł oraz na dotacje własne 7672,4 tys. zł. W ramach subwencji z budżetu państwa miasto otrzymało 113442,1 tys. zł, co stanowiło 30,9% ogółu dochodów (mniej o 4,8 p. proc. niż w 2005 r.), w tym na część oświatową 110722,5 tys. zł.

Dochody budżetu miasta prezentowane wg działów wskazują, że największe wpływy do miejskiej kasy w 2012 r. pochodziły z działów: „Pomoc społeczna” – 29699,9 tys. zł (8,1% ogółu dochodów), „Transport i łączność” – 22355,0 tys. zł (6,1% ogółu), „Gospodarka mieszkaniowa” – 18054,9 tys. zł (4,9% ogółu), najmniejsze zaś z działów: „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” – 403,2 tys. zł (0,1% ogółu) oraz dział „Administracja publiczna” – 813,6 tys. zł (0,2% ogółu).

Wydatki miejskiego budżetu w 2012 r. wyniosły ogółem 397748,2 tys. zł i były większe o 119,6% niż poniesione w 2005 r. Największą część czyli 80,1% stanowiły wydatki na cele bieżące (w 2005 r. 92,5%), natomiast na cele majątkowe wyniosły 19,9% ogółu wydat-

ków. W ramach wydatkowania bieżącego największa część rozdysponowana została na wydatki bieżące jednostek budżetowych i w 2012 r. była to kwota 229007,5 tys. zł, tj. 71,9% wydatków bieżących (w 2005 r. 71,0%). Wśród wydatków majątkowych większą część stanowiły wydatki poniesione na sfinansowanie zadań inwestycyjnych 71460,1 tys. zł, tj. 90,1% (w stosunku do 2005 r. spadek o 3,5 p. proc.).

W strukturze wydatków według działów przeważały wydatki poniesione na: „Oświatę i wychowanie” – 42,4% ogółu (w 2005 r. 45,0%), „Transport i łączność” – 13,5% ogółu (w 2005 r. 6,0%) i „Pomoc społeczną” – 11,0% (w 2005 r. 15,6%).

Na przestrzeni lat 2005–2012 zauważalny jest systematyczny wzrost średnich dochodów przypadających na 1 mieszkańca Siedlec. W 2012 r. średnia ta wynosiła 4805,78 zł i była większa o 91,1% od średniej z 2005 r. Dochody własne na 1 mieszkańca stanowiły 47,2% kwoty średnich dochodów ogółem. Równoległe do wzrostu średniej kwoty dochodów przypadających na 1 mieszkańca, rosła również średnia wydatków w przeliczeniu na 1 osobę. W 2012 r. była to kwota 5199,66 zł (wzrost o 121,3% w stosunku do 2005 r.), w tym wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca stanowiły 18,0% ogółu wydatków na 1 mieszkańca.

W omawianym okresie pierwsze trzy lata dla Siedlec zamykały się dodatnim wynikiem finansowym budżetu. Od 2008 r. rósł natomiast deficyt budżetowy. W 2011 r. zanotowano największy deficyt, który wynosił 59,4 mln zł. W strukturze dochodów według rodzajów w 2012 r. największy udział stanowiły dochody własne 47,2% (w 2005 r. 49,7%) oraz dochody pozyskane z subwencji ogólnych z budżetu państwa 30,9% (w 2005 r. 35,7%).

W strukturze wydatków według rodzajów miasto rozdysponowało 80,1% na wydatki bieżące (w 2005 r. 92,5%), z tego 35,5% na wynagrodzenia (w 2005 r. 39,2%), 12,3% na zakup materiałów i usług (w 2005 r. 14,9%) oraz 19,9% na wydatki majątkowe, o 12,4 p. proc. więcej niż w 2005 r.

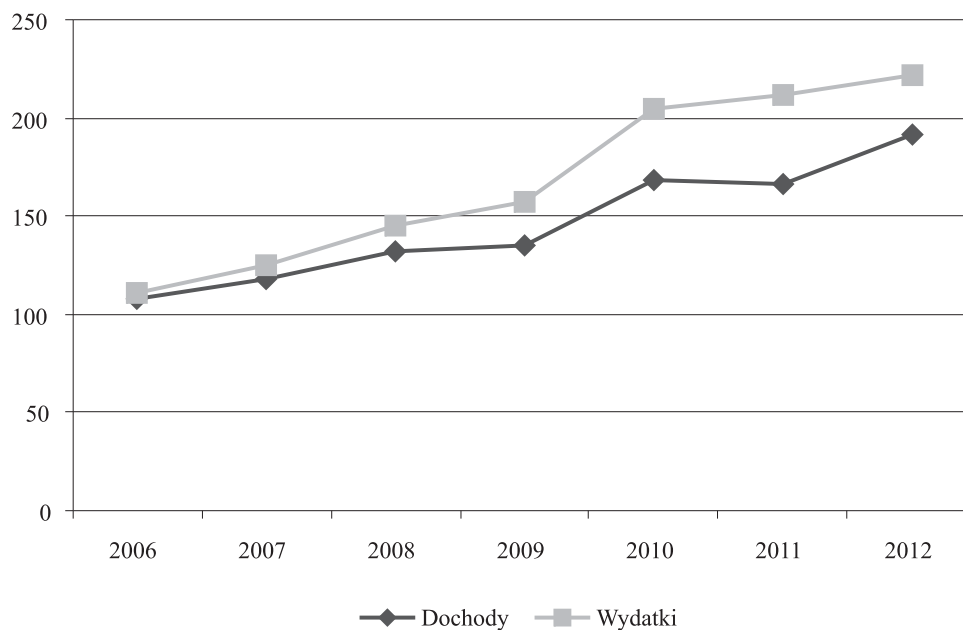
Porównując wyniki finansowe budżetów badanych miast pod względem najwyższej kwoty deficytu, to na pierwszym miejscu plasowała się Warszawa (- 671,7 mln zł deficytu), następne były Siedlce (- 30,1 mln zł), Radom (- 25,9 mln zł), Ciechanów (- 9,7 mln zł) oraz Ostrołęka (- 7,5 mln zł). Jedynym miastem, które zamknęło swój budżet w 2012 r. dodatnim wynikiem finansowym był Płock, w budżecie którego pozostało 11,1 mln zł.

Według struktury rodzajowej dochodów budżetów omawianych miast, największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem uzyskała także Warszawa (74,2%), następnie - Płock (59,9%), Ciechanów (56,2%), Ostrołęka (50,0%), Siedlce (47,2%) i Radom (45,2%). Znaczną część dochodów budżetów poszczególnych miast stanowiły subwencje ogólne z budżetu państwa. Największym udziałem tych środków charakteryzował się budżet

Radomia (36,8% ogółu dochodów) i Ostrołęki (35,4%), a następnie Siedlec (30,9%), Płocka (22,1%), Ciechanowa (20,3%), a najmniejszym – Warszawa (11,8%).

Również pod względem dochodów i wydatków budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2012 r. Warszawa zajmowała pierwsze miejsce, przy czym wysokość dochodów wynosiła 6977,66 zł, a wydatków 7370,14 zł. Kolejno plasowały się takie miasta jak: Płock (dochód - 6292,20 zł, wydatki – 6202,90 zł), Siedlce (dochód – 4805,78 zł, wydatki – 5199,66 zł), Ostrołęka (dochód – 4559,67 zł, wydatki – 4700,55 zł), Radom (dochód – 4051,82 zł, wydatki – 4169,51 zł) i Ciechanów (dochód – 2974,00 zł, wydatki – 3190,10 zł).

Dynamika dochodów i wydatków budżetu miasta na 1mieszkańca
(2005=100)

TABL. 1 (81). DOCHODY BUDŻETU MIASTA WEDŁUG RODZAJÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł							
OGÓŁEM	193861,9	208739,3	229173,8	255977,9	263292,1	322905,2	319603,1	367618,2
w tym:								
Dochody własne	96349,8	100400,4	112082,5	128411,9	118206,8	158454,5	135798,3	173397,1
w tym:								
Udział w podatku dochodowym	45769,2	52670,7	64085,3	72666,0	67719,7	68230,2	74593,2	80463,8
od osób prawnych	3361,8	3668,7	4653,2	4445,1	4664,8	3997,9	3346,4	3397,3
od osób fizycznych ...	42407,4	49002,0	59432,1	68220,9	63054,8	64232,4	71246,8	77066,5
Podatek od nieruchomości	23930,3	22523,5	22392,9	23556,0	23029,5	24373,8	25664,3	28216,2
Podatek od środków transportowych	2388,3	2268,6	2317,3	2500,5	2805,5	2947,4	3450,1	3496,0
Oplata skarbowo.....	2067,9	2077,3	1874,2	1901,7	1521,1	1536,7	1495,5	1458,0
Dochody z majątku	5918,4	5567,9	4946,5	7388,3	5493,7	42547,3	6489,8	38061,1
Dotacje celowe z budżetu państwa	25242,9	31180,8	32890,9	37476,8	37530,1	38938,1	36647,6	38308,1
w tym na zadania:								
Z zakresu administracji rządowej	20406,5	24243,5	25791,1	26894,4	28386,7	29452,0	29946,9	30578,6
Własne	4641,4	6633,4	6414,7	7690,0	9133,4	9476,0	6671,9	7672,4
Subwencja ogólna z budżetu państwa ..	69222,9	71874,7	76825,9	84688,0	94646,4	99766,3	105670,0	113442,1
W tym część oświatowa	68073,8	69231,7	73832,8	82706,4	91928,5	97054,7	103295,7	110722,5

TABL. 2 (82). DOCHODY BUDŻETU MIASTA WEDŁUG DZIAŁÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł							
OGÓŁEM	193861,9	208739,3	229173,8	255977,9	263292,1	322905,2	319603,1	367618,2
w tym:								
Transport i łączność	1300,3	1271,9	3718,1	4247,0	7472,4	11757,5	29647,6	22355,0
Gospodarka mieszkaniowa	9839,1	9027,4	8114,3	9117,6	8699,5	46404,2	10460,4	18054,9
Administracja publiczna	3118,7	2570,4	2462,8	2687,4	2515,8	3821,0	2840,5	813,6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	5946,4	7226,2	7844,4	7721,0	7885,8	8009,9
Oświata i wychowanie ..	2738,2	2225,2	2785,2	2764,9	2987,4	4821,5	6241,6	9169,0
Ochrona zdrowia	1293,0	1978,9	1286,1	2018,8	3120,5	3592,4	3833,7	4173,2
Pomoc społeczna	18695,6	24273,3	25644,8	27117,8	27603,2	27989,3	28110,9	29699,9
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	624,8	1582,1	1774,9	1997,1	2991,4	3349,2	3684,2	3512,8
Edukacyjna opieka wychowawcza	1599,0	2375,8	1855,7	1253,9	1129,2	1201,7	1234,2	1233,4
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	23,2	1138,7	65,4	1429,2	415,9	403,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	351,7	464,5	169,7	4181,1	3223,8	7462,0

TABL. 3 (83). WYDATKI BUDŻETU MIASTA WEDŁUG RODZAJÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł							
OGÓŁEM	181110,5	200035,6	225357,0	263411,9	285946,3	366196,0	379007,6	397748,2
Wydatki bieżące	167534,7	182108,9	195096,3	218429,9	240727,2	267833,1	289419,9	318433,7
w tym:								
Dotacje	22182,9	26599,2	29698,8	36444,3	42180,5	48301,2	37189,4	44517,0
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	20743,0	25485,6	25788,6	24668,1	24726,9	26268,6	26633,8	28951,6
Wydatki bieżące jednostek budżetowych	118870,8	125847,9	135017,5	152475,9	169489,4	187282,8	216813,0	229007,5
w tym:								
wynagrodzenia	71022,0	75617,1	81785,3	91939,5	101587,0	111359,3	132948,0	141198,2
zakup materiałów i usług	27059,4	29576,4	30699,6	36521,8	40984,8	46066,8	49950,4	49096,4
Wydatki majątkowe ...	13575,8	17926,7	30260,6	44982,0	45219,1	98362,8	89587,6	79314,5
W tym inwestycyjne ^a	12705,8	17616,8	30260,6	44132,0	42939,1	95848,8	86240,6	71460,1

^a Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych oraz do 2010 r. - gospodarstw pomocniczych i funduszy celowych, a w 2005 r. również środków specjalnych.

TABL. 4 (84). WYDATKI BUDŻETU MIASTA WEDŁUG DZIAŁÓW

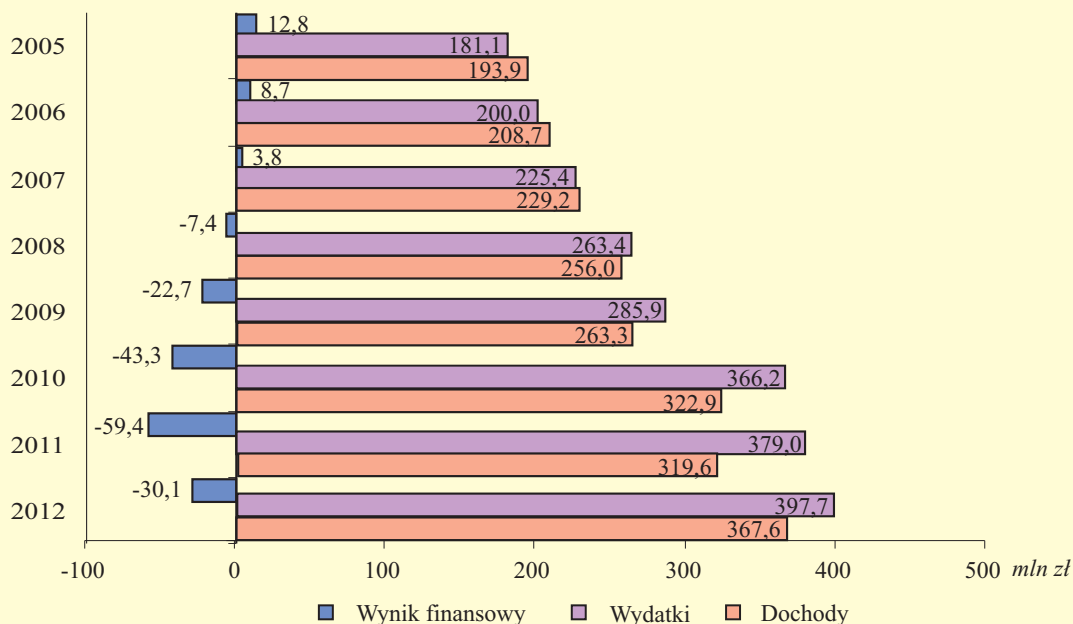
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł							
OGÓŁEM	181110,5	200035,6	225357,0	263411,9	285946,3	366196,0	379007,6	397748,2
w tym:								
Transport i łączność	10822,4	15702,3	19279,1	25825,3	16396,8	34895,2	52031,6	53499,8
Gospodarka mieszkaniowa	7252,4	7626,3	9231,5	7701,2	10668,4	14897,2	13637,4	12600,0
Administracja publiczna	13269,5	13492,1	15231,7	17434,5	19028,3	22306,5	21390,4	21847,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	6995,5	8964,7	9876,2	10607,7	10009,3	11756,0
Oświata i wychowanie ..	81488,9	85867,0	98774,6	115419,7	130024,1	149881,4	159821,4	168753,9
Ochrona zdrowia	2113,8	3550,0	3312,9	3682,9	6336,3	6720,1	12823,7	14663,8
Pomoc społeczna	28307,3	33378,3	35188,2	37670,9	41203,0	41677,4	42655,0	43600,8
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	2416,1	2887,7	3573,3	4072,3	5096,2	5473,6	5906,1	6483,8
Edukacyjna opieka wychowawcza	11076,1	12185,3	12358,1	8496,5	9174,4	10079,5	11131,8	12429,9
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5087,9	6026,3	6100,6	15771,9	9761,2	12299,7	7610,7	7533,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego ..	4491,9	4970,5	5503,0	7151,6	14008,9	33791,0	19022,4	11062,0

TABL. 5 (85). DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU MIASTA NA 1 MIESZKAŃCA

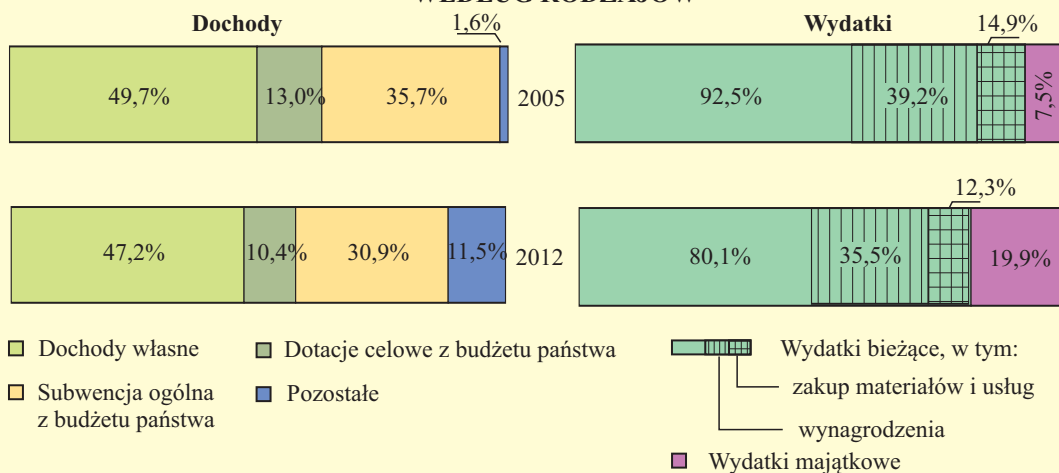
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	w zł							
Dochody	2514,68	2709,25	2975,63	3319,99	3408,49	4235,21	4183,40	4805,78
W tym własne.....	1249,80	1303,11	1455,30	1665,48	1530,26	2078,28	1777,51	2266,78
Wydatki.....	2349,28	2596,28	2926,07	3416,41	3701,76	4803,01	4960,96	5199,66
W tym inwestycyjne ^a	164,81	228,65	392,91	572,38	555,87	1257,15	1128,83	934,18

^a Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych oraz do 2010 r. - gospodarstw pomocniczych i funduszy celowych, a w 2005 r. również środków specjalnych.

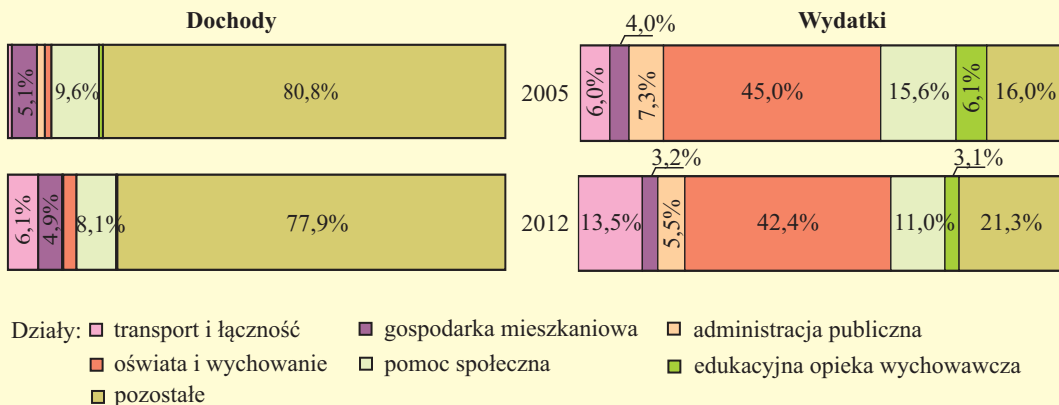
BUDŻET MIASTA

STRUKTURA DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETU MIASTA WEDŁUG RODZAJÓW

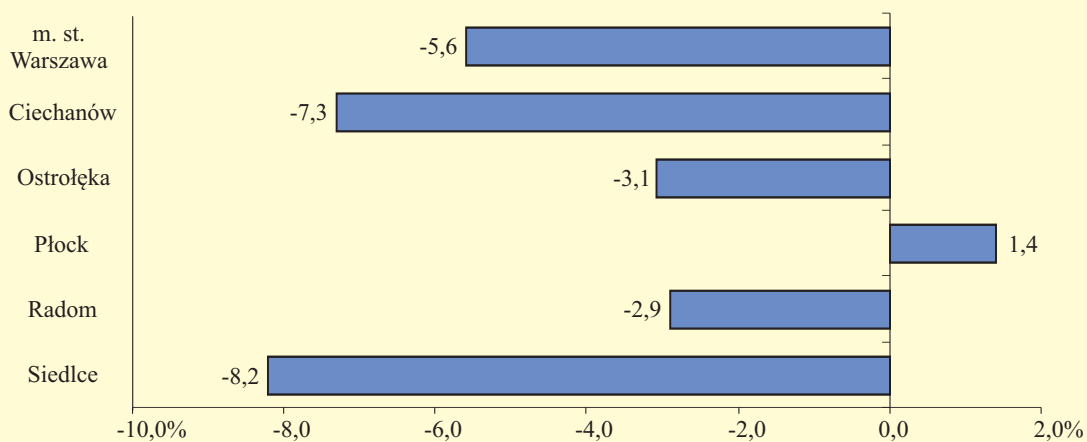

STRUKTURA DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETU MIASTA WEDŁUG DZIAŁÓW

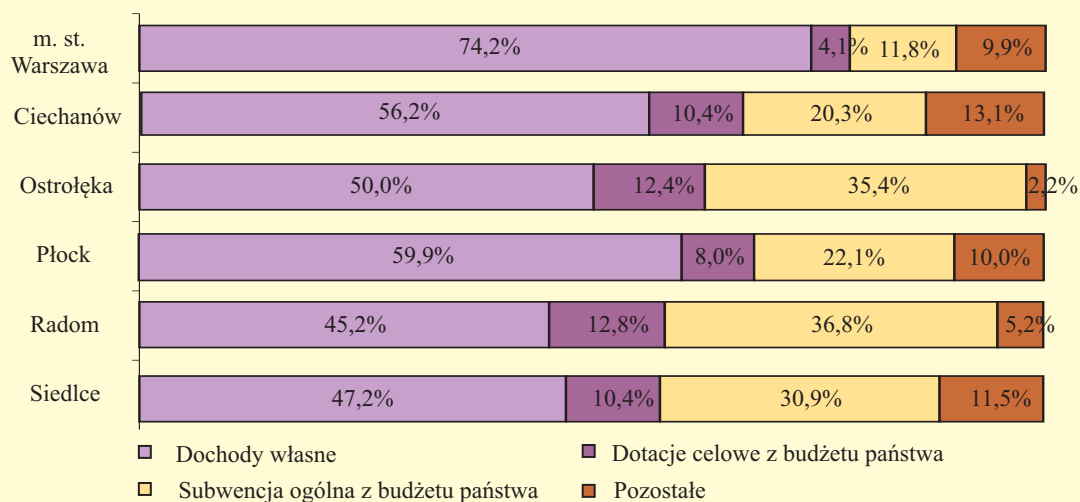

WSKAŹNIKI DLA WYBRANYCH MIAST W 2012 R.

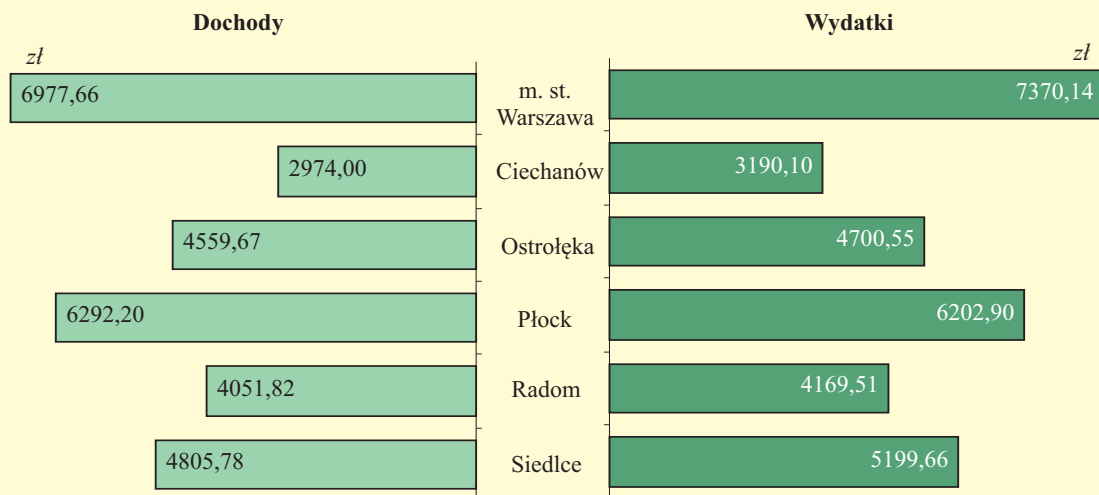
RELACJA WYNIKU BUDŻETOWEGO DO DOCHODÓW OGÓLEM

STRUKTURA DOCHODÓW BUDŻETU MIASTA WEDŁUG RODZAJÓW

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU MIASTA NA 1 MIESZKAŃCA

XIII. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

Informacje o nakładach inwestycyjnych opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych (ESA 1995)”.

Dane w tabeli dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i prezentowane są według lokalizacji inwestycji.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji, z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 stycznia 2005 r.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

Środki trwałe

Dane w tabeli dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, a podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z poboczami i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 stycznia 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 stycznia 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 330, z późn. zm.).

Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w **bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 stycznia 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 stycznia 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 stycznia 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 stycznia 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

U w a g a. Na wykresach wskaźniki dotyczące udziału nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w % ogółem oraz nakładów na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym w złotych podano zgodnie z wartościami opublikowanymi i prezentowanymi w Banku Danych Lokalnych [online]. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny [dostęp: 3 lutego 2014 r.]. Dostępny w Internecie: <http://stat.gov.pl> → BANKI I BAZY DANYCH → Bank Danych Lokalnych. Wyjątek stanowią wskaźniki prezentowane dla Ciechanowa, których nie ma w BDL i dlatego stanowią obliczenia własne z danych bezwzględnych będących w dyspozycji Urzędu Statystycznego.

Wyniki badań - synteza

Nakłady inwestycyjne w siedleckich przedsiębiorstwach w latach 2009-2012 charakteryzowały się zróżnicowanym poziomem. W 2012 r. wartość tych nakładów (w cenach bieżących) zmniejszyła się w porównaniu z 2009 r. o 28,0%, (tj. o 70471 tys. zł). W omawianym okresie najwyższy poziom nakładów inwestycyjnych odnotowano w 2009 r. (251822 tys. zł), a najniższy w 2010 r. (143281 tys. zł). Największą roczną wartość nakładów osiągnęła w 2009 r. sekcja „Budownictwo” (171079 tys. zł), natomiast najniższą sekcja „Informacja i komunikacja” w 2010 r. (8 tys. zł). W 2012 r. udział nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach według sekcji w stosunku do ogółu nakładów przedstawiał się następująco: grupa „Przemysł” - 30,3% (więcej o 21,6 p. proc. niż w 2009 r.), „Budownictwo” - 27,7% (mniej o 40,2 p. proc. niż w 2009 r.), „Handel; naprawa pojazdów samochodowych” - 27,1% (więcej o 14,4 p. proc. niż w 2009 r.), „Transport i gospodarka magazynowa” - 5,5% (więcej o 3,2 p. proc. niż w 2009 r.), „Informacja i komunikacja” - 1,8% (więcej o 1,6 p. proc. niż w 2009 r.) oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” - 0,3% (mniej o 0,2 p. proc. niż w 2009 r.).

Przedstawione nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw na odbudowę i zakup składników rzeczowych przekładały się na ich relatywną wartość brutto. Wartość brutto środków trwałych w siedleckich przedsiębiorstwach według stanu w dniu 31 XII 2012 r. wynosiła 2553297 tys. zł (w bieżących cenach ewidencyjnych) i w porównaniu z 2009 r. była większa o 17,9% (tj. o 387762 tys. zł). W omawianym okresie największą ogólną wartość środków trwałych w przedsiębiorstwach zanotowano w 2012 r., a najmniejszą w 2009 r. (2165535 tys. zł). Największą wartość brutto środków trwałych osiągnęła w 2012 r. grupa sekcji „Przemysł” (1120484 tys. zł), natomiast najniższą w 2010 r. sekcja „Informacja i komunikacja” (981 tys. zł). W 2012 r. udział procentowy w ogólnej wartości brutto środków trwałych posiadały następujące sekcje: grupa „Przemysł” - 43,9% (mniej o 1,7 p. proc. niż w 2009 r.), „Budownictwo” - 19,4% (więcej o 2,1 p. proc. niż w 2009 r.), „Handel; naprawa pojazdów samochodowych” - 12,3% (więcej o 1,9 p. proc. niż w 2009 r.), „Obsługa rynku nieruchomości” - 8,7% (mniej o 2,4 p. proc. niż w 2009 r.), „Transport i gospodarka magazynowa” - 4,7% (więcej o 0,1 p. proc. niż w 2009 r.) oraz „Informacja i komunikacja” - 0,1% (poziom jak w 2009 r.).

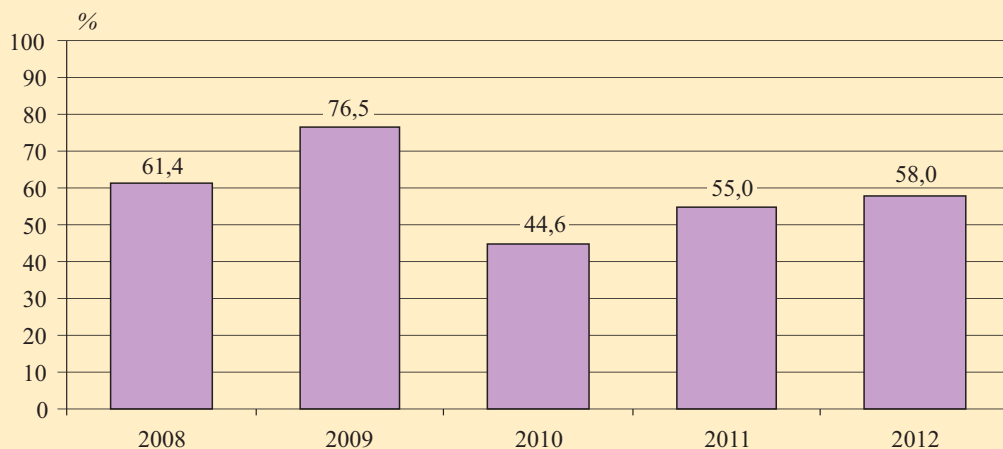
TABL. 1 (86). NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł			
OGÓŁEM	251822	143281	143643	181351
w tym:				
Przemysł	21856	16413	67883	54868
w tym przetwórstwo przemysłowe	4236	5597	7080	12802
Budownictwo	171079	47391	11303	50261
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	32119	49809	21841	49169
Transport i gospodarka magazynowa	5771	12622	8265	10011
Informacja i komunikacja	628	8	1318	3338
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1144	667	1313	549

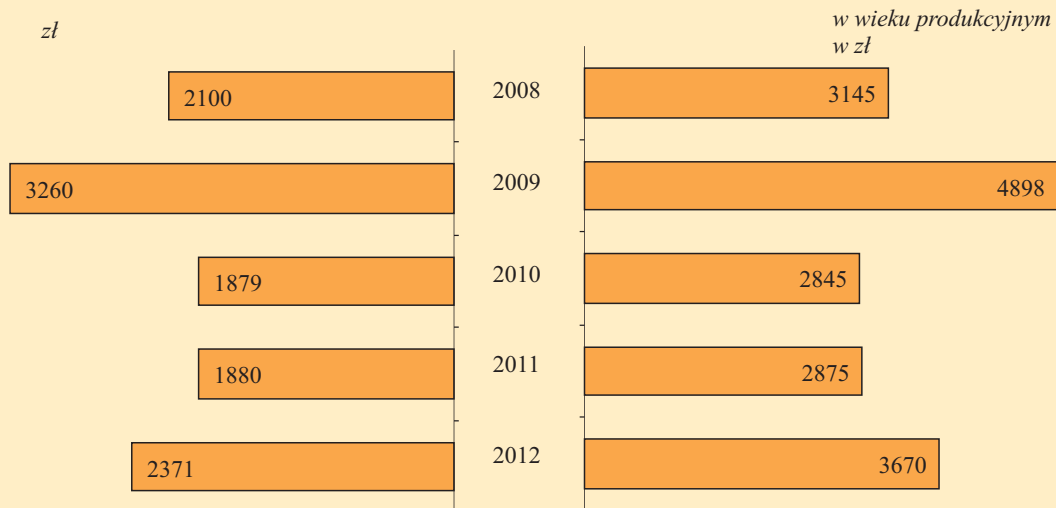
TABL. 2 (87). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH
(bieżące ceny ewidencyjne)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł			
OGÓŁEM	2165535	2385155	2344079	2553297
w tym:				
Przemysł	986318	1034112	932357	1120484
w tym przetwórstwo przemysłowe	550535	576178	455612	456377
Budownictwo	373615	466004	537934	495312
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	225087	256439	313993	313690
Transport i gospodarka magazynowa	99925	132765	120351	120552
Informacja i komunikacja	1625	981	1997	2426
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	242267	227554	237180	223336

**UDZIAŁ SEKCJI PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO
W NAKŁADACH INWESTYCYJNYCH OGÓLEM PRZEDSIĘBIORSTW
(ceny bieżące)**

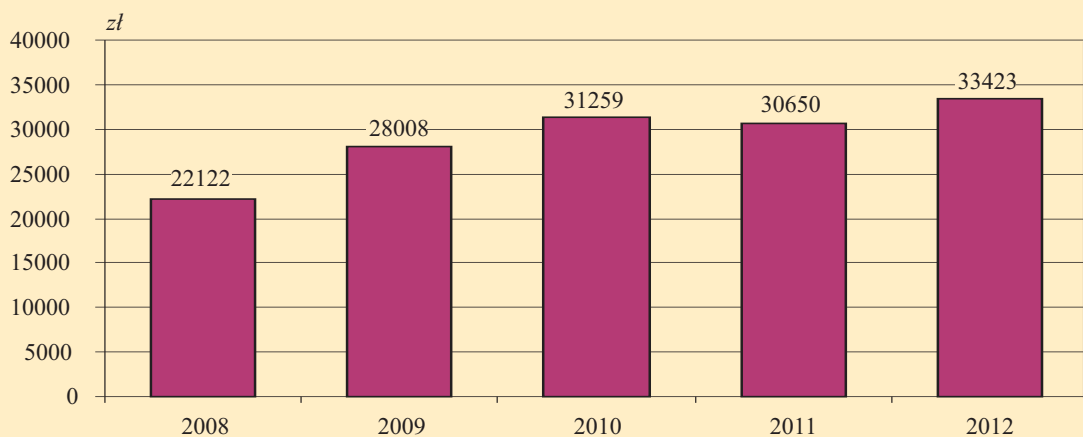

**NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH NA 1 MIESZKAŃCA
(ceny bieżące)**

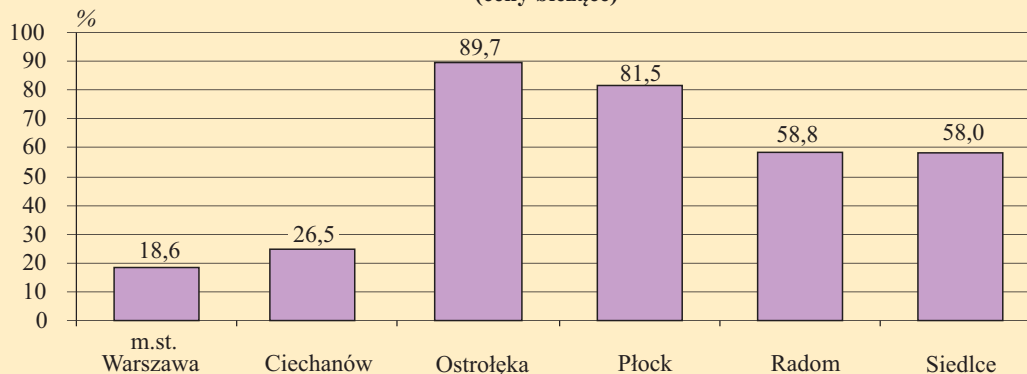
**WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH
NA 1 MIESZKAŃCA (bieżące ceny ewidencyjne)**

Stan w dniu 31 XII

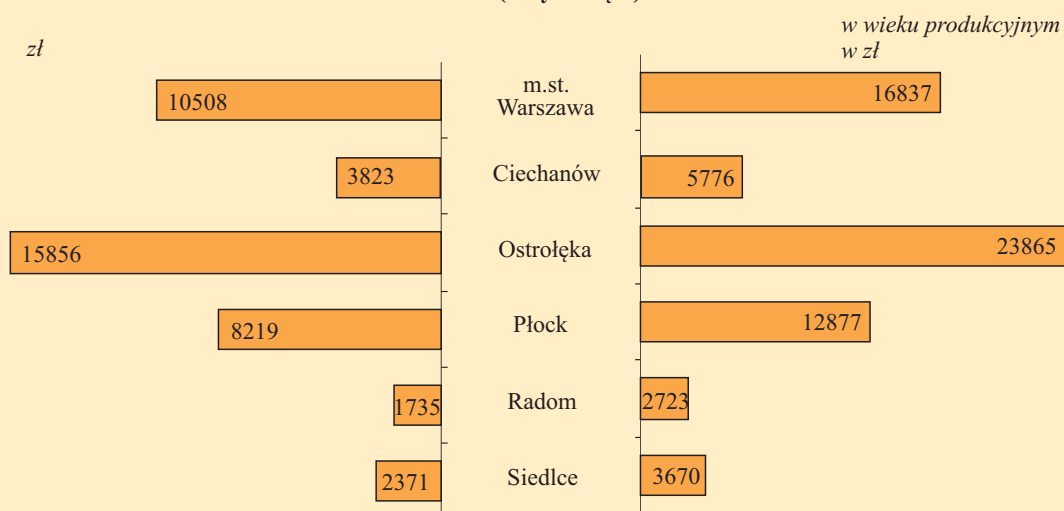

WSKAŹNIKI DLA WYBRANYCH MIAST W 2012 R.

UDZIAŁ SEKCJI PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO W NAKŁADACH INWESTYCYJNYCH OGÓŁEM PRZEDSIĘBIORSTW (ceny bieżące)

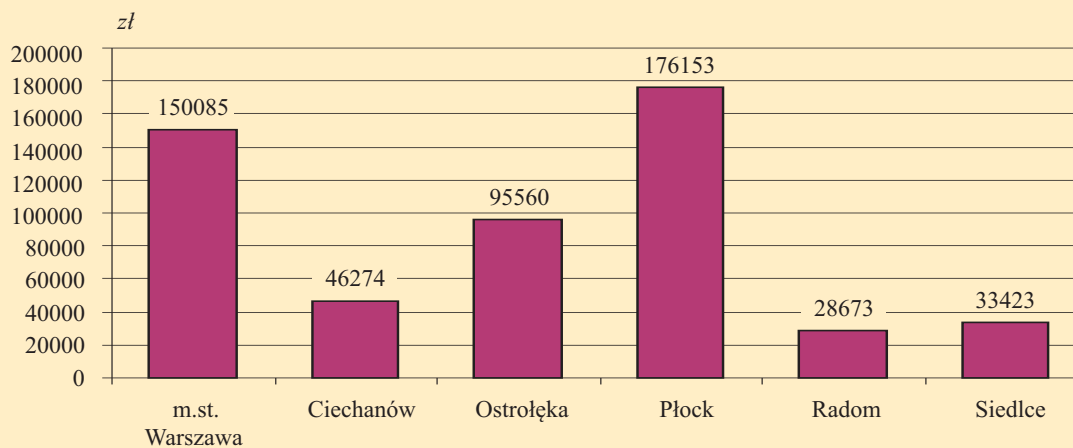

NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH NA 1 MIESZKAŃCA (ceny bieżące)

WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH NA 1 MIESZKAŃCA (bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 XII

XIV. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prezentowane dane dotyczą **podmiotów gospodarki narodowej** zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Zgodnie z definicją **osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą** wprowadzoną od 31 marca 2009 r. w art. 42 ust. 2 ustawy o statystyce publicznej grupa osób fizycznych podlegających wpisowi do rejestru REGON została poszerzona o osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą jako wspólnicy spółki cywilnej.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r., poz. 591, z późn. zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 r. (Dz. U. Nr 69, poz. 763, z późn. zm.) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi rejestry i systemy informatyczne administracji publicznej.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych. Wprowadzenie w 2011 r. do aktualizacji rejestru REGON informacji o zgonach pochodzącej z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) wpłynęło istotnie na zmianę (zmniejszenie) w stosunku do 2010 r. liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Wzrost liczby podmiotów w sekcji „Edukacja” spowodowany był wejściem w życie z dniem 1 sierpnia 2012 r. ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej, w wyniku której jednostki lokalne (niepubliczne placówki oświatowe) podmiotów zostały przekształcone w odrębne podmioty.

Prezentowane w rozdziale **dane nie obejmują** jednostek lokalnych oraz osób prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie. Krajowe osoby fizyczne wykazywane są według miejsca zamieszkania właściciela, natomiast zagraniczne osoby fizyczne według miejsca prowadzenia działalności.

Dane o podmiotach klasyfikowanych **według kryterium liczby pracujących** zostały przedstawione według przewidywanej liczby pracujących podawanej przy pierwszym zgłoszeniu na wniosku o wpis do rejestru REGON. Nie ma ustawowego obowiązku aktualizacji tej informacji przez podmioty.

Podmioty gospodarki narodowej – synteza

W latach 2005–2012 w Siedlcach liczba podmiotów gospodarki narodowej wykazywała tendencję wzrostową. W rejestrze REGON w końcu grudnia 2012 r. było zarejestrowanych o 363 (tj. o 4,7%) podmioty więcej niż w 2005 r. Spadek liczby podmiotów w 2011 r. był, w dużej mierze, spowodowany przeprowadzoną weryfikacją rejestru REGON (wyjaśnienia w uwagach ogólnych do rozdziału).

Wśród ogółu podmiotów w 2012 r. sektor prywatny stanowił 97,8%. W odniesieniu do 2005 r. udział tego sektora zwiększył się o 1,0 p. proc.

Na przestrzeni analizowanego okresu w Siedlcach nie zaszły znaczące zmiany w strukturze podmiotów według form prawnych. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą dominowały we wszystkich omawianych latach, ich udział w 2012 r. względem 2005 r. zmalał z 77,1% do 75,2% ogółu podmiotów. W wolnym tempie wzrastał udział spółek handlowych. W 2005 r. stanowiły 6,0% natomiast w 2012 r. 7,1%.

W 2012 r. w porównaniu z 2005 r. najbardziej zwiększyła się liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 27,7%), fundacji (o 25,0%) oraz spółek handlowych (o 23,8%), zarówno kapitałowych jak i osobowych. Zmniejszyła się natomiast liczba spółdzielni (o 13,2%) i spółek cywilnych (o 3,2%) oraz liczba przedsiębiorstw państwowych z dwóch do jednego.

W 2012 r. w stosunku do 2009 r. największe zmiany w strukturze podmiotów wg sekcji PKD zaszły w sekcjach handel, naprawa pojazdów samochodowych (spadek udziału o 2,9 p. proc.), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (wzrost udziału o 0,9 p. proc.) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (wzrost udziału o 0,7 p. proc.).

W omawianym okresie wśród podmiotów najczęściej było mikro-przedsiębiorstw (o liczbie pracujących¹ do 9 osób), stanowiły one zarówno w 2012 r., jak i 2005 r. po 95,5% ogółu podmiotów. Trochę inaczej prezentowała się struktura podmiotów sektora publicznego. W 2012 r. mikro-przedsiębiorstwa stanowiły 44,4% (w 2005 r. – 61,1%), natomiast przedsiębiorstwa średnie i duże (o liczbie pracujących 50 osób i więcej) stanowiły 30,9% w 2012 r. oraz 20,9% w 2005 r.

¹ Faktycznej lub przewidywanej w momencie rejestracji lub po wprowadzonych przez podmiot zmianach.

W 2012 r. liczba podmiotów nowo zarejestrowanych była o 52,2% wyższa niż podmiotów wyrejestrowanych. Nowo zarejestrowanych podmiotów było więcej niż wyrejestrowanych we wszystkich sekcjach oprócz rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa oraz budownictwa. Znaczny wzrost nowo zarejestrowanych podmiotów w sekcji edukacja był wynikiem zmiany sposobu rejestracji tych jednostek w rejestrze REGON (wyjaśnienie w uwagach do rozdziału).

W Siedlcach w analizowanym okresie wskaźnik koncentracji podmiotów wyrażający się liczbą podmiotów na 1 km² zwiększył się z 243 w 2005 r. do 254 w 2012 r. Pod względem wielkości tego wskaźnika Siedlce zajęły pierwsze miejsce wśród wybranych miast województwa mazowieckiego, takich jak: Radom (220), Ostrołęka (202), Płock (141) i Ciechanów (136).

W 2012 r. w Siedlcach wskaźnik przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów na 1000 ludności (106) był zdecydowanie niższy od wskaźnika odnotowanego w m. st. Warszawie (207). Wśród wybranych miast województwa mazowieckiego Siedlce uplasowały się pod względem wielkości tego wskaźnika na trzecim miejscu po Radomiu (112) i Ostrołęce (108), a przed Płockiem (101) i Ciechanowem (99).

TABL. 1 (88). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	7740	7734	7895	8014	8089	8426	7879	8103
sektor publiczny	244	238	244	195	183	201	183	178
sektor prywatny.....	7496	7496	7651	7819	7906	8225	7696	7925
w tym:								
Przedsiębiorstwa państwowe	2	2	2	2	2	2	1	1
Spółki.....	1021	1041	1057	1058	1047	1061	1084	1114
w tym:								
handlowe	462	471	499	506	519	531	552	572
cywilne	558	569	557	551	526	528	530	540
Spółdzielnie	38	38	38	35	35	35	35	33
Fundacje	32	34	34	35	34	33	35	40
Stowarzyszenia i organizacje społeczne.....	173	179	186	192	198	202	208	221
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	5971	5929	6056	6171	6251	6540	5976	6091

TABL. 2 (89). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON WEDŁUG LICZBY PRACUJĄCYCH^a**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	7740	7734	7895	8014	8089	8426	7879	8103
9 osób i mniej	7390	7385	7538	7626	7687	7997	7463	7742
10–49	266	264	272	293	311	335	321	268
50–249	72	71	72	84	81	84	84	84
250–999	10	12	10	8	7	7	9	7
1000 osób i więcej	2	2	3	3	3	3	2	2
Sektor publiczny	244	238	244	195	183	201	183	178
9 osób i mniej	149	144	148	89	78	80	79	79
10–49	44	44	45	53	53	68	52	44
50–249	46	45	46	50	49	50	48	52
250–999	4	4	3	1	1	1	3	2
1000 osób i więcej	1	1	2	2	2	2	1	1
Sektor prywatny	7496	7496	7651	7819	7906	8225	7696	7925
9 osób i mniej	7241	7241	7390	7537	7609	7917	7384	7663
10–49	222	220	227	240	258	267	269	224
50–249	26	26	26	34	32	34	36	32
250–999	6	8	7	7	6	6	6	5
1000 osób i więcej	1	1	1	1	1	1	1	1

^a Patrz uwagi ogólne na str. 147.

TABL. 3 (90). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON WEDŁUG SEKCJI PKD**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	8089	8426	7879	8103
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	217	236	233	203
Przemysł	601	627	593	620
w tym przetwórstwo przemysłowe	586	610	573	600
Budownictwo	674	722	639	635
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2482	2539	2263	2252
Transport i gospodarka magazynowa.....	593	615	560	566
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	179	184	173	176
Informacja i komunikacja	141	163	175	192
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	340	329	278	284
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	327	343	359	374
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	732	777	753	799
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	171	201	199	228
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	27	26	25	25
Edukacja	299	329	305	371
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	561	588	594	613
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	136	136	136	152
Pozostała działalność usługowa	609	611	594	613

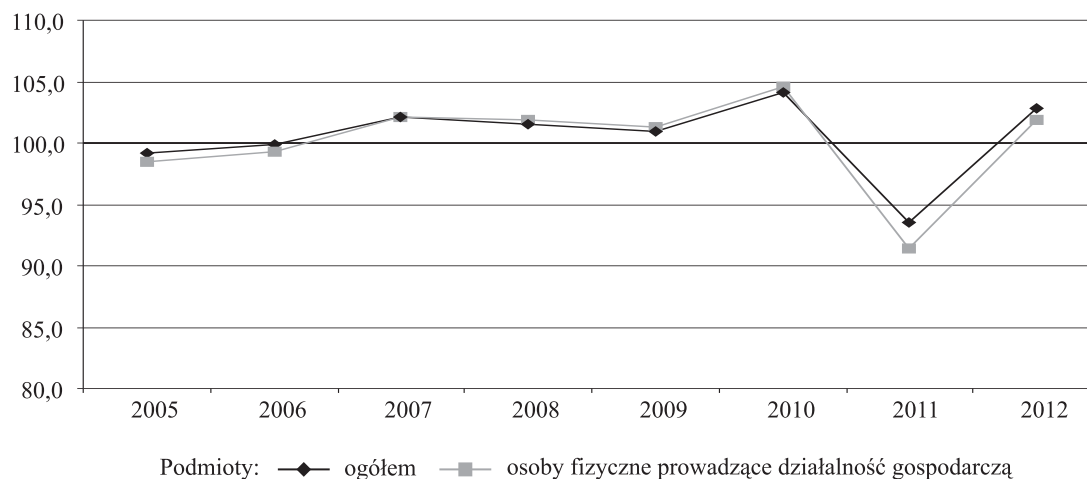
TABL. 4 (91). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WEDŁUG SEKCJI PKD**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	787	882	731	761
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7	14	9	2
Przemysł	61	70	53	45
w tym przetwórstwo przemysłowe	58	68	51	45
Budownictwo	75	87	59	50
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	239	284	217	204
Transport i gospodarka magazynowa	30	48	51	42
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	26	26	18	21
Informacja i komunikacja	16	27	23	25
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	38	35	42	39
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	22	15	18	21
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	87	85	82	76
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	25	52	31	45
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1	–	–	–
Edukacja	28	40	27	78
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	55	35	43	38
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15	14	18	23
Pozostała działalność usługowa	62	50	40	52

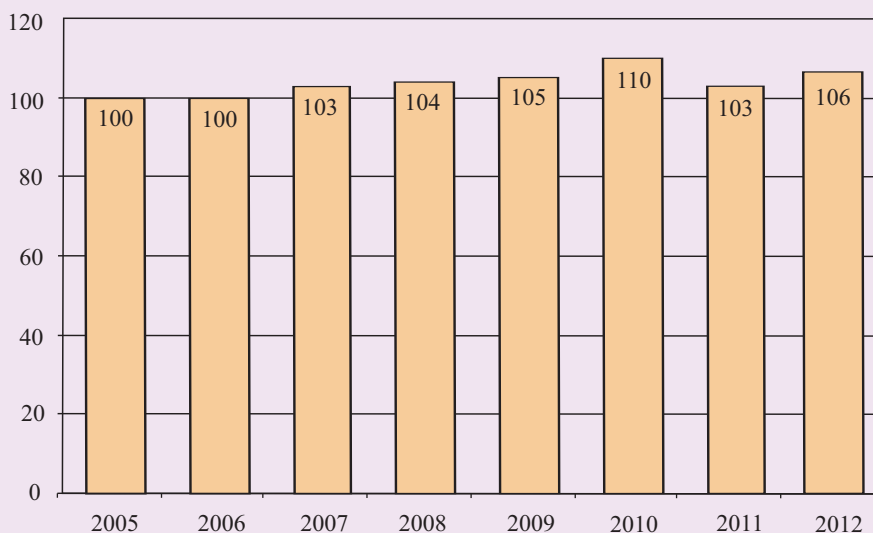
TABL. 5 (92). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE Z REJESTRU REGON WEDŁUG SEKCJI PKD**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2010	2011	2012
OGÓŁEM	659	529	1206	500
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	16	10	9	10
Przemysł	38	49	82	27
w tym przetwórstwo przemysłowe	37	49	81	25
Budownictwo	65	55	131	56
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	233	205	472	184
Transport i gospodarka magazynowa	30	28	96	35
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	23	14	31	16
Informacja i komunikacja	13	5	13	8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	57	39	85	36
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	4	4	5	3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	66	24	90	40
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	6	17	33	18
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4	–	1	–
Edukacja	22	13	46	8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	27	11	36	22
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13	12	21	8
Pozostała działalność usługowa	42	43	55	29

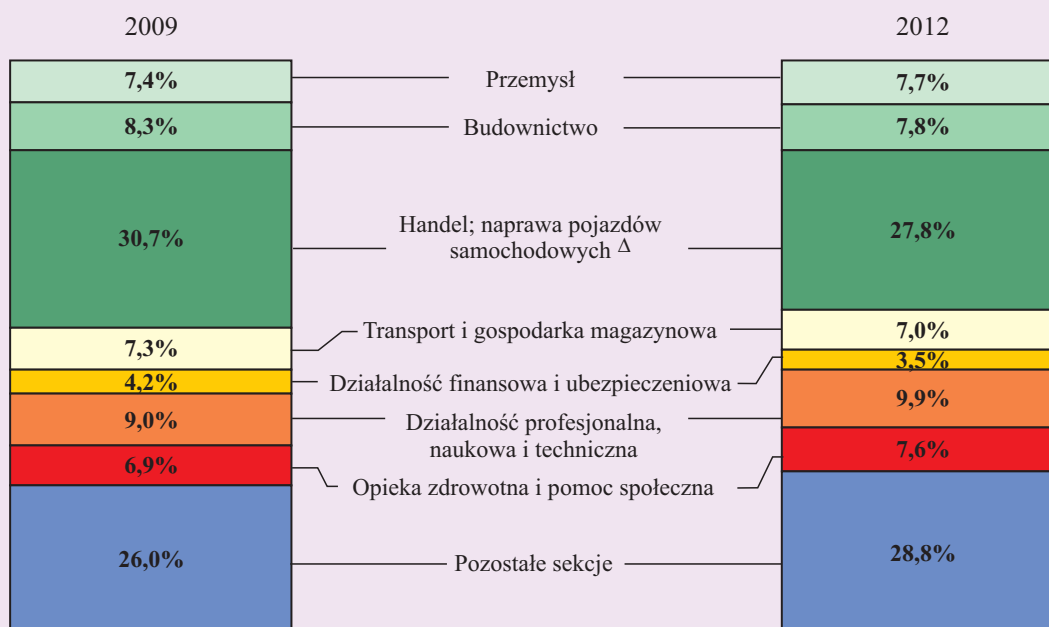
Dynamika podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON
(rok poprzedni = 100)

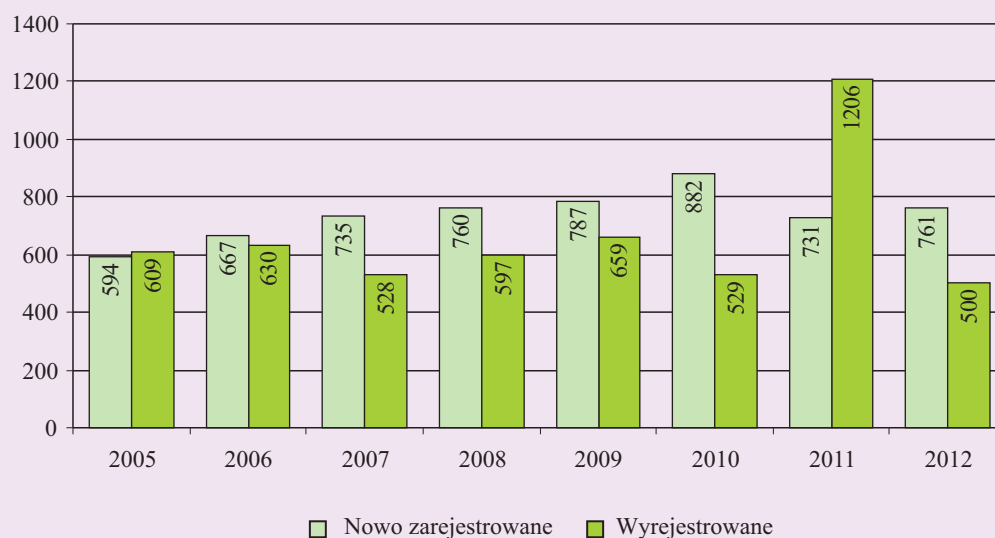
**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGION
NA 1000 LUDNOŚCI**
Stan w dniu 31 XII

**STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ
W REJESTRZE REGION WEDŁUG SEKCJI PKD**
Stan w dniu 31 XII

**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE
I WYREJESTROWANE W REJESTRZE REGON**

**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON
NA 1000 LUDNOŚCI W WYBRANYCH MIASTACH W 2012 R.**

Stan w dniu 31 XII

